

Lilleoru Põhikooli õppekava

Sisukord

1	Sissejuhatus.....	4
1.1	Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid	4
1.2	Õppe ja kasvatuse rõhuasetused, õppe ja kasvatuse eesmärgid I-II kooliastmes	6
2	Õppekorraldus – tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valiktundide kasutamine, võõrkeelte valik, üldõpetuse ja lõimingu ning läbivate teemade rakendamine, õppetöö korralduse põhimõtted e-õppe ajal	8
2.1	Tunnijaotusplaan	8
2.2	Üldõpetuse ja lõimingu rakendamine	11
2.3	Õppekava läbivad teemad	12
2.4	Üldpädevuste kujundamine	14
2.5	Õppetöö korralduse põhimõtted e-õppe ajal	16
3	Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused	17
4	Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus	18
4.1	Hindamine	18
4.2	Kokkuvõttev hindamine	19
4.3	Sõnalise hinnangu ja hinde vaidlustamine	20
5	Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord	21
6	Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus	23
7	Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted	24
8	Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	25
9	Ainevaldkondade kavad	26

9.1	I kooliaste	26
9.1.1	1. klass.....	27
9.1.1.1	Valdkond “Keel ja kirjandus”	29
9.1.1.2	Valdkond “Matemaatika”	34
9.1.1.3	Valdkond “Loodus- ja sotsiaalsained”	37
9.1.1.4	Valdkond “Võõrkeeled”	42
9.1.1.5	Valdkond “Kunstiained”	44
9.1.1.6	Valdkond “Kehaline kasvatus”	49
9.1.1.7	Valdkond “Tehnoloogia”	53
9.1.2	2. klass.....	54
9.1.2.1	Valdkond “Keel ja kirjandus”	56
9.1.2.2	Valdkond “Matemaatika”	62
9.1.2.3	Valdkond “Loodus- ja sotsiaalsained”	65
9.1.2.4	Valdkond “Võõrkeeled”	70
9.1.2.5	Valdkond “Kunstiained”	72
9.1.2.6	Valdkond “Kehaline kasvatus”	78
9.1.2.7	Valdkond “Tehnoloogia”	82
9.1.3	3. klass.....	84
9.1.3.1	Valdkond “Keel ja kirjandus”	86
9.1.3.2	Valdkond “Matemaatika”	90
9.1.3.3	Valdkond “Loodus- ja sotsiaalsained”	94
9.1.3.4	Valdkond “Võõrkeeled”	100
9.1.3.5	Valdkond “Kunstiained”	102
9.1.3.6	Valdkond “Kehaline kasvatus”	108
9.1.3.7	Valdkond “Tehnoloogia”	112
9.2	II kooliaste	114
9.2.1	Valdkond “Keel ja kirjandus”	114

9.2.2	Valdkond “Võõrkeeled”	140
9.2.3	Valdkond “Matemaatika”	154
9.2.4	Valdkond “Loodusained”	174
9.2.5	Valdkond “Sotsiaalsained”	195
9.2.6	Valdkond “Kunstiained”	220
9.2.7	Valdkond “Tehnoloogia”	244
9.2.8	Valdkond “Kehaline kasvatus”	270

1 Sissejuhatus

Lilleoru Põhikool (edaspidi Kool) on eraüldhariduskool, mis tegutseb vastavalt riiklikult kehtestatud põhikooli õppekavale. Kooli õppekava on koos kooli arengukavaga aluseks õppe- ja kasvatustöö eesmärgistamisel ja organiseerimisel.

- Kooli õppekava koostamise aluseks on:
- Põhikooli riiklik õppekava,
- Põhikooli ja gümnaasiumiseadus,
- Erakooliseadus,
- Tuleviku Hariduse SA põhikiri,
- Kooli arengukava,
- Kooli töötajate ja lapsevanemate soovid, taotlused ja kokkulepped,
- Kooli ressursid,
- Kooli põhikiri.

Õppekava olulised väärtused tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest. Alusväärtustena tähtsustame üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, kogukondliku ja kestliku eluviisi põhimõtteid ning Eesti rahvuskultuuri.

1.1 Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid

Koolipere peab oluliseks järgmisi kokkulepitud põhiväärtusi:

Heatahtlikkus. Hoolin siiralt ja südamega iseendast, oma perekonnast ning sõpradest ja teistest elusolenditest. Panustan heade suhete loomisesse ja hoidmisse.

Julgus avastada. Tahan uurida ja teada saada, mis on asjade taga. Miks küsimus on mulle omane, küsin seda ka iseendalt. Mind teeb julgeks avastamise juures tahe maailma paremaks muuta.

Koostöö. Olen orienteeritud koostööle. Usun, et avatud, sõbralik ja tulemustele suunatud koostöö loob sünergia, mis teeb koolipere tugevaks ja aitab meie koolil kasvada.

Looduslähedus. Austan ja hindan ümbritsevat keskkonda koolis ja kodus, Eestis ja kogu Maal. Suhtun loodusesse heatahtlikult ja panustan igapäevaselt jätkusuutlikusse.

Kooli eripära iseloomustavad:

- eesmärk luua ühendus inimese, looduse, teaduse ja kogukonnaga, et õpilased saaksid mõista meie planeedi keerukust ja vastutust keskkonna eest
- enesejuhtimise teadmiste ja oskuste integreerimine õppetegevusse
- lapse loomulikku õppimist toetav lõimitud õppeprotsess, lapselt lapsele toimuva õppe väärtustamine
- õpilaste arukust, loovust ja innovatsiooni julgustatakse läbi probleemilahenduse, meeskonnatöö ja isikliku arengu.
- õpilaste individuaalset arengut toetatakse väikese ja turvalise koolikeskkonna abil, mis soosib tihedat suhtlust, individuaalset lähenemist ja koostööd.
- lapselt lapsele toimuva õppe väärtustamine
- vabamängu, projektide, õues liikumise ja õppimise suur osakaal
- looduse õpe looduse keskel, sh lapse enda vaatlus ja kogemus
- iseseisvus tegemistes, nt korra- ja puhtuseharjumuse kasvatamine
- igapäevased joogal põhinevad füüsilised harjutused keha arendamiseks, hingamis- ja tähelepanuharjutused keskendumisvõime parandamiseks
- Lilleoru õppekeskuse territooriumil vajalikes tegevustes (nt majapidamis-, ehitus-, aiatööd) huvi- ja jõukohaselt osalemine
- oma eriala meistrite (lapsevanemad, Lilleoru kogukonna liikmed jt) kaasamine õppetöösse
- vabatahtlikega koos õppimise ja tegutsemise kogemine
- lastevanemate kool
- õpetajad saavad mentori tuge

Peame oluliseks nüüdisaegse õpikäsituse kolme põhimõtet:

- Konstruktivistlik teadmuskäsitus – õppimine on individuaalne, aktiivne, tegevuspõhine ja toimub konkreetse õppija arengukontekstis.
- Koostöine õpe – oluline on iga osaleja ja teiste grupiliikmete õppimise maksimeerimine. Koostöine õpe toob suurema seotuse nii koolis, kogukonnas kui terves ühiskonnas.

- Autonoomia ja humanistlik organisatsioonikäsitlus – kooli, õpetaja ja õppija valikuvõimalused ja tegevusvabadus. Autonoomsem tegevusmudel toetab kooli osalejate sisemist motivatsiooni, õpitulemusi ja heaolu, samuti enesejuhtimist ja iseseisvust.

1.2 Õppe ja kasvatuse rõhuasetused, õppe ja kasvatuse eesmärgid I-II kooliastmes

I kooliaste

Peamiseks õppe- ja kasvatuseesmärgiks on toetada laste kasvamist loomulikult rõõmsaks ja uudishimulikuks.

Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

1. kõlbliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
2. positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
3. õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse ja eesmärgistatud töö oskuste ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
4. eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;
5. põhiliste suhtlemis- ja koostööoskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;
6. enesejuhtimise õppele;
7. annete avastamisele ja toetamisele;
8. õpiraskuste äratundmisele ja õpiabi pakkumisele, esimestel aastatel vanemaid nõustades ja soovitusi andes, üldjuhul teenust sisse ostes.

Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusaldust, õpimotivatsiooni ja koostöövalmidust.

II kooliaste

Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja oma otsuste eest vastutada;
- 2) huvitegevuse võimaluste pakkumisele, esimestel aastatel lõimituna õppetegevusega;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele, esimestel aastatel vanemaid nõustades ja soovitusi andes, üldjuhul teenust sisse ostes.

Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla õpilaste individuaalselt erineva arenguga, nende muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

2 Õppekorraldus – tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti, valikutundide kasutamine, võõrkeelte valik, üldõpetuse ja lõimingu ning läbivate teemade rakendamine, õppetöö korralduse põhimõtted e-õppe ajal

2.1 Tunnijaotusplaan

	I klass	II klass	III klass	RIIKLIK ÕPPEKAVA (+ KOOLI VALIK SULGUDES)
Keel ja kirjandus	E 7	E 7	E 5	E 19
Kehaline kasvatus	2	3	3	8
Kunstiained	Ku 1,5 + Mu 2	Ku 1,5 + Mu 2	Ku 1,5 + Mu 2	Ku 4,5 + Mu 6
Loodus- ja sotsiaalsained	Lo 1 + (In +1)	Lo 1 + In 1 (+1)	Lo 1 (+1) + In 1 (+1)	Lo 3 (+1) + In 2 (+3)
Matemaatika	3	3	4	10
Tehnoloogia (tööõpetus)	1,5	1,5	1,5	4,5
Võõrkeel (A-võõrkeel on inglise keel)	1	1(+1)	1(+2)	3 (+3)
Kokku	19 (+1)	21 (+2)	20 (+4)	60 (+7)

	IV klass	V klass	VI klass	RIIKLIK ÕPPEKAVA
--	----------	---------	----------	---------------------

				(+ KOOLI VALIK SULGUDES)
Keel ja kirjandus	E 5	E 3 Kir 2	E 3 Kir 2	E 11 Kir 4
Kehaline kasvatus	3	3	2	8
Kunstiained	Ku 1 + Mu 2	Ku 1 + Mu 1	Ku 1 + Mu 1	Ku 3 + Mu 4
Loodusained	2	2	3	7
Matemaatika	4	4	5	13
Sotsiaalsained	(In + 2)	In 1 (+ 1) + Aj 1	In 1 (+1) + Aj 2 + Ü 1	In 2 (+ 4) + Aj 3 + Ü 1
Tehnoloogiaõpetus / käsitöö, kodundus	2	2	1	5
Võõrkeeled (A-võõrkeel inglise keel, B-võõrkeel vene, saksa või soome keel)	A 3	A 3 + B 1 (+1)	A 3 + B 2	A 9 + B 3 (+1)
Kokku	22 (+2)	24 (+2)	27 (+1)	73 (+5)

*E - eesti keel; Kir – kirjandus; Mu - muusika; Ku – kunst; In -inimeseõpetus; Lo - loodusõpetus; Aj – ajalugu; Ü - ühiskonnaõpetus; A – A-võõrkeel; B – B-võõrkeel.

Õppekoormus koosneb riikliku õppekavaga määratud kohustuslikest tundidest ja kooli poolt valitud valiktundidest, milleks on täiendavad tunnid inimese- ja loodusõpetuses ning inglise keeles ja B-võõrkeeles.

Inimene on osa loodusest, inimese- ja loodusõpetuse lõimitud käsitlemine loob tervikliku vaate. Seepärast on loodus- ja sotsiaalne 1.-3. klassis ühendatud, st et loodusõpetust ja inimeseõpetust käsitletakse koos. 5. klassis lisandub sotsiaalainete hulka ajalugu ja 6. klassis ühiskonnaõpetus.

Lilleoru Põhikoolis valivad õpilased B-võõrkeele 4. klassi lõpus järgmiste võõrkeelte hulgast: vene, saksa ja soome keel. B-võõrkeele õppimist alustatakse 5. klassis. Lapsevanemad märgivad oma B-võõrkeele eelistuse igal aastal toimivas vanemate tagasiside küsitluses hiljemalt märtsi lõpus. Lõpliku valiku teeb kooli nõukogu arvestades lastevanemate ettepanekuid. Kui lapsevanem soovib, et ta laps õpib mõnda muud võõrkeelt B-võõrkeelena, siis saab ta võimaldada lapsel õppida seda keelt väljaspool kooli. Koolivälist õpet arvestatakse kooli õppekava osana.

Kooli poolt valitud valiktunnid on tunnijaotusplaanis toodud sulgudes. Kunsti, käsitöö, kodunduse ja tehnoloogiaõpetuse (4.-6. klass) õpitulemused saavutatakse nimetatud õppeaineid omavahel ja teiste ainetega lõimides.

Kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, 1.-3. klassis rakendatakse üldõpetust, 4.-6. klassis järgitakse aineõpetuse põhimõtteid ja rakendatakse ainetevahelist lõimingut.

Tunnijaotusplaan on koostatud arvestusega, et ainetunni pikkus on 45 minutit. Lilleoru Põhikooli päevaplaan koosneb 45 või 90 minuti pikkustest kontakttundidest. 1. – 3. klassi õppetöö on korraldatud üldõpetuse ja lõimingu põhimõtetest lähtudes ja seega võib ühe 60-minutilise õppeaja sisse mahtuda näiteks 1 ainetund matemaatikat ja $\frac{1}{3}$ ainetundi loodusõpetust. Ühe aine koormus võib jaotuda mitme õppeaja vahel, kuid arvestuslik ainetundide maht minutites on võrdne õppeaegade mahuga minutites. Näiteks võib 6 ainetundi matemaatikat ($6 \times 45 = 270$ minutit) jaotuda kolmeks 90-minutiliseks õppeajaks või kaheks 75-minutiliseks ja kaheks 60-minutiliseks õppeajaks ($75 + 75 + 60 + 60 = 270$ minutit). Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Õppetunni võib jagada mitmeks osaks ning kuni kaks õppetundi võib toimuda järjest, ilma vahetunnita. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga 45-minutilise õppetunni kohta.

Tunnijaotusplaanis on võimalikud individuaalsed erisused. Vanema ja kooli direktori või direktori volitatud õpetajaga kokkuleppel võib kool arvestada kooli õppekava välist õppimist või tegevust kooli õppekava osana.

Õppeaasta on jaotatud kolmeks õppeperioodiks ehk trimestriks. Õpet kavandades ja ellu viies arvestatakse, et õpilase õppekoormus oleks ea- ja jõukohane, võimaldades talle aega puhkuseks ja huvitegevuseks.

2.2 Üldõpetuse ja lõimingu rakendamine

Üldõpetus on õppekavas olevate ainete seostamise viis. Üldõpetuse põhimõtete järgi seotakse kõik õppeained tervikuks ühe keskse õppeaine - inimese- ja loodusõpetuse teemade kaudu, üldõpetus avardab teemasid ja muudab õppimise elulähedaseks. Õppeained püsivad ka üldõpetuses, samuti üldõpetuslik tööviis, kuid need ei esine iseseisvatena, vaid on seotud keskse teemaga, mille ümber lõimitakse kogu õppe - ja kasvatustegevus.

Üldõpetuslik tööviis on välja kasvanud lapse psühholoogiast, mida iseloomustavad järgnevad põhimõtted: lapsekesksus, elulähedus, näitlikustamine, isetegevuse põhimõte, kodukoha ja looduse lähedus. Kui lapsed õpivad neile omasel loomulikul viisil, lõimivad nad alateadlikult erinevad ained tervikuks. Üldõpetuse printsiipidest lähtudes kasutatakse õppetöö mitmekesistamiseks esimeses kooliastmes õppimist väljaspool klassiruumi (õppimine raamatukogus, muuseumis, teatris, õppekäikudel, osalemine erinevates programmides, õues õppimine jne). Üldõppe suunaga aineõpetuse (1.-3. klass) korraldamisel on meie eesmärk luua keskkond, kus laps areneb loomulikult ja kogu õpetus toimub erinevate tegevuste kaudu. Iga õpetaja valib vajalike pädevuste saavutamiseks sobiva tempo, koormuse ja meetodikad. Vastava klassi või kooliastme lõpetamiseks fikseeritakse vajalikud pädevused kooli ainevaldkondade kavades.

Alates 4. klassist hakatakse kasutama üld- ja aineõppe kombineeritud varianti, mille käigus kaldub õpetus rohkem erinevate ainetundide lõimimise poole.

Õpetajate koostöös püüdleme teemakeskse lõimingu rakendamise suunas, mis loob võimalusi temaatiliste tervikute loomiseks ja aineid siduvateks ühisteks tegevusteks. Näiteks loodusõpetuse ja kunsti lõimimine läbi ühise teema "Taevakaart" või matemaatika ja ajaloo lõimimine "Geomeetria Vana-Kreekas". Lõimitud õppetöös on rõhuasetus lapse algatusel, isetegemisel ja kogemuse läbi õppimisel, õpetus arendab lapses tahet, iseloomu ja organiseerimisvõimet, selleks tuleb jätta lapsele suurem vabadus õppimises ning võimaldada tal avastuslikku tegevust. Samuti seatakse eesmärgiks siduda erinevate õppeainete sisu ning rakendada õppetöös võimalikult suurel määral praktilisi tegevusi. Osa tunde korraldatakse

praktikute juures: aednikuga tegutsetakse aias, metsnikuga metsas, loovust arendatakse erinevate kunstnike stuudiotest nagu graafika, keraamika, maal vms.

Õppetöö läbiviimise aluseks on aastane rütm, aastaegade, nädala ja ööpäeva rütm. Au sees on riiklikud pühad ja tähtpäevad, nt Eesti Vabariigi sünnipäev. Tähistatakse pööripäevi, nt talve alguse pidu, Eesti ja teiste kultuuride tähtpäevi, nt kadripäev. Üldjuhul tegutsetakse kevadel-sügisel ja valgel ajal aktiivsemalt, talvel rahulikumalt. Kooli õppetöö on korraldatud lapsekeskselt. Teemapõhine üldõpetus ja teatud perioodil mõne õppeaine intensiivsem õppimine annab võimaluse süveneda.

2.3 Õppekava läbivad teemad

Õppekava läbivate teemade õpe realiseerub eelkõige õppekeskkonna korralduses, aineõppes, valikainete valikul, koostöös teiste organisatsioonide ja ettevõtetega.

Kooli omapära ja piirkondlikku eripära arvestades on õppekava läbivad teemad kirjeldatud prioriteetsuse järjekorras.

1) Tervis ja ohutus

Taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma heatahtlikult ja turvaliselt ning aitama kaasa tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele. Terve inimese ja terve looduse väärtustamine on läbiv teema erinevates õppeainetes ning kooli väärtustes üldisemalt. Kehalise kasvatus tundide raames õpitakse joogalikke tervist tugevdavaid harjutusi kvalifikatsioonile vastava õpetaja juhendamisel. Eelkõige inimeseõpetuse tundides kuid ka koolipäeva jooksul nii individuaalselt kui grupis jälgitakse oma emotsioone ja mõtteid ning õpitakse neid juhtima.

2) Keskkond ja jätkusuutlik areng

Taotletakse õpilase kujunemist vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ja planeeti ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele. Suur osa õppes korraldatakse kooliruumidest väljaspool looduskeskkonnas, õppekeskuse territooriumil, Elulille pargis ja

metsas. Õues viiakse läbi erinevaid tunde. Kool kasutab Lilleoru MTÜ ravimtaime- ja permakultuuri aeda, kus toimuvad igakevadised, -suvised ja -sügisised loodusõpetuse tunnid, mille käigus õpitakse tundma taimede kasvatamist ja hooldamist, ravimtaimede kasutamist. Kaks korda kuus toovad lapsed õpetaja juhendamisel aiasaadusi aiast või valmistavad endale ise lõunasöögi, kasutades selleks võimaluse korral kohapeal kasvatatud toorainet.

3) Väärtused ja kõlblus

Väärtused ja kõlblus on prioriteetne läbiv teema kooli väärtusruumis. Taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli. Toetatakse lapse kujunemist arenenud vastutustundega maailmakodanikuks, kes väärtustab kõrgelt kogukondlikke ning perekondlikke väärtusi. Koostöö Lilleoru MTÜ liikmetega ja koolipere ühistegevused võimaldavad kasvada loomulikult ja praktiliselt vastutustundlikuks ühiskonna liikmeks. Järjepidevalt jälgitakse koos peredega kokku lepitud põhiväärtusi ja seatakse oma käitumist nende järgi.

4) Elukestev õpe ja karjääri kujundamine

Taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid. Õppe- ja kasvatustöös osalevad Lilleoru MTÜ seotud liikmed, kes tutvustavad oma ameteid praktilisi õppetunde läbi viies.

5) Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus

Taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna ja ühiskonna liikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ja toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ning arengusuundadele. Kool toetab õpilaste omaalgatust ning loomingulisust eelkõige mängulise õppeprotsessi, vabamängu ja projektide kaudu. Koolikogukond planeerib ühiseid sündmusi: väljasõite, matku, talguid. Matemaatika õppimise käigus korraldatakse laste tööde laat, mille läbiviijateks on lapsed vanemate kaasabil. Laada korraldamine aitab õppida arvutamist, määrata hinda, pakkuda oma tooteid ning planeerida teenitud raha kasutamist.

Lapsed osalevad aktiivselt looduõppeprogrammi “Metsaseiklus” loomisel, müügis, turunduses ja külaliste vastuvõtmisel.

6) Kultuuriline identiteet

Taotletakse õpilase kujunemist kultuuri teadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kes väärtustab oma kultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis. Kooli õppe- ja kasvatustöös osalevad Lilleoru MTÜ rahvusvahelised liikmed ning vabatahtlikud tutvustades oma kultuuri, keelt ja sellest tulenevat isikupära. Kultuuriõpe käib käsikäes keeleõppega.

7) Teabekeskond ja meediakasutus

Taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab meediamaailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärgi ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskonnas. Väikesed klassid ning tundides toimuvad arutelud, väikesed uurimistööd toetavad selle läbiva teema arengut.

8) Tehnoloogia ja innovatsioon

Taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas. Esimesel kooliastmel arendatakse lastes võimet suhtuda mõistlikult IKT vahenditesse ning mõista aja jaotuse olulisust IKT ning teiste loovate tegevuste vahel. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaga seonduvaid teemasid käsitletakse lõimituna teiste õppeainetega ja seda eelkõige projektide teostamisel ning e-õppe käigus. Teise kooliastme lõpuks on kujunenud infootsingu, tekstitöötlemise, esitluse ja kirjaliku töö koostamise oskused.

2.4 Üldpädevuste kujundamine

Õpilastes kujundatavad üldpädevused on koondatud kolme võtmepädevuse alla:

1) Minateadlikkus (seostub riiklikus õppekavas kirjeldatud enesemääratlus-, suhtlus-, sotsiaalse ja kodanikupädevusega, kultuuri- ning väärtuspädevusega)

Minateadlikkust kujundatakse eelkõige inimeseõpetuse tundides, kuid ka individuaalselt ja grupis õppeprotsessi integreerituna. Enese tundmaõppimine on kooli õppeprotsessi väga oluline osa, selleks et kasvada ennastjuhtivaks, vastutusvõimeliseks ning teha arukaid valikuid. Lapsed õpivad märkama oma emotsioone ning mõtteid ja neid juhtima.

Õppeprotsessi on kaasatud nii Lilleoru MTÜ liikmed kui vabatahtlikud, Lilleoru külastavad sageli erinevad põlisrahvuste esindajad. Lilleoru Põhikooli õpilased õpivad seeläbi erinevate inimestega suhtlema ja uusi olukordi lahendama, aktiivse, teadliku, abivalmis ning vastutustundliku Eesti kodanikuna tegutsema. Ilumeelt aitavad kujundada Lilleoru MTÜ liikmeskonda kuuluvad kunstnikud, kes viivad lastele töötube läbi ja kelle stuudiosse ning töökodadesse tehakse õppekäike. Peredega kokku lepitud põhiväärtused on kõigi tegevuste ja otsuste aluseks.

Lilleoru Põhikooli õppetegevus toimub kauni looduse keskel, Elulille pargis, permakultuuri aias ja lähedal asuvates metsades.

2) Loomulik õppimine (seostub riiklikus õppekavas kirjeldatud õpi- ja suhtluspädevusega)

Loomulik õppimine toetub lapse loomulikule uudishimule. Õpipädevuse kujundamise keskmes on iseseisvuse kasvatamine. Õppeprotsessi juurde kuulub jõukohaste tööülesannete täitmine nagu näiteks enda järelt koristamine, ühine toidu valmistamine, osalemine aiatöodes ja muudes tegemistes. Kooli keskkond ja õueala annavad head võimalused klassiruumis õpitu praktiliselt elluviimiseks. Igapäevases koolielus lahendatakse kerkivaid reaalseid probleemolukordi üksteist arvestavalt ja austavalt.

3) Ideest teostuseni (seostub riiklikus õppekavas kirjeldatud matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalase, ettevõtlikkus- ning digipädevusega)

Üldõpetuse ja ainetevahelise lõimingu rakendamine võimaldavad üksikutest õpitavatest osadest lapse jaoks terviku luua. Lapsi toetatakse algatuste ja ideede loomisel, oma ideede teostamise kavandamisel ja teostamisel. Väikese kooli kõik lapsed on kaasatud kooli sündmuste ette valmistamisse algusest peale, erinevad projektid võimaldavad oma ideid välja käia ja neid teostada.

Laste eestvõtul valmistatakse ette ja järjest täiendatakse loodusõppe programmi “Metsaseiklus”. Lilleoru Põhikooli lapsed võtavad teiste koolide lapsi vastu, tutvustavad programmi, viivad programmi läbi, jõukohasel viisil ning suunatult kuuluvad eelarve koostamine ja jälgimine ning turundus jms laste tegevuste hulka. Selle suure ja mitmeid aastaid kestva projekti ettevalmistamise ja teostamise käigus kujundatakse lastes nii kultuuri- ja väärtuspädevust kui matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalast pädevust, finantskirjaoskust. Digipädevuse kujundamine saadab nii väiksemaid kui suuremaid projekte, e-õpet. Info haldamise, digikeskkondades suhtlemise, sisuloome, turvalisuse ja probleemilahenduse pädevusi õpitakse ning kinnistatakse sageli ka reedese e-õppe päeva raames. Tänu koostööle vanematega osaletakse ühekordsetes nimetatud pädevusi kujundavates projektides, nt aastaid Unicorn Squad.

2.5 Õppetöö korralduse põhimõtted e-õppe ajal

Põhjendatud vajadusel, sh Vabariigi Valitsuse kehtestatud eriolukorra ja piirangute ajal ning kokkuleppel lapsevanematega toimub õppetöö e-õppe vormis. Otsuse üksikute õpilaste või terve kooli õppetöö e-õppele viimise kohta teeb kooli direktor, kes teavitab sellest otsusest kõiki asjaosalisi.

Kooli e-keskkond e-õppe ajal on MS Teams, kus toimuvad virtuaaltunnid. Kodutööde ja materjalide jagamiseks kasutatakse e-kooli võimalusi.

3 Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused, sh õppekava rakendamist toetavad tegevused

Õppekeskkonnana mõistetakse õpilasi ümbritsevat vaimset, sotsiaalset ja füüsilist keskkonda kooslust, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õpilased ja lapsevanemad on õppekeskkonna kaasloomajaks. Lilleoru Põhikool pakub õpet, mis kaitseb ja edendab teadlikult õpilase vaimset ja füüsilist tervist ning soodustab koostööd ning usalduslikke suhteid nii õpilaste endi kui ka kogu koolipere vahel.

Lilleoru Põhikoolis on lapse arengut toetav füüsiline keskkond- looduslähedane ja mitmekesine õueala (matkarajad, seikluspark, kelgumägi ja naturaalne mets), mis võimaldab õpet korraldada ka väljaspool kooli ruume, sealhulgas kooli õues, aias, metsas ning seostada teoreetilisi teadmisi praktilistes tegevustes. Looduskeskkond annab ruumi õpilastele mitmekesiseks puhkeajaks, mängudeks ja inspiratsiooni loovuseks. Reaalse eluga ja traditsioonidega aitavad õpitut seostada muuseumid, teatrid ja kontserdisaalid, avastuskeskused ja ettevõtted, mille külastusi soodustab Tallinna lähedus ja kus õpilased saavad käia tänu koostööle erinevate partneritega (sh erinevad ettevõtted, naaberkoolid ning Tallinna Ülikool).

Kooliruumid ja kasutatavad rajatised on kujundatud õppe seisukohalt otstarbekalt, turvalised, sisseseade ja õppevara on esteetiline, eakohane ning mitmekesine. Kooliruumide ja –elu loomisel ja õpetamise juures peetakse silmas keskkonnasäästlikke aspekte.

Õppemetoodika ja kogupäevakooli kontseptsioon toetab õpilaste õppekoormust vastavalt nende vanusele ning arvestab nende jõuvarudega. Õpilastel on võimalus üles näidata oma initsiatiivi, võttes endale jõukohaseid tööülesandeid kooliaias või kooliruumides ning teha ettepanekuid ja kokkuleppeid ühise ja hoidva kooli keskkonna loomiseks. Võrdselt tähtsal kohal on koolipäeva sees koostöö ja sõbralikkus, akadeemilised teadmised, praktilised oskused ja teadlikkuse kasutamine. Õpetajad hoiavad koolirõõmu, kohtlevad kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt, austavad nende eneseväarikust ja isikupära.

4 Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus

Lilleoru Põhikool lähtub õppijakesksest ja õppimist toetavatest kujundava hindamise põhimõtetest, sh õppijate enda seatud eesmärgid, koostöös kokkulepitud hindamiskriteeriumid, enese ja kaaslaste hindamine, õpitulemuste täpne tagasisidestamine õpitulemuste omandamise kaupa, tulemuste võrdlemine õpilase varasema arenguga ja selle alusel edasiside andmine. Edasiside on soovitud järgmiste sammude astumiseks, et lapse teadmised, oskused ja pädevused viia järgmisele tasemele. Hindamise eesmärgiks on innustada õpilast sihikindlalt õppima- teadvustama ja mõistma enda õppeprotsessi; toetada õpilast enesehinnangu kujunemisel ning toetada õpilast individuaalsel arenguteel.

4.1 Hindamine

Hindamise all mõeldakse süstemaatilise teabe kogumist õpilase arengu kohta. Hindamisprotsessi jooksul on aktiivne nii õppija, õpetaja kui ka lapsevanem. Selle analüüsimine ja tagasiside andmine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Lilleoru Põhikoolis kasutatakse õppimist toetavat hindamist, mille hulka kuulub: õppija(te) hetketaseme määramine, eesmärgistamine; õppeprotsessi jälgimine, edasimineku kaardistamine (sellest nii õpilase kui ka lapsevanema teavitamine); tagasisidestamine (nii õpilasele kui ka lapsevanemale); õppija(te) kaasamine hindamisprotsessi.

Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse läbi eesmärkide seadmise oskuse kujundamise ning läbi õpetuse analüüsida oma eesmäärke ning näha enda individuaalset õpiteed. Õpilast toetab selles protsessis õppekeskkond, mis on suunatud sisemise motivatsiooni ja õpirõõmu hoidmisele.

Lilleoru põhikoolis lähtuvad õpetajad õppetööle tagasiside andmisel järgmistest põhimõtetest:

- 1) Õppimist toetav tagasiside, kus õpilase sooritust võrreldakse kooli õppekavas kirjeldatud õpitulemuste või õpilase eelneva sooritusega, mille juures õpetaja suhtumine on positiivne ja toetav;
- 2) Motiveeriv tagasiside, kus eesmärk on kirjeldada õpilase sooritust võimalikult hinnanguvabalt, tuues välja, mida õpilane juba oskab ja jagada soovitusi, kuidas edasist sooritust parandada.

Õppetunnivältil saab õpilane suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet või valdkonda puudutavate teadmiste, oskuste või soorituse kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad

ja teised õppe- ja kasvatuse alal töötavad isikud õpilastele tagasisidet, et toetada õpilaste käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

Kokkuvõttev sõnaline tagasiside toimub kirjalikult kolm korda õppeaastas. Kokkuvõtvas hinnangus antakse lapsele ja lapsevanemale ülevaade taotletud õpitulemuste saavutamisest ning õpilase käitumisest, hoiakutest ja hoolsusest.

Õpilastele ja lastevanematele aitab tagasisidet anda ka arengumapp, milles dokumenteeritakse õpilase teadmiste, oskuste ja hoiakute arengut ühe õppeaasta jooksul; perevestlus, mis toimub õpilase, lapsevanema ning õpetaja osavõtul vähemalt üks kord aastas; individuaalse arengu jälgimise kaart hariduslike erivajaduste ilmnemisel.

Õpilasel ja lapsevanemal on võimalus saada teavet hindamise korralduse kohta ning õigus teada, mis on hinnangute aluseks ja kuidas need kujunesid.

4.2 Kokkuvõttev hindamine

Trimestri hinnangud on ühtlasi ka kokkuvõtvad hinnangud eesmärkide saavutamise kohta. Hinnangute kujunemist oma aines selgitab iga õpetaja õppeaasta alguses. Hinnangulehel kasutatakse kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid.

Õpilasele, kellele on antud trimestri hinnang samaväärsena “puudulik” või “nõrk” või on jäetud hinnang kirjutamata, määratakse mõni tugisüsteem (nt õpiabi, eripedagoogiline või logopeediline abi jm) ja vajadusel koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava, et aidata omandada nõutavad teadmised ja oskused.

Õpilase koolist lahkumisel ja II kooliastme lõpul jooksva õppeaasta sõnalised hinnangud teisendatakse järgmisse hindedkaalasse:

1) hindegga „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;

2) hindegga „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;

3) hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

4) hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus;

5) hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

4.3 Sõnalise hinnangu ja hinde vaidlustamine

Õpilasel, lapsevanemal või tema seaduslikul esindajal on õigus sõnalisi hinnanguid ja hindeid vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinnangu või hinde fikseerimist e-koolis, esitades kooli direktorile kirjaliku taotluse koos põhjendustega.

Trimestri jooksul saadud hinde vaidlustamist analüüsitakse õpetaja ja direktori osavõtul.

Kokkuvõtva hinde vaidlustamist analüüsitakse õpetaja ja direktori osavõtul, muudetud hinne kinnitatakse õppenõukogus, otsusest teavitatakse taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul alates otsuse vastuvõtmise päevast.

5 Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse põhimõtted, tugiteenuste rakendamise kord

Kool jälgib õpilase tervislikku seisundit, arengut ja õpinguid, et võimalikult vara märgata lapse hariduslikke erivajadusi. Selle eesmärgiks on koguda õpilase kohta igakülgset infot, mille alusel rakendatakse tugimeetmeid. Hariduslik erivajadus võib olla seotud tervisehäire, õpiraskuse, üld- ja eriandekuse ning muude erivajadustega. Hariduslik erivajadus toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, õppeprotsessis, õpikeskkonnas (õppevahendid, õpperuumid, tugipersonal, spetsiaalse ettevalmistusega pedagoogid ja muu selline) või taotletavates õpitulemustes.

Lilleoru Põhikooli hariduslike erivajadustega laste toetamise süsteem on kolmetasandiline:

I tasand – märkamine

- erivajaduse märkamine;
- õppetöö individualiseerimine tunnis (erinevus klassitööst);
- õpetaja tunniväline lisatöö: järeleaitamine või ettearendamine, - õpetamine, kodutööde täitmise juhendamine (tihe koostöö lapsevanemaga);
- koostöö aineõpetajatega ja klassiõpetajaga;
- vajadusel avatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaart, kus:
 - 1) analüüsitakse õpilase eelnevat õpilugu, sh koolivalmidust;
 - 2) analüüsitakse õpilase individuaalsuse märkamist (huvid ja motivatsioon, sotsiaalsed oskused, tunnetustegevus, õpioskused, enesetunnetus ja eneseteadvus, emotsionaalne seisund ja käitumine koolis) ja esmast toetamist;
 - 3) tehakse kokkuvõtte õpitegevusest ja käitumisest (lapse tugevad küljed ja arendamist vajavad küljed);
 - 4) antakse pedagoogilised soovitusel;
 - 5) kuulatakse ära lapsevanema arvamus lapse õppimisest ja toimetulekust (perevestlus);
 - 6) kuulatakse ära õpilase arvamus oma õppimisest ja toimetulekust;
 - 7) sõlmitakse kokkulepe õpetaja, lapse ja lapsevanema vahel.

II tasand - toetamisvajaduse väljaselgitamine kooli tugispetsialistide poolt ja toetav õpetamine kooli tasandil.

Haridusliku erivajaduse väljaselgitamiseks kasutatakse:

- pedagoogilis-psühholoogilist hindamist;
- erinevates tingimustes õpilase käitumise korduvat ja täpsemat vaatlust;
- õpilast ja tema kasvukeskkonda puudutava lisateabe koondamist;
- õpilase meditsiinilisi ja logopeedilisi uuringuid.

Andekate õpilaste väljaselgitamisel lähtutakse:

- väga heade tulemuste saavutamisest üleriigilistel või rahvusvahelistel aineolümpiaadidel, konkurssidel või võistlustel;
- valdkonna spetsialistide hinnangutest.

Andekal õpilasel on võimalik õppida enda võimetele vastavas tasemerühmas; kunstiainetes andekad lapsed suunatakse koostöös vanematega täiendavaks õppeks mitteformaalhariduse võimaluste juurde. Koolitundides diferentseerivad õpetajad ülesandeid lähtuvalt lapse individuaalsest õpiteest. Koostöös vanematega aitab kool võimalusel leida lapsele mentori erialaspetsialistide hulgast (nt võib tuua tuntud loodusfotograafi ja bioloogi juhendamine loodushuvilistele lastele).

Rakendatavad tugiteenused:

- tugispetsialisti teenus;
- individuaalse õppekava rakendamine;
- õpilase üleviimine vanema nõusolekul õpiabirühma.

6 Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

Kool tagab õpilasele ning vanematele teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppetööd käsitlevates küsimustes.

Koolis tegutsetakse tervikliku lähenemise põhimõttel, kus õpilast toetab tema pere, kes on partner koolile. Lapsevanemal on võimalus ürituste korraldamisel olla kaasatud. Lapsevanemad saavad koolitöösse panustada külalisõpetajatena, õppekäikude korraldamisel ja huviringide juhendamise kaudu.

Lapsevanem on informeeritud koolis toimuvast eKooli kaudu ning saab põhjalikku ja pidevat tagasisidet oma lapse õppimise kohta. Vähemalt üks kord õppeaastas toimub perevestlus. Lastevanemad saavad eKooli kaudu tagasisidet lapse õppeedukuse, arengu ja käitumise kohta. Oluline info koolikorralduse ja õppetöö kohta jagatakse lastevanemate koosolekutel, eKoolis või kooli kodulehe kaudu.

Peamisteks koostöövormideks peredega on:

- klassi lastevanemate koosolekud – (vähemalt kaks korda aastas);
- õpetaja ja lastevanemate vaheline vahetu suhtlemine;
- suhtlus eKooli või meili kaudu;
- perevestlus – klassiõpetaja, lapsevanema ja õpilase vahel;
- osalemine kooli sündmustel;
- osalemine kooli nõukogu töös;
- vajadusel probleemvestlused, kus arutatakse õpilasega seotud küsimusi;
- tagasiside küsitlus lapsevanemalt hiljemalt iga aasta kevadel;
- lastevanemate kooli seminarid.

Õppe ja kasvatuse korralduse kohta saab teavet kooli kodulehelt. Operatiivinfo edastab õpetaja või kooli direktor lastevanematele e-kirja teel, kasutades vastavaid meililiste. Trimestri jooksul läbitavatest peamistest teemadest, vajalikest õppevahenditest, hindamise korraldusest ja planeeritavatest sündmustest teavitatakse nii õpilast kui vanemat trimestri või poolaasta algul.

Kool tagab lapsevanemale nõustamise võimaluse. Nõustamiseks tuleb pöörduda õpetaja või vastava spetsialisti poole, teatud küsimustes kooli direktori või nõukogu poole.

7 Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

Õpetajate koostöö kui protsess on ehitatud üles võrdsele positsioonile, usaldusele ning sisemisele tahtele. Koostöö toimib ideede tasandil ning nii eesmärgid, planeerimine, otsustamine kui ka läbiviimine on sageli ühine. Pikaajaline protsess on igapäevatöö osa ning pole orienteeritud niivõrd hetkelistele lahendustele, kuivõrd ühisele teadmiste loomisele ja suhetele.

Lühemad koostöö planeerimise arutelud toimuvad kord nädalas, kus võetakse läbi jooksvad teemad ja planeeritakse täpsemalt järgmist nädalat. Sügavam analüüs, järelduste tegemine ja tõhusama tegutsemise planeerimine toimub kord kuu või kahe kuu jooksul, mil arutatakse üldisemaid õpetajate ja kooli arengu teemasid, jälgitakse õpetajate töökava ja lõimingut ning kooli üldtööplaani.

Üldjuhul õpetab üks õpetaja kindlat lastegruppi, kuid vahel osaleb õpetamises korraga kaks õpetajat. Viimasel juhul kasutame “üks juhib, teine assisteerib” mudelit, mille korral on üks õpetajaist eestvedaja rollis, teine abiõpetaja.

Õpetajad koostavad töökava ühiselt õppeaasta alguses või enne trimestri algust. Töökava koostamisel arvestatakse klassi omapära ja suundumust, kooli arengusuunda ja eripära, õpilaste vaimseid ja kooli materiaalseid ressursse.

Töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, kasutatavat õppekirjandust ja –materjale, õpetajatevahelist koostööd ning õppeaasta üldtööplaani.

Töökavas on õppesisu liigendatud ulatuslikumate õppeteemade järgi. Näidatud on olulisemad alateemad, käsitletavat põhimõistet ja oodatavad õpitulemused.

Õpetajate ühine töökava sisaldab järgmisi valdkondi:

- aeg;
- teema (alateemad);
- õpitulemused.

Õpetajad kasutavad ühist töökava vastutustundlikult ja loovalt ning lähtuvad oma igapäevategevuses õppekava aluseks olevatest õpetuse ja kasvatuse põhimõtetest. Õpetajate kogemused töökavade teostamisel on üheks aluseks kooli õppekava uuendamisel.

8 Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Kooli õppekava arendamisel ja uuendamisel on oluline pidev õpilaste õpihuvi hoidmine, kaasaegsete õpikäsituste rakendamise tagamine, elukeskse ja innovatiivse õppeprotsessi kujundamine, ühiskonnas toimivate muutustega arvestamine.

Õppekava täitmist jälgib iga õpetaja oma õppeaine ja pädevuse lõikes, see peegeldub ühises töökavas. Õppekava ja ühise töökava koostamisel osalevad kõik õpetajad

Õppekava uuendamise ja täiendamise ettepanekuid võivad teha õpetajad, lapsevanemad või kooli direktor. Muudatused kiidavad heaks õppenõukogu ja õpetajaskond, enne kehtestamist esitatakse muudatused arvamuse avaldamiseks ning täiendamiseks kooli nõukogule.

9 Ainevaldkondade kavad

1.-3. klassi ainekavad on lahti kirjutatud klasside kaupa, sest selles kooliastmes õpetatakse üldõpetuse põhimõtteid järgides. Klasside kaupa esitatud ainekavasid on nii õpetajatel kui lapsevanematel lihtsam jälgida ja oma töö aluseks võtta. Punktis 9.1 toodud tabelis on näha iga klassi üldteemad kuude kaupa, mis lõimuvad omavahel ja kooli üldpädevuste ning õppekava läbivate teemadega. Ainekavades on esitatud õpitulemused, õppesisu ja lõiming.

4.-6. klassi õpitulemused, õppesisu ja lõiming esitatakse ainevaldkondade kaupa.

9.1 I kooliaste

Lilleoru Põhikooli eripäraks on, et sotsiaalainete valdkonna alla kuuluv inimeseõpetus algab juba 1. klassist ja on tihedalt lõimitud loodusainete valdkonna loodusõpetusega. Teemad, mis laiemalt käsitlevad loodusõpetust, vaatlusi, kirjeldusi, saavad läbi inimeseõpetuse täpsustatud. Näiteks õpetatakse loodusvaatluse käigus, kuidas hoida oma tähelepanu fookust, kuidas kasutada viit meelt ehk tunnetusvahendit ja kuidas neid kogemusi hiljem kirjeldada.

	1. klass	2. klass	3. klass
	Minateadlikkus Väärtused ja kõlblus Tervis ja ohutus Kultuuriline identiteet	Loomulik õppimine Kesk-kond ja jätkusuutlik areng Elukestev õpe ja karjääri kujundamine	Ideest teostuseni Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus Teabekesk-kond ja meediakasutus Tehnoloogia ja innovatsioon
September	Mina tutvun kooliga	Mina tutvun Jutulinnaga	Mina tutvun maailmaga
Oktoober	Mina ja teised	Saladused minu sees ja väljas	Mina ja loodus
November	Olen julge	Hirm ja julgus	Julgus avastada
Detsember	Tunnen rahu ja vaikust	Vaikus minu sees ja muinasjutud	Päris loodus ja muinasjutt looduses
Jaanuar	Märkan seda, mis on ilus ja hea	Uuel aastal uue hooga - looduse ringkäik	Sõbrad on mu valgus

Veebruar	Saan enda ja teistega hästi läbi	Olen teiste vastu hea	Sõbrad ja kodumaa
Märts	Olen uudishimulik õppija	Teeme teatrit	Mängud looduses
Aprill	Avastan loodust	Nalja ja naeruga	Nutikad teadlased
Mai	Olen arukas ja tegus	Olen loov ja teen koostööd	Olen ettevõtlik

Tabelis on iga klassi üldteemad kuude kaupa, mis lõimuvad omavahel ja kooli üldpädevuste ning õppekava läbivate teemadega.

9.1.1 1. klass

I Üldalused

1. Õppeainete arvestuslik maht ja üldõpetuse põhimõtted.

Esimese klassi õpilase maksimaalne koormus nädalas on 20 akadeemilist tundi. Arvestuslikult 7 tundi õpitakse nädalas keele ja kirjanduse ainevaldkonna teadmisi ja oskusi, 3 tundi matemaatikat, üks tund inglise keelt, 2 tundi kehalist kasvatust, 2 tundi loodus- ja sotsiaalneid, 5 tundi kunstiaineid ja tehnoloogiat. Lilleoru Põhikooli eripärana õpitakse sotsiaal- ja loodusaineid lõimitult. See tähendab, et inimeseõpetuse teemad lõimuvad üheks tervikuks loodusainetega. Ka kunstiained ja tehnoloogia lõimitakse üheks tervikuks üldõpetusest lähtuva keskse teema ümber.

2. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppe kavandamisel ja korraldamisel teevad 1. klassi õpetajad tihedat koostööd, ühiselt koostatakse töökava ja selle alusel viiakse üldõpetuse põhimõtetest lähtuvalt õppetööd läbi.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, kooli üldpädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja õppeaines toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse üldõpetuse põhimõtete elluviimist õppeaineid teemapõhiselt lõimides ning arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid terviklikult;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) arendatakse digitehnoloogia, -keskkonna ja -materjali mõistmise baasoskuseid- tekstide lugemine, mõistmine, nendest info leidmine;
- 11) arendatakse eri liigis tekstide mõistmist ja omaloominguliste tekstide loomist;

3. Hindamise põhimõtted

Õpitulemuste hindamise aluseks on õppekava üldosas sätestatud hindamise põhimõtted. Hindamisel kasutatakse kujundavaid ja kokkuvõtvaid hinnanguid. Kujundava hindamise puhul keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega ja lähtutakse õpitulemuste omandamisest. Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul hinnatakse nii tulemust kui ka protsessi.

Hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva

õppija kujundamiseks. Sõnaliselt hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

Hinnanguid andes omaloomingulistele töödele, tunnustab õpetaja idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohti ja seostatust. Kõikides kirjalikes töödes tähistab aineõpetaja keelevead, kuid hindamisel arvestab soorituse väärtusi vastavalt ülesande eesmärgile ja kokkulepitud hindamiskriteeriumidele.

4. Õppekeskkond

Koostöös õpetajatega luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Lilleoru Põhikooli eripäraks on, et lastel on võimalik liikuda naturaalses ja mitmekesises looduskeskkonnas nii õppetunni raames kui ka aktiivses vahetunnis, selleks seostatakse õpitud oskuste kasutamist ka väljaspool õppetundi. Mitmekesine looduskeskkond annab võimaluse arendada edasiliikumisoskuseid, siduda liikumist igapäevaste tegevustega ning oskuse kontrollida keha asendit liikumisel ja nende kombinatsioonides. Liikumist soodustav keskkond arendab lapse kehalisi võimeid, toetab tema tervist ning annab võimaluse liikumise ja vaimse tasakaalu loomiseks.

9.1.1.1 Valdkond “Keel ja kirjandus”

Eesti keel

Õppemaht: 7 tundi nädalas, 245 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Suuline keelekasutus

Õpilane:

- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
- toimib õpetaja ja kaaslaste suulise juhendi järgi;

- kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuulnud lause, jutu sisu;
- teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid;
- väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab;
- jutustab suunavate küsimuste toel kuuldust, nähtust, loetust;
- koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutukese, kasutab kõnes lihtlauseid;
- esitab luuletust peast.

Lugemine

Õpilane:

- tunneb häälik-täheleist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt;
- mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu;
- vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud;
- leiab õpetaja abiga tekstist vastused lühikestele konkreetsetele küsimustele;
- mõtleb jutule alguse või lõpu;
- tunneb ära jutu (jutustus, muinasjutt), luuletuse ja mõistatuse;
- on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid, annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).

Kirjutamine

Õpilane:

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja –seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvlilt õigesti maha (vältides ühe tähe kaupa kirjutamist);
- täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga;
- koostab näidise järgi õnnitluse ja kutse;
- kirjutab õpetaja juhendamisel pildiseeria, oma joonistuse järgi loovtöö;
- eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset;

- kirjutab omasõnade algusesse k, p, t;
kirjutab õigesti lühemaid (kuni 3-silbilisi) sõnu ja lauseid;
- kirjutab õigesti sõnade lõppu –d ja –vad (mitmus) ning –b (tegusõna 3.pööre);
- teab, et lause lõpeb punktiga;
- teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; kirjutab õigesti oma nime.

Õppesisu

Lugemine

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus jm.

Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine.

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse).

Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades.

Jutustava, kirjeldava, teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, önnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine.

Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.

Üksikute tingmärkide lugemine, tähenduse tabamine (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms). Skeemide, kaartide, tabelite lugemine lasteraamatutes, laste ajakirjanduses ja kooli kirjalikes tekstides.

Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine.

Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. Jutu, muinasjutu, luuletuse, mõistatuse eristamine.

Tekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend.

Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine.

Loetule emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne).

Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.

Kuulamine

Helide, hääle ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.

Õpetaja ja kaaslase kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslase ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine.

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Kõnelemine

Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel.

Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale.

Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine.

Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine loomuliku tooniga.

Kirjatehnika

Kirjaeelharjutused. Kirjutamine pliiatsi ja kriidiga, joonistähtede kirjutamine. Väikeste ja suurte kirjatähtede õppimine. Õiged tähekujud ning seosed, õige pliiatsihoid ja kehaasend. Sõna ja lause kirjutamine (vajadusel ladumine).

Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine, puhtus, käekirja loetavus. Teksti ära kiri tahvlilt, õpikust.

Õigekeelsus

Häälik, silp, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. I ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega.

Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Liitsõna

vaatlus (moodustamine).

Sõnade lõpu õigekiri – d ja –vad (mitmus) ning –b (teigusõna 3.pööre) õigekirjaga tutvumine.

Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüümärgi vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus).

Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga.

Etteütlemissel sõnade ja lausete kirjutamine. Lünkümberjutustuse kirjutamine.

Tekstiloome

Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, tegelaskõne jms). Jutule lõpu kirjutamine.

Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi).

Lõiming:

Kunst ja tööõpetus: kirja eelharjutused rasvakriitide ja värviliste pliiatsitega; mustrite joonistamine ja šabloonide järgi joonistamine, voolimine, rebimine, lõikamine, meisterdamine jms tööjuhendite selgitamine, raamatu (lugemispala, luuletus) illustratsioon, vabajoonistamine ja oma joonistuste põhjal juttude koostamine ja kirjutamine.

Muusika: mängimine häälte tugevusega, muusika rütmis liikumine, tantsimine, näpu- ja laulumängud, sörmelaulud, laulud koos liigutustega, kirjaeelharjutused muusika ja rütmifraaside saatel, omatehtud rütmipillide kasutamine kõnelemise taustaks; teemadega seotud laulude õppimine ja esitamine. Ühiselt laulusõnade loomine.

Kehaline kasvatus: tähekuju läbi kõndimine, tähtede kujutamine kehaga, osavusmängud, rütmisalmide ja luuletuste saatel koordinatsiooniharjutuste tegemine. Erinevate laulu- ja tantsumängude mängimine. Reeglite ja kokkulepete kuulamine, mõistmine, ühine loomine. Tähelepanu ja keskendumisvõime arendamine joogaharjutuste toel.

Loodus- ja inimeseõpetus: looduspiltide kirjeldamine ja küsimuste moodustamine, õppekäikudel ja matkadel saadud kogemuste kirjeldamine (nt sügisene mets), loomade ja lindude välimuse, nende tegevuse kirjeldamine. Viisakusreeglid, käitumine erinevates kohtades ja situatsioonides. Enda vajaduste märkamine ja nendest teadaandmine täiskasvanule. Oma tunnete märkamine ja kirjeldamine, empaatia kaaslaste näiteks kirjanduspala tegelaste suhte. Jõukohaste kaartide järgi orienteerumine, lihtsamate plaanide lugemine. Matemaatika: numbrid ja sümbolid, põhimõisted (suurem, väiksem jne), lihtsamate tabelite ja diagrammide lugemisoskus, tekstülesannetele küsimuste moodustamine tekstülesannete

sisu ja õppetekstide mõistmine. Lühikese matemaatilise ülesande koostamine nii suuliselt kui ka kirjalikult. Sõnavara laiendamine läbi matemaatiliste mõistete õppimise.

9.1.1.2 Valdkond "Matemaatika"

Õppemaht: 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Arvutamine

Õpilane:

- loeb ja kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 –100;
- paigutab naturaalarvude ritta sealt puuduvad arvud 100 piires;
- teab ja kasutab mõisteid võrra rohkem ja võrra vähem;
- loeb ja kirjutab järgarve; tunneb ära paaris- ja paaritud arve;
- liidab peast 20 piires; lahutab peast üleminekuta kümnest 20 piires;
- omab esialgsed oskused lahutamiseks üleminekuga kümnest 20 piires;
- nimetab üheliste ja kümnelite asukohta kahekohalises arvus;
- liidab ja lahutab peast täiskümneid 100 piires;
- asendab proovimise teel lihtsaimasse võrdustesse seal puuduvat arvu oma arvutusoskuste piires.

Mõõtmine ja tekstülesanded

Õpilane:

- kirjeldab pikkusühikuid meeter ja sentimeeter tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid m ja cm;
- mõõdab joonlaua või mõõdulindiga vahemaad/eseme mõõtmeid meetrites või sentimeetrites; kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid; on tutvunud millimeetri ja detsimeetriga;
- kirjeldab massiühikuid gramm ja kilogramm tuttavate suuruste kaudu, kasutab nende tähiseid kg ja g;
- kujutab ette mahuühikut liiter, kasutab selle tähist l;
- nimetab ajaühikuid minut, tund ööpäev, nädal, kuu ja aasta;
- leiab tegevuse kestust tundides;

- ütleb kellaaegu (ilma sõnu “veerand” ja “kolmveerand” kasutamata, näit. 18.15); teab seoseid 1 tund = 60min; minutit ja 1 ööpäev = 24 tund;
- nimetab Eestis käibivaid rahaühikuid, kasutab neid lihtsamates tehingutes; teab seost 1 euro = 100 senti;
- koostab matemaatilisi jutukesi hulki ühendades, hulgast osa eraldades ja hulki võrreldes;
- lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid liitmisele ja lahutamisele 20 piires;
- püstitab ise küsimusi osalise tekstiga ülesannetes;
- hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust;
- on tutvunud termomeetriga ja temperatuuri ühikuga.

Geomeetrilised kujundid

Õpilane:

- eristab sirget kõverjoonest, teab sirge osi punkt ja sirglõik;
- joonestab ja mõõdab joonlaua abil sirglõiku.
- Eristab ruutu, riskülikut ja kolmnurka teistest kujunditest;
- näitab nende tippe, külgi ja nurki;
- eristab ringe teistest kujunditest;
- leiab ümbritsevast õpitud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid;
- eristab kuupi, risttahukat ja püramiidi teistest ruumilistest kujunditest;
- näitab maketil nende tippe, servi ja tahke;
- eristab kera teistest ruumilistest kujunditest;
- rühmitab esemeid ja kujundeid ühiste tunnuste alusel;
- võrdleb esemeid ja kujundeid asendi- ja suurustunnustel.

Õppesisu

Arvutamine

Arvud 0–100, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. Järgarvud. Märgid +, -, =, >, <. Liitmine ja lahutamine 20 piires. Liitmise ja lahutamise vaheline seos. Täiskümnete liitmine ja lahutamine saja piires. Lihtsaimad tähte sisaldavad võrdused. Paaris- ja paaritud arvud.

Mõõtmine ja tekstülesanded

Mõõtühikud: meeter, sentimeeter, gramm, kilogramm, liiter, minut, tund, ööpäev, nädal, kuu, aasta. Kella tundmine täis-, veerand-, pool- ja kolmveerandtundides. Käibivad rahaühikud. Ühetehtelised tekstülesanded 20 piires liitmisele ja lahutamisele.

Geomeetrilised kujundid

Punkt, sirglõik ja sirge. Ruut, ristkülik ja kolmnurk; nende elemendid tipp, külg ja nurk. Ring. Kuup, risttahukas ja püramiid; nende tipud, servad ja tahud. Kera. Esemete ja kujundite rühmitamine, asukoha ja suuruse kirjeldamine ning võrdlemine. Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Lõiming:

Loodusõpetus: Aastaring – kuude nimetused, nädala ja nädalapäevad - selle tajumine läbi loodusrütmi. Erinevate nähtuste vaatlemine loodusvaatluste käigus, kirjeldamine, mõõtmine - matemaatiliste vahendite kasutamine (joonlaud jne, kokkuarvutamine, suuruste vahe mõõtmine või hulkade liitmine ja lahutamine jt).

Eesti keel: Õigekirja jälgimine tekstülesannete koostamisel ja lahendamisel. Õige keelekasutus vastuslausete koostamisel. Matemaatiliste mõistete õppimine, nende mõistmine ja kasutamine. Võrdlemine, omasussõnade kasutamine, sarnasuste leidmine. Tekstide mõistmine ja lühikeste tekstide koostamine (matemaatilised jutukesed). Ajamõisted.

Inimeseõpetus: Aeg, aja planeerimine, oma tegevuse kavandamine. Tähelepanuga ülesannete lahendamine – matemaatika vajab keskendumisostust. Rahvakalendri tähtpäevad. Raha ja selle kasutamine - taskuraha kulutamine, säästmine. Raha väärtustamine läbi enda ja teiste töö - selle eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenimiseks pean panustama oma aega ja teadmiseid. Laada korraldamine - ühine tegutsemine koos klassiga.

Tehnoloogia ja kunst Voltimine ruudu ja ristkülikukujulisest paberist. Joonlauaga mõõtmine. Meisterdamisel erinevate kujundite (ring) lõikamine. Kolmnurga, ruudu, ristküliku jt mõisted kujundatakse vastavate reaalsuses esinevate objektide jälgimise teel. Looduslike ja tehismaterjalide leidmine ja kasutamine.

Muusika: Ring- ja laulumängud, tantsud - läbi nende kujundite moodustamine, loendamine, võrdlemine, paaris- ja paaritud arvud, kujundite ja erinevate hulkade moodustamine. Rütmilisuse tajumine läbi muusika. Aja ja vahemaa mõõtmine.

Võõrkeel: Loendamine võõrkeeles, kujundite nimetamine (ring, kolmnurk, nelinurk); Aja-, kaalu- ja rahamõõt. Mõisted *rohkem* ja *vähem*, *suurem* ja *väiksem*.

9.1.1.3 Vald kond “Loodus- ja sotsiaalsained”

Loodusõpetus

Õppemaht: 1 õppetund nädalas, 35 õppetundi õppeaastas

Õpitulemused

Inimese tunnetusmeeled ja avastamine

Õpilane:

- teab erinevaid omadusi;
- oskab oma tunnetusmeelte abil omadusi määrata;
- teab, et taimed, loomad ja seened on elusolendid;
- teab nimetada elusa ja eluta looduse objekte ja nende omadusi;
- viib läbi lihtsamaid loodusvaatlusi ning uurimuslikke tegevusi;
- eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning vaatleb, nimetab, kirjeldab ja rühmitab neid;
- oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult ja järgib koostegutsemise reegleid;
- teab, et on olemas looduslikud ja inimese tehtud asjad ning materjalid;
- kirjeldab looduslikke ja tehisklikke objekte erinevate meeltega saadud teabe alusel;
- sõnastab oma meelte abil saadud kogemusi ning nähtuste ja objektide omadusi;
- eristab tahkeid ja vedelaid aineid ning omab ohutunnet tundmatute ainete suhtes;
- eristab inimese valmistatud looduslikust;
- tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu, kasutab julgelt loovust ja fantaasiat;
- märkab looduse ilu ja erilisust, väärtustab oma kodukoha elurikkust ja maastikulist mitmekesisust;
- väärtustab maailma tunnetamist oma meelte kaudu;
- väärtustab nii looduslikku kui inimese loodut ning suhtub kõigesse sellesse säästvalt;
- väärtustab enda ja teiste tööd.

Aastaajad

Õpilane:

- teab, et looduses aset leiduvad muutused sõltuvalt aastaaegadest ning valgusest ja soojusest; märkab muutusi looduses ja seostab neid aastaegade vaheldumisega, kirjeldab aastaajalisi muutusi (kõnes, kirjas, joonistades);
- toob näiteid looduses toimuvate aastaajaliste muutuste tähtsusest inimese elus;
- teeb lihtsamaid loodusvaatlusi, kannab vaatlusinfo tabelisse, jutustab vaatlusinfo/tabeli põhjal ilma muutumisest;
- teeb soojuse ja valguse peegeldumise kohta katseid, sõnastab järelduse;
- teab, et elusolendite mitmekesisus ja aktiivsus sõltub aastaaegadest;
- toob näiteid erinevate organismide eluavalduste ja omavaheliste seoste kohta erinevatel aastaaegadel.

Looduse uurimine

Õpilane:

- oskab käituda õppekäigul loodussõbralikult;
- tunneb kodu- ja kooliümbrust, teab kodu- ja kooliümbruse tüüpilisemaid taimi ja loomi;
- vormistab vaatlusinfo, teeb järeldusi ning esitleb neid;
- oskab vaadelda, nimetada, rühmitada ja kirjeldada kodukoha, kooliümbruse elusa ja eluta looduse objekte;
- oskab nimetada erinevaid puid, taimi, loome ja linde, keda kõige tihemini kooli ümbruses näeb;
- mõistab, et aastaajalised muutused mõjutavad tema enda ja teiste elu;
- tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu;
- liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodusväärtusi ja iseennast, järgib koostegutsemise reegleid.

Õppesisu

Inimese meeled ja avastamine. Asjad ja materjalid käsitletakse lõimituna st. elus ja eluta looduse objektide ning asjade ja materjalidega tutvutakse kasutades erinevaid meeli. Kasutatakse erinevaid tegevusi, mängu, õppekäike, matku, praktilisi tegevusi jne, mis suunavad erinevate tunnetusmeelte kasutamisele vaatlustes ja teistes tegevustes.

Õpetuse eesmärkide saavutamiseks kasutatakse vaatlust, kirjeldamist, mõõtmist, võrdlemist, järjestamist, rühmitamist. Õpilaste tundeelu ja väärtuste arendamisel on olulised kogemused looduse ilust, samuti looduses liikumise oskus, mis on integreeritud mitmekesisesse loodusesse Lilleoru kooli ümbruses. Õpilastes arendatakse huvi ümbritseva keskkonna vastu, õppides tundma kooliümbruse loodust elamuslikel õppekäikudel ja ekskursioonidel. Õpikeskkonda laiendatakse klassiruumist kooliõue, loodusesse- aeda, metsa, tiigi äärde, õpperadadele ja ka muuseumisse Tallinnas või mujal. Igapäevaselt rakendatakse uurimuslike elementidega nii organiseeritud kui ka loomulikku õues õppimist.

Tervis, liikumine, toitumine, selle koosmõju ja terviklikkus.

Põhimõisted: omadus, meeled, elus, eluta, elusolend, looduslik, tehnilik, tahke, vedel, liiklusmärgid, keha puhtus, taimsed ja loomsed toiduained, kehaosad, ohtlikud olukorrad looduses, tänaval ja kodus.

Aastaajad. Aastaaegade vaheldumine looduses seoses soojuse ja valguse muutustega. Taimed, loomad ja seened erinevatel aastaaegadel. Kodukoha elurikkus ja maastikuline mitmekesisus. Põhimõisted: suvi, sügis, talv, kevad, soojus, valgus, taim, loom, seen, kodukoht, veekogu, maastik, loomastik, taimestik. Kooslused ja elupaigad kooli ümbruses: mets, tiik, aed, aas.

Aastaajaliste muutuste märkamiseks on väga olulised loodusvaatlused erinevatel aastaaegadel. Samas paigas erinevatel aastaaegadel saadud meelelised kogemused aitavad tajuda toimuvaid muutusi. Ühe puu ja sellega seotud elustiku aastaringne vaatlus suunab märkama muutusi eluslooduses. Erinevad vaatlusinfo tabelid, loovtööd ja plakatid klassi seinal, mida täidetakse iseseisvalt või koos õpetajaga. Vaatlusandmete põhjal toimuvad arutelud, mis suunama põhjuste ning tagajärgede seoste mõistmisele. Olulisel kohal õpetuses on aastaajaliste muutuste mõju inimesele, ohutus ja tervishoid.

Looduse uurimine: elusloodus kooli ümbruses, mida saab uurida kasutada praktilisi töö- ja mõõtevahendeid: luubid, mõõdulindid, erinevad kaalud, termomeetrid, vahendid ilmavaatluste läbiviimiseks (nt vihmavee korjamise tops, tuulelipp);

Praktilised tööd on seotud nädalateemadega, mis lähtuvad üldõpetuse põhimõttest ja lepitakse kokku õpetajate ühises töökavas.

Lõiming:

Kunsti- ja tööõpetus: elusolendite ja nende elukeskkonna joonistamine, voolimine või meisterdamine, looduslikest materjalidest piltide valmistamine; plaani või mudeli valmistamine.

Matemaatika: mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrised kujundid (nt liiklusmärgid); rühmitamine; ajahikud, aastaajad, ööpäev; järgarvud; tabelite täitmine; vasak-parem;

Eesti keel: teabeteksti lugemine, oma kogemuse või tegevuse põhjal jutustamine, kirjeldamisoskuse arendamine- sõnavara laiendamine, omadussõnade kasutamine, oma mõtte või järelduse lausesse panemine. Nähtuse analüüsimine või üldistamine (üksikult üldisemale järelduste tegemine- nt taimedega toimuvad muutused sügisel või kevadel, rändlindude lahkumine), nimi ja nimetus – nende eristamine. Üksteise kuulamine ja täiskasvanu poolt antud tööjuhiste või korralduste mõistmine ja nende põhjal tegutsemine.

Muusika: rahvamuusika, tähtpäevadega seotud ring- ja tantsumängud; Laulud loomadest ja loodusest; loomadeks kehastumine mängudes, karnevalil; loodusrütmid ja rütmid muusikas. Looduslike pillide tegemine ja kasutamine (okstest kõlapulgad, kividest rütmipillid). Loodushäälte kuulamine, vaikuse kuulamine, loodushäältel inspireeritud laulu- ja liisusalmide lugemine ja nende uuesti leidmine loodusest (nt: tihase laul- sitsikleit, sitsikleit jne).

Kehaline kasvatus: loomadega seotud liikumismängud, võrdlemine. Aktiivne tegutsemine õues, vastav riietus. Liikumine erinevatel looduslikel radadel.

Inimeseõpetus: tähelepanu toimib läbi viie tunnetusmeele - kuulamise, vaatlemine, kompimine, haistmine, maitsmine. Kogetud maailma mõtestamine - kirjeldamine, nimetamine, järelduste tegemine. Üksinda tegutsemine ja enda hästi tundmine, oma võimete tundmaõppimine. Iseenda tegevuse ja liikumise kooskõlastamine teiste lastega, sh ka grupis liikumine ja tegutsemine.

Võõrkeeled: mõningate loomade, lindude nimetamine võõrkeeles. Nädalapäevade ja kuude nimetused. Suurus- ja kujumõisted (suur-väike, ümar, pikk, eile, täna, homme jne). Lühikese lause ütlemine enda, mõne looma või loodusnähtuse kohta.

Inimeseõpetus

Õppemaht: 1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- tunneb ära kodukoha ja Eesti Vabariigi sümbolika;
- nimetab Eesti Vabariigi pealinna;
- teab, kes on Eesti Vabariigi president;
- kirjeldab enda huvisid ja tegevusi;
- toob õpetaja juhendamisel tähelepanu nimetatud objektile, nt uuritav ese, nt tööülesanne;
- märkab oma keha asendit ja korrigeerib seda õpetaja juhendamisel; märkab õpetaja juhendamisel oma emotsioone, nt ärevus, solvumine, viha, kurbus, pettumus jpm;
- märkab õpetaja juhendamisel, kuidas tema emotsioonid mõjutavad tema suhteid, käitumist ja koostööd;
- märkab õpetaja juhendamisel oma mõtteid ja suudab neid asjakohaselt väljendada, nt räägib oma ideest, oma tegevusplaanist kunstitööd teostades;
- suudab õpetaja juhendamisel teha jooga- ja lõdvestusharjutusi;
- sõnastab enda õppimise eesmärged täiskasvanu juhendamisel;
- kirjeldab enda ja pereliikmete ülesandeid kodus, toob näiteid üksteise abistamisest ja pereliikmetega arvestamisest;
- toob näiteid käitumisnormidest, mida tal tuleb järgida, nt klassis kokkulepitud reeglid;
- tunneb liikluses turvalisust tagavaid märke ja tähiseid;
- märkab liiklusohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses;
- loetleb erinevaid teabeallikaid ja leiab vajalikku infot;
- kirjeldab meediaga, sealhulgas sotsiaalmeediaga seotud võimalusi ja ohte;
- selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust;
- teab, et vägivaldal on eri vormid;
- selgitab, mida vägivaldne käitumine võib endaga kaasa tuua;

- teab abi saamise võimalusi inimväärikust alandava käitumise puhul, sh kiusamine ja vägivald;
- võrdleb rahvakombeid minevikus ja tänapäeval, nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev jt;

- toob näited tervist hoidvast käitumisest (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust;
- selgitab õpisisu esmaabi võimalusi, nt haav, kukkumine, ninaverejooks, põletus, putukapiste;
- teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi;
- teab, mis on raha teenimine, säästmine, kasutamine ja laenamine;
- hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi, nt jäätmete vähendamine ja sorteerimine, vee ja energia tarbimine.

Teemad ja õppesisu

1. Mina ja minu viis meelt, sh tähelepanu juhtimine, keskendumine õpetaja juhendamisel
2. Mina ja teised, sh koostöö tegemine
3. Mina ja tervis, sh häirivate emotsioonide ja mõtete reguleerimine õpetaja juhendamisel
4. Mina ja minu pere, sh head suhted
5. Mina ja Eesti
6. Mina: aeg ja asjad
7. Mina: teave ja asjad
8. Mina ja aktiivne tegutsemine
9. Mina ja lõdvestumine, puhkamine õpetaja juhendamisel

Lõiming

Kõigi teiste õppeainetega: väärtuste ja hoiakute kujunemine, nt kestlik eluviis, teistega arvestamine, enda rolli mõistmine nii grupi liikmena kui ka ühe osana loodusest. Rühma- ja paaritöödes töötamine. Probleemide teadvustamine, enda emotsioonide ja mõtete märkamine, reguleerimine.

9.1.1.4 Valdkond “Võõrkeeled”

Õppemaht: 1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Keeleoskuse tase 1. klassi lõpus:

Kuulamine	Rääkimine
A1.1	A1.1

Õpilane:

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid enda tutvustamiseks ning perekonnast ja kodust rääkimiseks;
- reageerib adekvaatselt väga lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- suhtub positiivselt võõrkeelesse õppimisesse;
- kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist, võrdlemist) võõrkeelesse õppimiseks;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada individuaalselt, paaris ja rühmas.

Õppesisu

Mina ja teised: enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, vanus).

Kodu ja lähiümbus: pereliikmete tutvustus (nimi) ja kodu asukoha ning kodu lühikirjeldus (suurus, värv, lihtsamad mööbliesemed).

Igapäevaelu ja õppimine: tavalisemad päevatoimingud kodus ja koolis ja nende tegevustega seotud esemed/vahendid, numbrid, värvid, loomad, esemete ja asjade üldnimetused.

Vaba aeg: lihtsamad tegevused ja eelistused.

Õppetegevuses on 1. klassis oluline mängulisus, suur kaal on salmidel ja lauludel. Rõhk on kuulamisel ning rääkimisel. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeeles häälikuid eristama ning omandavad õige hääldusaluse. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ja seostamist. Tunnis võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks. Õppemeetoditest on eelistanud aktiivõpet: rollimängud, arutelud, jõukohased kirjeldused jne.

Lõimimine

Inglise keelt lõimitakse eesti keelega ja eesti keeles omandatud teadmisi ning oskusi inglise keelega. Näiteks rääkimine, kultuuri ja tähtpäevade võrdlemine, kombed. Kuulamistähelepanu arendamine. Lihtsate rollimängude mängimine, lühidialoogide esitamine. Matemaatiliste teadmiste ülekandmine (arvud loendamisel, võrdlevad sõnad jms). Loodusõpetusest loomade nimetused, nädalapäevade, kuude nimetused. Esialgsed võrdlemise ja jutustamise oskused. Erinevate maade mängud ja muusika jne. Lõiming käib läbi nädalateemade, koostöös teiste õpetajatega.

9.1.1.5 Valdkond “Kunstiained”

Muusika

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab laudes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab lihtsat meloodiat käemärkide, astmetrepi ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn” (F. Pacius), lastelaulud „Lapsed, tupp”, „Kevadel” („Juba linnukesed...”).

Pillimäng

Õpilane:

- kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või ostinaatodes.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;

- tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

Omalooming

Õpilane:

- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha- ja rütmipillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- on tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, dünaamika);
- eristab kuuldeliselt laulu ja pillimuusikat
- on tutvunud eesti rahvalauluga
- kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara.

Õppekäigud

Õpilane: 1) kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil; 2) kasutab arvamust väljendades muusika oskussõnavara.

Õppesisu

Kesksel kohal on laulmine ja rütmipillide mängimine. Lauldakse nii ühehäälselt a cappella kui ka saatega. Kujundatakse alus muusikatraditsioonide säilitamiseks ja edasikandmiseks, mille üks väljund on õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus. Pillimängus omandatakse rütmi- (sh kehapilli) mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Muusikaline liikumine hõlmab rahvatantse ja laulumänge ning muusikapala karakteri väljendamist liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Muusikalise kirjaoskuse algtõed omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu ja neid rakendatakse erinevates muusikalistes tegevustes.

Õpilaste esinemisioskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid jne). Mitmekülgse muusika kuulamise kogemuse saavutamiseks ja kontserdikultuuri kujundamiseks ning silmaringi avardamiseks võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära. Muusikalise kirjaoskuse all õpib õpilane helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes; mõistab 2-osalise taktimõõdu tähendust; tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides ja mõistab JO-võtme tähendust; õpib lauludes tundma JO-MI-SO ja RA-astmeid; mõistab oskussõnade tähendust ja teab, kus neid kasutatakse. Oma muusikalise elamuse kirjeldamine. Kontsertide külastamine, laste balletti, muusikali jt, etenduste külastamine.

Lõiming

Eesti keel: eneseväljendusoskus; eesti kultuuriloo tutvustamine (eesti autorid nii muusikas, kirjanduses kui ka kunsti); traditsioonilised liisusalmid, näpu- ja kehamängud, laulumängud; laulusõnad, mis on ka luuletused; omaloomingu loomine (mõned lõpuriimiga read või salmid vms); esinemine, esinemisjulgus, oma loomingu esitamine.

Matemaatika: rütmid matemaatikas ja muusikas, kordused; pausi ja noodid kui teatud pikkused; kakofoonia ja harmoonia; muusikalised ringmängus, mis aitavad õppida kujundeid; mõisted sirge, kõver, nurk, diagonaal, keskpunkt jt. Kriitilise mõtlemise arendamine.

Loodusõpetus: vaikus ja hääled- linnulaul, loodushääled, rütmid ja meloodiad nendes; looduses liikumine ja kuulamisoskuse arendamine, tähelepanu, analüüsivõime ja võrdlusoskuse arendamine; tundeelu rikastamine; inspiratsiooni leidmine;

Inimeseõpetus: tuua välja õpilase loovuse pool, laps mõistab, et ta saab ise luua; harmoonia inimese sees ja tema ümber- keskkonnad, kus me tunneme ennast hästi ja kus mitte- miks see nii on; enda huvide leidmine ja arendamine, harrastused; oskus keskenduda ja leida püsivus enda võime arendamiseks (nt muusikakool, koor, laulu- või tantsuõpe jms). Hoiakud ja väärtused meie elus.

Võõrkeel: erinevate laulude laulmine võõrkeeles, selle keele tausta kultuuri ja traditsioonide õppimine; mõne laulu õppimine, mis on nii eesti kui ka õpitavas võõrkeeles.

Kunst ja tööõpetus: loominguline eneseväljendus; autor; väärtuste kujundamine; muusikalise pala kunstis väljendamine; muusika- värvid- meeleolu väljendamine; mõne pilli valmistamine (kõlapulgad, marakad, monokord vms).

Kehaline kasvatus: kehahoid, lihaskonna tugevdamine, aktiivne liikumine, enda liigutuste tajumine; koordineerimine; tantsuline liikumine; rütmiline liikumine; koostöö ja individuaalne pingutus. Teiste märkamine ja abistamine.

Kunst

Õppemaht: 1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- teab, kes on autor;
- ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;

- lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

Õppesisu

Kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboleid oma kogemuse piires. Erinevatel kunstiga seotud näitustel käimine. Kunsti märkamine enda ümber- tarbekunst, riidekunst, toidukunst, arhitektuur jms. Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos). Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine

Kujutiste kasutamise ja jagamise head tava. Teose autor, looja, tema õigused. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Vormi ja funktsiooni seos.

Tööde kavandamine, lihtsamaid ülesandeid disainimine ja loomes kestliku põhimõtte kasutamine. Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis. Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundaõppimine. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon

Kahe- ja kolmemõõtmeliste tööde spontaannet ning planeeritud kavandamine, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid. Puude, Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmine suuruse, asukoha ja värvi abil. Ümbruse jälgimine ja selle kujutamine - maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel. Esimesed katsetused kujutamisel naturist. Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine. Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamisel.

Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne. Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. Rahvakunt. Erinevad tehnikad ja töövahendid (maalimin, värvimine, voolimine, erinevad trükid jne).

Oma tööde ja tulemuste lühidalt kirjeldamine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

Lõiming

Eesti keel: Nii suuliste kui ka kirjalike tööjuhiste mõistmine; oskus teisi kuulata. Enda töö või pildi kirjeldamine. Kuulatud või omaloomingulistele juttudele illustratsiooni joonistamine. Ajalooliste majade või teiste kunstiojektidega seotud legendide lugemine ja kuulamine kirjeldamine. Mitmekesise sõnava kasutamine ja selle laienemine läbi kunstiliste tegevuste.

Loodusõpetus: loodusvaatluste järgi joonistamine, voolimine, makettide valmistamine. Looduslikud objektid maalidel, fotodel- kuidas mõistame kunsti ja kuidas seda loome. Looduse ja kunsti väärtustamine. Looduslikest materjalidest taieste loomine. Looduse ringkäik, rütmid-rütmid kunstis, sh rahvakunst ja selle inspiratsioon loodusest.

Matemaatika: mõõtmine ja võrdlemine, geomeetrised kujundite kasutamine ja tajumine.

Kehaline kasvatus: temaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine

9.1.1.6 Valdkond “Kehaline kasvatus”

Õppemaht: 2 tundi õppenädalas, 70 tundi

I kooliastmes läbivad õpilased ujumise algõpetuse kursuse.

Kehalist kasvatust korraldades arvestab kool õpilaste huve, liikumisharrastuse traditsioone ja olemasolevaid sportimistingimusi. I kooliastme kehalise kasvatus ainekavas esitatud õpitulemused on plaanitud saavutada 75–80% õppeks ettenähtud tundide jooksul. Ülejäänud 20–25% kehalisele kasvatusete ette nähtud tundide mahust kasutab Lilleoru Põhikool liikumisviiside nagu matkamine ja jooga õpetamiseks. Nädalas on igal klassil 1 tund joogat litsentseeritud õpetaja juhendamisel. Igal klassil lisaks vabale liikumisele 1 organiseeritud matkapäev.

Õpitulemused

Liikumisoskus

Õpilane:

- kasutab edasiliikumisoskusi erinevates keskkondades, harjutustes, liikumismängudes ja tantsus, rütmis ja muusika saatel, koostööpaarilise- ja rühmaga;
- liigub koordineeritult harjutustes ja liikumismängudes, tantsudes;
- käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks, liigub vahendil (suusad, uisud, jalgratas vm);
- hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides;
- korrigeerib kehahoidu vastavalt tegevusele või õpetaja suunamisel;
- arvestab peamisi turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid ja saab aru erinevate liikumisviiside puhul vajaliku turvavarustuse kasutamise põhjustest;
- arvestab liikumistegevustes kaaslastega;
- annab tagasisidet enda liikumisoskustele ja –ohutusele etteantud kirjelduse alusel;
- toob näiteid erinevatest liikumisoskustest.

Tervis ja kehalised võimed

Õpilane:

- sooritab kehalisi võimeid arendavaid mängu ja harjutusi;
- seostab peamisi kehalisi võimeid ja harjutusi;
- sooritab kehaliste võimete mõõtmisi.
- Eesmärgi seadmine, tervist tugevdavad harjutused ja mängud, oskust arendavad harjutused ja mängud, mõõtmised, õpetaja juhendamisel;
- annab lihtsa hinnangu enda kehalistele võimetele.

Kehaline aktiivsus ja ohutus

- märkab südamelöögisageduse ja enesetunde muutust vastavalt liikumistegevusele;
- sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi ohuolukorras.

Liikumine ja kultuur

- loob midagi liikumistegevusega seotult;

- kirjeldab kogemust, mille ta on saanud väljaspool kooli toimuval liikumisüritusel osalejana, vaatlejana;
- kirjeldab liikumise ja kultuuri seoseid isikliku kogemuse põhjal;
- teab ja järgib üldiselt ausa mängu põhimõtteid;
- teab paari Eesti sportlast, tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- teab ja järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid;
- riietub liikumistegevuseks sobilikult;
- teab, milliseid võimalusi pakub liikumiseks looduskeskkond;
- oskab liikuda tuttavas keskkonnas määrates asukohta ja suunda;
- tantsib individuaalselt, paaris ja rühmas;

Õppesisu

Liikumisoskus

Jooksu-, hüppe- ja pallimängud, matkamine, kõnni- ja jooksuharjutused, võimlemine ja joogavõimlemine; orienteerumine, kergejõustik, ronimine, talispordialad loomuliks ja vähe võisuslikus keskkonnas. Tegevusi ja alasid valitakse vastavalt õppegrupi (klassi) vajadustest, soovidest ja võimalustest. Oluline on, et tegevused motiveeriks õpilasi liikuma ja tekitaksid temas huvi ja soovi sportlikult tegutseda, aidata leida lapsele meeldivad spordialad, mida ka väljaspool kooli harrastada.

Tervis ja kehaline aktiivsus

Eesmärgi seadmine, tervist tugevdavad harjutused ja mängud, oskust arendavad harjutused ja mängud, mõõtmised, tervislik toitumine, keha energia vajadus. Liikumisoskusi kujundatakse läbivalt ka kogu koolipäeva jooksul, et õpilastel tekiks mitmekülgsed oskused liikuda eri tingimustes ja keskkondades. Selleks seostatakse õppetundides õpitud oskuste kasutamist tegevustega väljaspool õppetundi, näiteks vahetundides õues, milleks Lilleoru Põhikoolis on mitmekesised tingimused.

Kehaline aktiivsus ja ohutus

Kehalise liikumise hulka kuulub ka liiklus ja selles ohutult liiklemine. Lilleoru Põhikoolis on liikluse teema seotud tugevalt üldõpetuse nädalateemadega ja lõimitud eesti keele tunnikavade ja kirjanduspaladega. Teine osa on enda keha ja enesetunde jälgima õppimine. Õpilane märkab muutuseid, mis aktiivne liikumine kaasa toob- kuidas hingamine kiireneb, pulss kiireneb, valib

vastavalt sellele nii liikumise kiiruse kui ka vajadusel riietuse. Teeb vajadusel muutuseid aktiivsuses või harjutuses. Teeb õpetaja juhendamisel eel- või järelharjutusi õpetaja juhendamisel.

Vaimne ja kehaline tasakaal

Looduses matkamine, spordiüritustel osalemine, koolisisesed ja välised võistlused, esinemised, viktoriinid, hügieeni ja ohutusnõuete täitmine ja järgimine, ümbruse märkamine nii looduslikus kui ka linna keskkonnas, tantsimine jne. Lisaks organiseeritud tegevusele endale meelepärase aktiivse tegevuse leidmine. Arusaama kujunemine läbi tegevuste, et aktiivne liikumine loob head meeleolu, looduses liikumine tasakaalustab meie sisemisi protsesse, õpetab meid märkama nii enda sees kui väljas toimuvat ning muudab meid enda ja teiste suhtes tähelepanelikumaks.

Lõiming

Keel ja kirjandus: Suulise ja kirjaliku teksti mõistmine - täiskasvanupoolne juhendamine, mängureeglite lugemine. Jõukohase spordiudise lugemine vms. Selge eneseväljenduse kasutamine, näiteks teistele reeglite edasi õpetamine; oma või teiste liikumise koordineerimine (kutsumine, märkuandmine vms) või enda vajadustest teadaandmine.

Matemaatika: Loendamine, võrdlemine, ühesuuruste võistkondade või gruppide moodustamine. Järgarvud. Tulemuste mõõtmine (kaugus, kõrgus) või aja mõõtmine (kui kaua tegevus toimub või kui kiiresti midagi sooritati). Ringi, rivi, poolkaare vms kujundi moodustamine, nurkadesse liikumine, diagonaalis või sirgjoonelisel liikumine jne ehk matemaatiliste mõistete kasutamine liikumistegevustes.

Loodusained: Keskkonna väärtustamine liikumisel ja sportimisel. Vastava liikumistiili või vahendi valimine vabas ja organiseeritud tegevuses. Matkadel vastupidavuse arendamine. Mitmekesise loodusega tutvumine ja maamärkide leidmine (matkad, orienteerumine, talvine loodusmatk suuskadel).h

Inimeseõpetus: enda vajaduste ja teistega arvestamine. Enda jõu ja kiiruse tunnetamine. Enda heaolu märkamine. Kaaslaste vajaduste märkamine. Tähelepanu kasutamine täpsusmängudes, keskendumise kasutamine meeskonnamängudes. Enda keha tajumine koordinatsiooni kasutamisel võimlemises, joogas, tantsudes jms.

Kunst ja muusika: Isikupära kasutamine mängude või tantsuliste ülesannete väljamõtlemises. Spordi kujutamine kunstis, animatsioonides, fotodel. Tunnuslaulud või sümbolid nii kunstis ja muusikas, mida me kõik teame (tantsu- ja laulupidu, olümpiamängud jms).

9.1.1.7 Valdkond "Tehnoloogia"

Tööõpetus

Õppemaht: 1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- kujundab lihtsamaid esemeid õpetaja juhendamisel;
- eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, puit jne);
- oskab materjale ühendada (lihtsamad ühendusviisid, liim, teip) ning meisterdab paberist ja tekstiilist esemeid;
- märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ning valib nende seast õpetaja abiga välja sobivaima variandi;
- teab, kuidas materjale säästlikult kasutada;
- käsitseb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;
- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle;
- töötab õpetaja suulise juhendamise järgi;
- teab isikliku hügieeni vajalikkust;
- arvestab ühiselt töötades kaaslast ja järgib viisakusreegleid.

Õppesisu

Kavandamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede visandamine paberil. Idee kirjeldamine. Materjalid. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, puit jne). Katsetused erinevate materjalidega. Töötamine. Töötamine suulise juhendamise ja demonstratsiooni järgi. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja õpetaja juhendamisele. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Ühiselt ideede väljamõtlemine, kaaslaste abistamine. Tööviisid. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh rebimine, voltimine, lõikamine, detailide ühendamine, liimimine, kaunistamine,

värvimine, viimistlemine. Sagedasemate töövahendite (käärid, naaskel jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine. Töötlemisviisi valik õpetaja juhendamisel. Jõukohaste esemete valmistamine. Kodundus tööõpetuse teemana: arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Viisakas käitumine. Säätlik tarbimine.

Lõiming

Eesti keel: Tööjuhendi mõistmine, enda töö kirjeldamine. Inspiratsiooni kasutamine kuulnud juttudest, muinasjuttudest. Enda töö kavandamine, planeerimine, plaani sõnadesse panemine.

Matemaatika: Täpsust nõudvate ülesannete mõistmine ja sooritamine (voltimine- nurgad, küljed, diagonaal, keskjoon jne). Matemaatiline korduvus mustrites. Mõõtmine, võrdlemine, näiteks erinevate suurustega taieste tegemisel või nende planeerimisel.

Loodusõpetus: Erinevate materjalide päritolu ja leidmine loodusest; tehismaterjalide kasutamine ja taaskasutamine, kestliku mõtteviisi arendamine; enda töö jaoks optimaalse materjali koguse valimine jms. Korrashoid nii klassiruumis kui ka väljaspool klassiruumi.

Inimeseõpetus: Julgus enda ideede pakkumiseks ja teostamiseks. Laps tunneb ennast ühe osana grupist ja töötab nendega arvestavalt kõrvuti või koos- ühistöös. Laps õpib ennast tundma, teab, mida tähendab tema heaolu ja püüab järgida kokkulepitud reegleid. Tagab sellega nii töövahendite kasutamisel ohutuse kui ka heaolu grupis.

Kunst ja muusika: Ühtsete teemade kasutamine erinevate tesostusviiside sooritamiseks (maalime, joonistame, meisterdame näiteks kevadlilli). Kodunduses ilu väljatoomine läbi kunsti- ruumide kaunistamine tähtpäevadeks, meeleolu loomine läbi muusika. Laua katmine ja kaunistamine.

Võõrkeel: Igapäevaste töövahendite, asjade, esemete tundmine ja nimetamine ning nende ülekandmine võõrkeelde (näiteks käärid, liim, paber, laud). Tegevused- küsima, tegema, võtma, andma jne.

9.1.2 2. klass

I Üldalused

1. Õppeainete arvestuslik maht ja üldõpetuse põhimõtted

Teise klassi õpilase maksimaalne koormus nädalas on 23 akadeemilist tundi. Arvestuslikult 7 tundi õpitakse nädalas keele ja kirjanduse ainevaldkonna teadmisi ja oskusi, 3 tundi matemaatikat, 2 tundi inglise keelt, 3 tundi kehalist kasvatust, 3 tundi loodus- ja sotsiaal-aineid, 5 tundi kunstiaineid ja tehnoloogiat. Lilleoru Põhikooli eripärana õpitakse sotsiaal- ja loodusaineid lõimitult. See tähendab, et inimeseõpetuse teemad lõimuvad üheks tervikuks loodusainetega. Ka kunstiained ja tehnoloogia lõimitakse üheks tervikuks üldõpetusest lähtuva keskse teema ümber.

2. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppe kavandamisel ja korraldamisel teevad 2. klassi õpetajad tihedat koostööd, ühiselt koostatakse töökava ja selle alusel viiakse üldõpetuse põhimõtetest lähtuvalt õppetööd läbi.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, kooli üldpädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;

2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja õppeaines toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;

3) toetatakse üldõpetuse põhimõtete elluviimist õppeaineid teemapõhiselt lõimides ning arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid terviklikult;

4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;

5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlemist, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;

6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;

7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaeluga;

8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;

9) arendatakse digitehnoloogiat, -keskkonda ja -materjali mõistmise baasoskuseid- tekstide

lugemine, mõistmine, nendest info leidmine;
10) arendatakse eri liigis tekstide mõistmist ja omaloominguliste tekstide loomist;

3. Hindamise põhimõtted

Õpitulemuste hindamise aluseks on kooli õppekava üldosas sätestatud hindamise põhimõtted. Hindamisel kasutatakse kujundavaid ja kokkuvõtvaid hinnanguid. Kujundava hindamise puhul keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega ja lähtutakse õpitulemuste omandamisest. Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul hinnatakse nii tulemust kui ka protsessi.

Hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnang antakse õpitulemuste saavutamisele, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

4. Õppekeskkond

Koostöös õpetajatega luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Lilleoru Põhikooli eripäraks on, et lastel on võimalik liikuda naturaalses ja mitmekesisel looduskeskkonnas nii õppetunni raames kui ka aktiivses vahetunnis, selleks seostatakse õpitud oskuste kasutamist ka väljaspool õppetundi. Mitmekesine looduskeskkond annab võimaluse arendada edasiliikumisoskuseid, siduda liikumist igapäevaste tegevustega ning oskuse kontrollida keha asendit liikumisel ja nende kombinatsioonides. Liikumist soodustav keskkond arendab lapse kehalisi võimeid, toetab tema tervist ning annab võimaluse liikumise ja vaimse tasakaalu loomiseks.

9.1.2.1 Valdikond “Keel ja kirjandus”

Eesti keel

Õppemaht: 7 tundi nädalas, 245 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Kuulamine

Õpilane:

- eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi;
- kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil;
- koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil;
- kasutab kõnes terviklauseid;
- teab ja leiab vastandtäheendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu;
- väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust;
- annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;
- koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu;
- vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel;
- esitab luuletust peast.

Lugemine

Õpilane:

- loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu;
- mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu;
- vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele;
- leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;
- tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna;
- kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi;

- on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi.

Kirjutamine

Õpilane:

- kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga;
- kirjutab tahvliilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt;
- eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset;
- märgib kirjas häälikuid õigesti - eristab lühikest, pikka ja ülipikka täis- ja suluta kaashäälikut; kirjutab õigesti asesõnu;
- märgib õpitud sõnades õigesti kaashäälikuühendit;
- kirjutab õigesti omandatud oma- ja võõrsõnade algusse sulghääliku;
- märgib kirjas õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid;
- teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestik- järjestuses;
- kirjutab suure algustähega lause alguse, inimese- ja loomanimed ning õpitud kohanimed;
- piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi;
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut;
- koostab kutse, õnnitluse, teate ning kirjutab eakohase pikkusega loovtöid.

Õppesisu

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk suluta kaashäälikul. Õpetaja ja kaaslase suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Õpetaja poolt ette loetud tekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. Kaaslase ettelugemise kuulamine ja oma arvamuse avaldamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

Kõnelemine

Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks. Kuuldud jutu ümberjutustamine; dialoogi jälgimine, arvamuse avaldamine tegelaste ja sisu kohta.

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Kõnelemine eri olukordades (telefonitsi, rühma esindajana), rollimängud.

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine.

Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine.

Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil.

Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine.

Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal, aheljutustamine.

Eri meeoleoluga luuletuste mõtestatud ja ilmekas peast esitamine.

Lugemine

Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust.

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, ülesehitus (lõikude leidmine), sisukord. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

Teksti sisu aimamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel.

Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine.

Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine.

Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine.

Luuletuste ilmikas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna.

Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend.

Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamine. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanute abil.

Kirjutamine

Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine.

Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel.

Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

Kirjalik tekstiloome

Kutse, õnnitluse ja teate kirjutamine näidise järgi.

Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel.

Loovtöö kirjutamine (vabajutt, fantaasialugu, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, kava või skeemi abil). Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine.

Sündmusest, loomast või taimest kirjutamine.

Õigekeelsus

Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri;

k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses.

Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

Lauseliik ja lõpumärk (jutustav, hüüd- ja küsilause). Koma kasutamine liitlauses kirjutamisel et, sest, aga, kuid, vaid, siis puhul.

Suur algustäht oma kooli ja tuttavates kohanimedes.

Kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse.

Teab peast tähestikku.

Sõnade lõpu õigekiri –d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kellela? milleta?). Ma, sa, ta, me, te, nad õigekiri.

Sooritab ära kirja (vältides kirjutamist ühe sõna kaupa).

Kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ning kontrollib seda.

Parandab ja väldib vigu, kui sellele tähelepanu juhitakse.

Lõiming

Kunsti- ja tööõpetus: tähestikuraamatu valmistamine, joonistamine, voolimine, rebimine, kingituste valmistamine, õnnitluskaardi meisterdamine, klassi kaunistamine, dekoratsioonide meisterdamine, näituse korraldamine

Muusika: laulmine, helid meie ümber, laulu- ja rütmimängud, pillimäng, laulud koos liigutustega, muusika kuulamine

Kehaline kasvatus: mängujuhendi järgi mängu mängimine, mängureeglitest kinnipidamine (aus mäng), liikumismängud, laulu- ja tantsumängud

Loodus- ja inimeseõpetus: kool, positiivne suhtumine õppimisse, klassikaaslased, omavaheline läbisaamine, sõprus, ametid, huvid ja hobid, viisakus- ja käitumisreeglid (koolis, kodus, külas, tänaval jne), koolitee, ohutu liikumine tänaval, ohutus, tegutsemine õnnetuse korral, abi kutsumine, aastaajad ja nende vaheldumine, muutused looduses, ilmastikunähtused ja ilmavaatlused, säästev suhtumine loodusesse, säästev tarbimine, pere ja rollid peres, mina, minu erinevused ja sarnasused teistega, tervislik eluviis (toitumine, hügieen, liikumine, puhkus), erinevad tähtpäevad, traditsioonid, kombed ja tavad, erinevad infokanalid,

muuseumid, kogumine, Eesti- minu kodumaa (sümboolika), lemmikloomad, linnud, loomad, taimed

Matemaatika: numbrid ja sümbolid, põhimõisted (suurem, väiksem jne), lihtsamate tabelite ja diagrammide lugemisoskus, tekstülesannetele küsimuste moodustamine, tekstülesannete sisu ja õppetekstide mõistmine, termomeetri näitude lugemine ja võrdlemine, aeg, kell, aja planeerimine, ajaühikud, mõõtmised

9.1.2.2 Valdkond "Matemaatika"

3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Arvutamine

Õpilane:

- loeb, kirjutab, järjestab ja võrdleb arve 0 – 1000;
- selgitab arv võrduse ja võrratuse erinevat tähendust;
- kasutab arvude võrdlemisel sümboleid $>$, $<$, $=$;
- võrdleb mitme liitmis- või lahutamistehtega arvavaldiste väärtusi,
- nimetab kahe- ja kolmekohalises arvus järke (ühelised, kümnelised, sajaliselised); määrab nende arvu;
- esitab kahekohalist arvu täiskümnete ja üheliste summana;
- esitab kolmekohalist arvu täissadade, täiskümnete ja üheliste summana;
- selgitab ja kasutab õigesti mõisteid "vähendada millegi võrra", "suurendada millegi võrra";
- liidab ja lahutab peast täissadadega 1000 piires;
- nimetab liitmis- ja lahutamistehte komponente (liidetav, summa) ja lahutamistehte komponente (vähendatav, vähendaja, vahe);
- arvutab enam kui kahe tehtega liitmis- ja lahutamisülesandeid;
- liidab ja lahutab peast 20 piires;
- liidab peast ühekohalist arvu ühe- ja kahekohalise arvuga 100 piires;
- lahutab peast kahekohalisest arvust ühekohalist arvu 100 piires;
- selgitab korrutamist liitmise kaudu;
- selgitab jagamise tähendust, kontrollib jagamise õigsust korrutamise kaudu;

- korrutab arve 1 – 10 kahe, kolme, nelja ja viiega;
- selgitab ja kasutab õigesti mõisteid "korda suurem" ja "korda vähem" arvude 2, 3, 4 ja 5 korral;
- leiab tähe arvvaartuse võrdustes proovimise või analoogia teel;
- täidab proovimise teel tabeli, milles esineb tähtavaldis;

Mõõtmine

- Teab pkkusühikuid ja teisendab kõrvalühikuni;
- hindab lihtsamatel juhtudel pikkust silma järgi (täismeetrites või täissentimeetrites);
- kirjeldab massiühikuid kilogramm ja gramm tuttavate suuruste kaudu;
- kirjeldab suurusi pool liitrit, veerand liitrit, kolmveerand liitrit tuttavate suuruste kaudu;
- kasutab ajaühikute lühendeid h, min, s ja teab teiste mõõdu- ja kaaluühikute tähiseid;
- kirjeldab ajaühikuid pool, veerand ja kolmveerand tundi oma elus toimuvate sündmuste abil;
- nimetab täistundide arvu ööpäevas ja arvutab täistundidega;
- loeb kellaage (kasutades ka sõnu veerand, pool, kolmveerand);
- kirjeldab termomeetri kasutust, loeb külma- ja soojakraade;
- arvutab nimega arvudega (lihtsamad juhud).

Geomeetrilised kujundid

Õpilane:

- mõõdab sentimeetrites, tähistab ja loeb lõigu pikkust ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga külgede pikkusi;
- võrdleb sirglõikude pikkusi;
- eristab visuaalselt täisnurka teistest nurkadest;
- eristab nelinurkadest ristkülikuid ja ruute; tähistab nende tippe, nimetab külgi ja nurki;
- Teab, kus on kolmnurga küljed ja nurgad;
- eristab visuaalselt ringi ja ringjoont teineteisest;
- kasutab sirklit ringjoone joonestamiseks;
- näitab sirkliga joonestatud ringjoone keskpunkti asukohta;
- mõõdab ringjoone keskpunkti kauguse ringjoonel olevast punktist;
- valmistab pinnalaotuse järgi kuubi ja risttahuka;
- kirjeldab kuubi tahke; loendab kuubi tippe, servi, tahke;

- kirjeldab risttahuka tahke, loendab risttahuka tippe, servi ja tahke;
- eristab kolmnurkset ja nelinurkset püramiidi põhja järgi;
- leiab piltidelt ja ümbritsevast kuubi, risttahuka, püramiidi, silindri, koonuse, kera.
- eristab viisnurka ja kuusnurka.

Probleemide lahendamine

- lahendab ühetehtelisi tekstülesandeid õpitud arvutusoskuste piires;
- lahendab õpetaja juhendamisel lihtsamaid kahetehtelisi tekstülesandeid;
- Oskab kanda probleemülesannetes lahendatud olukordi üle teistesse tegevustesse.

Õppesisu

Arvutamine.

Arvud 0–1000, nende tundmine, lugemine, kirjutamine, järjestamine ja võrdlemine. Mõisted: üheline, kümneline, sajaline. Arvu suurendamine ja vähendamine teatud arvu võrra. Liitmis- ja lahutamistehte komponentide nimetused. Liitmine ja lahutamine peast 20 piires. Peast ühekohalise arvu liitmine kahekohalise arvuga 100 piires. Peast kahekohalisest arvust ühekohalise arvu lahutamine 100 piires. Täiskümnete ja -sadade liitmine ja lahutamine 1000 piires. Mitme tehete liitmis- ja lahutamisesanded. Arvude 1-10 korrutamine ja jagamine 2, 3, 4, ja 5-ga. Korrutamise seos liitmisega. Korrutamise ja jagamise vaheline seos. Mõisted: korda suurem ja korda vähem. Täht arvu tähisena. Tähe arvvaartuse leidmine võrdustes analoogia ja proovimise teel.

Mõõtmine. Mõõtühikud kilomeeter, detsimeeter, sentimeeter, kilogramm, gramm, liiter, tund, minut, sekund ja nende tähised. Mõõtühikutevahelised seosed (ainult naaberühikud ja igapäevaelus tihti ette tulevad lihtsamad juhud). Kauguste hindamine looduses; ohutuselased ülesanded, mis on seotud helkurit kandva ja mitte kandva jalakäija nähtavusega. Ühenimeliste nimega suuruste liitmine ja lahutamine. Kell (ka osutitega kell) ja kellaeg. Kalender. Temperatuuri mõõtmine, skaala. Temperatuuri mõõtühik kraad. Arvutusülesanded meie igapäevaelus.

Probleemide lahendamine. Ühetehtelised tekstülesanded õpitud arvutusoskuste piires. Lihtsamad kahetehtelised tekstülesanded.

Geomeetrilised kujundid. Sirglõik, täisnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kolmnurk, viisnurk ja kuusnurk; nende tähistamine ning joonelementide pikkuste mõõtmine. Antud pikkusega lõigu

joonestamine. Ring ja ringjoon, nende eristamine. Kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus, kera. Geomeetrilised kujundid meie ümber.

Lõiming

Eesti keel: Korrektn eesti keele kasutus matemaatiliste tekstide esitamisel. Ülesannete koostamisel ja lahendamiseks peavad õpilaste poolt kirja pandud laused sisaldama kirjavahemärke, punkti või küsimärki lause lõpus jne. tekstülesannete teksti lugemine, sisu mõistmine. Terminite õige kasutamine.

Loodus-, inimeseõpetus: Ajajuhikute seostamine Maa pöörlemise ja tiirlemisega. Kilomeeter. Kaardi, plaani lugemine. Vahemaade arvutamine. Tervislik toitumine (kg, g, l); keskendumine ja tähelepanuga kohalolu; kriitilise mõtlemise arendamine- probleemülesannete lahendamine; õppimisrõõmu hoidmine; suhtumiste vältimine- igäihel on oma võimed, igäihel on tugevusi, millele toetuda.

Kunsti-, tööõpetus: Ruudu ja ristkülikukujulisest paberist voltimine. Joonlauaga mõõtmine. Meisterdamisel erinevate kujundite (ring)lõikamine, joonistamine. Ilumeele kujundamisele aitab kaasa geomeetriaõpetus.

Kehaline kasvatus: loendamine, paaris- ja paaritud arvud, ühesuuruste ja erineva suurusega gruppide jagamine, jagamine võrdsetesse gruppidesse; mõõisted- nurgad, sirge, diagonaal, kujundite nimetused, keskpunkt jne; aja, pikkuse, kauguse mõõtmine; probleemülesannete lahendamine – mitu last peavad minema, mitmeks peab jagama, kuidas saaks... jne.

9.1.2.3 Vald kond “Loodus- ja sotsiaallained”

Loodusõpetus

Õppemaht: 1 õppetund nädalas, 35 õppetundi aastas

Õpitulemused

Õpilane:

- oskab rühmitada ja ära tunda kodukoha levinumaid taime- ja loomaliike;
- kasutab õppetekstides leiduvaid loodusteaduslikke mõisteid suuliselt ja kirjalikus kõnes;

- kirjeldab taimede ja loomade välisehitust, seostab selle elupaiga ja kasvukohaga ning toob näiteid nende tähtsusest looduses;
- oskab teha lihtsamaid loodusvaatlusi;
- teab, et organism hingab, toitub, kasvab, paljuneb;
- teab, miks peetakse koduloomi, ja oskab nimetada nende vajadusi;
- teab, et on olemas erinevad elupaigad, et erinevatel organismidel on erinevad nõuded elukeskkonnale;
- vaatleb taimi ja loomi erinevates elukeskkondades;
- suhtub hoolivalt elusolenditesse ja nende vajadustesse;
- osaleb rõõmu ja huviga uurimuslikes tegevustes.
- järgib hügieeninõudeid, hoolitseb keha puhtuse eest;
- oskab näha ohtu tundmatutes esemetes, eristada tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi;
- teab, et inimesed elavad erinevates elukeskkondades;
- toob näiteid, kuidas inimene oma tegevusega muudab loodust;
- teab, et oma tegevuses tuleb teistega arvestada;
- märkab ennast ja kaaslast ja tema vajadusi ning tervist.
- teadvustab tervislikku eluviisi, tervislikku toitumist:
- teab hädaabi telefoninumbrit ja oskab kutsuda abi.

Õppesisu

Teema käsitlemisel orienteerutakse looduse vahetule kogemisele. Õpilaste peamiseks tunnetusobjektideks on looduse objektid, nähtused ja protsessid ning nendevahelised seosed. Väga tähtis on õpilaste praktiline tegevus looduses. Õppeprotsessi planeerimisel lähtutakse püstitatud probleemide teaduslikkusest, nende olulisusest õpilastele ning eakohasusest.

Rakendatakse individuaalset, paaris- ja rühmatööd. Õppetegevus võib toimuda klassiruumis või õuesõppena. Peamiste praktiliste tegevustena, mis kindlustavad õpitulemuste saavutamise, rakendatakse uurimuslikke ja praktilisi töid: objektide, sh looduslike objektide vaatlemist, võrdlemist, rühmitamist, mõõtmist, katsete läbiviimist.

Maismaataimed ja -loomad, nende välisehitus ja mitmekesisus. Taimede ja loomade

eluavaldused: toitumine ja kasvamine. Koduloomad. Veetaimede ja -loomade erinevus maismaa organismidest.

Põhimõisted: puu, põõsas, rohttaim, teravili, juur, vars, leht, õis, vili, keha, pea, jalad, saba, kael, tiivad, nokk, suled, karvad, toitumine, kasvamine, elupaik, kasvukoht, metsloom, koduloom, lemmikloom, soomused, uimed, lõpused, ujulestad. Eesti tuntuimad veekogud.

Praktilised tööd:

Loodusvaatlused, katsed ja nähtuste jälgimine, mille teema lepitakse kokku lähtuvalt nädalateemast õpetajate koostöös. Katsed: taime kasvu sõltuvus soojusest ja valgusest. Koostöö Lilleoru aednikuga. Loodusfilmide vaatamine, loodushelide kuulamine. Õppekäigud: organismid erinevates elukeskkondades, elusolendite tegevusjäljed metsas. Õppekäigud Elulille parki, Lilleoru aedade vaatlus (ilutaimed).

Sama taime jälgimine erinevatel aastaegadel. Loomade eluviiside ja välimuse võrdlemine suvel-talvel, kevadel-sügisel, vajaliku teabe otsimine internetist.

Lõiming

Kunsti- ja tööõpetus: elusolendite ja nende elukeskkonna joonistamine, voolimine või meisterdamine, looduslikest materjalidest piltide valmistamine, plaani joonistamine.

Matemaatika: vaatlustes ja katsetes vajaminevate mõõtühikute õppimine, nende ülesmärkimine ja tõlgendamine. Pikkuste mõõtmine ja võrdlemine; rühmitamine; ajaühikud, ajaühikute seosed, kell ja kalender, käibivad rahaühikud, rahaühikute seosed, arvnäitajate ja diagrammide lugemine, tõlgendamine, analüüsimine;

Eesti keel: suur ja väike algustäht nimedes ja nimetustes, teabeteksti lugemine, kirjeldamisoskuse arendamine, ümbriku vormistamine. Jõukohase loovtöö kirjutamine ja teistele esitamine. Õpilastele mõeldud teadusraamatute uurimisele suunatud lugemine.

Inimeseõpetus: Väärtuste ja hoiakute kujunemine (nt kestlik eluviis, teistega arvestamine, enda rolli mõistmine nii grupi liikmena kui ka ühe osana loodusest). Rühma- ja paaristöödes töötamine. Probleemide teadvustamine.

Kehaline kasvatus: aktiivne liikumine looduses; looduses kui emotsionaalselt tasakaalustatud keskkonnas liikumine. Enda tervise jälgimine, enda jõu ja tahte hindamine. Hügieen ja tervislik

toitumine- loodusfaktorite osakaal nendes (miks peab pesema käsi, kuidas ja miks hoida puhtust jms).

Kunsti- ja tööõpetus: elusolendite ja nende elukeskkonna joonistamine, voolimine või meisterdamine, looduslikest materjalidest piltide valmistamine; plaani või mudeli valmistamine.

Muusika: rahvamuusika, tähtpäevadega seotud ring- ja tantsumängud; Laulud loomadest ja loodusest; loomadeks kehastumine mängudes, karnevalil; loodusrütmid ja rütmid muusikas. Looduslike pillide tegemine ja kasutamine (okstest kõlapulgad, kividest rütmipillid). Loodushäälte kuulamine, vaikuse kuulamine, loodushäältel inspireeritud omaloomingulise pala loomine.

Inimeseõpetus

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab kaardilt Eesti ja kodukoha;
- tunneb ära kodukoha ja Eesti Vabariigi sümboolika;
- nimetab Eesti Vabariigi pealinna ja sünnipäeva;
- teab, kes on Eesti Vabariigi president;
- teab oma kodukoha olulisi inimesi ja paiku;
- kirjeldab enda huvisid ja tegevusi;
- põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda;
- mõistab tähelepanu- ja keskendumisvõime arendamise vajalikkust;
- märkab oma tähelepanu liikumist ning oskab seda õpetaja juhendamisel juhtida; teadvustab õpetaja juhendamisel oma emotsioone, nt ärevus, solvumine, viha, kurbus, pettumus jpm;
- märkab õpetaja juhendamisel, kuidas tema emotsioonid mõjutavad tema suhteid, käitumist ja koostööd;
- suudab õpetaja juhendamisel reguleerida automaatselt üleskerkivaid emotsioone;
- teadvustab õpetaja juhendamisel oma mõtteid ja nende mõju;

- suudab õpetaja juhendamisel reguleerida oma mõtteid; suudab õpetaja juhendamisel teha jooga- ja lõdvestusharjutusi;
- toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus hakkama saada;
- sõnastab enda õppimise eesmärgid ja seostab neid enda huvidega;
- kirjeldab enda ja pereliikmete ülesandeid kodus, toob näiteid üksteise abistamisest ja pereliikmetega arvestamisest;
- toob näiteid käitumisnormidest, mida tal tuleb järgida;
- põhjendab käitumisnormide järgimise vajalikkust;
- demonstreerib õpitu olulisust üldtunnustatud käitumisnormide täitmist;
- tunneb liikluses turvalisust tagavaid märke ja tähistusi;
- kirjeldab ja demonstreerib turvalisust tagavate liiklusreeglite järgimist;
- märkab liiklusohutikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning pakub lahendusi turvalisuse tagamiseks;
- loetleb erinevaid teabeallikaid;
- leiab infot erinevatest allikatest;
- kirjeldab meediaga, sealhulgas sotsiaalmeediaga seotud võimalusi ja ohte;
- selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust;
- teab, et vägivaldal on eri vormid;
- selgitab, mida vägivaldne käitumine võib endaga kaasa tuua;
- teab abi saamise võimalusi inimväärlikust alandava käitumise puhul, sh kiusamine ja vägivald;
- demonstreerib õpitu olulisust abi saamise ja abistamise võimalusi vägivald korral;
- võrdleb rahvakombeid minevikus ja tänapäeval, nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev jt;
- toob näiteid oma klassis või kodukohas elavate inimeste tavadest ja kommetest;
- nimetab mõningaid haiguste tunnuseid;
- toob näited tervist hoidvast käitumisest (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust;
- toob näiteid terviseriskidest ja teab kuidas püsida terve;
- planeerib oma päeva ja nädalat terviseteadlikult;
- selgitab õpitu olulisust esmaabi võimalusi, nt haav, kukkumine, ninaverejooks, põletus, putukapiste;
- teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi;

- teab, mis on raha teenimine, säästmine, kasutamine ja laenamine;
- hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi, nt jäätmete vähendamine ja sorteerimine, vee ja energia tarbimine.

Teemad ja õppesisu

1. Mina ja minu viis meelt, sh tähelepanu juhtimine, keskendumine õpetaja juhendamisel
2. Mina ja teised, sh koostöö tegemine
3. Mina ja tervis, sh häirivate emotsioonide ja mõtete reguleerimine õpetaja juhendamisel
4. Mina ja minu pere, sh head suhted
5. Mina ja Eesti
6. Mina: aeg ja asjad
7. Mina: teave ja asjad
8. Mina ja lõdvestumine, puhkamine õpetaja juhendamisel

Lõiming

Kõigi teiste õppeainetega: väärtuste ja hoiakute kujunemine, nt kestlik eluviis, teistega arvestamine, enda rolli mõistmine nii grupi liikmena kui ka ühe osana loodusest. Rühma- ja paaristöödes töötamine. Probleemide teadvustamine, enda emotsioonide ja mõtete märkamine, reguleerimine.

9.1.2.4 Valdkond “Võõrkeeled”

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Keeleoskuse tase 2. klassi lõpus

Kuulamine	Rääkimine
A1.1	A1.1

Õpilane:

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid enda tutvustamiseks ning perekonnast ja kodust rääkimiseks;
- reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- on tutvunud õpitava keele maa ja kultuuriga;
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse;
- kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist, võrdlemist) võõrkeele õppimiseks;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada individuaalselt, paaris ja rühmas.

Teemad ja õppesisu

1. Mina ja teised: enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, rahvus, sugu, vanus)
2. Kodu ja lähiümbus: pereliikmete tutvustus (nimi, sugu) ja kodu asukoha ning kodu lühikirjeldus (suurus, värv, asukoht, lihtsamad mööbliesemed)
3. Igapäevaelu, õppimine ja töö: tavalisemad päevatoimingud kodus ja koolis ja nende tegevustega seotud esemed/vahendid, numbrid, värvid, rõivad
4. Vaba aeg: lihtsamad tegevused ja eelistused

2. klassis on oluline mängulisus, rõhk on rääkimisel, aga palju tähelepanu pööratakse lugemisoskuste arendamisele ja sõnavara laiendamisele. Alustatakse inglise keele kirjaoskuse arendamisega. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis. Õpilased õpivad võõrkeele häälikuid eristama ning omandavad õige hääldusaluse. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ja seostamist. Tunnis võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks. Õppemeetoditest on eelistanud aktiivõpe: rollimängud, arutelud, projektõpe jne. Õpimotivatsiooni toetamiseks rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja –vahendeid. Läbivaid teemasid ja üldpädevusi arendatakse läbi kõigi tegevuste ja temade lõimivalt.

Lõimimine

Nii nagu lõimitakse võõrkeelt ja teise maa kultuuri teistesse ainetundidesse, lõimitakse võõrkeelde juba emakeeles omandatud teadmised ja oskused. Näiteks lugemisoskust, kultuuri ja tähtpäevade võrdlemist, kombeid. Kuulamistähelepanu arendamine. Rollimängude

mängimine, lühidialoogide lugemine. Matemaatiliste teadmiste ülekandmine (arvud loendamisel, kujundid, võrdlevad sõnad jms). Loodusõpetusest loomade ja lindude nimetused, loodusnähtused, nädalapäevade kuude nimetused. Esialgsed võrdlemise ja jutustamise oskused. Erinevate maade mängud ja muusika jne. Lõiming käib läbi nädalateemade, koostöös teiste õpetajatega.

9.1.2.5 Valdkond “Kunstiained”

Muusika

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansambelis või kooris;
- väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tuppa“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“ („Juba linnukesed...“), „Uhti, uhti, uhkesti“, „Emakesele“ (M. Härma), „Rongisõit“ (G. Ernesaks);
- on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

Õpilane:

- rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato’des ja/või kaasmängudes;
- musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

Õppesisu

Kujundatakse alus muusikatraditsioonide säilitamiseks ja edasikandmiseks, mille üks väljund võib olla õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus.

Pillimängus omandatakse rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Muusikaline liikumine hõlmab rahvatantse ja laulumänge ning muusikapala karakteri väljendamist liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilismeloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu.

Muusikalise kirjaoskuse algtõed omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu ja neid rakendatakse erinevates muusikalistes tegevustes. rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmid ja pausid: 2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JOvõti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

Õpilaste esinemisoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jne). Mitmekülgse muusika kuulamise kogemuse saavutamiseks ja kontserdikultuuri kujundamiseks ning silmaringi avardamiseks võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Lõiming:

Eesti keel: eneseväljendusoskus; eesti kultuuriloo tutvustamine (eesti autorid nii muusikas, kirjanduses kui ka kunsti); traditsioonilised liisusalmid, laulumängud; laulusõnad, mis on ka luuletused; omaloomingu loomine (mõned lõpuriimiga read või salmid vms); esinemine, esinemisjulgus, oma loomingu esitamine.

Matemaatika: rütmid matemaatikas ja muusikas, kordused; pausi ja noodid kui teatud pikkused; kakofoonia ja harmoonia; muusikalised ringmängus, mis aitavad õppida kujundeid; mõisted sirge, kõver, nurk, diagonaal, keskpunkt jt. Kriitilise mõtlemise arendamine.

Loodusõpetus: vaikus ja hääled- linnulaul, loodushääled, rütmid ja meloodiad nendes; looduses liikumine ja kuulamisoskuse arendamine, tähelepanu, analüüsivõime ja võrdlusoskuse arendamine; tundeelu rikastamine; inspiratsiooni leidmine;

Inimeseõpetus: tuua välja õpilase loovuse pool, laps mõistab, et ta saab ise luua; harmoonia inimese sees ja tema ümber- keskkonnad, kus me tunneme ennast hästi ja kus mitte- miks see

nii on; enda huvide leidmine ja arendamine, harrastused; oskus keskenduda ja leida püsivus enda võime arendamiseks (nt muusikakool, koor, laulu- või tantsuõpe jms). Hoiakud ja väärtused meie elus.

Võõrkeel: erinevate laulude laulmine võõrkeeles, selle keele tausta kultuuri ja traditsioonide õppimine; mõne laulu õppimine, mis on nii eesti kui ka õpitavas võõrkeeles.

Kunst ja tööõpetus: loominguline eneseväljendus; autor; väärtuste kujundamine; muusikalise pala kunstis väljendamine; muusika- värvid- meeleolu väljendamine; mõne pilli valmistamine (kõlapulgad, marakad, monokord vms).

Kehaline kasvatus: kehahoid, lihaskonna tugevdamine, aktiivne liikumine, enda liigutuste tajumine; koordinatsioon; tantsuline liikumine; rütmiline liikumine; koostöö ja individuaalne pingutus. Teiste märkamine ja abistamine.

Kunst

1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid eakohasel tasemel (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- Lähtudes antud ülesandest (tehnika, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- tutvub muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku infoga;
- teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- teab, kes on autor;
- mõistab digitaalkujutiste salvestamise ja edastamise ohtusid.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;
- lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- kirjeldab ette antud küsimustele toetudes (vajadusel täiskasvanu abiga) enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

Õppesisu

Kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboteid oma kogemuse piires. Erinevatel kunstiga seotud näitustel käimine. Kunsti märkamine enda ümber- tarbekunst, riidekunst, toidukunst, arhitektuur jms. Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos). Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine

Kujutiste kasutamise ja jagamise head tava. Teose autor, looja, tema õigused. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Vormi ja funktsiooni seos.

Tööde kavandamine, lihtsamaid ülesandeid disainimine ja loomes kestliku põhimõtte kasutamine. Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis. Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Piltjutustused: joonistus, maal, illustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon

Kahe- ja kolmemõõtmeliste tööde spontaanne ning planeeritud kavandamine, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid. Puude, esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise idee teostatamine valides detailide suurust, asukohata ja värvi. Ümbruse jälgimine ja selle kujutamine - maastik kevadel, suvel, sügisel, talvel. Plasttaarast, karpidest ja looduslikest materjalidest (tõrud, kastanid, oksad jms loomade vm meisterdamine. Vabajoonistamine oma ettekujutluse või fantaasia väljendamiseks. Ideede teostamine, vormistamine jooniste ja makettidena vajaduse täiskasvanu abiga. Rahvakunst. Erinevad tehnikad ja töövahendid (maalimine, värvimine, voolimine, erinevad trükid jne).

Oma tööde ja tulemuste lühidalt kirjeldamine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

Lõiming

Eesti keel: Nii suuliste kui ka kirjalike tööjuhiste mõistmine; oskus teisi kuulata. Enda töö või pildi kirjeldamine. Kuulatud või omaloomingulistele juttudele illustratsiooni joonistamine. Ajalooliste majade või teiste kunstiobjektidega seotud legendide lugemine ja kuulamine kirjeldamine. Mitmekesise sõnava kasutamine ja selle laienemine läbi kunstiliste tegevuste.

Loodusõpetus: loodusvaatluste järgi joonistamine, voolimine, makettide valmistamine. Looduslikud objektid maalidel, fotodel- kuidas mõistame kunsti ja kuidas seda loome. Looduse ja kunsti väärtustamine. Looduslikest materjalidest taise loomine. Looduse ringkäik, rütmid-rütmid kunstis, sh rahvakunst ja selle inspiratsioon loodusest. Valguse ja värvi koosmõju-vaatlused looduses ja ruumis.

Matemaatika: mõõtmine ja võrdlemine, geomeetriselised kujundite kasutamine ja tajumine. Ideede teostamiseks materjali ja vahendite valimine, eelarve koostamine (probleemülesannete lahendamine, nt kui palju peab olema jahu, piima vms, et küpsetada jõululaadaks; kui palju on vaja raha, et osta igale lapsele värvid või pliiatsid jne)

Kehaline kasvatus: temaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine; liikumine kui kehakunst, üksteisega arvestamine ja koos tegutsemine.

Inimeseõpetus: tähelepanu viimine valitud objektile, keskendumisvõime arendamine; enda sisemaailma- mõtete, emotsioonide väljendamine oma kunstitöodes; koostöö, teistega arvestamine; endale meeldivate ja huvitavate temade valimine; rahvuslikud sümbolid,

rahvakunst ja selle olulisus meie elus; pühade ja tähtpäevade tähistamine, kombestik ja ruumide kaunistamine või kostüümide, maskide valmistamine.

9.1.2.6 Valdkond "Kehaline kasvatus"

Õppemaht: 3 tundi õppenädalas, 105 tundi

Õpitulemused

Liikumisoskused

Õpilane:

- kasutab edasiliikumisoskusi eri keskkondades, harjutustes, liikumismängudes ja tantsus, rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise ning rühmaga;
- liigub edasi vahendil (kelk, suusad, uisud) harjutustes ja liikumismängudes;
- teab esmast liikumisvahendi hoidmis- ja hooldusvajadust - paneb oma vahendid õigesse kohta pärast tegevust;
- käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks- näiteks hüpits, erinevad pallid;
- Mängib veemänge, tunneb ennast vees hästi, julgeb panna pead vette ja teha teisi veega harjumise harjutusi, suudab veepinnal hõljuda, rinnuli- ja seliliasendis, liigub edasi endale jõukohase distantsi.
- hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutusalaseid oskusi;
- hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides;
- korrigeerib kehahoidu õpetaja juhtimisel;
- arvestab peamisi turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid ning saab aru erinevate liikumisviiside puhul vajaliku turvavarustuse kasutamise põhjustest;
- arvestab tegevustes kaaslasi;
- annab tagasisidet enda liikumisoskuste ja -ohutuse kohta etteantud kirjelduse alusel;
- toob näiteid erinevate liikumisoskuste kohta.

Tervis ja kehalised võimed

Õpilane:

- osaleb aktiivselt kehalisi võimeid arendavates mängudes ja harjutustes;
- nimetab kehalisi võimeid;

- mõõdab enda kehalisi võimeid õpetaja juhendamisel;
- teab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

Kehaline aktiivsus

Õpilane:

- teab, kui palju ja milleks peab kehaliselt aktiivne laps iga päev liikuma;
- märkab liikudes südamelöögisageduse ja enesetunde muutust;
- sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi ohuolukorras.

Liikumine ja kultuur

Õpilane:

- loob midagi liikumisega seotult;
- kirjeldab kogemust, mille ta on saanud väljaspool kooli toimunud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- teab ja järgib üldiselt ausa mängu põhimõtteid;
- teab Eesti sportlasi ning tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- teab ning järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid;
- riietub liikumiseks sobilikult;
- teab, mis võimalusi pakub liikumiseks looduskeskkond;
- oskab liikuda tuttavas keskkonnas, määrates asukohta ja suunda;
- tantsib üksi, paaris ja rühmas;
- avastab liikumisvõimalusi tantsu kaudu.

Vaimne ja kehaline tasakaal

Õpilane:

- sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- märkab õpetaja juhendamisel emotsioone ja nendega toimetulemist soodustavaid tegevusi.

Õppesisu

Võimlemine

Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkikkõnd, kõnd kandadel. Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüpitse tiirutamise ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita muusika saatel.

Akrobaatilised harjutused. Veered kääras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild.

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumasse, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt.

Joogavõimlemine- asendi võtmine, selle hoidmine, pingutus ja lõdvestus. Hingamisrütmi jälgimine harjutuste ajal, enesetunde muutuse märkamine.

Jooks, hüpped, visked

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestavusjooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kolme sammu hooga.

Tantsuline liikumine

Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis kasutades erinevaid suundi. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule. Tantsuelemendid (aeg, ruum, jõud,

keha) loovas tantsualases ja mängulises tegevuses. Tasakaalu- ja koordineerimisharjutused. Liikumine ruumis (suunad, tasandid), liigutuse iseloomu eristamine (jõuline, sujuv, terav, voolav). Tantsutunnis kasutatavad terminid ja väljendid.

Liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamisega. Liikumismängud väljas/maastikul. Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: pörgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine. Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga.

Suusatamine ja uisutamine

Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline ühesammuline sõiduviis. Uiskudel seismine, libisemine, sahkpidurdus.

Liikumine ja kultuur

Kooli ja väljaspool kooli spordiüritustel osalemine. Teabe hankimine mõne kuulsa sportlase kohta. Päevakajaliste spordiürituste uudiste jälgimine täiskasvanu suunamisel. Spordiürituse korraldamine koos täiskasvu ja kaaslastega. Mõne liikumistegevuse väljamõtlemine. Hügieeni ja õige riietuse teadvustamine ja selle järgi tegutsemine. Oma kaaslasega arvestamine, temaga koos liikumine. Aktiivse liikumise, sh sportlike tegevuste vajaduse teadvustamine, endale meelepärase harrastuse leidmine.

Lõiming:

Keel ja kirjandus: Suulise ja kirjaliku teksti mõistmine - täiskasvanupoolne juhendamine, mängureeglite lugemine. Jõukohase spordiudise lugemine vms. Selge eneseväljenduse kasutamine, näiteks teistele reeglite edasi õpetamine; oma või teiste liikumise koordineerimine (kutsumine, märkuandmine vms) või enda vajadustest teadaandmine.

Matemaatika: Loendamine, võrdlemine, ühesuuruste võistkondade või gruppide moodustamine. Järgarvud. Tulemuste mõõtmine (kaugus, kõrgus) või aja mõõtmine (kui kaua tegevus toimub või kui kiiresti midagi sooritati). Ringi, rivi, poolkaare vms kujundi moodustamine, nurkadesse liikumine, diagonaalis või sirgjooneliselt liikumine jne ehk matemaatiliste mõistete kasutamine liikumistegevustes.

Loodusained: Keskkonna väärtustamine liikumisel ja sportimisel. Vastava liikumistiili või vahendi valimine vabas ja organiseeritud tegevuses. Matkadel vastupidavuse arendamine. Mitmekesise loodusega tutvumine ja maamärkide leidmine (matkad, orienteerumine, talvine loodusmatk suuskadel).h

Inimeseõpetus: enda vajaduste ja teistega arvestamine. Enda jõu ja kiiruse tunnetamine. Enda heaolu märkamine. Kaaslaste vajaduste märkamine. Tähelepanu kasutamine täpsusmängudes, keskendumise kasutamine meeskonnamängudes. Enda keha tajumine koordineerimise kasutamisel võimlemises, joogas, tantsudes jms.

Kunst ja muusika: Isikupära kasutamine mängude või tantsuliste ülesannete väljamõtlemises. Spordi kujutamine kunstis, animatsioonides, fotodel. Tunnuslaulud või sümbolid nii kunstis ja muusikas, mida me kõik teame (tantsu- ja laulupidu, olümpiamängud jms).

9.1.2.7 Valdkond "Tehnoloogia"

Tööõpetus

Õppemaht: 1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- kujundab lihtsamaid esemeid;
- eristab erinevaid looduslikke ning tehismaterjale (paber, tekstiil, nahk, plast, vahtplast, puit, traat jne);
- võrdleb materjalide üldisi omadusi;
- kasutab materjale säästlikult;
- oskab materjale õpetaja juhendamisel ühendada, meisterdab erinevatest materjalidest esemeid;
- julgeb oma ideed teostades pakkuda välja erinevaid võimalusi ning valib nende seast tööks sobivaima variandi õpetaja juhendamisel;
- kirjeldab ja esitleb oma ideid;
- valib õpetaja juhendamisel materjalide käsitlemiseks erinevaid töötlemisviise ja -vahendeid;
- käsitseb enam kasutatavamaid töövahendeid õigesti ning ohutult;

- arutleb ohutuse vajalikkuse ja töökoha korrashoiu üle; püüab hoida korda oma tegevustes ja ümbruses;
- toob õpetusega seonduva kohta näiteid igapäevaelust (täiskasvanu suunamisel);
- märkab esemetel rahvuslikke elemente;
- töötab õpetaja suulise juhendamise järgi ning kasutab abivahendina lihtsat ja lühikest tööjuhendit;
- arvestab ühiselt töötades kaaslasi ja järgib viisakusreegleid ja tunneb tegutsemisest rõõmu.

Õppesisu

Kavandamine

Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede valimine, abimaterjali kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine. Idee esitlemine.

Materjalid

Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat jne). Materjalide saamisloogu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks, kestliku mõtteviisi järgi toimetamine.

Töötamine

Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine lühikese ja lihtsa kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele, arvestades õpetaja nõuannetega. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse esitlemine.

Tööviisid

Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmise, märkimise, rebimise, voltimise, lõikamise, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamine, liimimine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine. Sagedasemate töövahendite (käärid,

heegelnõel, naaskel) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine. Töötlemissviisi valik õpetaja juhendamisel ning olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine.

Kodundus

Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitute (küpsisetort) valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säästlik tarbimine.

Lõiming:

Eesti keel: Oma oskuste ja teadmiste sõnastamine, töö kavanadmiseks vajaliku plaani sõnastamine. Oma töö esitlemine suulises kõnes; oma otsuste põhjendamine; kultuuritraditsioonid ja tarbekunst; rahvustraditsioonid.

Matemaatika: silmamõõdu arendamine, tulemuse aimamine (täiskasvanu abiga); erinevate mõõtmisüsteemide kasutamine, mõõtmine; kujundite tundmine, nende kokkusobitamine.

Kehaline kasvatus: mootorika üldine areng ja peenmootorika areng; tähelepanu ja ruumitaju arendavad harjutused; uute mängu- või spordivahendite loomine, meisterdamine; tervislik toitumine, hügieen.

Inimeseõpetus: iseseisvuse saavutamine endale huvitavate ja jõukohaste ülesannete sooritamisel; rõõmu tundmine loomisel, idee leidmisel ja selle teostuse kavandamisel; ühiste tegevuste planeerimine; kaaslaste märkamine ja toetamine, juhendamine.

Kunst ja muusika: kujutlusvõime arendamine läbi visuaalse ja helilise maailma;

Loodusõpetus: Looduslik ja tehiskeskkond; materjalide omadused ja nende töötlemine; erinevate materjalidega töötamise katsetamine; erinevate töövahendite kasutamine;

9.1.3 3. klass

I Üldalused

1. Õppeainete arvestuslik maht ja üldõpetuse põhimõtted

Kolmanda klassi õpilase maksimaalne koormus nädalas on 24 akadeemilist tundi. Arvestuslikult 5 tundi õpitakse nädalas keele ja kirjanduse ainevaldkonna teadmisi ja oskusi, 4 tundi matemaatikat, 3 tundi inglise keelt, 3 tundi kehalist kasvatust, 4 tundi loodus- ja sotsiaal-

aineid, 5 tundi kunstiaineid ja tehnoloogiat. Lilleoru Põhikooli eripärana õpitakse sotsiaal- ja loodusaineid lõimitult. See tähendab, et inimeseõpetuse teemad lõimuvad üheks tervikuks loodusainetega. Ka kunstiained ja tehnoloogia lõimitakse üheks tervikuks üldõpetusest lähtuva keskse teema ümber.

Õpetajad jälgivad, et 3. klassi lõpuks on lapsed kõik riiklikus õppekavas toodud I kooliastme õpitulemused omandanud.

2. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppe kavandamisel ja korraldamisel teevad 3. klassi õpetajad tihedat koostööd, ühiselt koostatakse töökava ja selle alusel viiakse üldõpetuse põhimõtetest lähtuvalt õppetööd läbi.

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, kooli üldpädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatus rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja õppeaines toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse üldõpetuse põhimõtete elluviimist õppeaineid teemapõhiselt lõimides ning arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid terviklikult;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaeluga;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) arendatakse digitehnoloogia, -keskkonna ja –materjali mõistmise baasoskuseid- tekstide

lugemine, mõistmine, nendest info leidmine;

10) arendatakse eri liigis tekstide mõistmist ja omaloominguliste tekstide loomist;

3. Hindamise põhimõtted

Õpitulemuste hindamise aluseks on õppekava üldosas sätestatud hindamise põhimõtted. Hindamisel kasutatakse kujundavaid ja kokkuvõtvaid hinnanguid. Kujundava hindamise puhul keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega ja lähtutakse õpitulemuste omandamisest. Kokkuvõtval hindamisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul hinnatakse nii tulemust kui ka protsessi.

Hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnang antakse õpitulemuste saavutamisele, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega.

4. Õppekeskkond

Koostöös õpetajatega luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivallavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu.

Lilleoru Põhikooli eripäraks on, et lastel on võimalik liikuda naturaalses ja mitmekesisel looduskeskkonnas nii õppetunni raames kui ka aktiivses vahetunnis, selleks seostatakse õpitud oskuste kasutamist ka väljaspool õppetundi. Mitmekesine looduskeskkond annab võimaluse arendada edasiliikumisoskuseid, siduda liikumist igapäevaste tegevustega ning oskuse kontrollida keha asendit liikumisel ja nende kombinatsioonides. Liikumist soodustav keskkond arendab lapse kehalisi võimeid, toetab tema tervist ning annab võimaluse liikumise ja vaimse tasakaalu loomiseks.

9.1.3.1 Valdkond “Keel ja kirjandus”

Eesti keel

Õppemaht: 5 tundi nädalas, 175 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis;
- kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid;
- kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga;
- eristab helisid, hääli ja häälikuid;
- omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse;
- sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamiseiga;
- tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga;
- loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;
- sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- vormistab lihtsama kirjaliku töö, järgib õpitud keelereegleid;
- valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogu;
- kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Õppesisu

Kuulamine

Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhendite kuulamine, nende järgi toimimine. Ettelugemise mõtestatud kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Fakti ja fantaasia eristamine.

Kõnelemine

Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik

suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms.

Sõnavara arendamine: sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtähendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine. Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, ütleb oma arvamuse tegelaste ja nende ütluste kohta. Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõttestatud) peast esitamine.

Lugemine

Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri, teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslase lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvliilt ja vihikust. Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste

iseloostamine. Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu (oma arvamuse avaldamine) andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri. Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.

Kirjatehnika

Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. Kutse vormistamine Õigekiri Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja suluta kaashääliku pikkuse kordamine, sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, k, p, t s-i ja h kõrval, i ja j õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes), h sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna. Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning -sse-lõpulise sisseütleva, kaasütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekiri. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekiri. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; et, sest, vaid, kuid, aga, siis puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses. Oma kirjavea iseseisev leidmine. Sõnavara: lähedase ja vastandtähendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine. Tekstiloomel Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks. Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek. Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel. Loovtöö kirjutamine (vabajutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: algus, sisu, lõpetus. Jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Sündmusest, loomast või taimest kirjutamine. Kirja kirjutamine. Kirja kirjutamine ja vormistamine e-posti kaudu. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Lõiming

Kunsti- ja tööõpetus: omaloomingulise raamatu valmistamine, joonistamine, voolimine, rebimine, kingituste valmistamine, õnnitluskaardi meisterdamine, klassi kaunistamine, dekoratsioonide meisterdamine, näituse korraldamine; omaloominguliste juttude illustreerimine; plakati tegemine (nt jõululaat, klassiõhtu vms);

Muusika: laulmine, helid meie ümber, laulu- ja rütmimängud, pillimäng, laulud koos liigutustega, muusika kuulamine; heliloojate tutvustamine, laulu- ja tantsupidu; õpikust iseseivate tutvustuste lugemine (nt erinevate pillide ohta, loo autorite kohta vms).

Kehaline kasvatus: mängujuhendi järgi mängu mängimine, mängureeglitest kinnipidamine (aus mäng), liikumismängud, laulu- ja tantsumängud; iseseisev reeglite lugemine või omaloomingulise mängu reeglite väljamõtlemine, kirjutamine.

Loodus- ja inimeseõpetus: kool, positiivne suhtumine õppimisse, klassikaaslased, omavaheline läbisaamine, sõprus, ametid, huvid ja hovid, viisakus- ja käitumisreeglid (koolis, kodus, külas, tänaval jne), koolitee, ohutu liiklemine tänaval, ohutus, tegutsemine õnnetuse korral, abi kutsumine, aastaajad ja nende vaheldumine, muutused looduses, ilmastikunähtused ja ilmavaatlused, säästev suhtumine loodusesse, säästev tarbimine, pere ja rollid peres, mina, minu erinevused ja sarnasused teistega, tervislik eluviis (toitumine, hügieen, liikumine, puhkus), erinevad tähtpäevad, traditsioonid, kombed ja tavad, erinevad infokanalid, muuseumid, kogumine, Eesti- minu kodumaa (sümboolika), lemmikloomad, linnud, loomad, taimed; enda tähelepanu hoidmine objektil, keskendumine, süvenemine; loetud teksti mõistmine ja selle eakohane analüüs (kas mina oleksin ka nii teinud..., oleksin ka nii käitunud..., jne)

Matemaatika: numbrid ja sümbolid, põhimõisted (suurem, väiksem jne), lihtsamate tabelite ja diagrammide lugemisoskus, tekstülesannetele küsimuste moodustamine, tekstülesannete sisu ja õppetekstide mõistmine, termomeetri näitude lugemine ja võrdlemine, aeg, kell, aja planeerimine, ajajühikud, mõõtmised

9.1.3.2 Valdkond "Matemaatika"

Õppemaht: 4 tundi nädalas, kokku 140 tundi

Õpitulemused

Arvutamine

Õpilane:

- leiab arvu loendamise tulemusena ja kirjutab selle numbrite abil;
- loeb ja kirjutab naturaalarve 0–10 000;
- loeb ja kirjutab järgarve;
- teab nelja aritmeetilise tehte liikmete ja tulemuste nimetusi;
- järjestab ja võrdleb naturaalarve 0–10 000;
- esitab arvu üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste summana;
- liidab ja lahutab peast arve 100 piires, kirjalikult 10 000 piires;
- valdab korrutustabelit (korrutab ja jagab peast ühekohalise arvuga 100 piires);
- määrab õige tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine);
- leiab $1/2$, $1/3$, $1/4$ ja $1/5$ arvust;
- leiab võrdustes tähe arvvaartuse proovimise teel;
- selgitab korrutamist liitmise kaudu ja jagamist kui korrutamise pöördtehet;
- selgitab murdude $1/2$, $1/3$, $1/4$ ja $1/5$ tähendust osana kujundist ja osana hulgast.

Mõõtmine

Õpilane:

- kirjeldab mõõtühikute suurust endale tuttavate suuruste kaudu;
- hindab enda ümbruses suurusi ja oskab neid arvestada;
- tunneb kella ja kalendrit ning seostab neid teadmisi oma elu tegevuste ja sündmustega;
- mõistab, mida esitatud mõõtariiv reaalselt tähendab;
- teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikutega (valdavalt ainult naaberühikuid);
- mõõdab lõigu pikkuse ja joonestab etteantud pikkusega lõigu;
- mõõdab hulknurga külgede pikkused ja arvutab ümbermõõdu;
- arvutab murdjoone pikkuse;
- kasutab mõõtes sobivaid mõõtühikuid;
- liidab ja lahutab nimega arve;
- selgitab hulknurga ümbermõõdu mõiste tähendust.

Geomeetrilised kujundid

Õpilane:

- leiab ümbritsevast õppetundides käsitletud tasandilisi ja ruumilisi kujundeid;
- kasutab asjakohast keelt ümbruses esinevate ruumiliste vormide kirjeldamiseks;
- eristab lihtsamaid geomeetrilisi kujundeid (punkt, sirg-, kõver- ja murdjoon, lõik, ring, hulknurk, kolmnurk, nelinurk, ruut, ristkülik, kera, kuup, risttahukas, püramiid, silinder, koonus) ja nende põhilisi elemente;
- rühmitab geomeetrilisi kujundeid nende ühiste tunnuste alusel;
- joonestab ristküliku ja ruudu;
- joonestab võrdkülgse kolmnurga, ringjoone.

Probleemide lahendamine

Õpilane:

- modelleerib õpetaja abiga tekstülesande sisu, selgitades selle abil tekstis antud seoseid (joonis, skeem, läbimängimine jt);
- sõnastab kahetehtelise tekstülesande lahendamiseks vajalikud küsimused;
- koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid (näiteks ühendamine liitmisel ja korrutamisel, osa eraldamine lahutamisel, mahutamine jagamise teel, suuruste muutumine ja võrdlemine);
- analüüsib ja lahendab iseseisvalt eri tüüpi ühe- ja kahetehtelisi tekstülesandeid;
- hindab õpetaja abiga ülesande lahendamisel saadud tulemuse reaalsust;
- rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel;
- valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle;
- hindab oma arengut matemaatiliste teadmiste ja oskuste omandamisel.

Õppesisu

Arvutamine

Arvud 0 – 10 000, nende esitus üheliste, kümneliste, sajaliste ja tuhandeliste

Summana. Arvude võrdlemine ja järjestamine 10000 piires. Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires. Kirjalik liitmine ja lahutamine 10 000 piires. Korrutustabel.

Korrutamise- ja jagamistehte liikmete nimetused. Mõisted: korda suurem, korda väiksem. Tähe arvvaartuse leidmine võrduses analoogia abil. Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud. Summa korrutamine ja jagamine arvuga. Peast kahekohaliste arvude liitmine ja lahutamine 100 piires. Tähe arvvaartuse leidmine võrduses analoogia abil. Kahekohaliste arvude kirjalik liitmine ja lahutamine. Arvavaldis, tehete järjekord ja sulud. Võrdused, võrratused. Tabeli kujul ülesannete lahendamine.

Mõõtmine

Mõõtühikud millimeeter, tonn ja sajand. Mõõtühikute teisendusi (lihtsamad igapäevaelus ettetulevad juhud). Murrud. Nende murdude põhjal arvust osa leidmine. Ühe- ja kahetehteliste tekstülesannete lahendamine.

Geomeetriselised kujundid

Murdjoon, hulknurk, ristkülik, ruut ja kolmnurk, nende elemendid. Murdjoone pikkuse ning ruudu, ristküliku ja kolmnurga ümbermõõdu leidmine. Võrdkülgne kolmnurk, selle joonestamine sirgli ja joonlaua abil. Ring ja ringjoon, raadius ja keskpunkt. Etteantud raadiusega ringjoone joonestamine. Kuup, risttahukas, kera, silinder, koonus, kolm- ja nelinurkne püramiid. Nende põhilised elemendid (servad, tipud, tahud). Geomeetriselised kujundid igapäevaelus.

Probleemide lahendamine

Tekstülesannetena antud eluliste probleemide lahendamine. Joonise, skeemi või tabeli koostamine tekstülesannet põhjal või nende tõlgendamine läbi tekstülesande antud probleemi lahendamise. Ühe- ja kahetehtelised tekstülesanded, lahendamisküsimuste esitamine, analüüsimine, lahendamine. Lahenduse ja vastuse hindamine õpetaja abiga. Õpitrud probleemülesannete lahenduste ülekandmine teistesse olukordadesse, näiteks erinevad koolis organiseeritud projektid (koolilaat, majandusnädal, oma pere eelarve koostamine jms).

Lõiming

Eesti keel: Tesktide mõistmine ja analüüsimine, sümbolite, skeemide, plaanide, diagrammide ja tabelite lugemine ja tõlgendamine. Vastuste sõnastamine. Mõõtühikute kasutamine igapäevases elus. Aja-arvamine, ajamõisted - Kella- ja kalendritundmisoskuse kasutamine igapäevases elus.

Loodus- ja inimeseõpetus: Orienteerumine maastikul- plaan, kaart, selle mõistmine. Mõõtmine, tulemuste analüüsimine, vahede arvutamine ja võrdlemine jms. Järelduste tegemine. Mõõtühikute kasutamine igapäevaelus, looduskaitse ja säästlik eluviis (taaskasutus, kütusekulu transpordis). Mõõtühikute kaudu muutuste mõistmine ja ettekujutluse saamine. Mõistmine, et matemaatika on seotud väga tihedalt igapäevase eluga – raha ja selle kasutamine, eelarve koostamine, kasvu ja kaalu mõõtmine, ajataju, suuruse ja materjali hindamine jne. Oma töö planeerimine.

Kunst- ja tööõpetus: Geomeetria kasutamine joonistamisel, sümmeetria, arhitektuur. Geomeetrilised kujundid – mustrites, voltimine, joonistamine, mõõtmine. Ring, ringjoone joonestamine. Osa ja terviku leidmine. Murdude kasutamine. Suurendamine või vähendamine mingi korra võrra jms. Detailide, materjali või paberi suuruse hindamine, mõõtmine, kaalumise jne. Oma töö planeerimine, sh ka eelarve koostamine (nt jõululaada korraldamine).

Kehaline kasvatus: Mõõtmine erinevate kujundite kasutamine spordilises, tantsulises liikumises, Mängudes orienteerumine, meeskondade moodustamine. Vajadusel spodiulemuste märkimine või lugemine tabelites. Enda kiiruse, osavuse hindamine. Omaalgatuslike mängimise planeerimine.

Muusika: Noodipikuste mõistmine läbi mudarvude, taktimõõdu mõistmine läbi võrduse; rütmid ja kordused. Muusika ja matemaatika seos; harmoonia ja kakofoonia.

Võõrkeel: Juba olemasolevate teadmiste ülekande teise keelde. Ajaloolised teadmised seoses õpitava keele kultuuriga, ajalooliste inimestega vms (nt SI-süsteemi väljatöötamine ja kinnitamine Prantsusmaal ja legendid ja faktid Inglismaalt, miks seda vaja oli).

9.1.3.3 Valdkond “Loodus- ja sotsiaaalained”

Loodusõpetus

Õppemaht: 1 tundi nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- eristab elus- ja eluta looduse objekte ja nähtusi ning looduslikke ja tehnilikke aineid (materjale); kirjeldab ja rühmitab neid eri tunnuste alusel, tuginedes tehtud vaatlustele ja katsetele;

- kaalub kehi, mõõdab temperatuuri ja pikkust, valides sobivad mõõtmisvahendid;
- teeb oletusi tuttavate materjalide omaduste ning kehade käitumise kohta, teeb oletuste kontrollimiseks õpetaja juhendamisel katseid ning katsete põhjal lihtsaid järeldusi; seostab saadud teadmisi igapäevaelus ettetulevate olukordadega;
- teeb ilmavaatlusi, vormistab andmeid ning teeb nende põhjal järeldusi; iseloomustab ilma ning valib ilmale vastava riietuse;
- märkab ja jälgib looduses toimuvaid aastaajalisi muutusi ning toob näiteid nende tähtsuse kohta inimese elus;
- koostab uurimusliku ülevaate mõnest taime-, seene- või loomaliigist ja esitleb seda;
- saab aru, et teadlased esitavad küsimusi ning teevad neile vastamiseks vaatlusi ja katseid, teab, et katsete kordamine suurendab tulemuste usaldusväärsust, leiab katses mõjuteguri;
- toob näiteid elusorganismide tähtsuse kohta looduses;
- kirjeldab taimede, loomade (sh inimese) ja seente välisehitust, toitumist, kasvamist ja liikumisvõimet ning seostab neid elukeskkonnaga;
- eristab ühte liiki kuuluvaid organisme;
- eristab selgroogseid (kala, kahepaikne, roomaja, lind ja imetaja) ning selgrootuid (putukad ja ämblikud) organisme;
- teab kodukoha tuntumaid loomi, taimi ja seeni; kirjeldab õpitud loomade eluviise ja elupaiku; oskab vältida loomade ning mürgiste taimede ja seentega seotud ohtusid;
- toob näiteid organismide seoste kohta looduses ning koostab lihtsamaid toiduahelaid;
- mõistab, et inimene on osa loodusest ja sõltub sellest; toob näiteid, kuidas inimene loodust oma tegevusega mõjutab;
- võrdleb inimeste elu maal ja linnas;
- saab aru kaardist; leiab kooliümbruse kaardilt tuttavaid objekte;
- leiab Eesti kaardil oma kodukoha, suuremad kõrgustikud, saared, poolsaared, lahed, jõed, järved ja linnad;
- määrab suundi kompassiga;
- märkab kodukoha elurikkust ja maastiku mitmekesisust ning selgitab nende olulisust;
- liigub looduses turvaliselt, kahjustamata loodust, teisi ja iseennast;
- arvestab elusolendite (sh kaasinimeste) vajadusi;
- tarbib vastutustundlikult, väldib enda ja teiste tervise kahjustamist;
- käitub liikluses ohutult;

- teeb ettepanekuid lähiümbruse keskkonnahoiuks ning osaleb sellesuunalistes tegevustes.

Õppesisu

Katsed erinevate objektidega, vaatlused looduskeskkonnas. Nähtuste uurimine ja nendele selgituse leidmine. Tingimuste muutumine ja selle mõju katsele, nähtusele. Süstemaatiline lähenemine vaatluse või katse käigus. Mõõtmise ja selle ülesmärkimine. Järelduste tegemine. Erinevate materjalide omaduste uurimine ja tundma õppimine.

Taimede mitmekesisus. Loomade mitmekesisus. Seente mitmekesisus. Liik, kooslus, toiduahel. Põhimõisted: õistaim, vili, seeme, okaspuu, käbi, sõnajalg, sammal, selgroogsed, kalad, kahepaiksed, roomajad, linnud, imetajad, soomused, selgrootud, ussid, putukad, ämblikud, seeneniidistik, kübarseen, eosed, hallitus, pärm, liik, kooselu, taimtoiduline, loomtoiduline, segatoiduline, toiduahel. Taimekooslused ja nende ohustatus. Taimede ja loomade sümbioosid ehk koosmõju. Inimese roll ja mõju loodusele. Erinevate elupaikade märkamine, nendele iseloomulike tunnuste leidmine (sh inimkeskkond ja asulad- külad, linnad).

Kooliümbruse plaan. Eesti kaart. Ilmakaared ning nende määramine kaardil ja looduses. Tuntumad kõrgustikud, madalikud saared, poolsaared, lahed, järved, jõed ja asulad Eesti kaardil. Põhimõisted: plaan, pealtvaade, legend, leppemärk, leppevärv, kaart, kaardi legend, põhi- ja vaheilmakaared, kõrgustik, madalik, saar, poolsaar, laht, järv, jõgi, asulad.

Ilmakaarte määramine päikese järgi looduses, kompassi järgi täiskasvanu abil. Ilmakaarte nimetamine ja nende leidmine kaardilt või plaanilt.

Looduses liikumine (matkad, jalutuskäigud, vaatlused, orienteerumismängud). Erinevatel maastikel liikumine ja erinevate mõjude märkamine loodusele. Ohud looduses. Enda võimete hindamine. Enda ja teiste vajaduste märkamine.

Praktilised tööd kooli aias, kooli ümbruses. Jõukohastes korrastus- ja hooldustöodes osalemine (lehtede riisumine, lillede istutamine jms).

Lõiming

Eesti keel: Jõukohase loovtöö kirjutamine ja ettekandmine. Enda nähtud katse või nähtuse kirjeldamine. Õpilastele mõeldud teadusraamatute uurimisele suunatud lugemine.

Matemaatika: Mõõtmine ja mõõtühikute kasutamine, teisendamine. Plaanide, diagrammide ja tabelite täitmine ja nende lugemine ja tõlgendamine. Aja mõõtmine ja looduse ringkäik. Täpsuse ja tähelepanu arendamine.

Inimeseõpetus: Väärtuste ja hoiakute kujunemine (nt kestlik eluviis, teistega arvestamine, enda rolli mõistmine nii grupi liikmena kui ka ühe osana loodusest). Rühma- ja paaristöödes töötamine. Probleemide teadvustamine.

Kehaline kasvatus: aktiivne liikumine looduses; looduses kui emotsionaalselt tasakaalustatud keskkonnas liikumine. Enda tervise jälgimine, enda jõu ja tahte hindamine. Hügieen ja tervislik toitumine- loodusfaktorite osakaal nendes (miks peab pesema käsi, kuidas ja miks hoida puhtust jms).

Kunsti- ja tööõpetus: elusolendite ja nende elukeskkonna joonistamine, voolimine või meisterdamine, looduslikest materjalidest piltide valmistamine; plaani või mudeli valmistamine.

Muusika: rahvamuusika, tähtpäevadega seotud ring- ja tantsumängud; Laulud loomadest ja loodusest; loomadeks kehastumine mängudes, karnevalil; loodusrütmid ja rütmid muusikas. Looduslike pillide tegemine ja kasutamine (okstest kõlapulgad, kividest rütmipillid). Loodushäälte kuulamine, vaikuse kuulamine, loodushäältel inspireeritud omaloomingulise pala loomine.

Inimeseõpetus

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- leiab kaardilt Eesti ja kodukoha;
- tunneb ära, kirjeldab ja kujutab kodukoha ja Eesti Vabariigi sümbolikat;
- nimetab Eesti Vabariigi pealinna ja sünnipäeva;
- teab, kes on Eesti Vabariigi president;
- teab ja tutvustab oma kodukoha olulisi inimesi ja paiku;
- kirjeldab enda huvisid ja tegevusi;
- põhjendab, miks on vaja endasse positiivselt suhtuda;

- mõistab tähelepanu- ja keskendumisvõime arendamise vajalikkust;
- märkab oma tähelepanu liikumist ning oskab seda iseseisvalt juhtida;
- teadvustab oma emotsioone, nt ärevus, solvumine, viha, kurbus, pettumus jpm;
- taipab, kuidas tema emotsioonid mõjutavad tema suhteid, käitumist ja koostööd;
- suudab iseseisvalt reguleerida automaatselt üleskerkivaid emotsioone;
- teadvustab oma mõtteid ja nend mõju;
- suudab iseseisvalt reguleerida oma mõtteid;
- suudab iseseisvalt kasutada jooga- ja lõdvestusharjutusi;
- toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus hakkama saada;
- sõnastab enda õppimise eesmärged ja seostab neid enda huvidega;
- seostab igapäevavalikuid tuleviku eesmärkidega;
- nimetab inimeste õigusi ja nendega kaasnevaid kohustusi;
- kirjeldab enda ja pereliikmete ülesandeid kodus, toob näiteid üksteise abistamisest ja pereliikmetega arvestamisest;
- toob näiteid oma õigustest ja kohustustest peres, koolis ja ühiskonnas;
- toob näiteid käitumisnormidest ja seadustest, mida tal tuleb järgida;
- põhjendab käitumisnormide ja seaduste järgimise vajalikkust;
- demonstreerib õpitu olukorras üldtunnustatud käitumisnormide ja seaduste täitmist;
- tunneb liikluses turvalisust tagavaid märke ja tähistusi;
- kirjeldab ja demonstreerib turvalisust tagavate liiklusreeglite järgimist;
- märkab liiklusohutikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning pakub lahendusi turvalisuse tagamiseks;
- loetleb erinevaid teabeallikaid;
- leiab infot erinevatest allikatest;
- võrdleb erinevaid teabeallikaid usaldusväärsuse ja teabe sisu väärtuse poolest;
- kirjeldab meediaga, sealhulgas sotsiaalmeediaga seotud võimalusi ja ohte;
- selgitab ja demonstreerib kokkulepitud reeglite järgimist digivahendite abil teabe otsimisel;
- teab, et inimesed on erinevad nii bioloogiliselt kui ka sotsiaalselt ning märkab inimeste sarnasusi ja erinevusi;
- selgitab sõpruse, koostöö, üksteise eest hoolitsemise ja üksteise abistamise vajalikkust;

- teab, et vägivaldal on eri vormid;
- selgitab, mida vägivaldne käitumine võib endaga kaasa tuua;
- teab abi saamise võimalusi inimväärikut alandava käitumise puhul, sh kiusamine ja vägivald;
- demonstreerib õpituatsioonis abi saamise ja abistamise võimalusi vägivalda korral;
- võrdleb rahvakombeid minevikus ja tänapäeval, nt mardipäev, kadripäev, jõulud, vastlapäev, jaanipäev jt;
- selgitab, kuidas õpilane saab ise olla kommete ja tavade hoidja;
- toob näiteid oma klassis või kodukohas elavate inimeste tavadest ja kommetest;
- nimetab mõningaid haiguste tunnuseid; toob näited tervist hoidvast käitumisest (hügieen, karastamine, mitmekesine toit, uni ja puhkus ning kehaline aktiivsus) ja selgitab tervist hoidva käitumise vajalikkust;
- toob näiteid terviseriskidest ja teab kuidas püsida terve;
- planeerib oma päeva ja nädalat terviseteadlikult;
- selgitab ja demonstreerib õpituatsioonis esmaabi võimalusi, nt haav, kukkumine, ninaverejooks, põletus, putukapiste;
- teab hädaabinumbrit ja oskab vajaduse korral kutsuda abi;
- teab, mis on raha teenimine, säästmine, kasutamine ja laenamine;
- hoiab keskkonda, selgitab keskkonna hoidmise võimalusi, nt jäätmete vähendamine ja sorteerimine, vee ja energia tarbimine.

Teemad ja õppesisu

1. Mina, sh tähelepanu juhtimine, keskendumine
2. Mina ja teised, sh koostöö tegemine
3. Mina ja tervis, sh häirivate emotsioonide ja mõtete reguleerimine
4. Mina ja minu pere, sh head suhted
5. Mina ja Eesti
6. Mina: aeg ja asjad
7. Mina: teave ja asjad
8. Mina ja lõdvestumine, puhkamine

Lõiming

Kõigi teiste õppeainetega: väärtuste ja hoiakute kujunemine, nt kestlik eluviis, teistega arvestamine, enda rolli mõistmine nii grupi liikmena, osana perekonnast, kooli kogukonnast, riigist kui ka ühe osana loodusest. Rühma- ja paaristöodes töötamine. Probleemide teadvustamine, enda emotsioonide ja mõtete märkamine, reguleerimine.

9.1.3.4 Valdkond “Võõrkeeled”

Õppemaht: 3 tundi nädalas, 150 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Keeleoskuse tase 3. klassi lõpus

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A1.2	A1.1	A1.2	A1.1

Õpilane:

- saab aru lihtsatest igapäevastest väljenditest ja lühikestest lausetest;
- omandab tähe- ja hääldusmärgid ning oskab neid kasutada;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu ja kodumaa, kool, hobid, lemmiktegevused, aastaajad) kirjeldamiseks;
- oskab lugeda ja kirjutada seotud eakohast teksti;
- reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- on omandanud algsed teadmised õpitava keele maast ja kultuurist;
- suhtub positiivselt võõrkeeles õppimisesse;
- kasutab esmaseid õpioskusi (kordamist, seostamist, võrdlemist) võõrkeeles õppimiseks;
- oskab leida vajalikku infot õppematerjalist;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada individuaalselt, paaris ja rühmas.

Teemad ja õppesisu

1. Mina ja teised: enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, rahvus, sugu, vanus)
2. Kodu ja lähiümbrus: pereliikmete tutvustus (nimi, sugu) ja kodu asukoha ning kodu lühikirjeldus (suurus, värv, asukoht, lihtsamad mööbliesemed)

3. Kodukoht Eesti: Eesti riigi nimi, kodukoha ümbrust iseloomustav lihtsam sõnavara 4. Igapäevaelu, õppimine ja töö: tavalisemad päevatoimingud kodus ja koolis ja nende tegevustega seotud esemed/vahendid, numbrid, värvid, rõivad
5. Riigid ja nende kultuur: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi sümbolid
6. Vaba aeg: lihtsamad tegevused ja eelistused

3. klassis on rõhk rääkimisel, aga palju tähelepanu pööratakse lugemisoskuste arendamisele ja sõnavara laiendamisele, mida toetab kodulugemine. Jätkatakse inglise keele kirjaoskuse arendamisega. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lauseid kontekstis. Peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu seostamist ja võrdlemist. Tunnis juhitakse õpilasi töötama nii paaris kui ka rühmas ning arendatakse ja rakendatakse individuaalseid õpioskusi. Õpetaja abiga seatakse endale õpi- ja käitumiseesmärgid ning hinnatakse oma tulemusi, tunnil eesmärkide seadmine koostöös õpilastega ja valitakse õpetaja juhendamisel õpistrateegiaid.

Osaoskuste arendamiseks on näiteks

- fraasidele ja küsimustele reageerimine
- loetellu sobimatu sõna äratundmine
- tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine (nt bingo), kuulamise järgi tekstis lünkade, tabeli jne täitmine
- laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt riimuvate sõnade leidmine)
- luuletuste kirjutamine
- dialoogide, laulude ja luuletuste koostamine ja esitamine
- pildi kirjeldamine
- tekstide iseseisev lugemine ja ülesande täitmine loetu põhjal
- vabalugemine (lühijutud, adapteeritud tekstid)
- loetud tekstist kokkuvõtte tegemine nii suuliselt kui kirjalikult
- teemakohased projektitööd nt sugupuu koostamine, minu nädal, Suurbritannia, aastaajad, kuud ja pühad, menüü koostamine

Lõimimine

Nii nagu lõimitakse võõrkeelt ja teise maa kultuuri teistesse ainetundidesse, lõimitakse võõrkeelde juba emakeeles omandatud teadmised ja oskused. Näiteks lugemis- ja kirjutamisoskust, kultuuri ja tähtpäevade võrdlemist, kombeid. Kuulamistähelepanu arendamine. Rollimängude mängimine, dialoogide lugemine. Matemaatiliste teadmiste ülekandmine (arvud loendamisel, kujundid, võrdlevad sõnad jms). Loodusõpetusest loomade ja lindude nimetused, loodusnähtused, nädalapäevade, kuude nimetused. Esialgsed võrdlemise ja jutustamise oskused. Erinevate maade mängud ja muusika jne. Lõiming käib läbi nädalateemade, koostöös teiste õpetajatega.

9.1.3.5 Valdkond "Kunstiained"

Kunst

Õppemaht: 1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Väljaselgitamine, teadmine, mõistmine

Õpilane:

- uurib ja selgitab visuaalseid pilte, jooniseid ning sümboleid (nt õpetaja valikul: sildid, liiklusmärgid, kaardid, õpikute illustratsioonid, multifilmide ja arvutimängude pildiline külg, mänguasjade väljanägemine ja roll, reklaam linnaruumis ja meedias, riietus, kaupluste vaateaknad, veebikeskkonnad) oma kogemuse piires;
- nimetab visuaalteose tähtsamaid tunnuseid, lähtudes ülesandest (tehnik, vorm, värv, kompositsioon, meeleolu, sisuelemendid);
- leiab muuseumis, galeriis õpetaja abiga näituse mõistmiseks vajaliku info;
- teab säästlikkuse ja kestlikkuse tähtsust;
- uurib õpetaja abiga esemete vormi ja otstarbe seoseid;
- teab, kes on autor;
- ei tee digitaalkujutiste salvestamise ja edastamisega kellelegi kahju.

Plaanimine ja ideede arendamine; loomine

Õpilane:

- teeb kahe- ja kolmemõõtmelisi kunstitöid spontaanselt, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid;
- lahendab disainiprotsessi lihtsamaid ülesandeid, esitades nii verbaalselt kui ka visuaalselt oma ideede lahendusi.

Refleksioon, analüüs ja kriitika

Õpilane:

- kirjeldab visuaalteose vaatlemisel tekkinud isiklike seoseid (See oleks justkui.... See meenutab mulle....);
- kirjeldab ette antud küsimustele toetudes enda tööd ja mõtestab valminud tööd: mida ma tegin, kuidas ma tegin, miks tahtsin neid vahendeid kasutada, kuidas tulemusega rahul olen, mida õppisin?

Õppesisu

Kirjeldab visuaalseid pilte, jooniseid ja sümboteid oma kogemuse piires. Erinevatel kunstiga seotud näitustel käimine. Kunsti märkamine enda ümber- tarbekunst, riidekunst, toidukunst, arhitektuur jms. Meediad kodus ja koolis. Pildilise jutustuse vormid ja vahendid (illuustratsioon, koomiks, reklaam, animatsioon, foto, video). Uue tähenduse andmine asjadele või kujutatavale konteksti muutmisega (nt juurviljadest tegelased tervisliku toitumise-videos). Vana ja uue võrdlemine. Eesti kultuuripärandi tähtteosed. Muuseumide ja näituste külastamine, kunstiteoste vaatlemine ja aruteludes osalemine

Kujutiste kasutamise ja jagamise head tava. Teose autor, looja, tema õigused. Disaini roll igapäevaelus: trükised, tarbevormid, ruumid, hooned, keskkond jne. Vormi ja funktsiooni seos.

Tööde kavandamine, lihtsamaid ülesandeid disainimine ja loomes kestliku põhimõtte kasutamine. Oma tööde esitlemine, selgitamine ja kaaslaste kuulamine. Töötamine ise-seisvalt ja grupis. Põhielementide- joon, värv, vorm, ruum, rütm jt tundmaõppimine. Iseloomulike tunnuste ning peamise esiletoomine. Erinevate tehnikate, materjalide, võtete ja vahendite läbiproovimine. Piltjutustused: joonistus, maal, illuustratsioon, koomiks, fotoseeria, animatsioon

Kahe- ja kolmemõõtmeliste tööde spontaannet ning planeeritud kavandamine, kasutades eri tehnika- ja töövõtteid. Puude, Esemete ja olendite iseloomulike tunnuste leidmine. Peamise esiletõstmise suuruse, asukoha ja värvi abil. Ümbruse jälgimine ja selle kujutamine - maastik

kevad, suvel, sügisel, talvel. Esimesed katsetused kujutamisel naturist. Plasttaarast, karpidest loomade vm meisterdamine. Dünaamiline kriipsujuku liikumise kavandamisel. Situatsiooni kirjeldav lähteülesanne. Ideede selgitamine, vormistamine jooniste ja makettidena. Rahvakunt. Erinevad tehnikad ja töövahendid (maalimin, värvimine, voolimine, erinevad trükid jne).

Oma tööde ja tulemuste lühidalt kirjeldamine. Kunstitehnikate ja töövõtete loominguine rakendamine. Materjalide, töövahendite ja töökoha otstarbekas ning teisi arvestav kasutamine.

Lõiming

Eesti keel: Nii suuliste kui ka kirjalike tööjuhiste mõistmine; oskus teisi kuulata. Enda töö või pildi kirjeldamine. Kuulatud või omaloomingulistele juttudele illustratsiooni joonistamine. Ajalooliste majade või teiste kunstiojektidega seotud legendide lugemine ja kuulamine kirjeldamine. Mitmekesise sõnava kasutamine ja selle laienemine läbi kunstiliste tegevuste.

Loodusõpetus: loodusvaatluste järgi joonistamine, voolimine, makettide valmistamine. Looduslikud objektid maalidel, fotodel- kuidas mõistame kunsti ja kuidas seda loome. Looduse ja kunsti väärtustamine. Looduslikest materjalidest taieste loomine. Looduse ringkäik, rütmid-rütmid kunstis, sh rahvakunst ja selle inspiratsioon loodusest. Valguse ja värvi koosmõju-vaatlused looduses ja ruumis.

Matemaatika: mõõtmine ja võrdlemine, geomeetriselised kujundite kasutamine ja tajumine. Ideede teostamiseks materjali ja vahendite valimine, eelarve koostamine (probleemülesannete lahendamine, nt kui palju peab olema jahu, piima vms, et küpsetada jõululaadaks; kui palju on vaja raha, et osta igale lapsele värvid või pliiatsid jne)

Kehaline kasvatus: temaatilised liikumismängud, oma keha tundma õppimine; liikumine kui kehakunst, üksteisega arvestamine ja koos tegutsemine.

Inimeseõpetus: tähelepanu viimine valitud objektile, keskendumisvõime arendamine; enda sisemaailma- mõtete, emotsioonide väljendamine oma kunstitöodes; koostöö, teistega arvestamine; endale meeldivate ja huvitavate teemade valimine; rahvuslikud sümbolid, rahvakunst ja selle olulisus meie elus; pühade ja tähtpäevade tähistamine, kombestik ja ruumide kaunistamine või kostüümide, maskide valmistamine.

Muusika

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Musitseerimine: laulmine, pillimäng, muusikaline liikumine, muusikaline omalooming

Laulmine

Õpilane:

- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni ja selge diktsiooniga üksi, ansamblis või kooris;
- väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, regilaule, kaanoneid, eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiis), „Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tupp“, „Teele, tee, kurekesed“, „Kevadel“ („Juba linnukesed...“), „Uhti, uhti, uhkesti“, „Emakesele“ (M. Härma), „Rongisõit“ (G. Ernesaks);
- on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana, arutleb suuliselt kogetu üle;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda lauldes.

Pillimäng

Õpilane:

- rakendab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates ostinato'des ja/või kaasmängudes;
- musitseerib väikekandlil või plokkflöödil esmaseid mänguvõtteid kasutades;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda pillimängus.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- väljendab muusika sisu ja karakterit liikumise kaudu üksi või rühmas;
- kasutab liikumisel muusika väljendusvahendeid;
- tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda liikumisel.

Muusikaline omalooming

Õpilane:

- rakendab omaloomingus muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- loob lihtsaid rütmilis-meloodilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- improviseerib astmemudelitele tuginedes;
- loob lihtsamaid tekste (liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne);
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamisel;
- väljendab muusika meeleolu kunstitöodes;
- mõistab muusikalise kirjaoskuse tähtsust ja rakendab seda omaloomingus.

Muusika kuulamine

Õpilane:

- kirjeldab kogetud muusikaelamusi ning avaldab nende kohta arvamust suuliselt või muul looval viisil;
- kirjeldab, iseloomustab ning võrdleb kuulatava laulu või muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara ning muusika väljendusvahendeid (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika);
- eristab ja iseloomustab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat, sh muusikažanre (marss, valss, polka);
- otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.

Õppesisu

Kujundatakse alus muusikatraditsioonide säilitamiseks ja edasikandmiseks, mille üks väljund võib olla õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus. Pillimängus omandatakse rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Muusikaline liikumine hõlmab rahvatantse ja laulumänge ning muusikapala karakteri väljendamist liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilismeloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st omaloomingu kaudu. Muusika

kuulamisega õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu.

Muusikalise kirjaoskuse algtõed omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu ja neid rakendatakse erinevates muusikalistes tegevustes. rakendab omandatud muusikateadmisi ja -oskusi muusikategevustes, sh muusikalist kirjaoskust (helivältused, rütmid ja pausid: 2- ja 3-osaline taktimõõt; JO- ja RA-astmerida, JOvõti; muusikalised oskussõnad vastavalt valitud teemadele).

Õpilaste esinemisioskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jne). Mitmekülgse muusika kuulamise kogemuse saavutamiseks ja kontserdikultuuri kujundamiseks ning silmaringi avardamiseks võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Lõiming:

Eesti keel: eneseväljendusoskus; eesti kultuuriloo tutvustamine (eesti autorid nii muusikas, kirjanduses kui ka kunsti); traditsioonilised liisusalmid, laulumängud; laulusõnad, mis on ka luuletused; omaloomingu loomine (mõned lõpuriimiga read või salmid vms); esinemine, esinemisjulgeus, oma loomingu esitamine.

Matemaatika: rütmid matemaatikas ja muusikas, kordused; pausi ja noodid kui teatud pikkused; kakofoonia ja harmoonia; muusikalised ringmängud, mis aitavad õppida kujundeid; mõisted sirge, kõver, nurk, diagonaal, keskpunkt jt. Kriitilise mõtlemise arendamine.

Loodusõpetus: vaikus ja hääled- linnulaul, loodushääled, rütmid ja meloodiad nendes; looduses liikumine ja kuulamisoskuse arendamine, tähelepanu, analüüsivõime ja võrdlusoskuse arendamine; tundeelu rikastamine; inspiratsiooni leidmine;

Inimeseõpetus: tuua välja õpilase loovuse pool, laps mõistab, et ta saab ise luua; harmoonia inimese sees ja tema ümber- keskkonnad, kus me tunneme ennast hästi ja kus mitte- miks see nii on; enda huvide leidmine ja arendamine, harrastused; oskus keskenduda ja leida püsivus enda võime arendamiseks (nt muusikakool, koor, laulu- või tantsuõpe jms). Hoiakud ja väärtused meie elus.

Võõrkeel: erinevate laulude laulmine võõrkeeles, selle keele tausta kultuuri ja traditsioonide õppimine; mõne laulu õppimine, mis on nii eesti kui ka õpitavas võõrkeeles.

Kunst ja tööõpetus: loominguline eneseväljendus; autor; väärtuste kujundamine; muusikalise pala kunstis väljendamine; muusika- värvid- meeleolu väljendamine; mõne pilli valmistamine (kõlapulgad, marakad, monokord vms).

Kehaline kasvatus: kehahoid, lihaskonna tugevdamine, aktiivne liikumine, enda liigutuste tajumine; koordinatsioon; tantsuline liikumine; rütmiline liikumine; koostöö ja individuaalne pingutus. Teiste märkamine ja abistamine.

9.1.3.6 Valdkond "Kehaline kasvatus"

Õppemaht: 3 tundi õppenädalas, 105 tundi

Õpitulemused

Liikumisoskused

Õpilane:

- kasutab edasiliikumisoskusi eri keskkondades, harjutustes, liikumismängudes ja tantsus, rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise ning rühmaga;
- liigub edasi vahendil harjutustes ja liikumismängudes;
- teab esmast liikumisvahendi hoidmis- ja hooldusvajadust;
- käsitseb vahendit harjutustes, liikumismängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- oskab ujuda, sh sukelduda, veepinnal hõljuda, rinnuli- ja seliliasendis kokku 200 meetrit edasi liikuda;
- hindab adekvaatselt oma võimeid vees ja rakendab eakohaseid veeohutusalasid oskusi;
- hoiab tasakaalu asendites, liikumistel ja nende kombinatsioonides;
- korrigeerib kehahoidu õpetaja juhtimisel;
- arvestab peamisi turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid ning saab aru erinevate liikumisviiside puhul vajaliku turvavarustuse kasutamise põhjustest;
- arvestab tegevustes kaaslasi;
- annab tagasisidet enda liikumisoskuste ja -ohutuse kohta etteantud kirjelduse alusel;
- toob näiteid erinevate liikumisoskuste kohta.

Tervis ja kehalised võimed

Õpilane:

- osaleb aktiivselt kehalisi võimeid arendavates mängudes ja harjutustes;
- nimetab kehalisi võimeid;
- mõõdab enda kehalisi võimeid õpetaja juhendamisel;
- teab liikumise ja toitumise olulisust tervisele.

Kehaline aktiivsus

Õpilane:

- teab, kui palju ja milleks peab kehaliselt aktiivne laps iga päev liikuma;
- märkab liikudes südamelöögisageduse ja enesetunde muutust;
- sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- märkab abi vajamist tunnis ja kutsub abi ohuolukorras.

Liikumine ja kultuur

Õpilane:

- loob midagi liikumisega seotult;
- kirjeldab kogemust, mille ta on saanud väljaspool kooli toimunud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- teab ja järgib üldiselt ausa mängu põhimõtteid;
- teab Eesti sportlasi ning tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- teab ning järgib isiklikku hügieeni ja ohutusnõudeid; 6) riietub liikumiseks sobilikult;
- teab, mis võimalusi pakub liikumiseks looduskeskkond;
- oskab liikuda tuttavas keskkonnas, määrates asukohta ja suunda;
- tantsib üksi, paaris ja rühmas;
- avastab liikumisvõimalusi tantsu kaudu.

Vaimne ja kehaline tasakaal

Õpilane:

- sooritab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi õpetaja juhendamisel;
- märkab õpetaja juhendamisel emotsioone ja nendega toimetulemist soodustavaid tegevusi.

Õppesisu

Võimlemine

Rivikorra harjutused. Rivistumine viirgu ja kolonni, harvenemine ja koondumine, tervitamine, loendamine. Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Päkikkõnd, kõnd kandadel. Üldkoormavad ja koordinatsiooni arendavad hüplemisharjutused. Harki- ja käärihüplemine, hüplemine hüpitse tiirutamisega ette jalalt jalale, koordinatsiooniharjutused.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Üldarendavad võimlemisharjutused käte, kere ja jalgade põhiasenditega, harjutused vahendita muusika saatel.

Akrobaatilised harjutused. Veered kääras ja sirutatult, juurdeviivad harjutused turiseisuks ja tireliks, tirel ette, kaldpinnalt tirel taha, veere taha turiseisu, kaarsild.

Tasakaaluharjutused. Liikumine joonel ja pingil, kasutades erinevaid kõnni- ja jooksumasse, päkkõnd ja pöörded päkkadel, võimlemispingil kõnd kiiruse muutmise, takistuste ületamise ja peatumistega, tasakaalu arendavad liikumismängud.

Ettevalmistavad harjutused toenghüppeks. Sirutus-mahahüpe kõrgemalt tasapinnalt.

Joogavõimlemine- asendi võtmine, selle hoidmine, pingutus ja lõdvestus. Hingamisrütmi jälgimine harjutuste ajal, enesetunde muutuse märkamine.

Jooks, hüpped, visked

Jooks. Jooksuasend, jooksuliigutused, jooksu alustamine ja lõpetamine, jooks erinevatest lähteasenditest, mitmesugused jooksuharjutused, jooks erinevas tempos. Kiirendusjooks, kestvaajajooks, võimetekohase jooksutempo valimine. Püstistart koos stardikäsklustega. Teatevahetuse õppimine lihtsates teatevõistlustes, pendelteatejooks teatepulgaga.

Hüpped. Paigalt kaugushüpe, maandumine kaugushüppes. Hüpped hoojooksult, et omandada jooksu ja hüppe ühendamise oskus. Kaugushüpe hoojooksult paku tabamiseta.

Visked. Viskepalli hoie. Tennispallivise ülalt täpsusele ja kaugusele. Pallivise paigalt ja kolme sammu hooga.

Tantsuline liikumine

Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud; lihtsamad tantsuvõtted ja tantsusammud. Liikumine ruumis kasutades erinevaid suundi. Sammud ja liikumised, rütmi- ja koordinatsiooniharjutused vastavalt muusika iseloomule. Tantsuelemendid (aeg, ruum, jõud,

keha) loovas tantsualases ja mängulises tegevuses. Tasakaalu- ja koordinatsiooniharjutused. Liikumine ruumis (suunad, tasandid), liigutuse iseloomu eristamine (jõuline, sujuv, terav, voolav). Tantsutunnis kasutatavad terminid ja väljendid.

Liikumismängud

Jooksu- ja hüppemängud. Mängud (jõukohaste vahendite) viskamisega. Liikumismängud väljas/maastikul. Liikumine (jooksud, pidurdused, suunamuutused) pallita ja palliga. Pallikäsitsemise harjutused: pörgatamine, vedamine, viskamine, söötmine ja püüdmine. Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud ja teatevõistlused palliga.

Suusatamine ja uisutamine

Suuskade kinnitamine, pakkimine ja kandmine. Õige kepihoie, suusarivi. Kukkumine ja tõusmine paigal ning liikudes, tasakaaluharjutused suuskadel. Paaristõukeline sammuta ja vahelduvtõukeline ühesammuline sõiduviis. Uiskudel seismine, libisemine, sahkpidurdus.

Liikumine ja kultuur

Kooli ja väljaspool kooli spordiüritustel osalemine. Teabe hankimine mõne kuulsa sportlase kohta. Päevakajaliste spordiürituste uudiste jälgimine täiskasvanu suunamisel. Spordiürituse korraldamine koos täiskasvu ja kaaslastega. Mõne liikumistegevuse väljamõtlemine. Hügieeni ja õige riietuse teadvustamine ja selle järgi tegutsemine. Oma kaaslasega arvestamine, temaga koos liikumine. Aktiive liikumise, sh sportlike tegevuste vajaduse teadvustamine, endale meelepärase harrastuse leidmine.

Lõiming

Keel ja kirjandus: Suulise ja kirjaliku teksti mõistmine - täiskasvanupoolne juhendamine, mängureeglite lugemine. Jõukohase spordiudise lugemine vms. Selge eneseväljenduse kasutamine, näiteks teistele reeglite edasi õpetamine; oma või teiste liikumise koordineerimine (kutsumine, märkuandmine vms) või enda vajadustest teadaandmine.

Matemaatika: Loendamine, võrdlemine, ühesuuruste võistkondade või gruppide moodustamine. Järgarvud. Tulemuste mõõtmine (kaugus, kõrgus) või aja mõõtmine (kui kaua tegevus toimub või kui kiiresti midagi sooritati). Ringi, rivi, poolkaare vms kujundi moodustamine, nurkadesse liikumine, diagonaalis või sirgjooneliselt liikumine jne ehk matemaatiliste mõistete kasutamine liikumistegevustes.

Loodusained: Keskkonna väärtustamine liikumisel ja sportimisel. Vastava liikumistiili või vahendi valimine vabas ja organiseeritud tegevuses. Matkadel vastupidavuse arendamine. Mitmekesise loodusega tutvumine ja maamärkide leidmine (matkad, orienteerumine, talvine loodusmatk suuskadel).h

Inimeseõpetus: enda vajaduste ja teistega arvestamine. Enda jõu ja kiiruse tunnetamine. Enda heaolu märkamine. Kaaslaste vajaduste märkamine. Tähelepanu kasutamine täpsusmängudes, keskendumise kasutamine meeskonnamängudes. Enda keha tajumine koordineerimise kasutamisel võimlemises, joogas, tantsudes jms.

Kunst ja muusika: Isikupära kasutamine mängude või tantsuliste ülesannete väljamõtlemises. Spordi kujutamine kunstis, animatsioonides, fotodel. Tunnuslaulud või sümbolid nii kunstis ja muusikas, mida me kõik teame (tantsu- ja laulupidu, olümpiamängud jms).

9.1.3.7 Valdkond "Tehnoloogia"

Tööõpetus

Õppemaht: 1,5 tundi nädalas, 52,5 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane: 1) eristab looduslikke ja tehismaterjale ning võrdleb materjalide üldisi omadusi; 2) kasutab õigesti ja ohutult tööks sobilikke töövahendeid; 3) kujundab, modelleerib ja meisterdab lihtsamaid esemeid; 4) kasutab materjale säästlikult; 5) toob õppega seonduva kohta näiteid teistest ainetest või igapäevaelust; 6) saab aru suulistest või kirjalikest juhistest; 7) töötab iseseisvalt õpetaja juhendamisel; 8) arvestab ühiselt töötades kaaslasiga; 9) märkab esemetel rahvuslikke elemente ja kasutab neid oma töös; 10) toob näiteid tervisliku toiduvaliku kohta; 11) hoiab oma töökoha ja töövahendid korras; 12) toob näiteid isikliku hügieeni vajalikkuse kohta; 13) viib alustatud töö lõpule ja räägib oma tööst ning tulemusest; 14) märkab ning nimetab positiivset oma ja teiste tööd.

Õppesisu

Kavandamine. Ümbritsevate esemete vaatlemine, nende disain ja kujundus minevikus ja tänapäeval. Rahvuslikud mustrid ja motiivid. Ideede otsimine ja valimine, abimaterjali ning info kasutamine. Ideede visandamine paberil. Lihtsate esemete kavandamine. Idee esitlemine.

Materjalid. Looduslikud ning tehismaterjalid (paber, kartong, papp, tekstiil, nahk, plast, vahtmaterjal, puit, traat, plekk jne). Materjalide saamislugu, omadused, otstarve ja kasutamine. Katsetused erinevate materjalidega, nende omaduste võrdlemine. Ideede leidmine materjalide korduskasutuseks. Töötamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Tutvumine kirjaliku tööjuhendiga, sellest arusaamine. Oma idee teostamine, toetudes õpitud oskustele ja iseseisvatele katsetustele. Töökoha korrashoidmine, selle mõju töö tulemusele ja ohutusele. Rühmatöö ülesannete täitmine, ühiselt ideede väljamõtlemine, üksteise arvamustega arvestamine ja kaaslaste abistamine. Töö tulemuse uudsuse, kasutamise ja esteetilisuse hindamine. Tööviisid. Lihtsamad materjalide töötlemise viisid, sh mõõtmine, märkimine, rebimine, voltimine, lõikamine, heegeldamine (algsilmus ja ahelsilmus), detailide ühendamine, õmblemine (eelpiste ja tikkpiste), liimimine, naelutamine, punumine, kaunistamine, värvimine, viimistlemine; vestmine, saagimine (ainekabinetis). Sagedasemate töövahendite (käärid, nuga, nõel, heegelnõel, naaskel, vasar, saag, kruvikeeraja, lõiketangid, näpitsad jm) õige, otstarbekas ja ohutu kasutamine, töövahendite hooldamine. Töötlemisviisi valik olenevalt ideest ja materjalist. Jõukohaste esemete valmistamine. Kodundus. Arutelu hubase kodu kui perele olulise väärtuse üle. Ruumide korrastamine ja kaunistamine. Riiete ning jalatsite korrashoid. Isiklik hügieen. Tervislik toiduvalik. Lihtsamate toitumise valmistamine. Laua katmine, kaunistamine ja koristamine. Viisakas käitumine. Säätlik tarbimine.

Lõiming

Eesti keel: Oma oskuste ja teadmiste sõnastamine, töö kavanadmiseks vajaliku plaani sõnastamine. Oma töö esitlemine suulises kõnes; oma otsuste põhjendamine; kultuuritraditsioonid ja tarbekunst; rahvusmustrid.

Matemaatika: silmamõõdu arendamine, tulemuse aimamine (täiskasvanu abiga); erinevate mõõtmisüsteemide kasutamine, mõõtmine; kujundite tundmine, nende kokkusobitamine.

Kehaline kasvatus: motoorika üldine areng ja peenmotoorika areng; tähelepanu ja ruumitaju arendavad harjutused; uute mängu- või spordivahendite loomine, meisterdamine; tervislik toitumine, hügieen.

Inimeseõpetus: iseseisvuse saavutamine endale huvitavate ja jõukohaste ülesannete sooritamisel; rõõmu tundmine loomisel, idee leidmisel ja selle teostuse kavandamisel; ühiste tegevuste planeerimine; kaaslaste märkamine ja toetamine, juhendamine.

Kunst ja muusika: kujutlusvõime arendamine läbi visuaalse ja helilise maailma;

Loodusõpetus: Looduslik ja tehiskeskkond; materjalide omadused ja nende töötlemine; erinevate materjalidega töötamise katsetamine; erinevate töövahendite kasutamine;

9.2 II kooliaste

9.2.1 Valdkond “Keel ja kirjandus”

I Üldalused

1. Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suuliselt kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- 1) austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- 2) saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- 3) loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- 5) mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanris tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;

6) omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on iga klassi ees. Valdkonna ained on eesti keel (4.-6. klass) ja kirjandus (5.-6- klass).

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Valdkondlikku õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;
- 3) toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- 4) rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- 5) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- 6) taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- 7) tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- 8) loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- 9) kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- 10) kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, meedia- ja

digikirjaoskust;

11) arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;

12) tegeldakse tekstilooje ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega.

4. Õppekava läbivad teemad

Õppekava kõikidest läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte.

Ainevaldkonna õppeainetele on eriomased läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsid, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstilooje. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada, sh mängitakse erinevaid rollimänge ja kasutatakse draamat. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Keskond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis. Läbiva teema

„Teabekeskond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstiloojes.

5. Hindamise erisused

Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hinnangu andmine toimub üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga

sätetatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinnang võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hinnangute ja tagasiside tulemusena.

Hinnates omaloomingulisi töid, võib tunnustada idee ja teostuse originaalsust, iseseisvust, üldistavust või muud vaatenurka. Arutluste (nt arutlevate kirjandite) puhul hinnatakse arvamuste ja seisukohtade veenvust, argumenteeritust, seostatust. Õpilase seisukohtadele ühiskonnas ja maailmas toimuva kohta antakse sõnalist kirjeldavat tagasisidet.

6. Õppekeskkond

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- 1) viisil, kus loetakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- 2) ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- 3) väljaspool kooliruume, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesisavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri.

7. Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

Eesti keel

4. klass

Õppemaht: 5 tundi nädalas, 175 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi;
- annab lühidalt edasi kuuldu sisu;

- väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes;
- esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi;
- väljendab oma arvamust, annab infot edasi selgelt ja ühemõtteliselt;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi;
- kasutab sõnastikke ja teatmeteoseid;
- esitab peast luuletuse või rolliteksti

Teksti vastuvõtt

- loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;
 - otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;
 - vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi;
 - leiab teksti peamõtte;
- kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise kohta ja tegelasi;
- leiab tekstist vajalikku infot;

Tekstiloome

- jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest;
- jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel;
- kirjeldab eesmärgipäraselt eset, olendit, inimest;
 - kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile;
 - kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel.

Õigekeelsus

- märgib kirjas õigesti lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja kaashäälikuid;
- märgib sõnades õigesti kaashäälikuühendit;
- kirjutab sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse;
- pöörab tegusõnu olevikus;
- moodustab ainsust ja mitmust, olevikku ja minevikku; - poolitab sõnu (õpitud reeglite piires);
- kasutab õpitud keelendeid nii kõnes kui kirjas vastavalt suhtlemise eesmärgile, funktsioonile ja suhtluspartnerile, jälgib oma tekstis õpitud ortograafiareegleid;
- kirjutab suure algustähega isiku ja kohanimed ja väike algustähega õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetused;
- tunneb ära liitsõna - leiab vead enda ja kaaslaste kirjutistes õpitud keelendite piires; parandab leitud vead sõnaraamatu, käsiraamatu, kaaslaste ja/või õpetaja abiga.
- kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti (40–60 sõna, 20 ortogrammi).

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Hääliku pikkuste eristamine.

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.

Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. Kuuldud tekstist lühikokkuvõtte sõnastamine. Kuuldud teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel.

Tekstide kriitiline kuulamine (fakti ja fantaasia eristamine jms). Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine.

Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus - fakt ja arvamus.

Sõnavara avardamine ja täpsustamine, töö sõnastikega. Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.

Vestlus etteantud teema piires. Küsimustele vastamine, esitlus, tutvustus. Oma arvamuse avaldamine, seisukoha põhjendamine, kaaslaste arvamuse küsimine. Lisateabe otsimine.

Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine (sõnavalik, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine).

Dialoogi ja dramatiseeringu koostamine ja esitamine. Pantomiim. Rollimäng.

Erinevate strateegiatega kasutamine kõneülesannetes (nt võrdlemine, kirjeldamine). Eritüübiliste küsimuste moodustamine (nt intervjuu tegemiseks).

Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.

Tekstiloome

Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, loov, valikuline kavapunktide järgi, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine.

Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Loetu ja kuuldu põhjal jutustamine, kirjeldamine. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Iseloomulike tunnuste esitamine.

Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige kehahoid.

Jutustus pildi või pildiseeria põhjal, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu, kirjeldus, seletus, veenmiskiri, tarbetekstid (juhend, nimekiri, retsept, e-kiri, teade), ajakirjandustekstid (uudis, intervjuu, pildi allkiri, kuulutus, reklaam, arvamuslugu).

Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, tsentriline kaart, sündmuste kaart, muusika, pilt, rollimäng jne), teksti eri versioonide kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.

Õigekeelsus

Üldteemad

Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled.

Häälikuõpetus ja õigekiri.

Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Võõrtähed ja -häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.

Kaashäälikuühendi õigekiri. g, b, d s-i kõrval (nt jalgsi, kärbsed). h õigekiri.

i ja j õigekiri (tegijanimi). Tutvumine gi- ja ki-liite õigekirjaga.

Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri.

Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri.

Nimi ja nimetus. Isiku- ja kohanimed, ametinimetused ja üldnimetused. Eakohase teksti eksimatu ärakiri tahvlilt. Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (40–60 sõna, 20 ortogrammi). Oma kirjavea iseseisev leidmine.

Sõnavaraõpetus

Sünonüümid. Antonüümid.

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhisõna, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Vormiõpetus

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses.

Nimisõna. Omadussõna. Asesõna. Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Lauseõpetus. Lause. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine. Otsekõne ja saatelause.

Teksti vastuvõtt

Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Oma lugemise jälgimine ning lugemisoskuse hindamine.

Tööjuhendi lugemine. Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart jm). Tekstide võrdlemine etteantud ülesande piires.

Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Kujundlik keelekasutus (piltlik väljend). Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada).

Kirjandusteksti süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased. Sündmuste järjekord. Arutlemine tekstis käsitletud teema üle. Tegelaste käitumise motiivide analüüs. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Küsimustele vastamine tekstinäidetega või oma sõnadega. Töö tekstiga: tundmatute sõnade tähenduse selgitamine, märkmete tegemine loetu põhjal, märksõnaskeemi, küsimuste koostamine. Loetava kohta kava, skeemi/kaardi koostamine. Rollimäng. Dramatiseering.

Luuletuse sisu eripära määramine (loodus, nali jne); riimide leidmine ja loomine, riimuvate sõnade toel värsside loomine. Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad).

Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.

Huvipakkuva raamatu leidmine, iseseisev lugemine, vajaliku info leidmine. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine, raamatust lühikokkuvõtte tegemine ja tegelaste tutvustamine.

Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt, ka kataloogi või e-otsingut kasutades.

Tekstiliikide eristamine: jutustus, muinasjutt, luuletus, näidend, vanasõna, kõnekäänd, kiri.

Ilukirjandus: kunstmuinasjutt, tõsielujutt eakaaslastest, ilu- ja aimekirjandus loomadest, seiklusjutt, näidend, rahvaluule, värsslugu, vanasõnad ning kõnekäänud.

Lõiming:

Matemaatika: Oskus lugeda ja aru saada tööjuhise, tekstülesannete mõistmine ja koostamine. Matemaatilised lühendid ja nende kirjutamine. Arvsõnade õigekiri. Tekstülesannetest arusaamine, ülesannete koostamine.

Kunstiained: Kunstnikutöö kirjandusteostes. Pildi kirjeldamine. Illustratsioon loetu põhjal. Seinalehe kujundamine. Arusaamine korraldustest ja tööjuhistest.

Loodusõpetus: Esitluse koostamine. Kirjeldavate ja faktiteadmisi sisaldavate tekstide kujundamine loodusest ja loomadest. Ainelased tekstid, nende abil tekstimõistmise oskuse parandamine. Õigekirjareeglite kasutamine kõikides oma tekstides.

Muusika: Kuulamisoskuse arendamine läbi muusika. Kuulatud muusikapala kohta oma arvamuse avaldamine. Rahvaste laulud.

Võõrkeeled: luuletuste lugemine. Vajaliku teabe leidmine. Pildi järgi jutustamine. Lühinäidendi õppimine.

5. klass

Õppemaht: 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- valib juhendamise toel suhtluskanali;
- leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;
- esitab kuuldu või loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid.

Teksti vastuvõtt

- loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;
- rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi;
- valib juhendamise toel oma lugemisvara;
- oskab leida informatsiooni erinevatest trükistest.

Tekstiloom

- jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult, vormistab kirjalikud tekstid korrektselt;
- esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne).

Õigekeelsus ja keelehoole

- tunneb eesti keele häälikusüsteemi,
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- oskab ise moodustada liitsõnu ja kasutada lauses;
- tunneb ära võõrsõna, teab lihtsamate võõrsõnade tähendusi ja oskab neid lauses kasutada;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis.

Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.

Suuline arvamusavaldus etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamine.

Teksti vastuvõtt

Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.

Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.

Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).

Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus).

Kuuldu konspekterimine.

Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine.

Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.

Tekstiloome

Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine.

Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.

Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.

Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

Eesti keel ja tehiskeeled. Keel suhtluses.

Häälikuõpetus ja õigekiri

Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend.

Kaashäälikuühendi õigekiri.

Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

Sõnavaraõpetus

Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused.

Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Laensõnad: kodunenud sõnad ja võõrsõnad.

Vormiõpetus

Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad ja muutumatud sõnad.

Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis.

Käändsõna. Käändsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist.

Ainsus ja mitmus.

Lauseõpetus

Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis.

Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.

Muud õigekirja teemad

Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku- ja kohanimed.

Lõiming:

Matemaatika: tööjuhendite lugemine, mõtestatud lugemine; õigekirjareeglite järgimine; tekstülesannete lahendamine ja vastuse vormistamine.

Loodusõpetus: jooniste ja graafikute tõlgendamine; loodustekstide mõtestatud lugemine; omaloomingu kirjutamine kogemuse põhjal; loetu põhjal kokkuvõtte tegemine-referaadi koostamine ühel loodusteemal; loetud teksti ümberjutustamine.

Võõrkeeled: jõukohaste tekstide ümberjutustamine, kokkuvõtte tegemine; otsekõne kõnes ja kirjas. Häälikusüsteemi võrdlemine. Sõnaliikide võrdlus.

Kirjandus: sõnavaraõpetus ja selle täiendamine; eriliiki tekstide käsitlemine; sünonüümide, üle kantud tähenduste kasutamine kirjanduspalades; kava loomine kirjanduspala põhjal.

Muusika: rahvaluulel põhinevad laulud; regivärsid; rütmid keeles ja muusikas.

Kunst: omaloomingu illustreerimine; omaloomingu loomine kirjanduspala põhjal;

Kehaline kasvatus: sõnalise juhendamise mõistmine; kirjaliku juhendi lugemine nt maastikumängul; lihtsa kaardi järgi liikumine.

6. klass

Õppemaht: 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Teemad, õppesisu ja õpitulemused

Õpitulemused

Suuline ja kirjalik suhtlus

- valib juhendamise abil olukorrale vastava suhtluskanali;
- esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab järelduse;
- lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslaste põhjendatud seisukohti;
- kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses

Teksti vastuvõtt

- valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest;
- iseloomustab õpitud tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi;
- loeb ja mõistab eakohaseid õpi- ja elutarbelisi ning huvivaldkondade tekste;
- võrdleb tekste, esitab küsimusi, avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte;
- kuulab ja jälgib vastuvõetavat teksti, valib lugemise eesmärgile sobiva lugemisviisi;
- tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe;
- võrdleb eri allikatest pärit infot, eristab olulist ebaolulisest, fakti arvamusest.

Tekstiloome

- leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet;
- tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe;
- jutustab, kirjeldab, võrdleb ja arutleb suuliselt ja kirjalikult;

- esineb suuliselt, võtab sõna, koostab ja peab lühikese ettekande;
- kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt eri liiki eakohaseid tekste;
- vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis.

Keeletadlikkus

- nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid;
- eristab keelevariante, sh murdeid, sotsiolekte, toob näiteid nende kasutusest;
- kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi, eristab sõnaliikide tüüpjuhte ning põhilisi käänd- ja pöörsõna vorme;
- moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sealhulgas koondlauseid ja lihtsamaid liitlauseid;
- järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid;
- rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ja -analüüsis;
- kasutab õigekirja kontrollimiseks ja tähenduste leidmiseks trüki- ja digisõnastikke, leiab sõnaartiklist vajaliku teabe.

Õppesisu

Suuline ja kirjalik suhtlus

Arvamuse avaldamine, põhjendamine paaris- või rühmatöö käigus, kõnejärg. Arvamuse tagasivõtmine, kaaslasega nõustumine, kaaslase täiendamine, parandamine.

Kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine.

Teksti vastuvõtt

Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid, eesmärgistatud kuulamine/vaatamine. Oma sõnadega kokkuvõtte tegemine. Saatekava.

Trükiajakirjandus. Pressifoto. Karikatuur. Pildiallkiri. Teabegraafika.

Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.

Tarbetekstide keel: kataloogid, kasutusjuhendid, toodete etiketid.

Skeemist, tabelist, kuulutusest, sõiduplaanist, hinnakirjast andmete kirjapanek ja seoste väljatoomine.

Tekstiloomed

Protsesskirjutamine: suuline eeltöö, kava ja mõttekaardi koostamine, teksti kirjutamine, viimistlemine, toimetamine, avaldamine, tagasiside saamine.

Kirjandi ülesehitus. Sissejuhatus, teemaarendus, lõpetus. Mustand. Oma vigade leidmine ja parandamine.

Alustekst, selle edasiarenduse lihtsamaid võtteid. Lisateabe otsimine. Erinevatest allikatest pärit info võrdlemine, olulise eristamine ebaolulisest, selle väljakirjutamine. Uue info seostamine oma teadmiste ja kogemustega, selle rakendamine konkreetsest tööülesandest lähtuvalt.

Visuaalsed ja tekstilised infoallikad, nende usaldusväärsus. Teksti loomine pildi- ja näitmaterjali põhjal. Fakt ja arvamus.

Kirja kirjutamine, ümbriku vormistamine.

Lühiettekanne, esitlus internetist või teatmeteostest leitud info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika.

Õigekeelsus ja keelehoole

Üldteemad

Kirjakeel, argikeel ja murdekeel

Häälikuõpetus ja õigekiri

g, b, d s-i kõrval. h õigekiri. i ja j õigekiri (tegijanimed ja liitsõnad). gi- ja ki-liite õigekiri. Sulghäälik võõrsõna algul ja sõna lõpus, sulghäälik sõna keskel.

f-i ja š õigekiri. Õppetegevuses vajalike võõrsõnade tähendus, hääldus ja õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).

Õigekirja kontrollimine sõnaraamatutest (nii raamatust kui veebivariandist)

Sõnavaraõpetus

Kirjakeelne ja kõnekeelne sõnavara, uudissõnad, murdesõnad, släng.

Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).

Vormiõpetus

Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõna käänamine koos nimisõnaga. lik- ja ne-liiteliste omadussõnade käänamine ja õigekiri. Omadussõnade võrdlusastmed. Võrdlusastmete kasutamine. Omadussõnade tuletusliited. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (ne- ja line-liitelised omadussõnad).

Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega, nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. Asesõnade käänamine ja kasutamine. Sõnaraamatute kasutamine käändsõna põhivormide kontrollimiseks.

Lauseõpetus

Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Sidesõnaga ja sidesõnata liitlause. Kahe järjestikuse osalausega liitlause kirjavahemärgistamine.

Otsekõne ja saatelause. Saatelause otsekõne ees, keskel ja järel.

Otsekõne kirjavahemärgid. Otsekõne kasutamise võimalusi. Üte ja selle kirjavahemärgid.

Muud õigekirja teemad

Algustäheõigekiri: ajaloosündmused; ametinimetused ja üldnimetused; perioodikaväljaanded; teoste pealkirjad. Üldkasutatavad lühendid. Lühendite õigekiri, lühendite lugemine.

Lõiming:

Ajalugu, loodusained: arvamus, paaris ja grupis suhtlemine. Antud valdkonna andmete leidmine tekstist. Alusteksti põhjal kirjutamine; fakt ja arvamus; Lühikesed ettekanded või referaat. Kirjandus: kava, mõttekaardi koostamine; arvamuse kirjutamine.

Matemaatika: tekstülesannete koostamine ja lahendamine, vajalike andmete leidmine ja kasutamine ülesannete lahendamiseks. Põhi ja järgarvude õige kirjutamine; lühendid.

Kunst: eriliigiliste tekstide vormistamine, kujundamine, pildi joonistamine- illustreerimine.

Võõrkeeled: kirja kirjutamine, ümbriku vormistamine. häälikusüsteemi, sõnaliikide võrdlus.

Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

Kirjandus

5. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Lugemine

Õpilane

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);

- loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab

lugemist;

- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest,

- elamustest ja –kogemustest.

Jutustamine

Õpilane

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel;

- jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;

- jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused.

Õpilane

- koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi;

- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;

- koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu;

- leiab lõigu kesksed mõtted;
- järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Õpilane

- tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi;
- mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes;
- tunneb ära vanasõna, mõistatuse, kõnekäänu;
- oskab teha vahet muinasjutul ja muistendil.

Esitamine

Õpilane esitab peast luuletuse või rolliteksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja teksti täpsust.

Omalooming

Õpilane

- kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti;
- jutustab korrektselt omaloomingulist teost loogilises järjekorras.

Õppesisu

Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine.

Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine.

Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemisrõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.

Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühis-aruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine

Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine.

Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal.

Fantaasialoo jutustamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine.

Õpilane seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muistendi ja muinasjutu olemust.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Mõisted: detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos.

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused.

Küsimuste koostamine: fakti- ja fantaasia-küsimused.

Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega.

Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena.

Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.

Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.

Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.

Loomamuinasjutu tüüptegelased.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Mõisted: algriim, epiteet, koomika, riim (värss), võrdlus

Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist.

Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.

Rahvaluule äratundmine. Vanasõna. Kõnekäänd. Mõistatus. Muinasjutt. Muistend.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine.

Mõisted: loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuistend, seletusmuistend, valm, regilaul.

Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutu sisutunnused (lugu, tegelased, hea võitlus kurjaga jne). Tekke- ja seletusmuistendi tunnused. Seiklusjutu tunnused.

Teose teema. Probleemi olemus. Pea- ja kõrvaltegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm.

Valmi tunnused. Koomiline ja mittekoomiline.

Esitamine

Mõiste: rollitekst

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääle tugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid.

Luuleteksti esitamine peast.

Rollimäng, rolliteksti esitamine.

Omalooming

Mõisted: jutustamine, kirjeldamine

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Esemel, olendi, inimese, tegevuskoha, looduse, tunnete kirjeldamine.

Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid, nt loomamuinasjutu, seiklus- või fantaasiajutu, tekke- või seletus-muistendi, loomtegelase, või kirjandusliku tegelase kirjelduse, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, sündmustiku või tegelasega seotud kuulutuse, loole uue või jätkuva lõpu, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale, algustähe-kordustega naljaloo, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.

6. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Lugemine

- On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);
- loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti ladusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, - elamustest ja –kogemustest;

Jutustamine

- jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel;

- jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;
- jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu;

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

- vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega;
- koostab teksti kohta sisukava, kasutades küsimusi, väiteid või märksõnu;
- leiab lõigu kesksed mõtted ja sõnastab peamõtte;
- järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha;
- kirjeldab loetud tekstile tuginedes

tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, lähtudes üldtunnustatud moraalinormidest, võrdleb iseennast mõne tegelasega;

- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust;
- otsib teavet tundmatute sõnade kohta, teeb endale selgeks nende tähenduse;

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete ja võrdlusi;
- seletab õpitud vanasõnade ja kõnekäändude tähendust;
- mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Õpilane seletab oma sõnadega epiteedi, võrdluse, muinasjutu, muistendi, kõnekäänu ja vanasõna olemust.

Esitamine

Õpilane esitab peast luuletuse, lühikese proosateksti, jälgides esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust

Omalooming

Õpilane kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldava ja jutustava teksti.

Õppesisu

Lugemine

Eesmärgistatud ülelugemine. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühis-aruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Jutustamine

Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamisega. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, illustratsioon, karikatuur, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.

Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimustele vastamine tsitaadiga (tekstilõigu või fraasiga), teksti abil oma sõnadega, peast. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetena, märksõnadena.

Lõikude kesksete mõtete otsimine ja peamõtte sõnastamine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt tsitaatide, iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Detailide kirjeldamine. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal. Loetu põhjal järelduste tegemine. Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Sündmuste põhjus-tagajärg-seosed. Minajutustaja kui loo edastaja.

Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Tegelase muutumise, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed. Looma- ja imemuinasjutu tüüptegelased.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine. Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Lihtsamate sümbolite seletamine. Tegelaskõne varjatud tähenduse mõistmine.

Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine, selle võrdlev ja eristav seostamine tänapäeva elunähtustega.

Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Luuleteksti tõlgendamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine ja arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Imemuinasjutu sisutunnused. Hiiu- ja vägilasmuistendi tunnused. Vanasõna ja kõnekäanu olemus. Ajaloolise jutustuse tunnused. Teose teema ja idee. Probleemi olemus. Tüüptegelane. Tegelastevahelise konflikti olemus. Luuletuse vorm: salm ja riim. Päevik kui ilukirjandusliku teose vorm. Animafilmi olemus.

Esitamine

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida?) Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. Luuleteksti esitamine peast. Lühikese proosateksti esitamine (dialoogi või monoloogina).

Omalooming

Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimesel, tegevuskohal, loodusel, tunnetel kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.

Jutustamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.

Kirjutamine: lühemate ja pikemate omaloominguliste tööde kirjutamine, nt imemuinasjutu, tõsielul- või fantaasiajutu, hiiu- või vägilasmuistendi, mälestusloo, kirjandusliku tegelase või looduskirjelduse, vanasõna(de) või kõnekäändude põhjal jutukese, ette antud riimide põhjal või iseseisvalt luuletuse, teose või kujuteldava tegelase päevikulehekülje, loo sündmustiku edasiarenduse, tegelastevahelise dialoogi, kirja mõnele teose tegelasele või tegelasrühmale, luuletuse põhjal samasisulise jutu või muud sellist.

Kirjandustekstide valik

II kooliastmes käsitletavad tekstid ja terviklikult loetavad kirjandusteosed valitakse arvestusega, et esindatud oleksid kõik järgmised teemavaldkonnad. Õpilased valivad lugemiseks tervikteose soovitusliku nimekirja alusel.

Väärtused ja kõlblus. Enesehinnang. Ausus enese ja teiste vastu. Iseenda ning teiste vajadused ja huvid. Arusaamine heast ja halvast. Õiglus ja ebaõiglus. Kiiduväärne ja taunitav. Erinevus teistest. Minu hobid ja huvid. Minu tervis ja tulevik. Rikkuse ja vaesusega seotud probleemid. Kohustused ja vastutus. Üksiolek ja hirmud.

Kodus ja koolis. Perekond. Kodu turvalisus. Vägivald kodus. Armastus oma kodu ja koduste vastu. Suhted vanemate, kasuvanemate ja vanavanematega. Suhted õdede, vendade, teiste lähisugulastega. Poiste ja tüdrukute suhted. Sallivus teistsuguste inimeste suhtes. Abivajaja ning aitaja. Nohiklikkus ja tõrjutus. Piir oma ja võõra vahel. Piir lubatu ja lubamatu vahel

Omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus . Rahvuskultuuri eripära ja olulisus rahvale. Matkamine kodukohas ning reisimine kaugetes maades. Kultuuride mitmekesisus. Erinevate rahvaste uskumused ja tavad. Käitumine erinevates kultuuriruumides. Külalislahkus. Lugupidav suhtumine teistesse kultuuridesse ja inimestesse. Kultuuriinimesed kui eesti rahvuskultuuri tutvustajad ja hoidjad.

Mängiv inimene . Ringmängud ja mängulust. Sõnamängud. Teatri võlumaailm. Leidlik probleemide lahendamine. Iluelamused. Loominguline koostöö. Mängult ja päriselt. Põhjendatud ja põhjendamata risked.

Keskkond ja ühiskonna jätkusuutlik areng . Minu osa looduse hoidmisel. Austav suhtumine elus ja eluta loodusesse. Hädasolija aitamine. Lemmikloomad ning vastutus nende eest. Aastaaegade omanäolisus.

Kodanikuühiskond ja rahvussuhted . Minu juured. Seos mineviku, oleviku ning tuleviku vahel. Traditsioonid ja sündmused, mis tagavad järjepidevuse. Suhe keelesse. Kodupaiga keel. Suhted teiste rahvustega

Teabekeskkond, tehnoloogia ja innovatsioon. Avastamisrõõm ja õppimiskogemused. Tänapäevased teabe otsimise ja edastamise võimalused. Internet kui silmaringi avardaja ning infoallikas. Internet kui ohuallikas. Käitumine suhtlusportaalides. Film ja foto kui hetke ning ajaloo jäädvustajad

Rahvaluuletekstid

Rahvalaulud: töölaulud, laulud tarkusest ja rumalusest, maagilised laulud, loitsud. „Kalevala” lood. Looma- ja imemuinasjutud. Tekke ja seletusmuistendid. Hiiu ja vägilasmuistendid (Kalevipoeg, Suur Tõll). Piiblllood, erinevate rahvaste müüdid. Tarkuse, õppimis- ja tööteemalised vanasõnad ning kõnekäänud. Paikkondliku algupäraga rahvaluuletekstid, muistendid.

Põhjalikumalt käsitletavat autorid

Sissevaateid Friedrich Robert Faehlmanni, Harri Jõgisalu, Andrus Kiviräha, Friedrich Reinhold Kreutzwaldi, Astrid Lindgreni ja Leelo Tungla ning mõne paikkondlikult tähtsa kirjaniku elu, tegevus- ja loomingulukku.

9.2.2 Vald kond “Võõrkeeled”

I Üldalused

1. Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Võõrkeeleeõppe tulemusena kujuneb õpilastel eakohane võõrkeelepädevus vähemalt kahes võõrkeeles, mis tähendab, et õpilane:

- 1) mõistab ja vahendab võõrkeeles esitatut;
- 2) suhtleb eesmärgipäraselt ja olukohaselt nii kõnes kui ka kirjas;
- 3) loob ja esitab nii suuliselt kui ka kirjalikult eri liiki tekste;
- 4) tunneb õpitavat keelt kõnelevate piirkondade/kogukondade kultuuri;
- 5) mõistab oma kultuuri ja teiste kultuuride sarnasusi ja erinevusi ning väärtustab keelelist ja

kultuurilist mitmekesisust;

6) väärtustab võõrkeelte oskust ja on motiveeritud keeli õppima;

7) kasutab võõrkeelseid veebikeskkondi, teadvustades nende võimalikke ohte;

8) omandab edasiseks keelte õppimiseks vajalikud oskused ja kohandab need enda vajadustele vastavaks.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees.

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õpet kavandades ja korraldades: 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse löimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega; 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks; 3) võimaldatakse õppida üksi ning koos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaks õppijaiks; 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni; 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; 6) mitmekesistatakse õpikeskkonda: muuseumid, näitused, teater, kino, kontserdid, õppereisid, kohtumised õpitavat keelt emakeelena kõnelejatega jne; 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, diskussioonid, projektõpe jne. Õppesisu käsitlemise valiku teeb aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üldja valdkonnapädevused ning ainepädevused oleksid saavutatud.

4. Õppekava läbivad teemad

Õppekava kõikidest läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoolilisi projekte.

Ainevaldkonna õppeainetele on eriomased läbivad teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“, mida käsitletakse läbivalt ilukirjandust ning kultuuriteemalisi teabetekste lugedes ja analüüsis, nende üle arutledes ning nende põhjal kirjutades.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ eesmärgiseadega on kooskõlas kõik ainevaldkonnas taotletavad pädevused: õpipädevus, funktsionaalne lugemisoskus, suuline ja kirjalik väljendusoskus ning tekstilooime. Arendatakse õpilaste suhtlus- ja koostööoskusi, suutlikkust oma arvamust kujundada ja väljendada ning probleeme lahendada, sh mängitakse erinevaid rollimänge ja kasutatakse draamat. Õppetegevus võimaldab õpilasel märgata oma ainespetsiifilisi kalduvusi ning arendada loomevõimeid.

Läbivate teemade „Kesk-kond ja jätkusuutlik areng“ ning „Tervis ja ohutus“ käsitus taotleb õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, keskkonnateadlikuks, vastutustundlikuks ning tervist ja turvalisust väärtustavaks inimeseks. Ainevaldkonna õppeainetes toetatakse neid arengusuundumusi teemakohaste tekstide, sh meediatekstide valiku ja analüüsi ning neis tõstatatud probleemide üle arutlemisega suulises ja kirjalikus vormis. Läbiva teema

„Teabekesk-kond“ käsitlemine ainevaldkonna õppeainetes hõlmab eri allikatest (sh internetist) teabe hankimist, selle kriitilist hindamist ja kasutamist nii keeleteadmiste ning õppeteemakohaste teadmiste laiendamiseks kui ka tekstilooimes.

5. Hindamise erisused

Õpitulemuste hindamise eesmärgid on toetada õpilase arengut, innustada õpilast sihikindlalt õppima, kujundada õpilase enesehinnangut, tekitada huvi võõrkeelte õppimise vastu ning luua seega alus elukestvatele võõrkeeleõppele. Hindamise üldpõhimõtted on välja toodud õppekava üldosas. Võõrkeele õppimise juures antakse hinnang õpilase teadmistele ja oskustele suuliste vastuste, sh esituste, kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpetamise juures kasutab õpetaja motiveerivat hindamist, kus toob välja, mida õpilane juba hästi oskab ja suunab teda edasi järgmiste oskuste omandamise juurde. Keeleõppes lähtutakse põhimõttest, et õpilase julgus ja soov teises keeles rääkida säiliks ja kasvaks.

6. Õppekeskkond

Kool korraldab õppe: 1) vajaduse korral rühmades; 2) klassis, kus on keeleõppe eesmärkide saavutamist toetav ruumikujundus koos vajaliku õppematerjali, sisustuse ja tehniliste abivahenditega.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

Inglise keel

4. klass

Õppemaht: 3 tund nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused:

Keeleoskuse tase 4. klassi lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A2.1	A2.2	A2.2	A2.1

Õpilane:

- saab aru igapäevastest väljenditest ja lihtsatest lausetest; omandab õige häälduse, intonatsiooni ja rütmi, julgeb omandatud teadmisi ja oskusi praktikas kasutada;
- kasutab õpitud väljendeid ja lühilauseid oma vajaduste väljendamiseks ning oma lähiümbruse (pere, kodu, kooli) kirjeldamiseks;
- reageerib adekvaatselt lihtsatele küsimustele ja korraldustele;
- on omandanud teadmisi õpitava keele maast ja kultuurist;
- suhtub positiivselt võõrkeele õppimisesse; laiendab selle läbi silmaringi;
- kasutab õpioskusi (kordamist, seostamist) võõrkeele õppimiseks;
- oskab õpetaja juhendamisel töötada nii paaris kui ka rühmas;
- oskab kasutada sõnaraamatuid, käsiraamatuid.

Õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

1. Mina ja teised: enese ja kaaslaste tutvustus (nimi, rahvus, sugu, vanus)
2. Kodu ja lähiümbus: pereliikmete tutvustus (nimi, sugu) ja kodu asukoha ning kodu lühikirjeldus (suurus, värv, asukoht, lihtsamad mööbliesemed)
3. Kodukoht Eesti: Eesti riigi nimi, kodukoha ümbrust iseloomustav lihtsam sõnavara
4. Igapäevaelu, õppimine ja töö: tavalisemad päevatoimingud kodus ja koolis ja nende tegevustega seotud esemed/vahendid, numbrid, värvid, rõivad
5. Riigid ja nende kultuur: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi sümbolid
6. Vaba aeg: lihtsamad tegevused ja eelistused

Omandatavad keeleteadmised

1. Nimisõnad: ainsus, mitmus, erandlik mitmus, omastav kääne, loendatavad ja mitteloendatavad nimisõnad
2. Tegusõna BE (am, is, are/ was, were) põhitegusõna, abitegusõnad (do/ be/ have); have /has got, enamkasutatavad reeglipärased ja ebareeglipärased tegusõnad (I, II, III põhivorm); modaaltegusõna (can)
3. Küsimused: what? who? where? When? Why? How old?
4. Omadussõna: omadussõna ühildumine nimisõnaga, võrdlusastmed (keskvõrre)
5. Arvsõnad: põhi- ja järgarvud, kuupäev, aasta, raha
6. Asesõnad: isikulised asesõnad ja omastavad adjektiivid (my, your), possessive 's omastavad asesõnad (mine, yours), näitavad asesõnad (this, that, those, these), asesõnad (some, any)
7. Ajavormid: Present Simple (jaatav, eitav, küsiv, lühivastused), Present Continuous (jaatav, eitav, küsiv), Past Simple (reeglipärased, ebareeglipärased, jaatav, eitav, küsimuse moodustamine)
8. Määrsõnad: sagedusmäärsõnad (always, never, sometimes, usually, often)
9. Sidesõnad: and, but, or, so because
10. Eessõnad: in, on, at, in front of, , behind, under, next to, opposite, near, about, of, by,
11. Lauseõpetus: lihtlause, sõnajärg jaatavas, eitavas, küsilause, lühivastused
12. will/won't lihtuleviku väljendamiseks
13. be going to -kavatsuse ja tegevuse väljendamiseks lähitulevikus
14. artiklid a/an/the kasutamine
15. erinevad aja väljendid

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: erinevate sõnaliikide leidmine ja nimetamine. Ajavormide kasutamine. Erinevate tekstiliikide käsitlemine- luuletused, jutustus, muinasjutt jt. Erinevate rahvaste kirjandusega tutvumine.

Matemaatika: Arvsõnad ja järgarvud, nende kirjutamine ja nimetamine inglise keeles. Keelepõhiste erinevuste väljatoomine. Suurused ja ruumisuhted, kirjelduste juures võrdluste kasutamine- nelinurkne, ovaalne jms.

Loodusained: loodusõpetuses saadud teadmiste üle kandmine teise keelde- kodukohta, loodust ja ilma iseloomustava sõnavara.

Kunst: enda tööde illustreerimine; teemanädala plakati ettevalmistamine; Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi sümbolitega tutvumine, nende kunstiga tutvumine.

Muusika: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi ajaloolised ja tänapäevased laulud, kuulsad heliloojad, rahvapillid, rahvatantsud.

Kehaline kasvatus: Pallimängude ja teiste meeskonnamängude ajalugu

5. klass

Õppemaht: 3 tund nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Keeleoskuse tase 5. klassi lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A2.2	A2.2	A2.2	A2.1

5. klassi lõpetaja

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;

- 3) oskab kirjutada lihtsat seotud teksti õpitud temaatika piires;
- 4) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- 5) huvitub õpitavat keelt kõnelevatest maadest ning nende kultuurist ja oskab näha õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.
- 9) oskab kasutada sõnaraamatuid, käsiraamatuid

Teemad ja õppesisu

Kõnearendus- lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

1. Mina ja teised: välimus, riietus, lemmiktegevused, minu päev; sõbra välimus, riietus; ühised tegevused
2. Kodu ja lähiümbrus: pereliikmete välimus, iseloomuomadused
3. Kodukoht Eesti: aastaajad ja ilm, loomad, linnud, taimed; eesti asukoht, keel, pealinn, sümbolid
4. Riigid ja nende kultuur: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi pealinnad, sümbolid, tähtsamad pühad
5. Igapäevaelu: tee küsimine ja juhatamine, haigused, kool, kooliruumid, õppeained
6. Vaba aeg: huvialad, mängud, sport, muinasjutud

Omandatavad keeleteadmised

1. Nimisõna - ainsuslikud ja mitmuslikud sõnad, erandlik mitmus

2. Artikkel - enamkasutatavad väljendid artiklitega ja ilma
3. Omadussõna - omadussõnade võrdlemine
4. Arvsõnad ja mõõtühikud - lihtmurrud (pool ja veerand), kellaaeg, aasta, pikkus
5. Asesõna - isikulised asesõnad , näitavad asesõnad, küsivad asesõnad
6. Tegusõna - modaaltegusõna (must = have to, have/has got), enamkasutatavad reeglipärased ja ebareeglipärased tegusõnad
7. Tegusõna vormistik - üldajad (Past Simple), tarindid (going to+infinitive)
8. Määrsõna - sagedusmäärsõnad once, twice, three times; järjestavad määrsõnad later, so; määrsõnad liitega -ly (quickly, suddenly)
9. Sidesõna - because, or
10. Eessõna - enamkasutatavad eessõnad (over, past); eessõnaline väljend interested in
11. Lauseõpetus - sõnajärg lauses, lühivastused, siduvad laused
12. Sõnatuletus - määrsõna tuletusliide - ly
13. Õigekiri - omadussõna võrdlusastmed, verbi vormid, ülakoma

Lõiming:

Ajalugu: Suurbritannia kui Vana-Euroopa ajalooga tutvumine, selle aja kangelased (nt Robin Hood).

Kehaline kasvatus: Erinevad osavus, täpsus ja sportmängud ning koostöömängud- Šotimaa sportmängud ja Rooma impeeriumi riviharjutused.

Eesti keel ja kirjandus: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi või mõne teise ingliskeelset riigikeelena kasutava maa autori käsitlemine. Keelepuu- keelte põlvnemine

Matemaatika: valemid kui mudelid- keele- ja grammatikareeglite kasutamine kui teatud mudeli kasutamine. Suurused ja ruumisuhed, kirjelduste juures võrdluste kasutamine- nelinurkne, ovaalne jms.

Muusika: Inglise, Iiri või mõne teise inglise keelt riigikeelena kasutava riigi muusikapalad, heliloojad, rahvatantsud, rahvapillid.

Kunst ja tehnoloogia: rahvariided, rahvusmusterid.

6. klass

Õppemaht: 3 tund nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Keeleoskuse hea tase 6. klassi lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A 2.2	A 2.2	A 2.2	A 2.2

6. klassi lõpetaja:

- 1) saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- 2) mõistab olulist õpitud temaatika piires;
- 3) kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- 4) tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena kõnelejaga;
- 5) teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri sarnasusi ja erinevusi ning oskab neid arvestada;
- 6) rakendab õpetaja juhendamisel varem omandatud õpioskusi ja -strateegiaid;
- 7) töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas;
- 8) seab endale õpieesmärke ning hindab koostöös kaaslaste ja õpetajaga oma saavutusi.

Õppesisu

Kõnearendus- lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad

1. Mina ja teised: iseloom, välimus, enesetunne ja tervis, suhted sõpradega ja lähikondsetega, ühised tegevused, viisakas käitumine.
2. Kodu ja lähiümbrus: kodu ja koduümbrus, sugulased; pereliikmete ametid; igapäevased kodused tööd ja tegemised.
3. Kodukoht eesti: eesti asukoht, sümbolika ja tähtpäevad; linn ja maa, eesti loodus, ilm, käitumine looduses.
4. Riigid ja nende kultuur: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi sümbolika, tähtpäevad ja kombed, mõned tuntumad sündmused, saavutused ning nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; eakohased aktuaalsed ühiskondlikud teemad, eesti naaberriigid.
5. Igapäevaelu. õppimine ja töö: kodused toimingud, söögikorrad, hügieeniharjumused; turvaline liiklemine, tee küsimine ja juhatamine; poes käik, arsti juures käimine; kool ja klass, koolipäev, õppeained; ametid.
6. Vaba aeg: huvid, erinevad vaba aja veetmise viisid.

Omandatavad keeleteadmised

1. Nimisõnad - mitmus, erandlik mitmus
2. Artikkel: umbmäärane ja määrav artikkel, artikli puudumine
3. Omadussõna - omadussõnade võrdlemine, erandlikud võrdlusastmed; tarindid
4. Arvsõnad ja mõõtühikud - osa tervikust, kaal, kaugus
5. Asesõna - isikulised asesõnad, umbmäärased asesõnad some, any, no ja nende liitvormid
6. Tegusõna - modaaltegusõna may; enamkasutatavad reeglipärased ja ebareeglipärased tegusõnad
7. Tegusõna vormistik - üldajad (future simple), kestvad ajad (past progressive), täisminevik (present perfect); tingiv kõneviis (first conditional); kaudne kõneviis (saatelause on olevikus)

8. Määrsõna - sagedusmäärsõnad ever, again, järjestavad määrsõnad first, finally, ebareeglipärased määrsõnad

9. Sidesõna - that, when

10. Eessõna - enamkasutatavad eessõnad, eessõnalised väljendid depend on, at the top/bottom

11. Lauseõpetus - siduvad laused (relative clauses)

12. Sõnatuletus - nimisõna tuletusliited

13. Õigekiri - nimisõna mitmuse lõpud, omadussõnade võrdlusastmed, verbi vormid

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: erinevate sõnaliikide leidmine ja nimetamine. Ajavormide kasutamine. Erinevate tekstiliikide käsitlemine- luuletused, jutustus, muinasjutt jt. Erinevate rahvaste kirjandusega tutvumine.

Matemaatika: Arvsõnad ja järgarvud, nende kirjutamine ja nimetamine inglise keeles. Keelepõhiste erinevuste väljatoomine. Suurused ja ruumisuhed, kirjelduste juures võrdluste kasutamine- nelinurkne, ovaalne jms.

Loodusained: loodusõpetuses saadud teadmiste üle kandmine teise keelde- kodukohta, loodust ja ilma iseloomustava sõnavara, tuntumad loomad, linnud, puud ja põõsad.

Kunst: enda tööde illustreerimine; teemanädala plakati ettevalmistamine; Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi sümbolitega tutvumine, nende kunstiga tutvumine.

Muusika: Suurbritannia, USA, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa, Lõuna-Aafrika Vabariigi ajaloolised ja tänapäevased laulud, kuulsad heliloojad, rahvapillid, rahvatantsud.

Kehaline kasvatus: Pallimängude ja teiste meeskonnamängude ajalugu; käsitletud riikidest pärit spordialade ajalugu ja reeglid, nt pesapall, lendpall vms

B-võõrkeel

Lilleoru Põhikoolis on II kooliastmes võimalik valida kolme B-võõrkeele vahel: saksa keel, soome keel ja vene keel.

5. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused:

Keeleoskuse tase 5. klassi lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A1.1	A1.1	A1.1	A1.1

Õpilane:

- oskab lühidalt kirjeldada suuliselt ja kirjalikult lähiümbrust, igapäevaseid toiminguid koolis ja kodus;
- oskab alustada ja lõpetada lühivestlust;
- oskab väljendada oma suhtumist ja eelistusi;
- oskab näidise järgi koostada lühikesi tekste;
- suudab jälgida enda jaoks tuttava valdkonna mõttevahetust ning eristada olulist infot;
- oskab lugeda üldkasutatava sõnavaraga lühikesi tavatekste ja leiab tekstist sisalduvat infot;
- kasutab prosoodilisi vahendeid (rõhku, intonatsiooni, rütmi) võrdlemisi hästi tuttavate igapäevaste sõnade ja fraaside häälendamisel;
- teab keelele omaseid igapäeva kerge vestluse pidamiseks keelereegleid ja teisi keeleteadmiseid.

Õppesisu

Kõnearendus-, lugemis-, kuulamis- ja kirjutamisteemad:

- Mina ja teised: nimi, vanus, välimus, iseloom, kehaosad, riietus, enesetunne ja tervis, ühised tegevused pereliikmete ja sõpradega, viisakas käitumine
- Kodu ja lähiümbrus: pereliikmete ja sugulaste nimetused, nende iseloomu ja välimuse kirjeldamine, kodukoha aadress, tee juhatamine ja küsimine, kodu sisustus, kodu ja koduümbruse kirjeldamine, elu linnas ja maal-võrdlus, pereliikmete ametid

- Kodukoht Eesti- Eestis elavad kodu/metsloomad- ja linnud; kodukoha sümbolika, pühad ja kombes;
- Kalender: nädalapäevad, aastaajad, kuud; Ilm ja selle iseloomustamine;
- Igapäevaelu. Õppimine ja töö: toitumine, käitumine teeninduses, liiklusvahendid;
- Vaba aeg: sport, huvialad jm vaba aja tegevused;

Õpilane saab turvalises keskkonnas harjutada suulist võõrkeelset suhtlemist. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval pööratakse tähelepanu ka esmasele lugemis- ja kirjutamisoskusele. Põhisõnavara laieneb õppesisu kaudu, seejuures toetab keeleõppe sisu teisi aineid (nt loodusõpetus, inimeseõpetus) läbi ainesõnavara. Õpilane saab arendada iseseisvat lugemisostkust läbi lihtsamate tekstide õpitud sõnavara piires. Suulist suhtlemisostkust arendatakse paaris- ja rühmatöödega, sh mängude ja rollimängudega, mänguliste harjutustega ja suhtlemisel õpetajaga. Kirjutamisostkuse arendamisel kasutatakse üldjuhul etteantud moodustusmalle. Õpilane õpib mudeli järgi kirjutama lühikesi lauseid. Õpilasi suunatakse iseseisvalt kasutama õpiku- ja koolisõnastikke.

Lõiming:

Kõigi läbitavate teemade raames kasutatakse teistes ainetes omandatud teadmiseid, nt vaba aeg ja sport; Eesti sümbolika ja tähtpäevad, loodusõpetus- loomad, linnud, taimed jne.

Kirjandus: tutvustatakse vastava B-võõrkeelega seotud kirjandust.

Muusika: lauldakse mõni lihtne rahvalaul või laualumäng B-võõrkeeles;

6. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Keeleoskuse tase 6. klassi lõpus:

Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
A1.2	A1.2	A1.2	A1.2

Õpilane:

- tuleb toime teda puudutavates igapäevastes suhtlusolukordades õpitavat keelt emakeelena rääkiva kõnelejaga;
- saab õpitud temaatika piires aru lausetest ja sageli kasutatavatest väljenditest;
- mõistab õpitud temaatika piirides olulist;
- kirjutab lühikesi tekste õpitud temaatika piires;
- hangib infot erinevatest võõrkeelsetest infoallikatest;
- on omandanud esmased teadmised õpitava keele maa kultuuriloost;
- teadvustab eakohaselt õpitava maa ja oma maa kultuuri erinevusi ning oskab neid arvestada;
- töötab iseseisvalt, paaris ja rühmas kasutades õpitud sõnavara.
- teab keelele omaseid igapäeva kerge vestluse pidamiseks keelereegleid ja teisi keeleteadmiseid.

Õppesisu

- Mina ja teised: võimed, tugevused ja nõrkused: mida oskan/suudan teha, milles olen tugev/nõrk (sama teiste kohta); iseloomu ja välimust kirjeldav sõnavara; kehaosad, kuidas olla terve, kergemad terviseprobleemid (peavalu, palavik jmt); suhted sõpradega
- Kodu ja lähiümbrus: kodu/elukoha sõnavara (korter, maja, eri ruumid, oma tuba, sisustus jmt), koduümbrust kirjeldav sõnavara (majad, park, põld, teed, väljakud jmt); sündmuste ja tähtpäevade tähistamine perekonnas ja kodukohas; elukoha kirjeldus (maja, tuba jmt); kodukoha vaatamisväärsuste tutvustamine, pereliikmete kodused tööd ja tegevused
- Kodukoht Eesti: Eesti lühikirjeldus (riigikord, naaberriigid jmt), põhiline sümboolika (lipp, rahvuslill ja,-lind jmt), põhilised tähtpäevad (jõulud, jaanipäev jmt) ja kultuuritavad (laulu- ja tantsupeod jmt); mõned tuntumad Eesti vaatamisväärsused
- Õpitava keele riik ja selle kultuur, pealinn, sümboolika, kultuur ja kombed. Mõned tuntumad sündmused ja saavutused ja nendega seotud nimed ajaloo- ja kultuurivaldkonnast; Eesti naaberriigid ja tuntumate maailmariikide nimed, rahvused ja keeled
- Igapäevaelu. Õppimine ja töö: tee küsimine ja juhatamine (parem/vasak pool, otse jmt), transpordivahendid; koolitee ja koolipäeva kirjeldus; kooli ja klassi iseloomustav sõnavara, tunniplaan, koolivaheajad; toiduained, tervislik toiduvalik, igapäevane hügieen; sisseostud ja suhtlemine teeninduses (kauplus, turg, transport jmt) ja helistamine; tuntumad ametid, nendega seotud tegevused

- Vaba aeg: huvid (sport, filmid, raamatud, kollektioneerimine, reisimine jmt); erinevad vaba aja veetmise viisid (ükski, sõprade, pereliikmetega jmt)

Õpetaja toetab õpilaste võõrkeeles suhtlemist nii suulises kui kirjalikus vormis. Kuulamis- ja rääkimisoskuse kõrval pööratakse võrdselt tähelepanu ka lugemis- ja kirjutamisoskusele, jätkuvalt tegeldakse õigekirjaoskuse ja loovuse süstemaatilise arendamisega. Sõnavara laieneb koos õppesisuga, sealjuures lõimudes teiste õppeainetega. Õpilast suunatakse iseseisvalt otsima/lugema teavet teda huvitavas valdkonnas ning seda kaaslastega jagama. Erinevates rühmatöödes ja mängudes kasutatakse vähem etteantud lausemudeleid, suureneb õpilaste loomingulisus ning töökeeleks on valdavalt õpitav keel. Kirjutamisoskuse arendamisel pööratakse tähelepanu õpilase loovuse arendamisele, etteantud mallid puudutavad vormi. Kirjutistes suunatakse õpilast avaldama oma arvamust. Valdavalt on kirjalikud tekstid kas lühikesed kirjeldused iseendast ja teistest inimestest või küsimustele vastamine. Õppetöös kasutavad õpilased iseseisvalt keelesõnastikke ning internetisõnastikke, selleks pakutakse õpilastele eesmärgipäraseid ülesandeid. Õpetaja suunamisel hakkab õpilane oma huvidele vastavalt kuulama, vaatama või lugema õpitavas keeles eakohaseid saateid või tekste.

Lõiming:

Kõigi läbitavate teemade raames kasutatakse teistes ainetes omandatud teadmiseid, nt vaba aeg ja sport; õpitava keele riigi sümboolikat, kombed ja tähtpäevad, loodusõpetus jt.

Kirjandus: tutvustatakse vastava B-võõrkeelega seotud kirjandust ja kasutatakse mõnda selle keele originaalteksti, nt luuletust või lühikest kirjeldust, et edasi anda selle riigi kultuuri. Käsitletakse mõnda vastava riigi kirjanikku.

Ajalugu: Vastava riigi suurkujude käsitlemine; ajalooline seotus Eesti riigiga.

Muusika: lauldakse mõni laul või laualumäng B-võõrkeeles; Vastava riigi muusikute teoste kuulamine.

Kunst: arhitektuuri tutvustamine, rahvusmuustrite joonistamine, nende kasutamine enda töödes; Tuntud autorite töödega tutvumine kunstinäitusel või muuseumis.

9.2.3 Valdakond “Matemaatika”

I Üldalused

Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Matemaatika õpetuse eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane matemaatikapädevus, mis tähendab matemaatika mõistete, seoste ja protseduuride tundmist, nende sisemise loogika mõistmist ning rakendamise oskust nii eluliste kui ka ainealaste probleemide lahendamisel, hõlmates ka matemaatika sotsiaalse, kultuurilise ja isikliku rolli mõistmist. Matemaatikaõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õppija: 1) suudab kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid ja vahendeid erinevates olukordades nii matemaatikas kui ka teistes õppeainetes ja eluvaldkondades; 2) oskab näha ja sõnastada matemaatilist lahenduvat probleemi; 3) oskab leida sobivaid probleemide lahendamise strateegiaid, neid analüüsida, rakendada ja kontrollida tulemuse tõesust; 4) oskab loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning selleks erinevaid esitusviise kasutada ja neist aru saada; 5) suudab mõista matemaatika sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees.

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades: 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine õpetamise eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega; 2) taotletakse, et õpilaste õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta jooksul ühtlaselt ning jätab neile piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda; 3) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni; 4) rakendatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid; 5) arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, seejuures on põhirõhk hoiakute kujundamisel; 6) kasutatakse mitmekülgset õppemeetodite valikut rõhuasetusega aktiivõppemeetoditel: iseseisev töö, vestlus, arutelu, diskussioon, paaritöö, projektõpe, rühmatöö; 5 7) luuakse võimalused koostada õpimapp, sooritada praktilisi mõõtmistöid jne; 8) laiendatakse õpikeskkonda: arvutiklass, asutused, õueõpe jm. Õppesisu ja -tegevuse kavandamisel lähtutakse mõtlemise hierarhiilistest tasanditest: 1) faktide, protseduuride ja mõistete teadmine (meenutamine, äratundmine, info leidmine, arvutamine, mõõtmine, klassifitseerimine/järjestamine); 2) teadmiste rakendamine (meetodite valimine, matemaatilise info eri viisidel esitamine, modelleerimine, rutiinsete

ülesannete lahendamine); 3) arutlemine (põhjendamine, analüüs, süntees, üldistamine, tulemuste hindamine, harjumuspäratute ülesannete lahendamine).

4. Õppekava läbivad teemad

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine. Oma tunnetusvõimete reaalne hindamine on üks olulisemaid edasise karjääri planeerimise lähtetingimusi. Suunates õpilast arendama oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö-, otsustamis- ja infoga ümberkäimise oskusi, kujuneb õpilases matemaatika õppides järk-järgult õppimise vajaduse tajumise ning iseseisva õppimise oskus. Ka hindamise käigus hinnangu andmine aitab kaasa õpilase võimele abstraktselt ja loogiliselt mõelda.

Keskkond ja jätkusuutlik areng. Probleemistik jõuab matemaatikakursusesse eelkõige ülesannete kaudu, milles kasutatakse reaalseid andmeid keskkonnaressursside kasutamise kohta. Neid andmeid analüüsides arendatakse säästvat suhtumist ümbritsevasse ning õpetatakse väärtustama elukeskkonda, kujundatakse kriitilist mõtlemist ning probleemide lahendamise oskust, hinnatakse kriitiliselt keskkonna ja inimarengu perspektiive. Selle teema käsitlemisel on tähtsal kohal protsentarvutus, muutumist ja seoseid kirjeldav matemaatika ning statistika elemendid.

Kultuuriline identiteet. Tutvustatakse matemaatika ajaloo elemente ning seostatakse ühiskonna ja matemaatikateaduse areng. Protsentarvutuse ja statistika abil kirjeldatakse ühiskonnas toimuvaid protsesse mitmekultuurilisuse teemaga seonduvalt (eri rahvused, erinevad usundid, erinev sotsiaalne positsioon ühiskonnas jne).

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus. Käsitletakse eelkõige matemaatikat ja teisi õppeaineid lõimivate ühistegevuste (uurimistöode, rühmatööde, projektide jt) kaudu, millega arendatakse õpilastes koostöövalmidust ning sallivust teiste isikute tegevusviiside ja arvamuste suhtes. Sama teemaga seondub näiteks protsentarvutuse ja statistika elementide käsitlemine, mis võimaldab õpilastel aru saada ühiskonna ning selle arengu kirjeldamiseks kasutatavate arvnäitajate tähendusest.

Tehnoloogia ja innovatsioon. Matemaatika õpetus pakub võimalusi ise avastada, märgata seaduspärasusi ning seeläbi aidata kaasa loovate inimeste kujunemisele. Seaduspärasusi avastades rakendatakse mitmesugust õpitarkvara. Matemaatikakursuse lõimingute kaudu tehnoloogia ja loodusainetega saavad õpilased ettekujutuse tehnoloogiliste protsesside kirjeldamise ning modelleerimise meetoditest, kus matemaatikal on tihti lausa olemuslik

tähendus (ja osa). Õpilase jaoks avaneb see eelkõige tegevusi kavandades ja ellu viies ning lõpptulemusi hinnates rakendatavate mõõtmiste ja arvutuste kaudu.

Teabekeskond. Seondub eriti oma meediamanipulatsioonide käsitlevas osas tihedalt matemaatikakursuses käsitletavate statistiliste protseduuride ja protsentarvutusega. Õpilast juhatakse arendama kriitilise teabeanalüüsi oskusi.

Tervis ja ohutus. Realiseerub matemaatikakursuses ohutus- ja tervishoiualaseid reaalseid andmeid sisaldavate ülesannete kaudu (nt liikluskeskkonna, liiklejate ja sõidukite liikumisega seotud tekstülesanded, muid riskitegureid käsitlevate andmetega protsentülesanded ja graafikud). Eriti tähtis on kiirusest tulenevate õnnetusjuhtumite põhjuste analüüs. Matemaatika sisemine loogika, meetod ja süsteemne ülesehitus on iseenesest olulised vaimselt tervet inimest kujundavad tegurid. Ka emotsionaalse tervise tagamisel on matemaatikaõpetusel kaalukas roll. Ahaa-efektiga saadud probleemide lahendused, kaunid geomeetrilised konstruktsioonid jms võivad pakkuda õpilasele palju meeldivaid emotsionaalseid kogemusi. Matemaatika õppimine ja õpetamine peaksid pakkuma õpilastele võimalikult palju positiivseid emotsioone.

Väärtused ja kõlblus. teemaga kaasneb eelkõige selle kõlbline komponent – korralikkuse, hoolsuse, süstemaatilisuse, järjekindluse, püsivuse ja aususe kasvatamine. Õpetaja eeskujul on oluline roll tolerantse suhtumise kujunemisel erinevate võimete kaaskasvatamisesse.

5. Hindamise erisused

Õpitulemuste hindamise aluseks on kooli õppekava üldosas sätestatud hindamise põhimõtted. Hinnangute andmisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Keskendutakse eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Kokkuvõtivate hinnangute andmisel võrreldakse õpilase saavutusi taotletavate õpitulemustega. Praktiliste tööde ja ülesannete puhul antakse hinnang nii tulemusele kui ka protsessile.

6. Õppekeskkond

Koolil on tahvlid ja joonestamise vahendid, erinevad vahendid ruumiliste ja tasapinnaliste kujundite õppimiseks. Tundides kasutatakse tehnikat seoste visualiseerimiseks. Oluline osa mõõtmistest (pikkus, kõrgus, ümbermõõt, pindala jne), kaalumistest jne tehakse reaalses olukorras, et õpilasel tekiksid seosed reaalse elu ja õpitu vahel. Õppekeskkond on vaimselt last toetav ja soodustab seoste loomise oskust teooria ja praktika vahel.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

4. klass

4 tundi nädalas, 140 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Arvutamine

Õpilane:

- selgitab näidete varal termineid arv ja number; kasutab neid ülesannetes;
- nimetab arvus järke, tunneb järguühikuid ja järkarve;
- kirjutab ja loeb arve 1 000 000 piires;
- kirjutab arvu järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana;
- kirjutab arvu järkarvude summa või järguühikute kordsete summa järgi;
- võrdleb ja järjestab naturaalarve, nimetab arvule eelneva või järgneva arvu;
- kujutab arve arvkiirel;
- nimetab liitmise ja lahutamise tehte komponente (liidetav, summa, vähendatav, vähendaja, vahe);
- kirjutab liitmistehtele vastava lahutamistehte ja vastupidi;
- sõnastab ja esitab üldkujul liitmise omadusi (liidetavate vahetuvuse ja rühmitamise omadus) ja kasutab neid arvutamise hõlbustamiseks;
- sõnastab ja esitab üldkujul arvust summa ja vahe lahutamise ning arvule vahe liitmise omadusi ja kasutab neid arvutamisel;
- kujutab kahe arvu liitmist ja lahutamist arvkiirel;
- liidab ja lahutab peast kuni kolmekohalisi arve;
- liidab ja lahutab kirjalikult arve miljoni piires, selgitab oma tegevust;

Korrutamine ja jagamine

Õpilane:

- nimetab korrutamise tehte komponente (tegur, korrutis);
- esitab kahe arvu korrutise võrdsete liidetavate summana või selle summa korrutisena;
- kirjutab korrutamistehtele vastava jagamistehte ja vastupidi;
- sõnastab ja esitab üldkujul korrutamise omadusi: tegurite vahetuvus, tegurite rühmitamine, summa korrutamine arvuga;
- kasutab korrutamise omadusi arvutamise lihtsustamiseks;

- korrutab peast arve 100 piires;
- korrutab naturaalarvu 10, 100 ja 1000-ga;
- arvutab enam kui kahe arvu korrutist;
- korrutab kirjalikult kuni kahekohalisi naturaalarve ja kuni kolmekohalisi arve järkarvudega;
- tunneb tehete järjekorda sulgudeta ja ühe paari sulgudega arvavaldises;
- arvutab kahe- ja kolmetehteliste arvavaldiste väärtuse;
- nimetab jagamistehte komponente (jagatav, jagaja, jagatis);
- jagab peast arve korrutustabeli piires;
- kontrollib jagamistehte tulemust korrutamise abil;
- selgitab, mida tähendab “üks arv jagub teisega”;
- jagab jäägiga ja selgitab selle jagamise tähendust;
- jagab nullidega lõppevaid arve peast 10, 100 ja 1000-ga;
- jagab nullidega lõppevaid arve järkarvudega;
- jagab summat arvuga;
- jagab kirjalikult arvu ühekohalise ja kahekohalise arvuga;
- liidab ja lahutab nulli, korrutab nulliga;
- selgitab, millega võrdub null jagatud arvuga ja nulliga jagamise tähendust;
- selgitab arvu ruudu tähendust, arvutab naturaalarvu ruudu;
- teab peast arvude 0 – 10 ruutusid;
- kasutab arvu ruutu ruudu pindala arvutamisel;

Murrud. Rooma numbrid

Õpilane:

- selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust;
- kujutab joonisel murdu osana tervikust; nimetab joonisel märgitud terviku osale vastava murru;
- arvutab osa (ühe kahendiku, kolmandiku jne) tervikust;
- loeb ja kirjutab enamkasutatavaid rooma numbraid (kuni viiekümneni), selgitab arvu
- üleskirjutuse põhimõtet.

Andmed ja algebra

Õpilane:

- leiab ühetehtelisest võrdusest tähe arvvaartuse proovimise või analoogia teel;
- lahendab kuni kolmetehtelisi elulise sisuga tekstülesandeid:
- koostab ise ühetehtelisi tekstülesandeid;
- hindab lihtsama kontekstiga ülesande lahendustulemuse reaalsust;

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

Õpilane :

- nimetab pikkusühikuid mm, cm, dm, m, km, selgitab nende ühikute vahelisi seoseid;
- mõõdab igapäevaelus ettetulevaid pikkusi, kasutades sobivaid mõõtühikuid;
- toob näiteid erinevate pikkuste kohta, hindab pikkusi silma järgi;
- teisendab pikkusühikuid ühenimelisteks;
- selgitab pindalaühikute mm², cm², dm², m², ha, km² tähendust;
- kasutab pindala arvutamisel sobivaid ühikuid;
- selgitab pindalaühikute vahelisi seoseid;
- nimetab massiühikuid g, kg, t, selgitab massiühikute vahelisi seoseid; kasutab massi arvutamisel sobivaid ühikuid;
- toob näiteid erinevate masside kohta, hindab massi ligikaudu;
- kirjeldab mahuühikut liiter, hindab keha mahtu ligikaudu;
- nimetab Eestis käibelolevaid rahaühikuid, selgitab rahaühikute vahelisi seoseid, kasutab arvutustes rahaühikuid;
- nimetab aja mõõtmise ühikuid tund, minut, sekund, ööpäev, nädal, kuu, aasta, sajand; teab nimetatud ajaühikute vahelisi seoseid;
- selgitab kiiruse mõistet ning kiiruse, teepikkuse ja aja vahelist seost;
- kasutab kiirusühikut km/h lihtsamates ülesannetes
- loeb termomeetri skaalalt temperatuuri kraadides märgib etteantud temperatuuri skaalale;
- kasutab külmakraadide märkimisel negatiivseid arve;
- liidab ja lahutab nimega arve;
- korrutab nimega arvu ühekohalise arvuga;
- jagab nimega arve ühekohalise arvuga, kui kõik ühikud jaguvad antud arvuga;
- kasutab mõõtühikuid tekstülesannete lahendamisel;
- otsib iseseisvalt teabeallikatest näiteid erinevate suuruste (pikkus, pindala, mass, maht, aeg, temperatuur) kohta, esitab neid tabelis.

- leiab ümbritsevast ruumist kolmnurki, nelinurki, ristkülikuid ja ruute ning eristab neid;
- nimetab ja näitab kolmnurga külgi, tippu ja nurki;
- joonestab kolmnurka kolme külje järgi;
- arvutab kolmnurga ümbermõõtu nii külgede mõõtmise teel kui ka etteantud küljepikkuste korral;
- nimetab ja näitab ristküliku ja ruudu külgi, vastaskülgi, lähiskülgi, tippu ja nurki;
- joonestab ristküliku ja ruudu nurklaua abil;
- arvutab ristküliku ja ruudu ümbermõõdu;
- selgitab kolmnurga ja nelinurga ümbermõõdu tähendust ja näitab ümbermõõtu joonisel;
- selgitab ristküliku ja ruudu pindala tähendust joonise abil;
- teab peast ruudu ja ristküliku ümbermõõdu ning pindala valemeid;
- arvutab ristküliku ja ruudu pindala;
- kasutab ümbermõõdu ja pindala arvutamisel sobivaid mõõtühikuid;
- arvutab kolmnurkadest ja tuntud nelinurkadest koosneva liitkujundi ümbermõõtu ja pindala;
- lahendab vastavaid tekstülesandeid.

Õppesisu

Arvutamine

Arvude lugemine ja kirjutamine, nende esitamine üheliste, kümneliste, sajaliste, tuhandeliste, kümne- ja sajatuhandeliste summana. Liitmise ja lahutamise omadused. Kirjalik liitmine ja lahutamine.

Korrutamine ja jagamine

Naturaalarvude korrutamine. Korrutamise omadused. Kirjalik korrutamine. Tehete järjekord.

Naturaalarvude jagamine. Jäägiga jagamine. Kirjalik jagamine. Arv null tehetes. Naturaalarvu ruut

Murrud. Rooma numbrid

Harilik ja kümnendmurd ning nende teisendamine. Rooma numbrite lugemine ja kirjutamine.

Andmed ja algebra

Täht võrduses. Tekstülesanded.

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

Pikkusühikud. Pindalaühikud. Massiühikud. Mahuühikud. Rahaühikud. Ajatühikud.
Kiirusühikud

Temperatuuri mõõtmine. Arvutamine nimega arvudega. Kolmnurk. Nelinurk, ristkülik ja ruut.

Lõiming:

Eesti keel: kokku-lahku kirjutamine, arvsõnade kirjutamine; tekstülesannet lugemine ja nende mõistmine.

Kehaline kasvatus: punktide arvestus; spordivõistlused ja sealsed tulemused, nende analüüs ja võrdlemine; orienteerumine- ühest punktist teise liikumine; pallimängude väljakute suurused.

Loodusõpetus: erinevate geograafiliste kaugustega arvutamine, vahemaade võrdlemine; vahemaade ja esemete mõõtmine, kaalumine, koguste määramine praktilistes ülesannetes; kiiruse leidmine nii praktiliste tegevuste kaudu kui ka tekstide põhjal- nt erinevate kalade, loomade või lindude kiiruse vms leidmine, määramine või võrdlemine; planeetide temperatuurid.

Muusikaõpetus: harilik murru seos noodiõpetuses- nootide pikkused ja taktimõõt;

Inglise keel: mõõtühikute nimetused- nende sarnasus ja erinevused meie mõõtühikuga- nende kujunemise lugu.

Kunst: Geomeetriliste kujundite kasutamine voolimisel, nende kujundite omadused; kujundiline kunst; ruumiliste tööde tegemine- suuruse ja kaalu arvestamine; joonistuse perspektiiv- lähedal ja kaugel.

5. klass

4 tundi nädalas, 140 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Õpilane:

- loeb numbritega kirjutatud arve miljardi piires;
- kirjutab arve dikteerimise järgi;
- määrab arvu järke ja klasse;
- kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras;
- liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires;
- märgib naturaalarve arvkiirele;
- võrdleb arve;
- teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni;
- selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi;
- korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve;
- jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga;
- selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi;
- tunneb tehete järjekorda (liitmine/lahutamine, korrutamine/jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehneliste arvavaldiste väärtusi;
- avab sulgusid arvavaldiste korral; toob ühise teguri sulgudest välja;
- otsustab (tehet sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga või 10-ga;
- leiab arvu tegureid ja kordseid;
- teab, et arv 1 ei ole alg- ega kordarv;
- esitab arvu algtegurite korrutisena;
- otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv;
- esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena;
- leiab arvude suurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK);
- selgitab murru lugeja ja nimetaja tähendust;

- tunneb kümnendmurru kümnendkohti; loeb kümnendmurde;
- kirjutab kümnendmurde numbrite abil verbaalse esituse järgi;
- võrdleb ja järjestab kümnendmurde;
- kujutab kümnendmurde arvkiirel;
- ümardab kümnendmurde etteantud täpsuseni;
- liidab ja lahutab kirjalikult kümnendmurde;
- korrutab ja jagab peast kümnendmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001);
- korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnendmurde; jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni kaks tüvenumbrit;
- tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehtega ülesandeid kümnendmurdudega ;
- sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil.

Andmed ja algebra

Õpilane:

- tunneb ära arvavaldise ja tähtavaldise;
- lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldise; arvutab lihtsa tähtavaldise väärtuste;
- kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisi;
- eristab valemit avaldisest;
- kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks;
- tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend;
- lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja naturaalarve;
- selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine;

- kogub lihtsa andmestiku;
- korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse;
- tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida;
- tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana;
- loeb andmeid erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta;
- loeb andmeid tulpdiagrammilt ja neid kõige üldisemalt iseloomustada;
- joonistab õpitud diagrammitüüpe;
- arvutab aritmeetilise keskmise
- lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid;
- tunneb tekstülesande lahendamise etappe;
- mõtleb välja õpetaja abiga tekstülesandeid;
- kasutab lahendusidee leidmiseks erinevaid strateegiaid;
- hindab tulemuse reaalsust;

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

Õpilane:

- joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi;
- märgib ja tähistab punkte sirgel, kiirel, lõigul;
- joonestab etteantud pikkusega lõigu;
- mõõdab antud lõigu pikkuse;
- arvutab murdjoone pikkuse;
- joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks ABC);
- võrdleb etteantud nurki silma järgi ja liigatab neid,

- joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga;
- kasutab malli nurga mõõtmiseks ja etteantud suurusega nurga joonestamiseks;
- teab täisnurga ja sirgnurga suurust;
- leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare;
- joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180 kraadi
- arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse;
- joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed;
- joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid;
- joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid;
- tunneb ja kasutab sümboleid \perp ja \parallel
- arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala;
- teisendab pindalaühikuid;
- teab ja teisendab ruumalaühikuid;
- kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid;
- selgitab plaanimõõdu tähendust;
- valmistab rudulisele paberile lihtsama (korterijm) plaani.

Õppesisu

Arvutamine

Miljonite klass ja miljardite klass. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel.

Naturaalarvude võrdlemine. Naturaalarvude ümardamine etteantud täpsuseni.

Liitmis- ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine. Sulgude avamine.

Kirjalik korrutamine ja jagamine. Arvu kuup. Tehete järjekord.

Arvavaldisse lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega

Avaldisse väärtuse arvutamine. Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga)

Arvu tegurid ja kordsed. Algarvud ja kordarvud, algtegur. Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne. Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja. Kümnenmurrud.

Kümnenmuru ümardamine. Tehted kümnenmurdudega. Taskuarvuti, neli põhitehet.

Andmed ja algebra

Arvavaldis, tähtavaldis, valem.

Võrrandi ja selle lahendi mõiste. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel.

Arvandmete kogumine ja korrastamine. Sagedustabel. Skaala. Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm. Aritmeetiline keskmine. Tekstülesannete lahendamine.

Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine

Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge. Nurk, nurkade liigid. Kõrvunurgad. Tippnurgad.

Paralleelsed ja ristuvad sirged. Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala. Pindalaühikud ja ruumalaühikud. Plaanimõõt

Lõiming 5. klassis

Eesti keel: kokku-lahku kirjutamine, arvsõnade kirjutamine ja lugemine, tekstülesannete analüüs

Ajalugu: arvude tekkimise ajaloost (araabia ja rooma numbrid); riikide rahvaarv, kaugused, riigilipud, pärisorjuse kaotamine ja perekonnanime panek; riigilippude triibud, Eesti maakondade lipud, vanaaegsed massiühikud, mõõtkava; vanaaegsed mõõtühikud; statistika, diagrammid, majade plaanid;

Tehnoloogiaõpetus: mõõtmine, plaani koostamine, erinevad mõõteriistad, nurkade arvutamine ja mõõtmine jm

Loodusõpetus: päikesesüsteem, planeedid, kõrgeimad mäed, Eesti rahvuspargid jm; loomad, linnud, Eesti loodus; erinevad mõõteriistad, skaalad, diagrammide lugemine ja joonestamine

Muusika: noodimatemaatika; seos helikõrguse ja heli tekitava keele vahel.

Inglise keel: ruumisuhete selgitamine

Kunst: Geomeetriliste kujundite kasutamine voolimisel, nende kujundite omadused; kujundite kasutamine kunstis; ruumiliste tööde tegemine- suuruse ja kaalu arvestamine; joonistuse perspektiiv- ühepunkti perspektiiv; abstraktne kunst.

Kehaline kasvatus: sporditulemused, nende võrdlemine; pallimängude väljakute pindala arvutamine.

Loodusõpetus: erinevad mõõteriistad, skaalad, diagrammide lugemine ja joonestamine

6. klass

5 tundi nädalas, 175 tundi õppeaastas

Õpitulemused

ARVUTAMINE

Harilik murd, arvutamine harilike murdudega

Õpilane:

- teab murru lugeja ja nimetaja tähendust; teab, et murrujoonel on jagamismärgi tähendus;
- kujutab harilikke murde arvkiirel;
- kujutab lihtsamaid harilikke murde vastava osana lõigust ja tasapinnalisest kujundist;
- tunneb liht- ja liigmurde;
- teab, et iga täisarvu saab esitada hariliku murruna;
- taandab murde nii järkjärgult kui suurima ühisteguriga, jäädes arvutamisel saja piiresse;
- teab, milline on taandumatu murd;
- laiendab murdu etteantud nimetajani;
- teisendab murde ühenimelisteks ja võrdleb neid;

- teab, et murdude ühiseks nimetajaks on antud murdude vähim ühiskordne
- esitab liigmurru segaarvuna ja vastupidi;
- liidab ja lahutab ühenimelisi ja erinimelisi murde;
- korrutab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega;
- tunneb pöördarvu mõistet;
- jagab harilikke murde omavahel ja murdarve täisarvudega ning vastupidi;

Positiivsed ja negatiivsed täisarvud

Õpilane:

- tunneb segaarvude liitmise, lahutamise, korrutamise ja jagamise eeskirju ja rakendab neid arvutamisel;
- teisendab lõpliku kümnendmurru harilikuks murruks ja harilikku murru lõplikuks või lõpmatuks perioodiliseks kümnendmurruks;
- leiab hariliku murru kümnendlähendi ja võrdleb harilikke murde kümnendlähendite abil;
- arvutab täpselt avaldiste väärtusi, mis sisaldavad nii kümnend- kui harilikke murde, ümar ja nurksulge ning ei tekita negatiivseid vahe- ega lõpptulemusi.;
- selgitab negatiivsete arvude tähendust, toob nende kasutamise kohta elulisi näiteid;
- teab, et naturaalarvud koos oma vastandavudega ja arv null moodustavad täisarvude hulga;
- võrdleb täisarve ja järjestab neid;
- teab arvu absoluutväärtuse geomeetrilist tähendust;
- leiab täisarvu absoluutväärtuse;
- liidab ja lahutab positiivsete ja negatiivsete täisarvudega, tunneb arvutamise reegleid;
- vabaneb sulgudest, teab, et vastandavude summa on null ja rakendab seda teadmist arvutustes;
- rakendab korrutamise ja jagamise reegleid positiivsete ja negatiivsete täisarvudega

Andmed ja algebra

Õpilane:

- leiab osa tervikust;
- selgitab protsendi mõistet;
- teab, et protsent on üks sajandik osa tervikust;
- leiab arvust protsentides määratud osa;
- lahendab igapäevaelule tuginevaid ülesandeid protsentides määratud osa leidmisele (ka intressiarvutused);
- lahendab tekstülesandeid protsentides määratud osa leidmisele;
- määrab punkti koordinaate ristkoordinaadistikus;
- joonestab lihtsamaid graafikuid;
- loeb graafikuid, sh liiklusohutuslaste graafikute lugemine ja analüüsimine;
- loeb andmeid sektordiagrammilt;
- kahe- ja lihtsamate kolmetehteliste tekstülesannete analüüsimine ning lahendamine;
- analüüsib ning lahendab täisarvude ja murdarvudega mitmetehtelisi tekstülesandeid;
- õpetaja juhendamisel modelleerib lihtsamal reaalses kontekstis esineva probleemi (probleemülesannete lahendamine).

Geomeetrilised kujundid

Õpilane:

- teab ringjoone keskpunkti, raadiuse ja diameetri tähendust;
- joonestab etteantud raadiuse või diameetriga ringjoont;
- leiab katseliselt arvu ligikaudse väärtuse;

- arvutab ringjoone pikkuse ja ringi pindala;
- joonestab etteantud suurusega sektoreid;
- joonestab sirge (ja punkti) suhtes antud punktiga sümmeetrilist punkti, antud lõiguga sümmeetrilise lõigu ja antud kolmnurga või nelinurgaga sümmeetrilist kujundi;
- kasutades IKT võimalusi (internetiotsing, pildistamine) toob näiteid õpitud geomeetristest kujunditest ning sümmeetriast arhitektuuris ja kujutavas kunstis;
- poolitab sirkli ja joonlauaga lõigu ning joonestab keskristsirge;
- poolitab sirkli ja joonlauaga nurga;
- näitab joonisel ja nimetab kolmnurga tippu, külge, nurki;
- joonestab ja tähistab kolmnurga, arvutab kolmnurga ümbermõõdu;
- leiab joonisel ja nimetab kolmnurga lähisnurki, vastasnurki, lähiskülge, vastaskülge;
- teab ja kasutab nurga sümboleid;
- teab kolmnurga sisenuurkade summat ja rakendab seda puuduva nurga leidmiseks;
- teab kolmnurkade võrdsuse tunnuseid KKK, KNK, NKN ning kasutab neid ülesannete lahendamisel;
- liigitab joonistel etteantud kolmnurki nurkade ja külgede järgi;
- joonestab teravnurkse, täisnurkse ja nürinurkse kolmnurga;
- joonestab erikülge, võrdkülge ja võrdhaarse kolmnurga;
- joonestab kolmnurga kolme külge järgi, kahe külge ja nendevahelise nurga järgi ning ühe külge ja selle lähisnurkade järgi;
- näitab ja nimetab täisnurkse kolmnurga külge;
- näitab ja nimetab võrdhaarses kolmnurgas külge ja nurki;
- teab võrdhaarse kolmnurga omadusi ja kasutab neid ülesannete lahendamisel;
- tunneb mõisteid alus ja kõrgus, joonestab iga kolmnurga igale alusele kõrguse;

- mõõdab kolmnurga aluse ja kõrguse ning arvutab pindala.

Õppesisu

ARVUTAMINE

Harilik murd, arvutamine harilike murdudega

Harilik murd, selle põhiomadus. Hariliku murru taandamine ja laiendamine.

Harilike murdude võrdlemine. Ühenimeliste murdude liitmine ja lahutamine.

Erinimeliste murdude liitmine ja lahutamine. Harilike murdude korrutamine Pöördarvud.

Harilike murdude jagamine. Arvutamine harilike ja kümnendmurdudega.

Kümnendmurru teisendamine harilikuks murruks ning hariliku murru teisendamine kümnendmurruks.

Positiivsed ja negatiivsed täisarvud

Negatiivsed arvud. Arvtelg. Positiivsete ja negatiivsete täisarvude kujutamine arvteljel.

Vastandarvud. Arvu absoluutväärtus. Arvude järjestamine. Arvutamine täisarvudega.

Andmed ja algebra

Osa leidmine arvust. Protsendi mõiste. Koordinaattasand. Punkti asukoha määramine tasandil.

Temperatuuri graafik, ühtlase liikumise graafik ja teisi empiirilisi graafikuid. Sektordiagramm

Tekstülesanded.

Geomeetrilised kujundid

Ringjoon. Ring. Ringi sektor. Ringjoone pikkus. Ringi pindala. Peegeldus sirgest, telgsümmeetria. Peegeldus punktist, tsentraalsümmeetria. Lõigu poolitamine. Antud sirge ristsirge. Nurga poolitamine. Kolmnurk ja selle elemendid. Kolmnurga nurkade summa.

Kolmnurkade võrdsuse tunnused. Kolmnurkade liigitamine. Kolmnurga joonestamine kolme külje järgi, kahe külje ja nendevahelise nurga järgi, ühe külje ja selle lähisnurkade järgi

Täisnurkne kolmnurk. Võrdhaarse kolmnurga omadused. Kolmnurga alus ja kõrgus.

Kolmnurga pindala.

Lõiming:

Kodundus: toiduretseptid, mõõtühikud, küpsemise aeg.

Ajalugu: muuseumid, rahakursid, arvu π ajalugu, sektordiagrammid

Tehnoloogia: pindala leidmine, geomeetrised konstruktsioonid

Kehaline kasvatus: male- ja kabesport; kettaheite -, kuulitõuke jm ringid

Eesti keel: kokku-lahku kirjutamine, arvsõnade kirjutamine ja lugemine, tekstülesannete analüüs.

Kehaline kasvatus: male- ja kabesport, kettaheite-, kuulitõuke jm ringid

Loodusõpetus: kliima, temperatuur, koordinaadid tasandil, ühtlase liikumise graafik, puude ümbermõõdud, läbimõõdud jm; kliima, temperatuur; koordinaadid tasandil, ühtlase liikumise graafik; puude ümber- ja läbimõõt; geograafilised vahemaad.

9.2.4 Valdkond “Loodusained”

I Üldalused

Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Loodusainete õpetamise eesmärk on kujundada õpilaste loodusteaduslikku pädevust, millega taotletakse, et õpilane:

- 1) huvitub keskkonnast ja selle uurimisest ning loodusteaduste õppimisest;
- 2) rakendab loodusainetes omandatud teadmisi ja oskusi keskkonna objektide, nähtuste ja nendevaheliste põhjuse-tagajärje seoste selgitamiseks ning analüüsimiseks, kasutades loodusteadustele omast keelt ning loodusteaduslikke mudeleid;
- 3) märkab, sõnastab ja lahendab igapäevaeluga seotud probleeme, teeb põhjendatud otsuseid ning kasutab loovat ja kriitilist mõtlemist;
- 4) sõnastab loodusteadustega seotud uurimisküsimusi, kavandab ja korraldab uuringut, järgides ohutusnõudeid, ning teeb tõenduspõhiseid järeldusi;
- 5) leiab infot loodusteaduste ja tehnoloogia kohta erinevatest allikatest ning hindab selle usaldusväärsust;
- 6) kasutab õppimiseks, andmekogumiseks ning koostööks meedia- ja tehnoloogiavahendeid;
- 7) mõistab teaduse olemust, olulisust ja piiranguid, loodusteaduste ja tehnoloogia seosei ning riske;
- 8) väärtustab elurikkust ja jätkusuutlikku arengut, käitub turvaliselt ning järgib tervislikke eluviise;
- 9) teab loodusteaduste ja tehnoloogiaga seotud õppimisvõimalusi ning on motiveeritud neid õppima.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees.

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Lilleoru Põhikooli asukoht ja keskkond loovad ideaalse võimaluse, kus õpilased saavad ise tegutseda ning kogeda avastamisrõõmu, mis tekib ümbritsevas maailmas toimuva mõistmisest ning oma võimete proovilepanekust. Kogemine ja selle mõtestamine aitavad kujundada sügavaid alustadmisi, ent ka oskusi ning hoiakuid, mis kõik koos toetavad õpilase elus

hakkamasaamist ning laiemas perspektiivis demokraatliku ja jätkusuutliku ühiskonna toimimist. Sellist õpikäsitlust toetavad keskkond ja mitmekesised õppemeetodid: uurimuslikud, sh praktilised tööd aias ja metsas, arutelud, loodusteaduslike printsiipide uurimine looduses ja mudelite uurimine klassiruumis, arutelud, projektõpe, rollimängud, esitlused, vastastikune õpetamine jne. Ainealast sisu õpitakse, oskusi arendatakse ning hoiakuid kujundatakse probleemipõhiselt ning elulähedaselt, mis aitab õpitud ja selle vajalikkust mõtestada. Õppe aluseks on uurimuslik käsitlusviis, kus arvestatakse õpilaste huve ja esitatud küsimusi ning toetatakse nende enesealgatust. Kasutatakse õppeülesandeid, mis arvestavad õpilaste võimeid, on eakohased ning toetavad õpilase arengut. Erilist tähelepanu väärivad õpilase eripära, sh ainealane andekus, mida toetab kooli metorprogramm, kus oma ala spetsialist võtab juhendada andekat õpilast. Rühma- ja paaristööde kaudu kujundatakse õpilaste koostöö- ja plaanimisoskusi, erinevate seisukohtade ja teiste arvestamist. Tööde esitlemisel ja omavahelises suhtlemises arenevad õpilaste eneseväljendusoskused. Loodusainete õppimise käigus kujuneb õpilase teadlikkus loodusteaduste ning tehnoloogiaga seotud erialadest ja ametitest. Koostöine õppimine ning mitmekesise õppekeskkonna kasutamine aitavad suurendada õpilaste õpimotivatsiooni ning kujundada ennastjuhtivat õppijat.

4. Õppekava läbivad teemad

Loodusteaduslikel ainetel on kandev roll läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ elluviimisel. Teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“. Loodusteadusharidus on osa üldharidusest, mis on oluline õpilaste arengule. Loodusainetes omandatud teadmised, oskused ja hoiakud lõimituna teistes õppeainetes omandatuga on aluseks sisemiselt motiveeritud elukestvale õppimisele. Loodusaineid õpetades kasvatatakse õpilaste teadlikkust karjäärivõimalustest ning vahendatakse neile teavet edasiõppimisvõimaluste kohta loodusteaduslikel erialadel.

Läbivat teemat „Teabekeskkond“ käsitletakse seondult eri infoallikatest teabe kogumise, teabe kriitilise hindamise ning kasutamisega. Loodusained toetavad läbivat teemat

„Tehnoloogia ja innovatsioon“ saab toetatud läbi uudsete ideede rakendamise praktilistes töödes ja loovuse, seosed looduse ja tehnoloogia arengu vahel, annavad õpilastele platvormi ise olla innovaatilised ja luua tulevikus uudset tehnoloogiat.

Teema „Tervis ja ohutus“. Loodusainete õppimine aitab õpilastel mõista tervete eluviiside ja tervisliku toitumise tähtsust ning mõista keskkonna ja tervise seoseid. Loodusainete õppimine praktiliste tööde kaudu arendab õpilaste oskust rakendada ohutusnõudeid.

Teema „Väärtused ja kõlblus“. Loodusteaduslike teadmiste ja oskuste alusel kujunevad elu ning elukeskkonna säilitamiseks vajalikud väärtushinnangud. Terviklik lähenemine inimesele ja loodusele annavad õpilasele võimaluse näha ennast ühe osana loodusest.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ elluviimist toetavad loodusained eelkõige keskkonnateemade õpetamise kaudu. Kodanikuõiguste ja -kohustuse tunnetamine seostub keskkonnaküsimustega.

Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“ lõimub loodusteaduste kaudu, mis moodustavad teatud osa kultuurist, kuhu on oma panuse andnud ka Eestiga seotud loodusteadlased.

5. Hindamise erisused

Kirjalikke ülesannetele antakse hinnang eelkõige töö sisule, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Loodusõpetus pööratakse õpilaste uurimisoskusi hinnates tähelepanu probleemide tuvastamisele, küsimuste ja hüpoteeside sõnastamisele, katse kavandamisele, andmete kogumisele ja esitamisele, andmete analüüsimisele ja tõlgendamisele, järelduste tegemisele ning selgituste pakkumisele. Samuti antakse hinnang taustinfo kogumise, küsimuste sõnastamise, töövahendite käsitlemise, katse tegemise, mõõtmise, andmekogumise, täpsuse tagamise, ohutusnõuete järgimise, tabelite ja diagrammide analüüsi, järelduste tegemise ning tulemuste esitamise oskust. Hinnatakse oskust sõnastada probleeme ja aktiivset osalust aruteludes, oma arvamuse väljendamist ning põhjendamist.

6. Õppekeskkond

Kool tagab innustava, koostööle suunatud ning turvalise õppekeskkonna, kus kõik õpilased võivad kogeda eduelamust ning saada tehtud töö ja pingutuse eest tunnustust. Sõbralik ning üksteise aitamist tagav kiusamis- ja vägivallavaba keskkond loob tingimused, et õpilased saavad pühenduda õppimisele ning tekkinud raskuste ületamisele. Õpilasele on tagatud võimalikult mitmekesised keskkonnad, sh kooliümbruses, aias, metsas, looduses, väljasõitudel muuseumides, looduskoolides, teadushuvihariduskeskustes, ettevõtetes jm. Praktiliste tööde

tegemiseks on võimalik kasutada nii õuesõppe klassi ja aeda, kus vastavad töövahendid, voolav vesi jms. Vajadusel on tagatud klassiruum koos katsevhenditega, soojavee ja tehniliste võimalustega.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

4. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Maailmaruum

Õpilane:

- 1) kirjeldab joonise põhjal Päikesesüsteemi ehitust;
- 2) põhjendab mudeli järgi öö ja päeva vaheldumist Maal;
- 3) leiab taevsfääril ja taevakaardil Suure Vankri ja Põhjanaela ning määrab põhjasuuna;
- 4) leiab eri allikatest infot maailmaruumi kohta etteantud teemal, koostab ja esitab ülevaate.

Planeet Maa

Õpilane:

- 1) kirjeldab maailma poliitilise kaardi järgi etteantud riigi, sh Eesti geograafilist asendit;
- 2) teab ja näitab kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike;
- 3) leiab atlasest kohanimede registri järgi tundmatu koha;
- 4) toob näiteid erinevate looduskatastroofide kohta ning kirjeldab nende mõju loodusele ja inimeste tegevusele.

Elu mitmekesisus Maal

Õpilane:

- 1) oskab kasutada valgusmikroskoopi;
- 2) teab, et kõik organismid koosnevad rakkudest;

- 3) selgitab ühe- ja hulkraksete erinevust;
- 4) nimetab bakterite eluavaldusi ning tähtsust looduses ja inimese elus;
- 5) võrdleb taimede, loomade, seente ja bakterite eluavaldusi;
- 6) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta kõrbes, vihmametsas, mäestikes ning jäävööndis.

Inimene

Õpilane:

- 1) nimetab inimese elundkondade tähtsamaid elundeid, kirjeldab nende ülesandeid ja talitluse üldisi põhimõtteid ning vastastikuseid seoseid;
- 2) teab, et inimene ja tema eellased kuuluvad loomariiki;
- 3) seostab inimese ja teiste organismide elundeid nende funktsioonidega;
- 4) võrdleb inimest selgroogsete loomadega;
- 5) uurib lihtsa katse või mudeli järgi inimese elundi või elundkonna talitlust;
- 6) toob näiteid taimede, loomade, seente ja bakterite tähtsuse kohta inimese elus;
- 7) põhjendab tervisliku eluviisi põhimõtteid ning koostab tervisliku päevamenüü.

Õppesisu

Maailmaruum

Päike ja tähed. Päikesesüsteem. Tähistaevas. Tähtkujud. Suur Vanker ja Põhjanaan. Galaktikad. Astronoomia.

Mõisted: maailmaruum, Päike, Maa, Kuu, tiirlemine, pöörlemine, ööpäev, aasta, täht, planeet, satelliit, Päikesesüsteem, tähtkuju, Suur Vanker, Põhjanaan, galaktika, astronoomia.

Praktilised tööd:

- 1) mudeli valmistamine, et kujutada Päikese ning planeetide suurust ja nendevahelist kaugust;
- 2) öö ja päeva vaheldumise mudeldamine;

- 3) Maa tiirlemise mudeldamine;
- 4) tähistaeva vaatlused. Põhjanaela leidmine tähistaevas.

Planeet Maa

Gloobus kui Maa mudel. Maa kujutamine kaartidel. Erinevad kaardid. Mandrid ja ookeanid. Suuremad riigid Euroopa kaardil. Geograafilise asendi iseloomustamine. Eesti asend Euroopas. Looduskatastroofid: vulkaanipursked, maavärinad, orkaanid, üleujutused.

Mõisted: gloobus, mudel, looduskaart, riikide kaart, kontuurkaart, atlas, ekvaator, põhja- ja lõunapoolkera, põhja- ja lõunapoolus, manner, ookean, meri, geograafiline asend, riigipiir, naaberriik, vulkaan, laava, lõõr, maavärin, orkaanid, üleujutused.

Praktilised tööd:

- 1) gloobuse kui Maa mudeli valmistamine;
- 2) õpitud objektide kandmine kontuurkaardile;
- 3) erinevate allikate kasutamine, et leida infot ja koostada ülevaade looduskatastroofide kohta.

Elu mitmekesisus Maal

Organismide mitmekesisus: ühe- ja hulkraksed organismid. Organismide eluavaldused: toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, reageerimine keskkonnatingimustele. Elu erinevates keskkonnatingimustes. Elu areng Maal.

Mõisted: rakk, üherakne organism, bakter, hulkrakne organism, toitumine, hingamine, paljunemine, kasvamine, arenemine, keskkonnatingimused, kõrb, vihmamets, mäestik, jäävöönd, kivistised, hiidsisalikud ehk dinosaurused.

Praktilised tööd:

- 1) erinevate rakkude vaatlemine ja võrdlemine;
- 2) raku mudeli ehitamine või uurimine multimeedia materjalide toel;
- 3) seemnete idanemise uurimine erinevates keskkonnatingimustes;
- 4) taimede ja loomade kohanemise uurimine muutuvates keskkonnatingimustes;

5) organismide eluavalduste uurimine looduses.

Inimene

Inimese ehitus: elundid ja elundkonnad. Elundkondade ülesanded. Organismi terviklikkus. Tervislikud eluviisid. Inimese põlvnemine. Inimese võrdlus selgroogsete loomadega. Taimed, loomad, seened ja mikroorganismid inimese kasutuses.

Mõisted: elund, kude, elundkond, nahk, lihased, luustik, süda, veresoon, arter, veen, kopsud, maks, magu, soolestik, peensool, jämesool, pärak, meeleelundid, närvid, peaaju, seljaaju, munandid, munasarjad, emakas, viljastumine, näärmed, neerud.

Praktilised tööd:

- 1) elundi mudeli valmistamine ja/või talitluse uurimine;
- 2) katsed ja laboritööd inimese elundite talitluse uurimiseks;
- 3) ülevaate koostamine inimese seosest ühe taime-, looma- ja seeneliigi või bakterirühmaga;
- 4) menüü analüüsimine, lähtudes tervisliku toitumise põhimõtetest.

Lõiming

Matemaatika: suured arvud, pikkus- ja ajaühikud; arvude vähendamine ja suurendamine teatud arv korda; temaatikaga seotud tekstülesanded; katsed- tingimuste ja tulemuste ülesmärkimine; osadeks jagamine-osamäära hindamine ja märkimine õpitud hariliku murruga;

Eesti keel: tekstide lugemine, mõistmine ja sisu jutustamine, erinevate allikate kasutamine õppimine, tööde esitlemine, tekst- ja probleemülesannete lahendamine.

Kunstiõpetus ja tehnoloogia: gloobuse, planeetide ja vulkaani mudeli valmistamine. Ühistööde tegemine erinevatel teemadel, nt “Meie klass”, “Inimene”, “Eesti maakaart” jne; vastava temaatika kasutamine erinevates joonistustes ja maalimises.

Kehaline kasvatus: orienteerumine metsas- ülesanded koosluste kohta; matkamine, väljasõidud erinevatesse paikadesse mere äärde, niidule, üleujutatud alale (kevadine Tuhala) jm

5. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Jõgi ja järv. Vesi kui elukeskkond

Õpilane:

- 1) kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel;
- 2) oskab korraldada loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi;
- 3) nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;
- 4) iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine);
- 5) iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves;
- 6) kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike;
- 7) toob näiteid taimede ja loomade kohastumise kohta eluks vees ja veekogude ääres;
- 8) koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke.

Vesi kui aine, vee kasutamine

Õpilane:

- 1) kirjeldab vee olekuid, nimetab jää sulamis-, vee külmumis- ja keemistemperatuuri;
- 2) teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid;
- 3) selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katsega erinevate pinnaste vee läbilaskvust;
- 4) kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust;
- 5) toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele.

Asulaelukeskkonnana

Õpilane:

- 1) näitab kaardil Eesti maakonnakeskusi ja suuremaid linnu;
- 2) võrdleb erinevate teabeallikate järgi oma koduasulat mõne teise asulaga;
- 3) kirjeldab elutingimusi asulas ning toob näiteid inimkaaslejate loomade kohta;
- 4) koostab asulat iseloomustavaid toiduahelaid;
- 5) võrdleb keskkonnatingimusi maa-asulas ja linnas;
- 6) toob näiteid asula elustikku ja inimese tervist kahjustavate tegurite kohta;
- 7) hindab kodukoha õhu seisundit samblike esinemise põhjal;
- 8) teeb ettepanekuid keskkonnaseisundi parandamiseks koduasulas.

Pinnavormid ja pinnamood

Õpilane:

- 1) kirjeldab samakõrgusjoonte järgi pinnavormi kuju, absoluutset ja suhtelist kõrgust ning nõlvade kallet;
- 2) kirjeldab kaardi järgi oma kodumaakonna ja Eesti pinnamoodi, nimetades ning näidates pinnavorme kaardil;
- 3) toob näiteid mandrijää mõju kohta Eesti pinnamoe kujunemisele;
- 4) selgitab pinnamoe mõju inimtegevusele ja toob näiteid inimtegevuse mõju kohta koduümbruse pinnamoele.

Soo elukeskkonnana

Õpilane:

- 1) kirjeldab kaardi järgi soode paiknemist Eestis ja oma kodumaakonnas;
- 2) oskab põhjendada Eesti sooderohkust;
- 3) selgitab soode kujunemist ja arengut;
- 4) seostab raba kui elukeskkonna eripära turbasambla ehituse ja omadustega;

- 5) võrdleb taimede kasvutingimusi madalsoos ja rabas;
- 6) koostab soo kooslust iseloomustavaid toiduahelaid;
- 7) selgitab soode tähtsust ja kaitse vajadust.

Õppesisu

Jõgi ja järv. Vesi kui elukeskkond

Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus.

Mõisted: jõgi, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, jõe langus, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, järv, umbjärv, läbivoolujärv, rannajärv, tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduahel, toiduvõrgustik, hõljum, rohevetikas, vesikirp, veeõitsemine, kaldataim, veetaimed, lepiskala, röövkala.

Praktilised tööd:

- 1) loodusteaduslik uurimus Amrita tiigi näitel: probleemi seadmine ja uurimisküsimuste esitamine, andmete kogumine, analüüs ning tulemuste üldistamine ja esitamine;
- 2) kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate järgi;
- 3) veeorganismide määramine lihtsamate määramistabelite põhjal;
- 4) vesikatku elutegevuse uurimine;
- 5) tutvumine eluslooduse häältega, kasutades audiovisuaalseid materjale.

Vesi kui aine, vee kasutamine

Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus. Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.

Mõisted: aine, tahkis, vedelik, gaas, aurumine, veeldumine, tahkumine, sulamine, soojuspaisumine, märgamine, kapillaarsus, aine olek, kokkusurutavus, voolavus, lenduvus, põhjavesi, allikas, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtrimine.

Praktilised tööd:

- 1) vee omaduste uurimine (vee oleku muutumine, vee soojuspaisumine, vee liikumine soojendamisel, märgamine, kapillaarsus);
- 2) erinevate vete võrdlemine;
- 3) vee liikumine erinevates pinnastes;
- 4) vee puhastamine erinevatel viisidel;
- 5) vee kasutamise uurimine kodus või koolis.

Asulaelukeskkonnana

Elukeskkond maa-asulas ja linnas. Eesti linnad. Koduasula plaan. Elutingimused asulas. Taimed ja loomad asulas.

Mõisted: tehiskooslus, asula plaan, parasiit, inimkaasleja loom, park.

Praktilised tööde:

- 1) Eestit või Harjumaad tutvustava ülevaate koostamine;
- 2) õppekäik asula elustikuga tutvumiseks;
- 3) keskkonnaseisundi uurimine Lilleorus;
- 4) minu unistuste asula – keskkonnahoidliku elukeskkonna mudeli koostamine.

Pinnavormid ja pinnamood

Pinnavormid, nende kujutamine kaardil. Kodukoha ja Eesti pinnavormid ning pinnamood. Suuremad kõrgustikud, madalikud ja tasandikud, Põhja-Eesti paekallas. Mandrijää osa pinnamoe kujunemises. Pinnamoe mõju inimtegevusele ja inimese kujundatud pinnavormid.

Mõisted: pinnavorm, kungas, org, nõgu, mägi, nõlv, jalam, samakõrgusjoon, suhteline ja absoluutne kõrgus, kõrgustik, tasandik, madalik, paekallas, pinnamood, mandrijää, voor, moreen, rändrahn.

Praktilised tööd:

künka mudeli koostamine ning künka kujutamine kaardil samakõrgusjoontega;

2) koduümbruse pinnavormide ja pinnamoe kirjeldamine.

Soo elukeskkonnana

Soo elukeskkonnana. Soode teke ja paiknemine. Soode areng: madalsoo, siirdesoo ja raba. Elutingimused soos. Soode elustik. Soode tähtsus. Turba kasutamine. Kütteturba tootmise tehnoloogia.

Mõisted: madalsoo, siirdesoo, raba, älves, laugas, turbasammal, turvas.

Praktilised tööd:

1) sookoosluse uurimine õppekäigu, mudelite või veebimaterjalide põhjal;

2) turbasambla omaduste uurimine;

3) kollektsiooni koostamine õppekursioonil.

Lõiming:

Matemaatika: andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; tabelite ja jooniste lugemine ning koostamine. Plaanide ja kaartide lugemine- vähendamine-suurendamine teatud arv kordi; graafikute ja sektorgrammide koostamine andmete põhjal ja nende lugemine, andmete põhjal arvutamine; praktiliste ja eluliste ülesannete lahendamine.

Eesti keel ja kirjandus: vaatluste ja nähtuste kirjeldamine, teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine. Oma töö esitlemine ja põhjendamine. Referaadi või mõne muu väiksema ettekande koostamine; loovjutukese kirjutamine väljasõidul nähtu ja kogetu kohta; looduskirjelduste esiletoomine kirjandusteostest- mõne Eestmaa paigaga seotud kirjelduse lugemine nt Soomaa kohta; lugemine loomadest, nende elukeskkonna kirjeldustest ja toimetustest.

Kunst ja tehnoloogia: Oma kodukoha plaani tegemine kunstilises vormis; kõrgusjoonte õppimine läbi voolimise; temaatilised joonistused ja maalimine, nt “Eesti paekallas”, “Soo” jt; vee voolamist arvestava mudeli meisterdamine, veepuhasti.

Kehaline kasvatus: orienteerumine tänavate kaardi järgi; matkad, väljasõidud erinevate pinnavormidega piirkondadesse (Jägala kost, Põhja-Eesti pankrannik, Aegviidu järved, mis on tekkinud jääaja taandumisel jne); talispordi sidumine teadmistega vee kohta- millal sulab, külmetab, mis siis juhtub, kuidas hooldada enda varustust.

Võõrkeeled: mõne lühikese kirjeldava luuletuse õppimine; loomade kirjeldamine; oma kodukoha kirjeldamine; võõrale tee juhatamine plaani või kaardi järgi.

6. klass

Õppemaht: 3 tundi nädalas, 105 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Muld elukeskkonnana

Õpilane:

- 1) kirjeldab ja võrdleb erinevaid mullaproove, nimetades mulla koostisosi;
- 2) põhjendab katsega, et mullas on õhku ja vett;
- 3) selgitab muldade kujunemist ja mulla tähtsust looduses;
- 4) tunneb mullakaeves ära huumushorisoni;
- 5) kirjeldab huumuse teket ja selle osa aineringes.

Aed ja põld elukeskkonnana

Õpilane:

- 1) selgitab fotosünteesi tähtsust orgaanilise aine tekkes;
- 2) kirjeldab mullaelustikku ning toob näiteid seoste kohta erinevate mullaorganismide vahel;
- 3) toob esile aia- ja põllukoosluse sarnasused ning selgitab inimese rolli nende koosluste kujunemises;

- 4) tunneb õpitud kultuurtaimi ja rühmitab neid;
- 5) koostab õpitud liikidest toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- 6) toob näiteid saagikust mõjutavate tegurite kohta;
- 7) võrdleb keemilist ja biotõrjet ning põhjendab, miks tasub eelistada mahepõllumajanduse tooteid;
- 8) toob näiteid muldade kahjustumise põhjuste ja nende tagajärgede kohta;
- 9) toob näiteid põllumajandussaaduste osa kohta igapäevases toidus.

Mets elukeskkonnana

Õpilane:

- 1) kirjeldab metsa kui ökosüsteemi, sh keskkonnatingimusi metsas;
- 2) võrdleb männi ja kuuse kohastumust;
- 3) iseloomustab ja võrdleb peamisi metsatüüpe kasvutingimuste järgi;
- 4) võrdleb metsatüüpide erinevates rinnetes kasvavaid taimi;
- 5) koostab metsakooslust iseloomustavaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- 6) selgitab, kuidas kaitsta elurikkust metsas;
- 7) selgitab loodus- ja majandusmetsade kujunemist, nimetab säästva metsanduse põhimõtteid.

Õhk

Õpilane:

- 1) mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda;
- 2) võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed) Eesti erinevates osades;
- 3) iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi järgi valdavaid tuuli Eestis;

- 4) kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet;
- 5) iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus;
- 6) selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamiselning hapniku tähtsust organismidele;
- 7) teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel;
- 8) toob näiteid õhkkeskkonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel;
- 9) nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist.

Läänemeri elukeskkonnana

Õpilane:

- 1) näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari;
- 2) võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuure;
- 3) iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel;
- 4) iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi;
- 5) selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjusi ja riimveekoguelustiku eripära;
- 6) võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres;
- 7) kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres;
- 8) määrab lihtsamate määramistabelite järgi Läänemere selgrootuid ja selgroogseid;
- 9) koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke;
- 10) selgitab Läänemere reostumise põhjusi ja kaitsmise võimalusi.

Elukeskkond Eestis

Õpilane:

- 1) kirjeldab tootjate, tarbijate ja lagundajate rolli aineringes ning selgitab toitumissuhteid ökosüsteemis;

- 2) kirjeldab ökosüsteemi elusat ja eluta osa ning selgitab loodusliku tasakaalu olulisust ökosüsteemides;
- 3) põhjendab aineringe olulisust;
- 4) kirjeldab inimese mõju looduskeskkonnale ja selgitab, kuidas võivad muutused keskkonnas põhjustada elustiku muutusi;
- 5) koostab õpitud kooslustevahelisi toimivaid toiduahelaid ja toiduvõrgustikke;
- 6) selgitab toitumissuhteid: parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents.

Eesti loodusvarad

Õpilane:

- 1) nimetab taastuvaid ja taastumatuid loodusvarasid Eestis ning toob nende kasutamise näiteid;
- 2) oskab eristada graniiti, paekivi, põlevkivi, liiva, kruusa, savi ja turvast;
- 3) toob näiteid taastuvenergia tootmise ja kasutamise võimaluste kohta oma kodukohas;
- 4) selgitab mõistliku tarbimise vajadust, lähtudes seosest loodusvarad – tarbimine – jäätmed.

Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis

Õpilane:

- 1) selgitab looduskaitse vajalikkust, toob näiteid kaitsealade, kaitsealuste liikide ja üksikobjektide kohta;
- 2) kirjeldab kaardi järgi kaitsealade paiknemist Eestis, sh oma kodukohas;
- 3) põhjendab niidu kui Eesti liigirikkaima koosluse elurikkust ja kaitsmise vajalikkust;
- 4) selgitab keskkonnakaitse vajalikkust;
- 5) põhjendab olmeprügi sortimise ja töötlemise vajadust ning sordib olmeprügi;
- 6) analüüsib enda ja oma pere tarbimist ning hindab selle mõju keskkonnale;
- 7) toob näiteid kodukoha ja Eesti keskkonnaprobleemide kohta ning pakub nende lahendamise võimalusi.

Õppesisu

Muld elukeskkonnana

Mulla koostis. Muldade teke ja areng. Mullaorganismid. Aineringe. Mulla osa kooslustes. Mullakaeve. Vee liikumine mullas.

Mõisted: muld, kivimite murenemine, mulla tahke osa, mullasõmerad, mullaõhk, mullavesi, huumus, huumushorisont, liivmuld, savimuld.

Praktilised tööd:

- 1) mullaproovide võtmine, kirjeldamine ja võrdlemine. Komposti valmistamine;
- 2) vee- ja õhusisalduse kindlakstegemine mullas;
- 3) mulla ja turba võrdlemine;
- 4) mullakaeve kirjeldamine ühe õpitava koosluse (Lilleoru aia, põllu, metsa, niidu) näitel.

Aed ja põld elukeskkonnana

Mulla viljakus. Aed kui kooslus. Fotosüntees. Aiataimed. Viljapuu- ja juurviljaaed ja iluaed. Põld kui kooslus. Keemilise tõrje mõju loodusele. Mahepõllumajandus. Inimtegevuse mõju mullale. Mulla reostumine ja hävimine. Mulla kaitse.

Mõisted: fotosüntees, väetis, viljavaheldus, liblikõielised, mügarbakterid, sümbioos, kultuurtaim, umbrohi, kahjurid, taimehaigused, keemiline tõrje, biotõrje, mahepõllumajandus, köögi- ja puuvili, sort, maitsetaim, ravimtaim, iluaed.

Praktilised tööd:

- 1) komposti tekkimise uurimine Lilleoru tarbeaias;
- 2) ühe Lilleoru aia- või põllutaimega seotud elustiku uurimine;
- 3) aia- ja põllukultuuride kirjeldamine ning võrdlemine, kasutades konkreetseid näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale;

4) uurimus aia- ja põllusaaduste osast igapäevases menüüs või uurimus ühe põllumajandussaaduse (sh loomakasvatussaaduse) töötlemisest toiduaineks.

Mets elukeskkonnana

Elutingimused metsas. Mets kui elukooslus. Eesti metsad. Metsarinded. Nõmme-, palu-, laane- ja salumets. Eesti metsade iseloomulikud liigid, nendevahelised seosed. Metsade tähtsus ja kasutamine. Puidu töötlemine. Metsade kaitse.

Mõisted: ökosüsteem, põlismets, loodusmets, majandusmets, jahiulukid, sõralised, tippkiskja, metsarinded, metsatüübid: nõmmemets, palumets, salumets, laanemets.

Praktilised tööd:

- 1) tutvumine metsa kui koosluse ja selle elustikuga;
- 2) Eesti metsade valdavate puuliikide võrdlemine, kasutades näidisobjekte või veebipõhiseid õppematerjale;
- 3) uurimus: Lilleoru mets igapäevaelus / metsaga seotud tarbeesemed;
- 4) metsloomade tegutsemisjälgede uurimine.

Õhk

Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed. Veeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine.

Hapniku tähtsus looduslikes protsessides: hingamine, põlemine ja kõdunemine. Õhk elukeskkonnana. Organismide kohastumine õhkkeskkonnaga. Õhu saastumise vältimine.

Mõisted: õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, veeringe, ilm, ilmastik, hingamine, põlemine, kõdunemine, tolmlamine.

Praktilised tööd:

- 1) õhu omaduste ja koostise uurimine: küünla põlemine suletud anumal; õhu kokkusurutavus; õhu paisumine soojenedes, veeauru kondenseerumine;

- 2) temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine;
- 3) erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine EMHI kodulehe ilmakaartide järgi.

Läänemeri elukeskkonnana

Vesi Läänemeres – merevee omadused. Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared. Läänemere mõju ilmastikule. Läänemere rannik. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik ja iseloomulikud liigid ning nende vahelised seosed. Mere mõju inimtegevusele ja rannaasustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse.

Mõisted: vee soolsus, segu, lahus, lahusti, riimvesi, rannajoon, rand, rannik, laug- ja järskrannik, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala, rannikulinnud.

Praktilised tööd:

- 1) erineva soolsusega lahuste tegemine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolsust. Soolase vee aurustamine;
- 2) Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi (kujutluskaart);
- 3) Läänemere, selle elustiku, rannikuasustuse ja inimtegevuse kirjeldamine erinevate teabeallikate järgi;
- 4) õlireostuse mõju uurimine elustikule;
- 5) Läänemere probleemide analüüsimine, tuginedes erinevatele allikatele.

Elukeskkond Eestis

Ülevaade eluslooduse mitmekesisusest Eestis. Tootjad, tarbijad ja lagundajad. Toitumissuhted ökosüsteemis. Inimese mõju ökosüsteemidele.

Mõisted: toiduvõrgustik, laguahel, energia, parasitism, kisklus, sümbioos, konkurents.

Praktilised tööd

- 1) ökosüsteemi uurimine mudelitega;
- 2) veebipõhiste õpikeskkondade kasutamine toiduahelate ja toiduvõrgustike uurimiseks.

Eesti loodusvarad

Praktilised tööd:

- 1) setete ja kivimite kirjeldamine ning võrdlemine;
- 2) perekonna/kooli energiatarbimise uurimus;
- 3) ülevaate koostamine loodusvarade kasutamisest oma kodukohas.

Õppesisu

Eesti loodusvarad, nende kasutamine ja kaitse. Loodusvarad energiaallikatena. Eesti maavarad, nende kaevandamine ja kasutamine. Kaevanduste ja karjääride kasutamisega seotud keskkonnaprobleemid.

Mõisted: loodusvarad, taastuvad ja taastumatud loodusvarad, maavarad, setted, liiv, kruus, savi, turvas, kivim, lubjakivi, graniit, põlevkivi, karjäär, maa-alune kaevandus, energia, soojus- ja elektrienergia.

Loodus- ja keskkonnakaitse Eestis

Inimese mõju keskkonnale. Looduskaitse Eestis. Bioloogilise mitmekesisuse kaitse. Kaitsealad. Niit kui Eesti liigirikkaim kooslus. Kodukoha looduskeskkonna muutumine inimtegevuse tagajärjel. Jäätmekäitlus. Säästev tarbimine.

Mõisted: looduskaitse, bioloogiline mitmekesisus, looduslik niit, kulturniit, puisniit, pärandkooslus, keskkonnakaitse, jäätmed, ökomärgis, kaitsealused üksikobjektid, kaitsealad: looduskaitsealad, rahvuspargid, maastikukaitsealad.

Praktilised tööd:

- 1) Rae valla või lähiümbruse ettevõtte keskkonnamõju uurimine või ülevaate koostamine kodukoha ühest keskkonnaprobleemist;
- 2) individuaalse tegevuskava koostamine keskkonnahoidlikuks käitumiseks;
- 3) erinevate infoallikate põhjal ülevaate koostamine ühe kaitsealuse liigi või kaitseala kohta;
- 4) õppekäik kaitsealale.

Lõiming:

Matemaatika: andmete kogumine, tõlgendamine ja esitamine; tabelite ja jooniste lugemine ning koostamine; kalendri, sh külvikalendri lugemine; pindala ja ümbermõõdu arvutamine praktilistel töödel aias, vastava teemaga probleem- ja tekstülesannete lahendamine klassiruumis; koguste välja arvutamine ja võrdlemine; raskus- ja pikkusühikute kasutamine; ruumala arvutamine; kogub praktilises tegevuses andmeid oma pere vee- või energiatarbimist ning olmejäätmete teket, analüüsib neid ja hindab nende mõju keskkonnale-teeb andmete põhjal ettepanekuid vee, energia ning materjalide säästmiseks.

Eesti keel ja kirjandus: vaatluste ja nähtuste kirjeldamine, teabeallikate abil töötamine ning kirjelduste ja iseloomustuste koostamine (nt ühe konkreetse liigi kohta, maavara või Eesti piirkonna kohta); oma töö esitlemine ja põhjendamine. Uurimusküsimuse, hüpoteesi sõnastamine, mõttekaardi kasutamine; kirjelduste kirjutamine, oma kogemusest kirjutamine; temaatiliste kirjandusteoste lugemine; erinevate tekstiliikide käsitlemine nagu teabetekst (juhendid, teadusartiklid jm mis puudutab näiteks põllumajandust), populaarteaduslikud tekstid; juhendite või teavituslehtede lugemine- mida mingi toiduaine sisaldab jms.

Kehaline kasvatus: praktilised füüsilised tööd aias- oma jõu hindamine, üldfüüsilise jõu kasvatamine; matkad, väljasõidud erinevatesse paikadesse (talud, kus tegeletakse metsanduse või põllundusega);

Ajalugu: põllumajanduse areng ajaloolistes piirkondades nii Eestis kui ka mujal (Egiptus, Assüüria jt), selle mõju asulate tekkimisel; vesi- jõgede, järvede tähtsus ajalooliste asulate tekkimisel; elutingimuste kujunemine nii vanas maailmas kui ka Läänemere ääres; Eesti loodusvarad ajaloolises kaubanduses, nende tähtsus sellel ajal; Ajalooliste teadmiste võrdlemine tänapäevase eluga- nt kas kaubaartiklid on jäänud samaks jms;

Võõrkeel: vastava maa, kus seda võõrkeelt räägitakse võrdlemine Eestiga- loodus, kultuur, maavarad, pinnamood jne (nt Šotimaa on mägisem kui Eesti, Soomes on rohkem väikseid järvi kui Eestis). Vastava riigi looduse kirjeldamine; vastava riigi teadlase kohta lugemine; mõttekaardi koostamine..

Kunst ja tehnoloogia: erinevate mudelite loomine; loodusmaterjalide kasutamine on teoste valmistamisel, ekskursioonide, õppekäikudel kogetu kujutamine; keskkonnateadlik looming- taaskasutatavate materjalide kasutamine; ümberdisainimine.

9.2.5 Valdkond “Sotsiaalained”

I Üldalused

Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Sotsiaalainete valdkonnapädevusega taotletakse õpilase toimetulekut iseendaga, suutlikkust toimida lähikonnas, valmisolekut ja oskust olla aktiivne ning vastutustundlik kodanik, oskust mõtestada ühiskondlikke suhteid minevikuühiskondades lähtuvalt ajaloolisest kontekstist ja üldinimlikest väärtustest. Sotsiaalainete õpetamise kaudu taotletakse, et õpilane: 1) tunneb huvi enda arengu vastu, hindab ennast adekvaatselt, analüüsib oma võimalusi, usub endasse ja kavandab oma tegevusi, võtab eakohase vastutuse oma tuleviku kujundamise eest, väärtustab loovust ja ettevõtlikkust ning arendab endas neid omadusi ja pädevusi; 2) õpib tundma ennast, märkama enda emotsioone ja mõtteid, teeb neil vahet ja suudab eakohaselt ennast reguleerida erinevates suhtlus- ja käitumissituatsioonides 3) õpib märkama oma tähelepanu fookust ja suudab seda teadlikult suunata või hoida vajalikul tegevusel või objektil; harjutab läbi teadliku suunamise keskendumisvõimet 4) teab oma õigusi ja kohustusi, järgib seadusi, üldinimlike väärtusi ja üldtunnustatud käitumisnorme, kujundab oma arvamuse ja vastutustunnet 4) valdab infootsimise meetodeid, hindab kriitiliselt allikate usaldusväärsust ja teabe sisu; väärtustab teaduspõhist maailmapilti ja kujundab enda seisukoha; 5) aktsepteerib inimeste individuaalseid erinevusi, kultuurilist ja maailmavaatelist mitmekesisust, suhtub neisse sallivalt, kui need pole inimväärikust alandavad või inimsusevastased; 6) tunnetab oma rolli Eesti kultuuripärandi hoidja ja kandjana, väärtustab inimkonna kultuuripärandit ja aktsepteerib kultuurierinevusi; 7) hoolib endast ja teistest, järgib tervislikke eluviise, käitub turvaliselt enda ja teiste inimeste suhtes, hoiab keskkonda, on teadlik tarbija. 1) tunneb huvi kogukonna, rahva ja maailma arengu vastu, mõistab ühiskonnas toimunud ja toimuvate muutuste põhjusi, tagajärgi ja seoseid;

Valdkonna “Sotsiaalained” alla kuuluvad II kooliastmes järgmised õppeained: ajalugu 5.-6. klass, inimeseõpetuse 4.-6. klass ning ühiskonnaõpetus 6.klass.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees.

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega. Laiendatakse õpikeskkonda: sotsiaal-kultuuriline ja ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised), asutused, muuseumid, näitused, raamatukogu, looduskeskkond, kohaliku omavalitsuse ja riigiasutused, ettevõtted, mittetulundusühingud, arhiivid jm. Õpilastele võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, kohtuda erinevate inimestega, kaasata vanemaid jne, milleks Lilleoru Põhikooli asukoht ja kontseptsioon annab suurepärase võimaluse. Taotluseks on, et ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane.

Sotsiaalainetes käsitletakse inimese ja ühiskonna toimimist minevikus ning tänapäeval. Sotsiaalainete vahendusel kujuneb õpilastes võime näha ühiskonna arengus põhjuslikke jm seoseid ning teha teadlikke valikuid seonduvalt iseenda ja sotsiaalse keskkonnaga, lähtudes ühiskonnas kehtivatest väärtustest ja moraalinormidest, ning toimida kõlbelise ja vastutustundliku ühiskonnaliikmena ning isiksusena.

Ajaloo omandavad õpilased kultuuriruumis orienteerumiseks vajalikke teadmisi oma kodukoha ja maailma minevikust ning kultuuripärandist. Aine vahendusel suunatakse õpilane teadvustama, analüüsima ja kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende omavahelisi seoseid ja seoseid tänapäevaga ning ajaloo-sündmuste erineva tõlgendamise põhjusi. Ajalooõpetus aitab kaasa teistes õppeainetes õpitava tervikuks sidumisele ning kujundab oskust mõista minevikunähtuste mõjul toimuvat arengut.

Inimeseõpetus lõimib õppesisu kõigis kooliastmes, toetades õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Inimeseõpetuse üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja üldinimlikke väärtusi, nagu ausus, hoolivus, vastutustunne ning õiglus.

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks. Õppeaine üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidenteedi ja ühiskonna sidususe tugevnemiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks.

Kõik sotsiaalvaldkonna ained on toeks, et õpilasel areneks suutlikkus analüüsida oma käitumist ja selle tagajärgi sobival viisil ning õppida eelnevatest ajaloolistest olukordadest, aktsepteerida inimeste erinevusi ning arvestada neid suheldes; ennast kehtestada, seista vastu ebaõiglusele viisil, mis ei kahjusta enda ega teiste huve ega vajadusi. Sotsiaalvaldkonna õppeainete kaudu õpitakse tunda ning järgima ühiskonnas kehtivaid väärtusi, norme ja reegleid, omandatakse teadmisi, oskusi ja hoiakuid sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimeste vastastikustest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas, kogukonnas ning ühiskonnas. Sotsiaalainete kaudu kujundatakse alus maailmavaatelise mitmekesisusega arvestamiseks ning valmisolek dialoogiks erineva maailmavaate esindajatega. Kõigi valdkonna õppeainete seisukohalt on tähtis koostööoskus ja töötamine rühmas.

Sotsiaalvaldkonna õppeained annavad mitmekülgsed võimalusi **üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks**, mis on kirjeldatud Lilleoru Põhikooli õppekava üldosas. Üldpädevuste saavutamist toetab valdkonna siseselt ja -üleselt õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine. Selle tulemusel kujuneb õpilasel suutlikkus rakendada oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades, kujundada oma väärtushoiakuid ja -hinnanguid ning võimalus omandada ettekujutus ühiskonna kui terviku arengust. Lilleoru Põhikoolis koonduvad riiklikud üldpädevused kolme võtmepädevuse alla: miniateadlikkus, loomulik õppimine ja ideest tesotuseni. Võtmepädevused on aluseks nii lõiminguks kui ka õpetajate süsteemses koostöös toimivatele tegevustele ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks.

4. Õppekava läbivad teemad

Valdkonna õppeainete eesmärgiseade, õpitulemuste ning õppesisu kavandamisel on erineval määral silmas peetud kõiki õppekava läbivaid teemasid olenevalt kooliastmest, õppeaine spetsiifikast ja seostest ühe või teise läbiva teemaga.

Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega aidatakse õpilasel kujuneda isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elukäiku teadlike otsuste kaudu, et teha mõistlikke kutsevalikuid. Tutvustatakse sotsiaalvaldkonnaga enim seotuid ameteid, erialasid ja edasiõppimise võimalusi. Õpilased saavad aru tööturu olukorrast ja tulevikuprognosidest,

tööõigusest, erinevatest töödest. Õpilane hakkab analüüsima oma võimeid ja väärtusi ning seostama neid tulevase haridustee ja tööeluvalikutega, koostades esmase karjääriplaani.

Läbiva teemaga „Keskond ja jätkusuutlik areng“ toetatakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes püüab leida lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele, pidades silmas nende jätkusuutlikkust.

Läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähendust, on ühiskonda lõimitud, toetub oma tegevuses riigi kultuuritraditsioonidele ja arengusuundadele ning on kaasatud kohalikku kogukonda käsitlevate otsuste tegemisse.

Läbiva teema „Kultuuriline identiteet“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ja kultuuride muutumist ajaloo vältel ning kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktika eripärast nii ühiskonna ja terviku tasandil (rahvuskultuur) kui ka ühiskonna sees (regionaalne, professionaalne, klassi-, noorte- jms kultuur; subkultuur ja vastukultuur) ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust, on kultuuriliselt salliv ning koostööaldis.

Läbiva teema „Teabekeskond“ käsitlemisega toetatakse õpilase kujunemist infoteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat infokeskkonda ning suudab seda kriitiliselt analüüsida ja selles toimida olenevalt oma eesmärkidest ning ühiskonnas omaks võetud kommunikatsioonieetikast.

Läbiva teemaga „Tehnoloogia ja innovatsioon“ toetatakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja tänapäevaseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas.

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ käsitlemisega toetatakse õpilase kasvamist vaimselt, emotsionaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline käituma turvaliselt ning kujundama tervet keskkonda.

Läbiva teemaga „Väärtused ja kõlblus“ taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb nüüdisajal rahvusvaheliselt üldtunnustatud väärtusi ja

kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

5. Hindamise erisused

Ajaloo õpitulemuste hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutatusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õpetuluslikumaks kavandamiseks. Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu. Hindamise vormid sisaldavad 5. klassis suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist, samuti allika usaldusväärsust info edasikandmisel. Üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste seoste ja analüüsi ülesandeid. Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja ainealast õigekirja. 5. klassis ei kontrollita kontrolltöödega enam kui üht õpitud teemat korraga.

Inimeseõpetuses tähendab hindamine konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist, kusjuures põhiohk on õpilase arengu toetamisel, seejuures pakkudes võimalusi enesehindamiseks. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse kujundavat tagasisidet ka väärtuste ning hoiakute kohta. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö.

Ühiskonnaõpetuses antakse hinnang arutlusoskusele. Kokkuvõtva hinnanguks võib kasutada ka arvamustlugu ja juhtumianalüüsi, dokumendi ja kaardi tundmist, avatud ja etteantud vastustega ülesandeid, mõiste ja selgituse kokkuvõimist, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning info leidmist, kasutamist ja rühmitamist.

6. Õppekeskkond

Kool korraldab valdava osa õppest klassis, kuid loob võimalikult palju olukordi, kus õpilane saaks omandada teadmiseid väljaspool klassiruumi, et toetada valdkonna pädevuste ja teadmiste omandamist ja mitmeti seostamist. Klassiruumis kasutatakse ainekavasid toetavaid õppematerjale ja –vahendeid nagu erinevad seadused, kontuur- ja seinakaardid, teabekirjandus, pildimaterjal jms.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

Ajalugu

5. klass

Õppemaht: 1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Ajaarvamine ja ajalooallikad

Õpilane:

- 1) kasutab kontekstis mõisteid, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas;
- 2) teab ajaloo periodiseerimise üldisi põhimõtteid;
- 3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- 4) kasutab ajalookaarti ning töötab lihtsamate allikatega.

Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu

Õpilane:

- 1) kirjeldab mõnda kodukohas aset leidnud minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus;
- 2) teab kodukohast pärit silmapaistvaid isikuid ja nende saavutusi;
- 3) kirjeldab eluolu erinevusi maal ja linnas, sõja ja rahu ajal ning nende erinevusi minevikus ja nüüdisajal;
- 4) oskab koostada lihtsamat ajaliini ja lühijuttu ajaloolisest isikust ning mineviku eluolust.

Muinasaeg ja vanaaeg

Õpilane:

- 1) kirjeldab muinasaja inimese eluviisi ja tegevusalasid;
- 2) näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine;
- 3) teab, mis muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine;

- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, varanduslik ebavõrdsus, sugukond, hõim;
- 5) teab ning näitab kaardil Eesti ja kodukoha esimesi inimasustusalasid.

Õppesisu

Ajaarvamine ja ajalooallikad

Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.

Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv. Ajatelg.

Ajaloosündmused, ajaloolised isikud ja eluolu

Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas. Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.

Muinasaeg ja vanaaeg

Muinas- ja vanaaja periodiseerimine. Muinasaja arengujärgude üldiseloostus: kiviaja inimese tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine. Eesti muinasaja üldiseloostus, Pulli, Kunda. Muinasaegsed mälestised – kalmed ja asulakohad – ning arheoloogilised leiud. Kodukoha inimasustus muinasajal.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: mis on kroonika ja ajaloolised kirjad- millist väärtust nad omavad- oma lugude kirjutamine kroonikana või kirjana; ajaloolise ilukirjanduse lugemine; info, mida ilukirjandus meile ajaloo kohta võib rääkida- fakt ja arvamus; rahvakalender selle tähtsus ja kasutamine.

Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid-kuidas need ajalooliselt on kujunenud; milliseid arvutusi tehti Vana-Roomas ja teistes vana maailma riikides; positiivsed ja negatiivsed arvud- ajatelg, mille nullpunktiks on Kristuse sünd; Ajaloolised mõõtühikud- verst, aaker, küünar; künnimaa, vakamaa jms;

Loodusõpetus: informatsiooni leidmine kaardilt; loodustingimuste seos inimasulate tekkimisega; jõgede, järvede tähtsus esimeste riikide kujunemisel; põld, kesa, mets, alemaa jt- erinevate koosluste tähtsus põlluharimisel- nende efektiivsus seoses mullastiku, õhu ja vee kooslusega, sh ka maa väetamine või selle puudumine; maavarade kasutamine, nende järjestikune kasutuselevõtt (kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg);

Kunst: ajaloolised ehitised, kujutav kunst seoses käsitletavate ajaloo perioodidega; ehted ja tikandid; kanga kudumine; ajalooliste teemadega seotud projektide tegemine- nt, esimesed inimeste asulad- mudel, taimedest punutised, esimesed loodusmaterjalidest mänguasjad;

6. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Vanad Idamaad

Õpilane:

- 1) selgitab, miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid, ning näitab kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat;
- 2) kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse, Mesopotaamia või Juuda riigi näitel;
- 3) tunneb vanaaja kultuuri- ja teadussaavutusi: meditsiin, matemaatika, astronoomia, kirjandus, kujutav kunst, Egiptuse püramiidid ja Babüloni rippaiad; teab, et esimesed kirjasüsteemid olid kiilkiri ja hieroglüüfkiri;
- 4) seletab mõisteid linnriik, vaarao, muumia, sfinks, tempel, püramiid, preester, Vana Testament.

Vana-Kreeka

Õpilane:

- 1) näitab kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat ja Spartat;
- 2) teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist;

- 3) kirjeldab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport;
- 4) võrdleb Vana-Kreeka ühiskonnakorraldust Ateena ja Sparta näitel;
- 5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid polis, rahvakoosolek, akropol, agoraa, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, eepos, olümpiamängud, teater, tragöödia, komöödia, skulptuur, Trooja sõda, hellenid, tähestik.

Vana-Rooma

Õpilane:

- 1) näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot, Roomat, Konstantinoopolit, Ida-Roomat ja Lääne-Roomat;
- 2) teab Rooma riigi tekkelugu ning oskab tingmärkidest juhitudes näidata kaardil Rooma riigi territooriumi ja selle laienemist;
- 3) iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis;
- 4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid vabariik, foorum, kapitoorium, Colosseum, patriits, plebei, konsul, senat, rahvatribuun, orjandus, amfiteater, gladiaator, leegion, kodusõda, kristlus, piibel, provints, Ida-Rooma, Lääne-Rooma, Kartaago, Konstantinoopol, ladina keel.

Õppesisu

Vanad Idamaad

Vanaaja sisu ja üldiseloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud.

Vana-Egiptuse riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Vaaraod Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon.

Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.

Israeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament, kümme käsku.

Vana-Kreeka

Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka loodus ja rahvastik, Kreet ja Mükene kultuur.

Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine.

Vana-Kreeka kultuur ja religioon, eluolu ja mütoloogia. Olümpiamängud. Homerose kangelaseepika, ajalookirjutus, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, vaasimaal. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus.

Vana-Rooma

Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, kuningad. Rooma Vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus. Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp.

Rooma keisririigi ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine.

Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud. Ristiusu teke, Uus Testament.

Lõiming:

Matemaatika: Araabia numbrite ajalooline taust; positiivsed ja negatiivsed arvud, nende seos ajalooliste sündmustega; probleemülesannete lahendamine; kaartide ja plaanide mõõtkavad; pindala arvutamine ja hoomamine (ajalooliste suurriikide pindalad); rahvaarvud, nende muutumine- suurenemine ja vähenemine; trigonomeetria kui eraldi aine kujunemine; trigonomeetria kasutamine maade avastuste ja meresõitude juures; matemaatilised suurused ja suhted arhitektuuri juures (Akropol, Peetri katedraal jt); kaldenurgad (püramiidid, akveduktid);

Loodusõpetus: aed ja põld elukeskkonnana; põlluharimise esimesed piirkonnad kaardil, kiviaja asulad Eesti alal; informatsiooni leidmine kaardilt; ilmakaared, taevakaart; tähtkujud ja nende järgi orienteerumine- maade avastamine ja meresõit; Euroopa kaart, riigid ajaloos ja tänapäeval; jõgede, järvede ja merede tähtsus; loodusmuutused ehk kliima muutused, mis on toonud kaasa rahvaste rännet ja poliitilisi otsuseid- vallutusi; loodustingimuste muutused, taimestik ja loomastik- suurte metsade kadumine nt Kreekas, tänapäeva Saksamaa aladel, mis tõi kaasa loomastiku muutuse jne.

Tehnoloogiaõpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest; ratas kui pöördeline leiutis inimkonna ajaloos; kiviheitemasina mudeli loomine; ujuvus ja vee

omadused- miks paadid, laevad olid esimesed sõidukid, millega pikki vahemaid läbiti- mudeli loomine.

Eesti keel ja kirjandus: piiblilood, erinevate rahvaste müüdid; teater- teatri kujunemine, erinevat liiki teatrid; teatri võlumaailm, müüdid, eepos; ajaloolised kirjad; esitluste ja referaatide koostamine; mõttekaartide kasutamine; fakt ja väide kirjandusteostes; esitluste tegemine ja esitamine.

Kehaline kasvatus: ajaloolised ja tänapäevased olümpiamängud; spordi eesmärk, meeskonnatöö, võit ja kaotus- eetilise suhtumine; väärtused; erinevate spordialade kujunemine, tänapäevased alad; meeskonnamängude mängimine.

Kunstiõpetus: keraamika; skulptuur, skulptuuride modelleerimine savist; bareljeefid; ajalooline arhitektuur, selle kandumine tänapäeva Euroopasse; kostüümid, maskid- nende ajalugu ja kujunemine Vana-Kreekas; dekoratsioonid; arhitektuur - püramiidid, templid
Kirjandus Mütoloogia

Võõrkeeled: õpitava keele maa kultuuri kujunemine- roomlaste vallutused Suurbritannias; keeleteaduslik taust Indo-Euroopa või ka teiste keelte kujunemisel; ajaloomiselt oluliste suurkujude tutvustamine-jõukohaste võõrkeelsete tekstide lugemine, kuulamine; mõttekaartide koostamine sõnavarade õppes; lühikese näidendi õppimine- nt, ajalooline komöödia.

Inimeseõpetus

4. klass

Õppemaht: 1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpioskused

Tervis

- 1) Kirjeldab õpilase tervist tugevdavate ja nõrgestavate tegurite ning harjumuste mõju füüsilisele tervisele ja õppimisvõimele.
- 2) Eristab, millised toidud on tervisele kasulikud. Kirjeldab esmaseid ravivõtteid külmetuse korral. *Demonstreerib õpituatsioonis esmaabi lihtsamate vigastuste puhul.

- 3) Teab, mida tähendab vaimne tervis, milline on õppimist soodustav keskkond, kuidas saab igati kaasa aidata selle soodustamisele;
- 4) Õpib tähelepanu- ja keskendumisvõimet teadlikult kasutama erinevates ülesannetes, teab, kuidas see aitab teda õppeprotsessi juures;
- 5) märkab oma tähelepanu liikumist erinevatel objektidel ning suunab seda suunata ja hoida õppeülesannete täitmise juures;
- 6) oskab märgata oma emotsioone ja neid turvalises ja toetatud keskkonnas juhtida, teab, millised tagajärjed kaasnevad, kui me seda ei tee.

Tervislik eluviis

- 1) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid toidulauas, poes, liikumisvalikuid tehes, meediat ja kommunikatsioonivahendeid kasutades;
- 2) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;
- 3) Nimetab ning võrdleb oma ja sõprade vaba aja tegevusi, huvisid.
- 4) oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest;
- 5) Analüüsib ühisvestluses situatsioonide, oma ja kaaslaste käitumisaktide ning emotsionaalsete seisundite põhjuseid ja tagajärgi.

Turvalisus ja riskikäitumine

Õpilane:

Teab, mis on kahjulikud tervisemõjud;

Oskab keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest ja situatsioonidest kasutades eakohaseid enesekohaseid oskusi ja pöörduvad esimesel võimalusel täiskasvanu poole;

Õppesisu

Tervis

Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Simulatsioonmängud abivajaja aitamiseks (nt, klassikaaslane löikas sõrme- kuidas aitan teda), millal peab helistama hädaabisse.

Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused. Märkamise, et heas õhkkonnas, sõbralikus klassiruumis on meeldiv õppida. Vestlused, arutelud, mõttekaartide koostamine ja vastavate juttude lugemine, sellest, kuidas üksteist toetada ja hoida.

Tähelepanu ja keskendumise paremaks muutmine lihtsate kuulamis-, vaatamis-kompimismängude abil (nt, kuula, milline pill mängib, kes meie klassist räägib, milline lind laulab, mustrite joonistamine mustrilehtede alusel; arva ära, kes või mis on kotis, kastis jne). Tähelepanu ja keskendumise- iseseisva töösuse järjepidev kujundamine. Emotsioonide märkamise, eristamise, nende mõju tundmaõppimine läbi juhitud mängude ja juttude analüüsi, läbi enda käitumise analüüsi.

Tervislik eluviis

kooliaste laiendab mina-käsitlust ning keskendub eakaaslaste mõju teemadele, mis selles vanuseastmes oluliseks muutuvad. Arendatakse varasemast põhjalikumalt sotsiaalseid oskusi, sh kehtestavat käitumist uimastite vm riskikäitumisega seotud olukordades. Eneseteadvuse ja iseseisvuse tõusuga muutuvad olulisteks ka tervise ning tervislike valikute teemad, näiteks toitumine, kehaline aktiivsus jms.

Turvalisus ja riskikäitumine

Klassireeglite kokkuleppimine, üldiste käitumisnormide järgimine. Kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest, kasutades tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi. Kuidas ja millal pöörduda abiks täiskasvanute poole.

Lõimimine:

Kunst: eneseväljendust toetavad tegevused; eelarvamusetu suhtumine teiste õpilaste töödese; plakatid.

Kehaline kasvatus: teadmised spordist ja liikumisviisidest; teadmised spordist ja liikumisviiside mõjust kehale, teadmised käitumisest ohuolukordades, lihtsad esmaabivõtted, teadmised spordist ja liikumisviisidest, ohutu liikumine ja liiklemine, kehalise aktiivsuse mõju tervisele.

Eesti keel ja kirjandus: eneseväljendus; erinevate tekstide lugemine lähtuvalt teemadest; plakatite tegemine- olulise ja vähem olulise info leidmine.

Loodusõpetus: inimene; tervislik elukeskkond; elu mitmekesisus maal; elukeskkond Eestis, lapse kodukohas- linna ja maa võrdlus. Uni kui üks komponent rütmist- maa ja päikese liikumine- loodusrütmid.

Matemaatika: tervisenäitajate leidmine ja kaardistamine, ülesmärkimine- pulsi mõõtmine, aja mõõtmine, kellaajalise päevaplaani tegemine.

Tehnoloogia: söögi tegemine- tervislikud retseptid, etikett ja koos söömine.

6. klassi ühiskonnaõpetus: tagajärgede arvestamine, vastutus otsustamisel, meedia ja teave

Loodusõpetus: tervislik elukeskkond, elu mitmekesisus maal, elukeskkonnad Eestis

5. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Tervis

Õpilane:

- 1) kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt;
- 2) teab enda põhilisi tervisenäitajaid ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust;
- 3) nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;
- 4) kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi;
- 5) mõistab tähelepanu- ja keskendumisvõime arendamise vajalikkust;
- 6) märkab oma tähelepanu liikumist erinevatel objektidel ning oskab seda juhtida;
- 7) oskab märgata oma emotsioone ja neid juhtida.

Tervislik eluviis

Õpilane:

- 1) oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus;
- 2) kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;
- 3) teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid;
- 4) oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest;
- 5) väärtustab tervislikku eluviisi.

Murdeiga ja kehalised muutused

Õpilane:

- 1) kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega;
- 2) aktseptib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda;
- 3) teab, et murdeiga on varieeruv ning igaihel on oma arengutempo;
- 4) teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.

Turvalisus ja riskikäitumine

Õpilane:

- 1) kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid;
- 2) selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida;
- 3) teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada, ning oskab abi kutsuda;
- 4) mõistab meedia kaudu suhtlemisel ohtusid oma käitumisele ja suhetele ning vastutust oma sõnade ja tegude eest;
- 5) demonstreerib õpitu olukorras, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ning teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus;
- 6) kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele;

7) väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist.

Õppesisu

Tervis

Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid.

Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.

Tähelepanu ja keskendumise paremaks muutmine teadvustatud harjutuste ja lõdvestusharjutuste abil. Tähelepanu liigutamine viie meelega kaudu. Emotsioonide märkamise, eristamise, nende mõju tundmaõppimine ja juhtimine.

Tervislik eluviis

Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid.

Kehalise aktiivsuse vormid ja põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.

Murdeiga ja kehalised muutused

Murdeiga inimese elukaas. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine.

Suguline küpsus ja soojätkamine.

Turvalisus ja riskikäitumine

Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise valikud tehes; iseenda vastutus. Vahendatud suhtlemine.

Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: suhtluse erinevad viisid ja kohad, suhtlusvahendid; sotsiaalmeedia mõju meile ja seal käitumine; samasust tekitava kirjanduse lugemine, mis käsitleb murdealise

probleeme, suhteid erinevate põlvkondade vahel; oma arvamuse väljendamine- nii suulised kui ka kirjalikud arutlused.

Matemaatika: Enda terviseandmete hindamine liikumise, vabaaja ja une kohta jne, nende põhjal graafikute tegemine, osamäära arvutamine jms

Loodusõpetus: tervislik eluviis- side loodusega, puhas ja tervislik toit; keskkonnahoid, prügisorteerimine- mida saab laps kasvava kodanikuna endast anda ja kuidas see tema enesetunnet mõjutab.

Kunst: eneseväljendus, mida tunnen, arvan; erinevad plakatid riskikäitumisest ja ohtudest või tervislikust toidust, hügieenist jne; kuidas kunstinäitustel käimine või kunsti tegemine mõjutab meie vaimset tunnet ja heaolu.

Kehaline kasvatus: eakohane liikumine, tervisesport; füüsiliste tervisenäitajate jälgimine- pulss; turvaline käitumine koolis ja ühistes mängudes, tegevustes;

Muusika: omaloomingu loomine, mis võib olla vaimse tervise hoidmise komponent; laulude laulmise mõju meie meeleolule; analüüs, kuidas üks muusikapala mõjutab meie meeleolu ühtmoodi ja teine loob hoopis teise meeleolu-erinevate muusikapalade kuulamine.

6. klass

Õppemaht: 2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Haigused ja esmaabi

Õpilane:

- 1) oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi;
- 2) kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral;
- 3) teab, kuidas ohuolukorras turvalistelt käituda ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik, päikesepiste jm);
- 4) nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada.

Keskkond ja tervis

Õpilane:

- 1) kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast;
- 2) toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust;
- 3) kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.

Suhtlemine

Mina ja suhtlemine

Õpilane:

- 1) analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades endas positiivset;
- 2) mõistab enesehinnangut mõjutavaid tegureid ja enesehinnangu kujunemist;
- 3) mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli;
- 4) mõistab tähelepanu- ja keskendumisvõime arendamise vajalikkust;
- 6) märkab oma tähelepanu liikumist erinevatel objektidel ning oskab seda juhtida;
- 7) oskab märgata oma emotsioone ja mõtteid ning neid juhtida.

Suhtlemine teistega

Õpilane:

- 1) teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust;
- 2) kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele;
- 3) demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise jt tõhusa suhtlemise võtteid;
- 4) mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid tugevdavalt väljendada;

- 5) teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele ja toob näiteid eelarvamuste mõju kohta igapäevasuhtluses;
- 6) eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele;
- 7) teab, et ei ütlemine on oma õiguste eest seismine, ning demonstreerib õpituatsioonis kehtestava käitumise võtteid.

Suhted teistega

Õpilane:

- 1) kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamise, jagamise, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus;
- 2) oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta;
- 3) väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist;
- 4) demonstreerib õpituatsioonis oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab empaatilist suhtlemist;
- 5) väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat;
- 6) kirjeldab kaaslaste mõju ja survet otsustele, mõistab otsuste tagajärgi;
- 7) mõistab isiku iseärasusi, teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi;
- 8) nimetab ning väärtustab enda ja teiste positiivseid omadusi ning teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi.

Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus

Õpilane:

- 1) teab probleemide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpituatsioonis kasutada;
- 2) kirjeldab erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid ning mõistab nende tagajärgi;
- 3) selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut;
- 4) selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning aktseptib konflikte kui osa elust;

5) teab konfliktide lahendamise tõhusaid viise ja demonstreerib neid õpituatsioonis.

Õppesisu

Keskkond ja tervis

Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana.

Haigused ja esmaabi

Levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine.

Kuidas

Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades. Käitumine õnnetusjuhtumi korral.

Suhtlemine

Mina ja suhtlemine

Enesesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine. Tähelepanu ja keskendumise paremaks muutmine lihtsate Mindfulnessi ja lõdvestusharjutuste abil. Tähelepanu liigutamine viie meele kaudu. Emotsioonide ja mõtete märkamine, eristamine, nende mõju tundmaõppimine ning juhtimine.

Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul.

Suhted teistega

Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhetes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve.

Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed.

Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine. Positiivne suhtumine ja selle väljatoomine erinevates situatsioonides. Keskendumine positiivsele mitte puudujäägile või kriitikale.

Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus

Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel.

Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.

Lõimimine:

Kunst: eneseväljendust toetavad tegevused; eelarvamused suhtumine teiste õpilaste töödese; positiivse ja meeldiva väljatoomine; plakatid.

Kehaline kasvatus: teadmised spordist ja liikumisviisidest; teadmised spordist ja liikumisviiside mõjust kehale, teadmised käitumisest ohuolukordades, lihtsad esmaabivõtted, teadmised spordist ja liikumisviisidest, ohutu liikumine ja liiklemine, kehalise aktiivsuse mõju tervisele.

Eesti keel ja kirjandus: eneseväljendus; erinevate tekstide lugemine lähtuvalt teemadest; plakatite tegemine- ohustava käitumise väljatoomine ja eakaaslaste hoiatamine; noorsookirjanduse lugemine vastavatel teemadel;

Loodusõpetus: inimene; tervislik elukeskkond; elu mitmekesisus maal; elukeskkond Eestis- maavarade kaevandamisega seotud loodus- ja tervise riskid,

Matemaatika: tervisenäitajate leidmine ja kaardistamine, ülesmärkimine- pulsi mõõtmine, aja mõõtmine. Tervisliku päevaplaani koostamine, enda käitumise märkimine graafikusse.

Tehnoloogia: söögi tegemine- tervislikud retseptid, etikett ja koos söömine.

Ühiskonnaõpetus: tagajärgede arvestamine, vastutus otsustamisel, meedia ja teave

Loodusõpetus: tervislik elukeskkond, elu mitmekesisus maal, elukeskkonnad Eestis

Ühiskonnaõpetus

6. klass

Õppemaht: 1 tundi nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Sotsiaalsed suhted

Õpilane:

- 1) seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik, võrdõiguslikkus ja sallivus;
- 2) nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone;
- 3) nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid;
- 4) toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ning nende rikkumise kohta Eestis;
- 5) teab ja hoiab kogukonna traditsioone;
- 6) teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus);
- 7) nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö

Õpilane:

- 1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus;
- 2) nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust;
- 3) nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust;
- 4) teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral;
- 5) toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi.

Demokraatia

Õpilane:

- 1) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia;

- 2) iseloomustab demokraatia põhimõtteid;
- 3) teab ja austab inimõigusi;
- 4) teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid;
- 5) teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta;
- 6) teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta.

Koolidemokraatia

Õpilane:

- 1) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis;
- 2) toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat;
- 3) tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste ja vastutuse tasakaalu.

Töö ja tarbimine

Õpilane:

- 1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;
- 2) teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega plaanida;
- 3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;
- 4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid;
- 5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;
- 6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.

Õppesisu

Sotsiaalsed suhted

Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm).

Sooline võrdõiguslikkus. Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. Euroopa riigid, Eesti naaberriigid. Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; sallivus.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus, koostöö

Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus.

Noorteorganisatsioonid.

Eakohased kodanikualgatuse võimalused.

Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.

Demokraatia

Rahva osalemine ühiskonna valitsemises: arvamuste mitmekesisus ja sõnavabadus, osalus aruteludes ja otsustamises, õigus valida ja saada valitud.

Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus.

Kohalik omavalitsus.

Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon.

Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväärikusele jne).

Koolidemokraatia

Õpilasmavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses.

Kooli sisekord (kodukord).

Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.

Töö ja tarbimine

Õpilane:

- 1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel;
- 2) teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega plaanida;
- 3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;
- 4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid;
- 5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale;
- 6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.

Töö ja tarbimine

Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine.

Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe. Elukutsed ja ettevõtted kodukohas.

Teadlik, säästev tarbimine. Töökultuur ja tööeetika.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: tekstide lugemine, nii kirjalik kui ka suuline väljendusoskus, ainealase sõnavara arendamine, õigekeelsusreeglite kasutamine, info hankimine ja tööde vormistamine. Faktide ja arvamuse eristamine; oma arvamuse väljendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult. Tuleviku ootuste ja soovide nägemine- kelleks soovin saada, millist ametit pidada, kuidas saan olla ühiskonna liige.

Matemaatika: matemaatiline kirjaoskus, arvandmete esitlemine ja tõlgendamine (graafikud, tabelid, diagrammid); oskus probleeme püstitada, sobivaid lahendusstrateegiaid leida ja neid rakendada, lahendusideid analüüsida ning tulemuse tõesust kontrollida; oskus loogiliselt arutleda, põhjendada ja tõestada ning väärtustada matemaatilist käsitlust, mõista selle sotsiaalset, kultuurilist ja personaalset tähendust; pere eelarve koostamine, selle analüüs.

Kunst: Eesti, Euroopa ja maailma erinevate rahvaste kultuuriteemade käsitlemine, iluhinnangute muutumine ajas; esteetiline areng ja eneseteostus, rahvakultuur ning loominguline eneseväljendusoskus.

Loodusõpetus: Keskkonnateadliku- erinevad arutelud ja vestlused; loodushoid; keskkonnasäästlikkuse teemad- prügi sorteerimine jne- vastutus ühiskonna ees, millised on tarbija ootused ja vastutus; jätkusuutlik majandamine; tevislik toit jne.

Inimeseõpetus: õpilane arvestab enda soovide ja võimalustega, arvestab teiste inimeste, oma kaaslaste soovide ja võimalustega; vastutustundlik käitumine- riskikäitumise ohud ja nendest hoidumine- noore vastutus enda eest; oskus hoida enda vaimset tervist ja teadvustada, kuidas minu käitumine mõjutab teisi inimesi, kaaslaseid.

Kehaline kasvatus: väärikas käitumine ühistes tegevustes; teiste inimeste võimetega arvestamine- tegevuse planeerimine nii, et kõik oleks kaasatud.

9.2.6 Valdkond “Kunstiained”

I Üldalused

Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Põhikoolis on kunstivaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks kujundada õpilastes eakohane kunstipädevus: suutlikkus mõista kunstide mitmekesisust, arutleda kunsti ja muusika teemadel; väärtustada lähiümbruse, Eesti ja maailma kultuuripärandit; näha eri ajastute ja nüüdisaja kultuuri suhet; kasutada kunsti ja muusika väljendusvahendeid isiklikuks ja kollektiivseks loominguliseks tegevuseks, väärtustada enda ja kaaslaste loomingut.

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes laulmine ja pillimäng. Klassitunnis lauldakse a cappella ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguoskusi erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid. Liikumistegevuse põhirõhk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusikat kuulates arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalasises analüüsis ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o muusikalist kirjaoskust, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saada

kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära

Valdkonna “Kunstiained” alla kuuluvad järgmised õppeained: kunstiõpetus ehk **kunst** ja muusikaõpetus ehk **muusika**.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees.

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega. Kunstiainetes kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad õpilaste huvisid ning suurendavad õpimotivatsiooni, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust. Kasutatakse mitmekesist õpikeskkonda: looduskeskkonda eelkõige, aga ka linnakeskkonda-käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, kunstinäitustel, muuseumides, muusikakoolides, näitustel, raamatukogudes jne. Kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat ja kutsutakse oma eriala spetsialiste nii tundidesse rääkima kui ka tunde külalisõpetajana andma. Külastatakse nende inimeste stuudioid või tööpaiku. Õppesisu seostatakse näidetega nii Eesti kui ka maailma kunstist ja rahvakultuurist, külastatakse virtuaalnäituseid läbi IKT võimaluste. Soovitatakse ja leitakse tunnivälise loomingulise tegevuse võimalusi (koorilaul, solistid, ansamblid, orkestrid, näituste kavandamine, töötoad jms).

4. Õppekava läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus” ning „Kultuuriline identiteet” on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja -tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loomingulist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja

etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikauiritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine” seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiate, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon” on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus” lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimivate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist. Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused.

See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus”. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe. Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele.

Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng” ning „Teabekeskond” käsitlemisel on valdkondliku vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgeid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

5. Hindamise erisused

Kunsti õpetamisel juhindutakse õpilaste hindamisel kooliastmeti alljärgnevalt:

II kooliastmes hinnatakse: 1) teadmisi ja oskust arutleda visuaalse kunstiinfoga seonduvate nähtuste üle, kasutades kunstimõisteid, teadmisi lähiümbruse kunsti- ja kultuuriobjektidest; 2) osalemist loovas tööprotsessis, kasutades eneseväljenduseks erinevaid kunstitehnikaid ja -

materjale; 3) oskust kavandada ning kujutada nii vaatluse kui ka ideede põhjal; 4) loovat, sihipärast ja säästlikku tegutsemist individuaal- ja rühmatöös; 5) oskust väärtustada ja analüüsida disainiobjekte, enda ja kaaslaste kunstitöid, arutleda erinevate kunstinähtuste üle ümbritsevas.

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatusesmärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt: 1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara omandamine; 2) pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksis; 3) omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede välja- pakkumine ning teostamine, loomingulisus; 4) muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes; 5) tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades; 6) tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansambelis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil (neid punkte arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel).

6. Õppekeskkond

Kool korraldab kunstiainete õppimiseks vastava keskkonna, võimalusel on kunsti- ja muusikaklass spetsiaalsed ruumid, mis võimaldavad mitmekesiseid võimalusi loominguga tegelemiseks. Koolil on saal, kus saab korraldada koorilaulu, ringmänge, tantsulisi tegevusi jms. Igal õpilasel on muusika tunnis võimalus kasutada pille. Kunstitundide on mitmekesised vahendid alates värvidest lõpetades erinevate voolimismasside ja looduslike vahenditega. Loominguga tegelemiseks annab inspiratsiooni Lilleoru Põhikooli asukoht, mis loob tiheda sideme loodusega- võimalus liikuda õue, kuulata erinevaid loodushääli või kasutada ümbritsevast loodusest nähtud või kogetud kogemust enda kunstitöös.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

Muusikaõpetus

4. klass

2 tundi nädalas, 70 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber).

Pillimäng

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes;
- 2) rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
- 3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 3) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.

Omalooming

Õpilane:

- 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) loob tekste (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne);
- 3) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- 2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- 3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- 4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- 5) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara;

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

- 1) mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana;
- 2) laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
- 3) 2/4, 3/4 ja 4/4 taktimõõtude tähenduse mõistmine ja arvestamine musitseerimisel;

- 4) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas:
- 5) eeltakt, viulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli;
- 6) vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon;
- 7) tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, rahvapillid);
- 8) tempo, dünaamika, *piano*, *forte*, *mezzopiano*, *mezzoforte*, *pianissimo*, *fortissimo*, *crescendo*, *diminuendo*.

Õppesisu

4. klassis algab töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng.

Klassitunnis lauldakse a cappella ja saatega ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.

Pillimänguoskusi süvendatakse erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.

Muusikalises liikumises on põhirõhk eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise abil. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtis on osata kasutada muusika oskussõnu arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel. Kuulatakse erinevate maade heliloojate ning interpretide loomingut.

Muusikalist kirjaoskust omandatakse muusikaliste osaoskuste kaudu ning seda rakendatakse mitmesugustes muusikalistes tegevustes.

Õpilaste muusikalise eneseväljenduse oskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms).

Muusika kuulamise kogemuse ning kontserdikultuuri kujundamiseks ja silmaringi avardamiseks külastatakse kontserte ning muusikaetendusi ja käiakse õppekäikudel.

Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: omaloomingu loomine- luuletused ja regilaulud; võõrsõnade kirjutamine- dünaamika, orkester, sopran jne; diktsioon ja ilmekus etlemise ja retsiteerimise juures; silbitamine teksti rütmistamisel.

Matemaatika: noodi pikkused ja taktimõõt kui murdarvud, helikõrguste vahelised kaugused; laulu vorm; mälu arendamine ja seostamisoskuse kasutamine.

Loodusõpetus: erinevad helid ja hääled, harmoonia ja kakofoonia, mida on rohkem looduses ja mida rohkem tehiskeskkonnas; vokaal ja pillimuusika loomine- inspiratsioon, kuidas seda leida, kuidas heliloojad on seda leidnud loodusest (nt Vivaldi "Aastaajad), kuidas muusika võib anda loodust edasi.

Sotsiaalsained: koos tegutsemine; tähtpäevad ja rahvuslikud sündmused; enda ja teiste kuulamine ja üksteisega arvestamine. Ajaloolised laulud ja tantsud.

Kunst ja tehnoloogia: looduslikud materjalid kui esimesed pillid- kivid, puupulgad, luud, erinevad õõnesvormid ja teokarbid, erinevate riikide rahvuspillid, mis on loodud loodusmaterjalidest (marakad, pudelkõrvitsa pill, vihapill jt). Mõne rütmipilli meisterdamine (kõlapulgad, kookospill, marakad vms).

Kehaline kasvatus: muusikapala ja eri maade rahvamuusikale iseloomuliku karakteri kujutamine liikumise, tantsu kaudu; kehapillisaated; erinevad laulu- ja ringmängud.

5. klass

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;

3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;

4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

5) laulab peast ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad).

Pillimäng

Õpilane:

1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes;

2) rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;

3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;

2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

3) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.

Omalooming

Õpilane:

1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

2) loob tekste (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne);

3) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- 2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni;
- 3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;
- 4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;
- 5) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara;
- 6) teadvustab autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

- 1) mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust
- 2) ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana;
- 3) laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
- 4) tunneb helistikke: C - a; G – e, F – d;
- 5) mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud.

Õppesisu:

II kooliastmes tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes.

Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng. Klassitunnis lauldakse a cappella ja saatena ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.

Pillimänguoskusi süvendatakse erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.

Muusikalises liikumises on põhirõhk eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise abil.

Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtis on osata kasutada muusika oskussõnu arvamusel avaldamisel ja põhjendamisel. Võimaluse korral kuulatakse ka paikkondlike heliloojate ning interpretide loomingut.

Muusikalist kirjaoskust omandatakse muusikaliste osaoskuste kaudu ning seda rakendatakse mitmesugustes muusikalistes tegevustes.

Õpilaste muusikalise eneseväljenduse oskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms).

Muusika kuulamise kogemuse ning kontserdikultuuri kujundamiseks ja silmaringi avardamiseks külastatakse kontserte ning muusikaetendusi ja käiakse õppekäikudel.

Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: Oskab küsida temakohaseid küsimusi; oskab leida vajaliku informatsiooni erinevatest trükistest, nt mõne helilooja või kindla muusikapala kohta. Konspekterib lühikest õpetaja poolt öeldud teksti; on julge omaloomingu esitaja. Värsid ja regilaulud. Erinevate tekstide autorid, kes on sageli ka kirjanikud.

Matemaatika: Laulu vormid ja taktimõõt- matemaatika on muusika; mälu ja seostamisoskus; võrdlemine ja eristamine; matemaatika ajalooline side muusikaga- helikõrguste vahed; kuidas helikõrgus on seotud selle tekitaja pikkusega.

Võõrkeeled: võõrkeelsete laulutekstide mõistmine ja laulmine, nende päritolu maad.

Loodusõpetus: erinevad helid ja hääled, harmoonia ja kakofoonia, mida on rohkem looduses ja mida rohkem tehiskeskkonnas; vokaal ja pillimuusika loomine- inspiratsioon, kuidas seda leida, kuidas heliloojad on seda leidnud loodusest-muusika kuulamine.

Sotsiaalained: koos tegutsemine; tähtpäevad ja rahvuslikud sündmused; enda ja teiste kuulamine ja üksteisega arvestamine. Ajaloolised laulud ja tantsud.

Kunst ja tehnoloogia: looduslikud materjalid kui esimesed pillid- kivid, puupulgad, luud, erinevad õõnesvormid ja teokarbid, erinevate riikide rahvuspillid, mis on loodud loodusmaterjalidest (marakad, pudelkõrvitsa pill, vihmapiill jt). Mõne lihtsa keeltega pilli meisterdamine (monokord).

Kehaline kasvatus: muusikapala ja eri maade rahvamuusikale iseloomuliku karakteri kujutamine liikumise, tantsu kaudu; omaloomingulise kava loomine; kehapillisaated; rahvatants või selle elementidega tants

6. klass

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Laulmine

Õpilane:

- 1) laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt, on teadlik häälehoiu vajadusest;
- 2) seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
- 3) rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;
- 4) laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- 5) laulab peast ühislaule: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kas tunned maad” (J. Berad), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann), „Mu isamaa armas” (saksa rahvalaul), „Meil aiaäärne tänavas” (eesti rahvalaul), „Püha öö” (F. Gruber).

Pillimäng

Õpilane:

- 1) kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinatodes;
- 2) rakendab musitseerides kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid, seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga;
- 3) kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi.

Muusikaline liikumine

Õpilane:

- 1) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;
- 2) tantsib eesti laulu- ja ringmänge;
- 3) väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid.

Omalooming

Õpilane:

- 1) loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinatosid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 2) loob tekste (regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne);
- 3) kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist.

Muusika kuulamine ja muusikalugu

Õpilane:

- 1) kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi;
- 2) kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas, tuntumaid Eesti koore, teab Eesti laulupidude traditsiooni;

3) kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit;

4) tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse, oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;

5) on tutvunud valikuliselt Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub nendesse

lugupidavalt;

6) iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusikalist oskussõnavara;

7) teadvustab autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Muusikaline kirjaoskus

Õpilane:

mõistab helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: kaheksandiknoot ja -paus, kuueteistkümnendiknoot, tervenoot ja -paus, punkt noodivältuse pikendajana;

laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA₁, SO₁, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;

mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: tempo, *andante*, *moderato*, *allegro*, *largo*, *ritenuto*, *accelerando*.

Õppesisu:

II kooliastmes tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes.

Olulised osaoskused on laulmine ja pillimäng. Klassitunnis lauldakse a cappella ja saatena ühe- ja kahehäälselt, kooris kahe- ja kolmehäälselt.

Pillimänguoskusi süvendatakse erinevates pillikoosseisudes ning arendatakse edasi kuuekeelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid.

Muusikalises liikumises on põhirõhk eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise abil.

Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse muusikalise omaloomingu kaudu. Muusika kuulamisega arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtis on osata kasutada muusika oskussõnu arvamuse avaldamisel ja põhjendamisel. Võimaluse korral kuulatakse ka paikkondlike heliloojate ning interpretide loomingut.

Muusikalist kirjaoskust omandatakse muusikaliste osaoskuste kaudu ning seda rakendatakse mitmesugustes muusikalistes tegevustes.

Õpilaste muusikalise eneseväljenduse oskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, pillikoosseisud jms).

Muusika kuulamise kogemuse ning kontserdikultuuri kujundamiseks ja silmaringi avardamiseks külastatakse kontserte ning muusikaetendusi ja käiakse õppekäikudel.

Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: Võtab loetud ja kuulnud teksti kokku nii suulises kui ka kirjalikus vormis; leiab vajaliku informatsiooni raamatukogust või internetist; aitab koostada koolipeo kava, teab selle ettevalmistamiseks vajalikke etappe; arutleb erinevate teemade üle ja julgeb avalda oma arvamust.

Matemaatika: muusika ja matemaatika seos- korduvused ja süsteemsus.

Sotsiaalsained: ajalooline taust- noodikirja ajalugu vanade kultuuride esimestest ülestähendustest keskaegse noodikirjani, kuidas see on jõudnud tänapäeva. Pentatoonilise ja polüfoonilise helisüsteem. Omaloomingu loomine ja esitamine; enda tugevuste ja huvide leidmine; teiste õpilaste julgustamine ja toetamine;

Loodusõpetus: loodustemaatilised laulud; inspiratsioon; loodusrütmid- helid ja hääled.

Kehaline kasvatus: õige kehahoid ja hingamine; muusikaelamuse kujutamine ja esitamine liikumises ja/või dramatiseeringus; erinevad tantsud; koordineerimine ning üksikult ja rühmas liikumine.

Tehnoloogia ja kunst: omavalmistatud muusikariistade ja muusikateemaliste mängude kasutamine ja laulmine; rütmid värvides ja kujundites; muusikameeleolu visualiseerimine.

Kunstiõpetus

4. klass

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Ruum ja vorm

Õpilane:

- oskab joonistada loomi, linde, inimesi liikuvuses. Anda joonistuse kaudu edasi nende sugu, vanust ja ametit
- oskab oma tööd kavandada ja visandada.
- tutvub esemete ruumilise kujutamise tasapinnalisel pinnal
- tutvub kuidas läbi pildi edastada soove, sõnumit ja tundeid

Värv ja valgus

Õpilane:

- oskab teha toonide pehmeid üleminekuid
- tutvub varjude joonistamisega maas, seinal, teisel esemel.
- tutvub värviharmoniatega loomise algtõdedega

Skulptuur ja graafika

Õpilane:

- tutvub erinevate materjalitrukide ja sügavtrükitehnikaga, dekoratiivtöodes
- oskab teha erinevate materjalide trükki ja teeb tutvust sügavtrüki tehnikaga

- kasutab kaunistamiseks raskemaid mustreid ja ornamente
- oskab teha kollaaži ja voltida paberit
- oskab luua ja kasutada lihtsamaid faktuure
- oskab teha mahulisi figuure voolimismaterjalist

Disain ja meedia

Õpilane:

- märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas
- tunneb lihtsamaid keskkonna kujundamise võtteid
- oskab kavandamisel kasutada joonauda ja sirklit
- märkab keskkonnas graafilise disaini elemente

Arutus ja analüüs

Õpilane:

- on kunstiteoste analüüsil liikunud edasi tasandilt meeldib/ ei meeldi.
- on õppinud oma arvamust ka põhjendada.
- oskab teha vahet reklaami, arvutimängu ja koomiksi pildil.
- tutvub Eesti maalikunsti tähtteostega.
- on külastanud lähedal asuvaid vaatamisväärsusi.

Õppesisu

Ruum ja vorm

Esemete ja figuuride joonistamine vaatluse ja mälu järgi.

Ideede kavandamine ja visandamine.

Perspektiiv ja ruumilisus.

Emotsiooni ja tunnete edasi andmine

Värv ja valgus

Kuuevärviring- värvide helestamine ja tumestamine. Ühe värvi erinevad toonid.

Maalimine piiratud arvu värvidega. Meeleolu väljendamine värvidega. Sümmeetria ja asümmeetria Varjud pöördkehal, mis tekitavad ruumilisuse. Tutvutakse värvide omavahelise harmoneerumise, kooskõlastamise ja ka vastandamisega.

Skulptuur ja graafika

Materjalitrukk.

Mustrite ja ornamentide koostamine-erinevate rahvaste mustrid, taimeornament,

Savist erinevate vormide ja figuuride loomine.

Ruumiliste taieste loomine voltimise teel; kollaažid erinevatest materjalidest- värvilised paberid, taaskasutatud paberid, siidi- või vahapaberi kasutamine sh vitraažide loomine.

Disain ja meedia

Keskkonna kujundamine sise- ja välisruumis (oma tuba, klassiruum, stand) geomeetrilised elemendid tasapinnal tööd joonlaua ja sirkliga.

Graafika elementidega tööd- jooned ja nende kordumised, sõlmed, põimumised, nende kordumine, tugevate joonte ja värvide vaheldumine.

Arutus ja analüüs

Kunst ümbritsevas keskkonnas ja mujal maailmas, kultuuriväärtuste kaitse.

Reklaam, arvutimäng, koomiks, foto (erinevus). Tutvumine kunstiajalooa.

Kunstiteoste analüüs. Koostöö tutvumine Lilleoru kunstnike ja nende loominguga. Kunstigaleriide või KUMU külastus.

Lõiming:

Eesti keel: kuulab mõtestatult eakohast teksti ja toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; väljendab oma arvamust, annab vajaliku info edasi; leiab koos paarilisega või rühmas vastuseid lihtsamate probleemülesannete lahendamiseks, kirjeldab oma eesmärki ja oskab seda põhjendada (nt miks valis just selle teema või tehnika).

Matemaatika: geomeetriliste kujundite ja vormide kasutamine; tasapinnal ja ruumis orienteerumine, Asendi-, ruumi-, suuruse- ja ajamõistete kasutamine; erinevate vahendite kasutamine, sh sirkel, joonlaud.

Loodusõpetus ja inimeseõpetus: loodustradid, nende märkamine; milliseid jälgi jätavad erinevad elusolendid- korduvused nendes- inspiratsiooni leidmine oma töödesse; looduses toimuvad muutused, nende kasutamine oma töödes; üksteise toetamine, juhendamine ja arvestamine; enda nägemine ühe osana loodusest, grupist, eneseväljenduse julgus. Rahvustradid; loodusornamentika;

Muusika: teemakohased laulud, ringmängud, meeleolu kujutamine muusika kuulmise järel, loodushääle kuulmise järel.

Kehaline kasvatus: kehatunnetus, motoorika, tähelepanu, koordineerimine; liikumine ja staatilised poosid, nende kujutamine tantsudes ja spordis.

Tehnoloogia: kunst skulptuuris, toidukunst; oma tööde esitlemine erinevates keskkondades, pildistamine; erinevate tööde ühendamine- nt heegeldatud kett kaardil, voltimine ruumide kaunistamisel, enda trükitud kanga kasutamine lihtsas õmblustöös jne.

5. klass

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Ruum ja vorm

Õpilane:

- tunneb näo ja täisfiguuri proportsioone
- oskab jälgida esemete vaatluse järgi kujutamisel nende omavahelisi suurusuhteid ning paiknemist
- tunneb erinevaid piltjutustuste loomisel kasutatavaid võtteid.
- on harjutanud harmooniliste ja dünaamiliste kompositsioonide loomist.

Värv ja valgus

Õpilane:

- oskab segada kolmanda astme värve
- tunneb piiratud värvidega maalimise reegleid
- on harjutanud esemete mahulist kujutamist
- oskab analüüsida värvi ja vormi mõju pildis

Skulptuur ja graafika

Õpilane:

- katsetab skulptuuride loomisel mitmesuguseid selleks sobivaid materjalide kasutamist

Disain ja meedia

Õpilane:

- märkab võimalusi elukeskkonna parandamiseks
- tunneb võimalusi moodulsüsteemide loomiseks
- teab raamatukujunduses kasutatavaid mõisteid
- kasutab geomeetriliste konstruktsioonide loomisel sobivaid töövahendeid.

Arutelu ja analüüs

Õpilane:

- tunneb Eesti kunsti tähtteoseid
- teab erinevaid võtteid, mida on läbi kunstiajaloo kasutatud emotsioonide ja sõnumite edastamiseks
- märkab kunsti linnaruumis
- analüüsib digitaalse kunsti pildikeelt ning kasutatavaid märke ja sümboleid
- teab muuseumide ja galeriide funktsioone

Õppesisu

Ruum ja valgus

Täisfiguuri ja näo proportsioonid.

Esemete kujutamine vaatluse järgi, arves-tades nende kuju, suurussuhteid ja paiknemist üksteise ja vaataja suhtes.

Plaanide vaheldus, meeleolu ja pinevuse loomine piltjutustustes (koomiks, storyboard, film, fotoseeria, reklaam). Lugu ja sõnum.

Sümmeetria ja asümmeetria.

Erinevate kompositsiooniliste lahenduste mõju. Harmoonia ja dünaamika

Värv ja valgus

Kolmanda astme värvide saamine I ja II astme värvide segamise teel.

Piiratud arvu värvidega maalimine (ka monokroomselt).

Värv, vorm, struktuur visuaalse keele väljendusvahenditena. Ruumilisus pildil, pildiruum. Esemete mahulisuse kujutamine

Skulptuur ja graafika

Erinevate materjalide kasutamine skulptuuride loomisel. Materjalide ühendamise. Lihtsamad figuuri kujutamise võimalused.

Disain ja meedia

Elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu (kasutusmugavus, toimivus). Moodul, moodulsüsteemid (nt lego, mööbel).

Raamatukujundus (köide, kaas, illustratsioon, initsiaal, vinjett, eksliibris).

Töö joonlaua ja sirkliga geomeetriliste konstruktsioonide loomisel (nt ringi jagamine osadeks).

Arutelu ja analüüs

Eesti kunsti tähtteosed. Sõnumite ja emotsioonide edastamise võtted ning vahendid muistsetest aegadest tänapäevani.

Huvitavad funktsionaalsed ja dekoratiivsed objektid, märgid ja kirjad linnaruumis. Filmide, arvutimängude, koomiksita ja reklaamide pildikeel. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju

Muuseumide ja galeriide funktsioonid (ost-müük, tutvustamine, uurimine, säilitamine, restaureerimine).

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: Leiab koos paarilisega või rühmaga probleemile lahenduse ja planeerib oma tegevust (nt, ühisloomingu loomine, praktilise probleemi lahendamine töö sooritamiseks jms); erinevate trükiste kasutamine oma teema avamiseks või kirjanduse kasutamine ideede leidmiseks.

Matemaatika: valgus ja vari- ühe punkti perspektiiv; raamatupidamine- tabelid ja nende vormistamine- erinevate valemite kasutamine erinevates lahtrites; ruumisuhed ja –suurused; matemaatika kasutamine arhitektuuris ja inimfiguuride loomisel; linnaruumide loomisel kasutatud trigonomeetria.

Loodus- ja sotsiaalsed: harmoonia ja dünaamika piltidel, looduses ja inimsuhetes; looduse sümmeetria, selle kasutamine kunstis; loodusvärvid ja värvide mõju inimesele- meeleolu loomine; elukeskkonna loomine, looduskeskkond elukeskkonna osana; loomine kui inimese eneseväljenduse oluline osa. Kunstiteoste ja arhitektuuri ajalugu, nende loojad, materjalid ja ehituskunst.

Muusikaõpetus: teemakohased laulud, muusika kuulamine ja meeleolu kujutamine kunstis; teolaulud- miks vanasti inimesed laulsid tööde juures- rütmi ja grupi tunnetuse edasi andmine kunstis.

Kehaline kasvatus: tants kui kunst, sport kui kunst; inimfiguurid- kehatunnetus, koordinatsioon, liikumisasendid;

6. klass

1 tund nädalas, 35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Ruum ja vorm

Õpilane:

- kujutab ja kujundab nii vaatluste kui ka oma ideede põhjal, kasutades visuaalse kompositsiooni baasoskusi

Värv ja valgus

Õpilane:

- tunnetab oma kunstivõimeid ja –huve
- väljendab visuaalsete vahenditega oma mõtteid, ideid ja teadmisi

Skulptuur ja graafika

Õpilane:

- katsetab erinevaid digitaalseid tehnikaid

Disain ja meedia

Õpilane:

- märkab sõnumeid, analüüsides meediat ja reklaami
- arutleb visuaalse infoga seotud nähtuste üle
- mõistab tehismaailma ja selle kasutaja suhet
- peab silmas eesmärgipärasust, uuenduslikkust, esteetilisust ja ökoloogilisust.

Arutelu ja analüüs

Õpilane:

- mõistab kultuuriväärtuste ja -keskkonnakaitse olulisust.
- leiab infot kunsti-raamatutest ja eri teabeallikatest,
- uurib ja võrdleb eri ajastute kunstiteoseid.
- analüüsib nüüdiskunsti teoseid, märkab erinevaid vorme ja sõnumeid, leiab seoseid tänapäeva eluga.

Õppesisu

Ruum ja vorm

Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid, konkreetne ja abstraktne kunstis.

Animatsiooni tehnikad liikumise kujutamiseks.

Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega.

Värv ja valgus

Erinevad tehnikad värvi ja valguse kujutamisel (nt. maal, joonistus, graafika, kollaaž, skulptuur, installatsiooni, foto ja video).

Skulptuur ja graafika

Graafika ja digitaalgraafika tehnikad.

Ruumiliste kompositsioonide, mudelite või makettide valmistamine.

Disain ja meedia

Vormi ja funktsiooni seos, traditsioon ja uuenduslikkus disainis.

Eesti rahvakultuur ja ehituskunst.

Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis.

Kavandamine kui protsess ideede arendamiseks

- on avatud erinevate kultuuriilmingute suhtes.

Arutelu ja analüüs

Loodust säästva tarbimise põhimõtted, elukeskkonna parandamine kunsti, disaini ja arhitektuuri kaudu. Fotograafia kunstis. Kunstiteoste ja visuaalse kultuuri analüüsimine.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: Leiab endale vajaliku info interneti teel või raamatukogust; avaldab arvamust ja seisukohtasid esitada või kaitsta; nõustab ühistöodes oma kaaslast või rühma; mõistab meedia sh reklaami mõju ja sõnumeid, oskab ise läbi kunsti sõnumeid edastada;

Sotsiaalsained: eri ajastute ja kultuuride lood kirjanduses, muusikas, kunstis, teatris ja filmis; valguse ja värvide tajumise seos meie füsioloogiaga; erinevate kultuuride ja inimrühmade arusaamad, kombed, pärimused, kultuur- õpilane kui selle osa. Oma huvide ja võimete tundmine; ajalooliste kunstifiguuride tundmine; kunst kui üks ajaloo osa.

Matemaatika: ruumiline mõtlemine, visualiseerimine; analüüsivõime arendamine; ruumiliste kujundite kujutamine, nende tajumine läbi kunsti (voolimine), andmete arvutamine matemaatikas; mudelite või makettide suurus- vähendamine arv kordi; plaanide, kaaride mõõtkavad; pindala, ruumala, kaal, tasakaalupunkti leidmine (seos geomeetrilise keskpunktiga);.

Tehnoloogia: käeline tegevus ja loov mõtlemine; oma idee teostamine; töö kaunistamine ja viimistlemine; oma tööle väärtuse omistamine; enda kunstitööle aluse, tausta või vajaliku töövahendi loomine; projektitööde loomine mitme valdkonna peale.

Võõrkeeled: võõrkeelsed sõnad; kunsti teemadega seotus sõnavara kasutamine keele tundides (millegi iseloomustamine, kirjeldamine); digitaalse tehnoloogia keele sõnad, mis on info otsimisel või tööde esitamisel vajalikud; märgid ja sümbolid, mis on kõigis keeltes sarnased (nt liiklusmärgid);

Kehaline kasvatus: tants kui kunst, sport kui kunst; inimfiguurid- kehatunnetus, koordinatsioon, liikumisasendid.

9.2.7 Valdkond “Tehnoloogia”

I Üldalused

Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Tehnoloogiavaldkonna õppeainete õpetamise eesmärgiks on kujundada õpilastes eakohane tehnoloogiapädevus: suutlikkus tulla toime tehnoloogiamaailmas, mõista tehnoloogia arengusuundumusi ning seoseid teadussaavutustega. Ainevaldkonna õppeained soodustavad erinevates õppeainetes ja elusfäärides omandatu praktilist rakendamist. Õpitakse mõistma ülesande lahendamisel või toote loomisel tekkivaid valikuid, leidma ning kombineerima erinevaid keskkonnahoidlikke teostusviise. Õpe toetab nähtuste ja toodete terviklikkuse tunnetamist ning ülesannete kompleksset lahendamist. Tänapäevases ühiskonnas on olulisel kohal tehnoloogiline kirjaoskus. Tundides uuritakse ning analüüsitakse nähtusi ja olukordi ning

kasutatakse erinevaid teabeallikaid, ühendatakse loov mõttetöö ja käeline tegevus, mis on oluline inimese füsioloogilises ja vaimses arengus. Oskusi, teadmisi ja väärtushoiakuid omandatakse praktilistes tegevustes, teadvustades tööd kui inimesele eriomast tegevust. Õppes genereeritakse ideid, kavandatakse, modelleeritakse ja valmistatakse esemeid/tooteid ning õpitakse neid esitlema. Ülesannete ja ühiste aruteludega õpitakse märkama esemete disaini funktsionaalsust ning seoseid kunstiloomingu ja kultuuritaustaga. Toetatakse noorte omaalgatust, ettevõtlikkust ja loovust ning õpitakse hindama säästlikku ja tervislikku eluviisi. Õpilased omandavad teadmisi tervislikust toitumisest ning kodusest majapidamisest. Õppekõrgis tegutsedes harjutakse väärtustama tervisliku toitumise põhitõdesid. Õpitakse positiivselt meeletatud keskkonnas, kus õpilase püüdlikkust ja arengut igati tunnustatakse. Õpetus arendab töö- ja koostööoskusi, kriitilist mõtlemist ning analüüsi- ja hindamisoskusi. Erinevate rakendusliku laadi tegevuste analüüsimine aitab õpilastel teha otsuseid kutsevalikul ning leida endale meeldivaid ja pingeid maandavaid hobisid.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunnijaotusplaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees. Tehnoloogia valdkonna alla kuuluvad II kooliastmes järgmised õppeained: tehnoloogiaõpetus (4.-6. klass) ning käsitöö ja kodundus (4.-6. klass).

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust tööõpetuses, käsitöös ja kodunduses ning tehnoloogiaõpetuses kavandades ja korraldades lähtutakse kõigist õppekavas välja toodud üldpõhimõtetest, kuid teatud eesmärkidele ja teemadele pööratakse rohkem tähelepanu. Valdkond annab võimaluse töötada individuaalselt, kuid loob palju võimalusi paaris ja grupina töötada, soodustab koostöövõimalusi. Õpperühmadeks või väiksemateks gruppideks jagunemine ei ole soopõhine. Tehnoloogia valdkonnaga lõimitakse teisi õppeaineid. Selleks kohaldatakse tööõpetuses üldõpetuse põhimõtteid. Tehnoloogiaõpetus on tihedalt lõimitud matemaatika ja loodusainetega. Kodunduse teemade juures leitakse lõiminguvõimalusi nii ühiskonnaõpetuse ja inimeseõpetusega. Tehnoloogia valdkonna ained on rakendusliku suunitlusega ja nii aitavad need õpilasel seostada teoreetilist praktilisega. Aitavad õpilasel ennast tundma õppida ning soodustavad hilisema karjääri valiku puhul. Tehnoloogia tundides luuakse asine, meeldiv ning tööine õhkkond ning toetatakse õpilase omaalgatust ja loovust. Soodustatakse oma ideede tutvustamist, nende esitlemist ning diskussiooni. Tehnoloogia tundides pööratakse erilist

tähelepanu ohutusele, sh tööohutusalasele instrueerimisele ning ohutute töövõtete demonstreerimisele. Lähtutakse eesmärgist, et kodused ülesanded käsitöös ja tehnoloogiaõpetuses oleks seotud peamiselt tööks vajaliku teabe hankimise, töö iseseisva kavandamise ja organiseerimisega, käsitöös ka eseme disainiga, ning välditakse liigset otsest juhendamist. Soovituslikult läbitakse kõik etapid alates info otsimisest, toote disainimisest, toote teostusest kuni selle tutvustamiseni teistele õpilastele.

4. Valdkonda läbivad teemad:

Tehnoloogia ainevaldkond seostub kõigi läbivate teemadega. „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“. Tutvumine tehnoloogia arengu ja inimese rolli muutumisega tööprotsessis aitab tunnetada pideva õppimise vajadust. Oma ideede rakendamiseks tehnoloogiliste võimaluste valimine, töö kavandamine ning üksi ja üheskoos töötamine aitavad arendada ning analüüsida oma töövõimeid.

„Keskkond ja jätkusuutlik areng“. Tähtis on toodet valmistades kasutada säästlikult nii looduslikke kui ka tehismaterjale. Tähelepanu pööratakse keskkonnasäästlike tarbimisharjumuste kujundamisele ja kujunemisele. Jäätmete sorteerimine ning energia ja ressursside kokkuhoid tundides aitavad kinnistada ökoloogiateadmisi.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“. Algatusvõime, ettevõtlikkus ja koostöö on tihedalt seotud tehnoloogiaainete sisuga. Oma ideede realiseerimise ja töö korraldamise oskus on üks valdkonna õppeainete põhilisi eesmärke. Ettevõtlikkust toetavad oskuslikult elluviidud projektid, mis annavad õpilastele võimaluse oma võimeid proovida.

„Kultuuriline identiteet“. Tutvumine esemelise kultuuri, kommete ja toitumistavadega võimaldab näha kultuuride erinevust maailma eri paigus ning teadvustada oma kohta mitmekultuurilises maailmas. Õpitakse märkama ja kasutama rahvuslikke elemente esemete disainimisel.

„Teabekeskond“. Oma tööd kavandades ja ainealaste projektide tarvis infot kogudes õpitakse kasutama erinevaid teabekanaleid ning hindama kogutud info usaldusväärsust. Interneti kasutamine võimaldab kursis olla tehnoloogia uuendustega ning tutvuda disainerite ja käsitöötajate loominguga terves maailmas.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“. Arutletakse intellektuaalomandi kaitse ning arvuti kasutamise võimaluste üle oma tööde kavandamisel ja esitlemisel. Õpitakse oma tööd esitlema, sh ka virtuaalselt.

„Tervis ja ohutus“. Erinevate tööliikide puhul on vaja tutvuda tööohutusega ning arvestada ohutusnõudeid. Tutvumine erinevate looduslike ja sünteetiliste materjalidega ning nende omadustega aitab teha esemelises keskkonnas tervisest lähtuvaid valikuid. Tervisliku toitumise põhitõdede omandamine ning tervislike toitute praktiline valmistamine loovad aluse terviseteadlikule käitumisele.

„Väärtused ja kõlblus“. Tehnoloogiaainetes kujuneb väärtustav suhtumine töösse ning töö tegijasse. Rühmas töötamine annab väärtuslikke kogemusi üksteise arvestamisel, organiseerimisoskuse arendamisel ning võimalike konfliktide lahendamisel. Kodunduse etiketiteemade kaudu kujundatakse praktilisi käitumisoskusi erinevates situatsioonides, õpitakse mõistma käitumisvalikute põhjusi ja võimalikke tagajärgi.

5. Ainevaldkonna hindamise erisused

Tehnoloogiavaldkonna õppeainetes on hindamise eesmärk toetada õpilaste arengut, innustada õpilasi sihikindlalt õppima, suunata nende enesehinnangu kujunemist, süvendada ja tekitada elukestvat käsitöö- ja tehnoloogiahuvi, suunata ja toetada õpilasi haridustee valikul. Hindamine toetab õpilaste tehnoloogiapädevuse kujunemist, tehnoloogilise kirjaoskuse arengut ja annab tagasisidet õpilaste individuaalse arengu kohta, olles lähtekohaks järgneva õppe kavandamisel.

Tehnoloogiaõpetuses antakse tagasiside õpilaste töökultuurile, eseme kavandamist ning valmistamist, tehnoloogilisele kirjaoskusele; suhtumisele õppetöösse: töökus, püüdlikkus, järjekindlus, tähelepanelikkus; Hinnang antakse koostööoskusele, abivalmidusele, iseseisvale töö tegemise oskusele. Samuti võib hinnata õpperuumide kodukorra täitmist, kavandamist-originaalsust, iseseisvust, idee või kavandi rakendamise võimalikkust, materjali ja töövahendite valiku otstarbekust, eseme valmistamise viisi, tööjoonise tehnilist korrektsust jm; samuti tööohutusnõuete järgimist ja eseme viimistlust.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata.

6. Õppekeskkond

Kool loob innustava, koostööle suunatud ning turvalise õppekeskkonna, kus kõik õpilased võivad kogeda eduelamust ning saada tehtud töö ja pingutuse eest tunnustust. Viimane ei välista nõudlikkust ning selgete eesmärkide seadmist eeldusel, et need lähtuvad õpilase tegelikest võimetest. Sõbralik ning üksteise aitamist tagav kiusamis- ja vägivallavaba keskkond loob tingimused, et õpilased saavad pühenduda õppimisele ning tekkinud raskuste ületamisele. Aktsepsitakse eri seisukohtade olemasolu, arutletakse nende üle ning hinnatakse neid, lähtudes tõenduspõhistest faktidest ning demokraatliku ühiskonna aluspõhimõtetest. Õpilased kaasatakse õppe kavandamisse ning õppele hinnangu andmisse. Õpitakse võimalikult mitmekesistes keskkondades, sh kooliümbruses, looduses, muuseumides, looduskoolides, teadushuvihariduskeskustes, ettevõtetes jm. Õppes rakendatakse nüüdisaegseid õppematerjale ja digivahendeid ning e-õppekeskkondi, mis toetavad ühtlasi õpilaste digipädevuse arengut. Praktiliste tööde tegemiseks on tagatakse vahendid, materjalid ja muu vajalik. Praktiliste tööde tegemiseks jagatakse suured klassid vajaduse korral väiksemateks rühmadeks. Tagatakse tööde korraldamise ohutus ja tulemuslikkus.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

Käsitöö ja kodundus

4. klass

35 tundi õppeaastas

Õpitulemused:

Töö kavandamine ja rahvakunst

Õpilane:

- 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- 2) märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;
- 3) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- 4) oskab kavandamisel kasutada ainekirjandust ja teabeallikaid õpetaja suunamisel.

Materjalid ja töö kulg

Õpilane:

- 1) kirjeldab looduslike kiudainete põhiomadusi, kasutamist;
- 2) seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga;
- 3) töötab lihtsama tööjuhendi järgi, kasutades vajadusel õpetaja abi;
- 4) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- 5) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Tööliigid

Õpilane:

- 1) kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- 2) lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- 3) heegeldab põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- 4) heegeldab lihtsa skeemi järgi;
- 5) mõistab täpsuse vajalikkust ning püüab seda järgida tekstiilitöös.

Toit ja toitumine, tarbijakasvatus

Õpilane:

- 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb nendesse kuuluvaid toiduaineid;
- 2) teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- 3) teab väljendite „kõlblik kuni” ja „parim enne” tähendust;
- 4) käitub keskkonnahoidliku tarbijana.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen

Õpilane:

- 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu;
- 2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;

- 3) valmistab lihtsamaid toite, kasutades levinumaid toiduaineid;
- 4) lepib kaaslastega kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaihe rolli tulemuse saavutamisel;
- 5) järgib köögis töötades hügieenireegleid.

Lauakombed ja etikett, kodu korrashoid

Õpilane:

- 1) katab laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused, ning hindab laua ja toitude kujundust;
- 2) peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- 3) leiab loomingulisi võimalusi, kuidas pakkida kingitusi;
- 4) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid.

Projektitööd

Õpilane:

- 1) pakub üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- 2) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- 3) teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- 4) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- 5) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu:

Töö kavandamine ja rahvakunst: Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks.

Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala-

Esemeline rahvakunst ja selle tähtsus. Tavad ja kombed. Rahvuslikud mustrid ehk kirjad ajaloolistel ja tänapäevastel esemetel.

Materjalid ja töö kulg: Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende omadused. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi.

Tööliigid:

Tikkimine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Sümbolid ja märgid. Tarbe- ja kaunistuspisted. Üherealised ja kaherealised pisted. Tikandi viimistlemine ja hooldamine.

Õmblemine: Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemine käsitsi.

Heegeldamine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine.

Toit ja toitumine, tarbijakasvatus: Toiduained. Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused. Toiduainete säilitamine. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen: Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Toiduainete eeltöötlemine. Kuumad joogid. Toor- ja segasalatid. Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Lauakombed ja etikett: Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks. Ideede ja võimaluste leidmine, kuidas pakkida erinevaid kingitusi. Kodu korrashoid: Puhastus- ja korrastustööd. Töövahendid.

Projektitööd: Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida projekti. Projektitöid võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekoolliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

Lõiming:

Eesti keel: erinevate tekstide ja juhendite lugemine; idee leidmine ja vajadusel info otsimine selle teostamiseks; oma töötappide kirjeldamine ja planeerimine, kuidas jõuda ideest teostuseni; materjalide ja tööriistade korrektsed nimetused; vanaaegsete töövahendite nimetused;

Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtevahendid; vajaliku koguse arvutamine, selle vähendamine või suurendamine (korrutamine, jagamine või osamäära hindamine õpitud lihtmurdudega).

Kunst: joonestusvahendid, joonise paigutus; töö viimistlemine; rahvusmotiivide ja erinevate rahvaste mustrite kasutamine;

Loodusõpetus: materjalide ja tooraine päritolu; taaskasutamise põhimõtted- loodussäästlik mõtteviis; tehis- ja looduslikud materjalid;

Inimeseõpetus: koostöö ja individuaalne töö; milline on meeldiv õhkkond- kuidas mina õpilasena saan seda hoida või toetada; oma töö alustamine ja lõpetamine- miks see on oluline; oma soovide väljendamine.

5. klass

35 tundi õppeaastas

Õpitulemused:

Töö kavandamine ja rahvakunst

Õpilane:

- 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- 2) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- 3) oskab kavandamisel kasutada aimekirjandust ja teabeallikaid.

Materjalid ja töö kulg

Õpilane:

- 1) kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- 2) eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;

- 3) seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga;
- 4) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- 5) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- 6) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Tööliigid

Õpilane:

- 1) kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- 2) seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- 3) lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- 4) heegeldab ja koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- 5) heegeldab ja koob lihtsa skeemi järgi;
- 6) mõistab täpsuse vajalikkust ning järgib seda tekstiilitöös.

Toit ja toitumine, tarbijakasvatus

Õpilane:

- 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb nendesse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;
- 2) võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- 3) teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- 4) teab väljendite „kõlblik kuni” ja „parim enne” tähendust;
- 5) käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- 6) oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen

Õpilane:

- 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- 2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;
- 3) valmistab lihtsamaid toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid;
- 4) lepib kaaslastega kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igaihe rolli tulemuse saavutamisel;
- 5) järgib köögis töötades hügieenireegleid.

Lauakombed ja etikett

Õpilane:

- 1) katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused, ning hindab laua ja toitude kujundust;
- 2) peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- 3) leiab loomingulisi võimalusi, kuidas pakkida kingitusi.

Kodu korrashoid: õpilane teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid.

Projektitööd

Õpilane:

- 1) valmistab või leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- 2) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- 3) teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- 4) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- 5) väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- 6) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu:

Töö kavandamine ja rahvakunst: Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Kavandamise erinevad võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala.

Materjalid ja töö kulg : Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused. Kanga kudumise põhimõte. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekoetud kangad. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi.

Tikkimine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Sümbolid ja märgid. Tarbe- ja kaunistuspistid. Üherealised ja kaherealised pistid. Mustri kandmine riidele. Tikandi viimistlemine ja hooldamine.

Õmblemine: Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemine käsitsi ja õmblusmasinaga. Õmblusmasina niidistamine. Lihtõmblus. Äärestamine. Palistused.

Kudumine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine.

Heegeldamine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine. Heegelkirjade ülesmärkimise viisid.

Toit ja toitumine, tarbijakasvatus: Toiduained ja toitained. Toiduainerühmade üldiseloomustus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused. Toiduainete säilitamine. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen: Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Kuumad joogid. Kartulite, munade ja makarontoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Lauakombed ja etikett: Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingulised võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks. Ideede ja võimaluste leidmine, kuidas pakkida erinevaid kingitusi.

Kodu korrashoid: Puhastus- ja korrastustööd. Töövahendid.

Projektitööd: Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

Lõiming:

Loodusõpetus: mõistab, et inimene on osa loodusest, et inimese elu sõltub loodusest; materjalide taaskasutamine; looduslikest kiududest kangad, nende omadused; tervislikuslt ja loodussäästvalt kasutatud toit

Kunst: joonistusvahendid, joonise paigutus jne

Eesti keel: materjalide ja tööriistade korrektsed nimetused; aimekirjanduse ja teabeallikate kasutamine;

Kunst: kavand, selle sobitamine materjalidega; mida tähendab “silmadega söömine”;

Matemaatika: mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;

Sotsiaalsed: oma töö väärtustamine, selle esteetilisuse hindamine; tervislik toitumine; töötamine teistega koos- töö jaotamine, tööülesannete jagamine, ühise eesmärgi nimel tegutsemine;

Võõrkeeled: erinevate rahvaste toidud; võõrkeelsed sõnad ja lühendid toodete pakenditel ja etiketil.

6. klass

35 tundi õppeaastas

Õpitulemused:

Töö kavandamine ja rahvakunst

Õpilane:

- 1) kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid;
- 2) märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;

- 3) leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;
- 4) leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale;
- 5) oskab kavandamisel kasutada aimekirjandust ja teabeallikaid.

Materjalid ja töö kulg

Õpilane:

- 1) kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;
- 2) eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;
- 3) seostab käsitöölõnga jämedust töövahendiga;
- 4) töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;
- 5) järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;
- 6) hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.

Tööliigid

Õpilane:

- 1) kasutab tekstiileset kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid;
- 2) seab õmblusmasina töökorda, traageldab ning õmbleb lihtõmblust ja palistust;
- 3) lõikab välja ja õmbleb valmis lihtsama eseme;
- 4) heegeldab ja koob põhisilmuseid ning tunneb mustrite ülesmärkimise viise ja tingmärke;
- 5) heegeldab ja koob lihtsa skeemi järgi;
- 6) mõistab täpsuse vajalikkust ning järgib seda tekstiilitöös.

Toit ja toitumine, tarbijakasvatus

Õpilane:

- 1) teab erinevaid toiduainerühmi ning tunneb nendesse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi;

- 2) võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust;
- 3) teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil;
- 4) teab väljendite „kõlblik kuni” ja „parim enne” tähendust;
- 5) käitub keskkonnahoidliku tarbijana;
- 6) oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada;
- 7) hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen

Õpilane:

- 1) kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid;
- 2) valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades;
- 3) valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külm- ja kuumtöötlemistehnikaid;
- 4) lepib kaaslastega kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igäihe rolli tulemuse saavutamisel;
- 5) järgib köögis töötades hügieenireegleid.

Lauakombed ja etikett

Õpilane:

- 1) katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused, ning hindab laua ja toitude kujundust;
- 2) peab kinni üldtuntud lauakommetest;
- 3) leiab loomingulisi võimalusi, kuidas pakkida kingitusi.

Kodu korrashoid

Õpilane:

- 1) teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid;
- 2) planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi;
- 3) näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust.

Projektitööd

Õpilane:

- 1) valmistab või leiab üksi või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendusi;
- 2) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste arvamust;
- 3) teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöö tegevuste osalisena;
- 4) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- 5) väärtustab disainiprotsessi ning analüüsib täidetud ülesandeid ja saadud tagasisidet;
- 6) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust.

Õppesisu:

Töö kavandamine ja rahvakunst: Idee ja kavandi tähtsus eset valmistades. Kujunduse põhimõtted ja nende rakendamine. Kavandamise erinevad võimalused. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides. Ideede leidmine ja edasiarendamine kavandiks. Tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted lähtuvalt kasutusala-
Esemeline rahvakunst ja selle tähtsus. Tavad ja kombes. Rahvuslikud mustrid ehk kirjad ajaloolistel ja tänapäevastel esemetel. Muuseumide roll rahvakunsti säilitajana. Rahvuslike detailide kasutamine tänapäevast tarbeeset kavandades.

Materjalid ja töö kulg: Tekstiilkiudained. Looduslikud kiud, nende saamine ja omadused. Kanga kudumise põhimõte. Kanga liigid: telgedel kootud, silmuskoelised, mittekoetud kangad. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine. Töötamine suulise juhendamise järgi. Töötamine tööjuhendi järgi. Lihtsama tööjuhendi koostamine. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Tikkimine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Sümbolid ja märgid. Tarbe- ja kaunistuspisted. Üherealised ja kaherealised pisted. Mustri kandmine riidele. Tikandi viimistlemine ja hooldamine

Õmblemine: Töövahendid. Täpsuse vajalikkus õmblustöös. Õmblemine käsitsi ja õmblusmasinaga. Õmblusmasina niidistamine. Lihtõmblus. Äärestamine. Palistused. Lõike paigutamine riidele, õmblusvarud. Õmblustöö viimistlemine ja hooldamine.

Kudumine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Ääresilmused. Kudumi lõpetamine. Lihtsa koekirja lugemine ja selle järgi kudumine. Kudumi viimistlemine ja hooldamine.

Heegeldamine: Töövahendid ja sobivad materjalid. Põhisilmuste heegeldamine. Edasi-tagasi heegeldamine. Heegelkirjade ülesmärkimise viisid. Skeemi järgi heegeldamine. Ringheegeldamine. Motiivide heegeldamine ja ühendamine. Heegeldustöö viimistlemine ja hooldamine.

Toit ja toitumine, tarbijakasvatus: Toiduained ja toitained. Tervisliku toitumise põhitõed. Toidupüramiid. Toiduainerühmade üldiseloostus: teravili ja teraviljasaadused, piim ja piimasaadused, aedvili, liha ja lihasaadused, kala ja kalasaadused, munad, toidurasvad. Toiduainete säilitamine. Tarbijainfo (pakendiinfo). Teadlik ja säästlik tarbimine. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.

Toidu valmistamine, töö organiseerimine ja hügieen: Retsept. Mõõtühikud. Töövahendid köögis. Ohutushoid. Toiduainete eeltöötlemine, külm- ja kuumtöötlemine. Võileivad. Kuumtöötlemata magustoidud. Külmad ja kuumad joogid. Kartulite, munade ja makarontoodete keetmine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Pudrud ja teised teraviljatoidud. Isikliku hügieeni nõuded köögis töötades. Toidu ohutus. Nõude pesemine käsitsi ja masinaga, köögi korrashoid. Tööde järjekord toitu valmistades. Tööjaotus rühmas, ühistöö kavandamine. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.

Lauakombed ja etikett: Lauakombed ning lauakatmise tavad ja erinevad loomingu- ja võimalused. Lauapesu, -nõud ja -kaunistused. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks. Ideede ja võimaluste leidmine, kuidas pakkida erinevaid kingitusi.

Kodu korrashoid: Puhastus- ja korrastustööd. Töövahendid. Rõivaste pesemine käsitsi ja masinaga. Hooldusmärgid. Triikimine. Jalatsite hooldamine.

Projektitööd: Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille puhul saavad õpilased vabalt valida projekti. Projektid võivad olla nii tehnoloogiaõpetuse, käsitöö kui ka kodunduse valdkonnast. Projektitööd võib lõimida omavahel, teiste õppeainete ja klassidevaheliste projektidega ning ülekooliliste ja pikemaajaliste koolidevaheliste ettevõtmistega.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: kaasõpilaste töödele hinnangu andmine ja tunnustuse avaldamine; kasutusjuhendite lugemine; toote etiketilt vajaliku info leidmine; vajaminevate vahenditest nimekirja koostamine, hinnakirja koostamine ja oma tegevuse planeerimine.

Joonistamine: oskab koostada kolm vaadet lihtsast detailist; oma töö viimistelmie.

Kunst: oskab koostada lihtsa eseme eskiisi, kujundab ise mustrit

Matemaatika: tingmärgid ja korduvused; täpsus töödes.

Loodusõpetus: taaskasutus; loodussäästev toidu tootmine ja tarbimine; looduslikud ja tehnilikud materjalid- nende mõju keskkonnale.

Sotsiaaalained: Eesti rahvakunst- identiteet; teabeallikate kasutamaine- info leidmine; keskendumisvõime arendamine- fookuse hoidmine, enda tööle keskendumine; iseseisvalt töötamise oskus; lauakombed ja nende ajaloolise kujunemise taust.

Võõrkeeled: erinevate rahvaste mustrid ja käsitöö;

Kehaline kasvatus: mustrid tantsudes ja mängude; liikumine vastavalt joonisele; üksteisega arvestamine;

Tehnoloogiaõpetus

4. klass

35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Tehnoloogia igapäevaelus

Õpilane:

peab tähtsaks tehnoloogilist kirjaoskust igapäevaelus;

seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega.

Disain ja joonestamine

Õpilane:

disainib lihtsaid tooteid, kasutades selleks ettenähtud materjale;

märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi;

osaleb õpilasepärast uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega.

Materjalid ja nende töötlemine

Õpilane:

tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise;

valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale;

suudab valmistada jõukohaseid liiteid;

valmistab mitmesuguseid lihtsaid esemeid (sh mänguasju);

kasutab õppetöös lihtsamaid puidu töötlemise vahendeid- puidunuga, käsipuur, saag, liivapaber jt;

analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest;

teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;

väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise;

kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.

Õppesisu

Tehnoloogia igapäevaelus

Tehnoloogia olemus. Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Teadvustamine, et tehnoloogia ja tehnoloogiline kirjaoskus ei ole vaid arvutimaailmaga seotud.

Disain ja joonestamine

Eskiis. Lihtsa toote kavandamine. Disain. Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine.

Materjalid ja nende töötlemine

Materjalide liigid (puit, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja elektrilisedööriistad. Materjalide liited. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: erinevate kategooriate ja üldmõistete leidmine ja mõistmine; töövahendite nimetused ja materjalide nimetused; tehnoloogia mõistmine on tehnoloogia meie igapäevases elus; tehnoloogiline kirjaoskus- info leidmine, selle mõistmine, funktsionaalse lugemisoskuse kasutamine.

Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtevahendid, mõõtkavad.

Loodusõpetus: tuule- ja vee-energia kasutamine; materjali ja tooraine päritolu; looduse ja tehnoloogia seos- koostoime ja vastuolud; ideede ammutamine loodusest; loodusmaterjalide kasutamine; loodussäästlik eluviis- mõistlik tarbimine; enda säästmine- optimaalsed ja tööohutud tööviisid.

Kunst: erinevate vahendite kasutamine, jõukohaste vahendite tegemine endale; joonise paigutus tasapinnal; erinevate materjalide (paber, puit, plastik jne) kasutamine;

Inimeseõpetus: ohutud tööviisid- enda ja teiste hoidmine nii füüsiliselt kui ka vaimselt, enda kavandatud töö teostamine; teistega arvestamine; keskkonnasäästlik eluviis.

Kehaline kasvatus: tehnoloogia spordis; praktiliste vahendite loomine koolile, mida saab ühiselt tundides kasutada.

Muusika: lihtsamate rütmi- ja kõlapillide valmistamine.

5. klass

35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Tehnoloogia igapäevaelus

Õpilane:

- 1) peab tähtsaks tehnoloogilist kirjaoskust igapäevaelus;
- 2) seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega;
- 3) kirjeldab ratta ja energia kasutamist ajaloos ning nüüdisajal;
- 4) kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale;
- 5) valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna.

Disain ja joonestamine

Õpilane:

- 1) märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi;
- 2) selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda esitleda;
- 4) teab ja kasutab õpiülesannetes disaini elemente;
- 5) disainib lihtsaid esemeid, kasutades selleks ettenähtud materjale;
- 6) osaleb õpilaspäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega;
- 7) mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus.

Materjalid ja nende töötlemine

Õpilane:

- 1) tunneb põhilisi (puit, metall, kivi, plastid jne) materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise;
- 2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale;
- 3) suudab valmistada jõukohaseid liiteid;
- 4) valmistab mitmesuguseid lihtsaid esemeid (sh mänguasju);

- 5) kasutab õppetöös puur- ja treipinki;
- 6) analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest;
- 9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- 10) väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise;
- 11) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.

Projektitöö

Õpilane:

- 1) teadvustab end rühmatöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena;
- 2) osaleb aktiivselt erinevates koostööja suhtlusvormides;
- 3) leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid;
- 4) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse;
- 5) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;
- 6) kujundab, esitleb oma arvamust;
- 7) väärtustab töö tegemist:
- 8) planeerib tööd ja lahendab sellega seotud ülesandeid;
- 9) valmistab lihtsaid tooteid (nt mänguasi, paat, liikuv auto jne)

Õppesisu

Tehnoloogia igapäevaelus

Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, inimene ja keskkond. Transpordivahendid.

Disain ja joonestamine

Tehniline joonis. Jooned ja nende tähendused. Mõõtmed ja mõõtkava. Piltkujutis ja vaated. Lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine.

Disaini elemendid. Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine.

Materjalid ja nende töötlemine

Materjalide liigid (puit, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja

masinad). Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad. Puur- ja treipink. Materjalide liited. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

Projektitöö

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille korral õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Projektitööd võivad olla nii käsitööst, kodundusest kui ka tehnoloogiaõpetusest. Õpilane saab valida kahe samaaegse teema vahel. Valikteemad võivad olla nt ehistööd, mudelism jne.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: erinevate kategooriate ja üldmõistete leidmine ja mõistmine; töövahendite nimetused ja materjalide nimetused; tehnoloogia mõiste- mis on tehnoloogia meie igapäevases elus; tehnoloogiline kirjaoskus- info leidmine, selle mõistmine, funktsionaalse lugemisoskuse kasutamine, selle analüüsimine ja esitamine.

Loodusõpetus ja inimeseõpetus: mõistab, et inimene on osa loodusest ja inimese elu sõltub loodusest; loodus kui tehnoloogia inspiratsiooniallikas; inimese mõju loodusele ja tehnoloogia mõju inimesele; probleemide lahendamine; õpilane kui üks osa rümatööst;

Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtevahendid, mõõtkavad. Ruumiline mõtlemine- ruumilised kujundid. Ring, selle keskpunkt, läbimõõt, raadius; jooniste lugemine;

Ajalugu: ratta ja energia kasutamine ajaloo ning nüüdisajal; ajalooliste ehitiste mudelite loomine (akveduktid, kindlused, kiilukiviga kaared jms); tehnoloogia areng läbi ajaloo, leiutised ja leiutajad.

Kunst: töötava mudeli idee loomine, valmistamine, viimistlemine ja kaunistamine;

Kehaline kasvatus: koordineerimine, teistega koos tegutsemine ja liikumine; reeglitest kinnipidamine ja nende järgimine; ühise eesmärgi nimel tegutsemine.

Muusika: lihtsamate keel- ja kõlapillide valmistamine. Ühiselt tegutsemine.

6. klass

35 tundi õppeaastas

Õpitulemused

Tehnoloogia igapäevaelus

Õpilane:

- 1) peab tähtsaks tehnoloogilist kirjaoskust igapäevaelus ja seostab tehnoloogiaõpetust teiste õppeainetega ja eluvaldkondadega;
- 2) kirjeldab inimtegevuse ja tehnoloogia mõju keskkonnale;
- 3) valmistab töötavaid mudeleid praktilise tööna;
- 3) võrdleb erinevaid transpordivahendeid ning energiaallikaid;
- 4) kirjeldab tehniliste seadmete ja tehnika arenguloo kujunemist ning selle olulisemaid saavutusi;
- 5) loob seoseid tehnoloogia arengu ja teadussaavutuste vahel.

Disain ja joonestamine

Õpilane:

- 1) selgitab joonte tähendust joonisel, oskab joonestada jõukohast tehnilist joonist ning seda esitleda;
- 2) märkab probleeme ja pakub neile omanäolisi lahendusi;
- 3) koostab kolmvaate lihtsast detailist;
- 3) osaleb õpilasepäraselt uudse tehnoloogilise protsessi loomises, mis on seotud materjalide valiku ja otstarbeka töötlusviisi leidmisega;
- 4) mõistab leiutiste osatähtsust tehnoloogia arengus, teab inseneri elukutse iseärasust ja leiutajate olulisemaid saavutusi.

Materjalid ja nende töötlemine

Õpilane:

- 1) tunneb põhilisi materjale, nende olulisemaid omadusi ja töötlemise viise;

- 2) valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid töötlusviise, töövahendeid ja materjale;
- 3) suudab valmistada jõukohaseid liiteid;
- 4) valmistab mitmesuguseid lihtsaid tooteid (sh mänguasju);
- 5) kasutab õppetöös puur- ja treipinki;
- 6) analüüsib ja hindab loodud toodet, sh esteetilisest ja rakenduslikust küljest;
- 7) annab tehtud ülesande või toote kvaliteedile oma hinnangu;
- 8) mõistab ja arvestab kaaslaste erinevaid tööoskusi;
- 9) teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;
- 10) väärtustab ja kasutab tervisele ohutuid tööviise;
- 11) kasutab materjale säästlikult ning leiab võimalusi nende korduskasutuseks.

Projektitööd

Õpilane:

- 1) teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena;
- 2) osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides;
- 3) leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannete ning probleemide lahendeid;
- 4) valmistab üksi või koostöös teistega ülesande või projekti lahenduse;
- 5) suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi;
- 6) kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust;
- 7) väärtustab töö tegemist, sh selle uurimist ja omandatud tagasisidet.

Õppesisu

Tehnoloogia igapäevaelus

Tehnoloogia olemus. Tehnoloogiline kirjaoskus ja selle vajalikkus. Tehnoloogia ja teadused. Tehnoloogia, inimene ja keskkond. Transpordivahendid. Energiaallikad.

Disain ja joonestamine

Lihtsa mõõtmestatud tehnilise joonise koostamine ja selle esitlemine.

Probleemide lahendamine. Toote viimistlemine. Insenerid ja leiutamine.

Materjalid ja nende töötlemine

Materjalide liigid (puit, metall, plastid, elektroonika komponendid jne) ja nende omadused. Materjalide töötlemise viisid (märkimine, saagimine jne) ning töövahendid (tööriistad ja masinad). Levinumad käsi- ja elektrilisedööriistad. Puur- ja treipink. Materjalide liited. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.

Projektitööd

Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille korral õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Projektitööd võivad olla nii käsitööst, kodundusest kui ka tehnoloogiaõpetusest. Õpilane saab valida kahe samaaegse teema vahel. Valikteemad võivad olla nt ehistööd, mudelism jne.

Lõiming:

Eesti keel ja kirjandus: oskab kasutada meediavahendeid info leidmiseks ja vahendamiseks; oskab tehnoloogia kirjakeelt, analüüsib ja sünteesib seda; planeerib oma töid ideest teostuseni, oskab neid esitleda; annab toetust ja tagasisidet oma kaaslastele; vormistab oma töö.

Ajalugu: masinate ja energia, tehnoloogia kasutamine ajaloos ja tänapäeval. Tehnoloogia areng ja leiutamine, keskaegsed leiutajad, esimesed tööstuslikud masinad. Tehnoloogia mõju ühiskondade arengus, mõju põllumajandusele jne. Tehnoloogia levimine koos vallutustega ja rahvaste rändega.

Kunst: oma idee algatamine ja lõpetamine; kolme vaate joonistamine lihtsamast detailist; oma töö visandamine koos mõõtudega.

Matemaatika: mõõtmine, mõõtühikud, mõõtevahendid, mõõtkavad. Ruumiline mõtlemine- ruumilised kujundid- kolme vaate kujutamine; Geomeetrilised kujundid ja nende mõõdud; jooniste tegemine ja lugemine;

Loodusõpetus ja inimeseõpetus: mõistab, et inimene on osa loodusest ja inimese elu sõltub loodusest; loodus kui tehnoloogia inspiratsiooniallikas; inimese mõju loodusele ja tehnoloogia mõju inimesele; probleemide lahendamine; õpilane kui üks osa rümatööst;

Kunst: töötava mudeli idee loomine, valmistamine, viimistlemine ja kaunistamine; värvide ja valguse mõju; erinevate digivahendite kasutamine enda töödes.

Kehaline kasvatus: koordineerimine, teistega koos tegutsemine ja liikumine; reeglitest kinnipidamine ja nende järgimine; ühise eesmärgi nimel tegutsemine. Projektitööna kehalise kasvatusetundi vahendite loomine.

Muusika: Ühiselt tegutsemine, meeleolu loomne; muusika mõju ühistele töödele (teolualud).

9.2.8 Valdkond “Kehaline kasvatus”

I Üldalused

1. Valdkonna eesmärk ja kujundatavad valdkonnapädevused

Kehalise kasvatusetundi kaudu rakendatakse põhikoolis liikumisõpetuse põhimõtteid, et toetada õpilaste positiivset hoiakut liikumise suhtes ning kujundada neis eakohast liikumispädevust, s.o motivatsiooni, teadmisi, oskusi ja harjumust iga päev aktiivselt liikuda, tegelda liikumisharrastusega ning suhtuda liikumisesse positiivselt. Liikumispädevust arendava õppe tulemusena põhikooli lõpetaja: 1) on omandanud mitmekülgseid liikumisoskusi ja -kogemusi, et harrastada erinevaid liikumistegevusi; 2) mõistab, et tervis on seotud liikumise ja toitumise tasakaaluga; 3) on igapäevaselt kehaliselt aktiivne ja mõistab tervisliku liikumise põhimõtteid; 4) väärtustab liikumist, sporti ja tantsu ja osaleb neis tegevustes rõõmuga; 5) mõistab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate ning emotsioonide juhtimist toetavate tegevuste mõju enda heaolule, et tulla toime pingeliste olukordadega; 6) tunneb rõõmu liikumisest ja on saanud sellest positiivse kogemuse.

Lilleoru Põhikooli eripäraks on, et lastel on võimalik liikuda naturaalses ja mitmekesisel looduskeskkonnas nii õppetunni raames kui ka aktiivses vahetunnis, selleks seostatakse õpitud oskuste kasutamist ka väljaspool õppetundi. Mitmekesine looduskeskkond annab võimaluse arendada edasiliikumisoskuseid, siduda liikumist igapäevaste tegevustega ning oskus kontrollida keha asendites, liikumisel ja nende kombinatsioonides. Liikumist soodustav keskkond arendab lapse kehalisi võimeid, toetab tema tervist ning annab võimaluse liikumise ja vaimse tasakaalu loomiseks.

Õpilane mõistab liikumise ja kultuuri seost mitmekülgselt, sh väljaspool koolikeskkonda toimivate tegevuste kaudu. Õpilane saab teadmised liikumis-, spordi- ja tantsutraditsioonidest ning liikumise seosest eri kultuurivaldkondadega, selleks korraldab Lilleoru Põhikool väljasõite nendele üritustele ja teeb koostööd oma partneritega (nt, tantsuetendused Tallinnas, ühine spordipäev Vaida kooliga jms). Õpilane omandab oskused ohutult liikuda ja isiklikku hügieeni järgida ning ausa mängu põhimõtteid järgida. Õpilane saab kogemused väljaspool kooli toimuval liikumis-, spordi- ja tantsuüritusel osalejana või vabatahtlikuna, liikumisest looduses ja suhtluskultuurist. Ta väljendab ennast liikumise ja tantsu kaudu ning koostöös kaaslastega.

2. Õppemaht

Valdkonnapõhine õppemaht on kirjas õppekava üldosa tunniarvust plaanis. Konkreetse õppeaine õppemaht ja tundide arv on märgitud iga klassi ees.

3. Õppe kavandamine ja korraldamine

Õppetegevust kavandades ja korraldades lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, taotletavatest õpitulemustest, õppesisust ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega. Ülesanded peavad olema mitmekesised ja arvestama õpilase võimeid. Lilleori Põhikooli õpikeskkond on mitmekesine ja võimaldab laiendada seda looduskeskkonda, kooliõuele ja maastikule. Kool korraldab ise spordivõistluseid ja käib teiste koolidega kohtumas. Samuti käiakse tantsu- ja spordiüritustel pealtvaatajatena ning soodustatakse huvi spordi vastu läbi suunamise meediakanalite kaudu vaatajana osa võtta.

II kooliastmes innustatakse õpilasi osalema sooritusjärgses arutelus, enda kehalisi võimeid kontrollima ning sooritusele tagasisidet andma. Kuna õpilaste kehaline aktiivsus on efektiivselt viis hoida tervist, arendada ning säilitada üldist töövõimet, kehalist vormisolekut ja vaimset tasakaalu, on soovitatav pakkuda vabade tundide arvelt lisatunde liikumiseks ning sportimiseks, selleks on Lilleoru Põhikoolis võimalik veeta kõik vahetunnid õues aktiivselt tegutsedes ja liikudes.

4. Õppekava läbivad teemad

Läbiva teema „Tervis ja ohutus“ puhul on kehalisel kasvatusel kanda oluline osa. Tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, arusaamade, oskuste ja kogemuste omandamist toetatakse nii

aineõppes kui ka tunnivälises tegevuses, samuti füüsilise ja sotsiaalse õpikeskkonna loomise kaudu.

Läbivat teemat „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ toetatakse kehalises kasvatuses õpilaste innustamisega olema terve ning kandma muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas hoolt oma töövõime suurendamise eest. Võimekuse ja huvi ilmnemise korral mõne spordija/või liikumisharrastuse vastu juhitakse õpilast selle alaga süvendatult tegelema.

Läbivat teemat „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ aitab kehalises kasvatuses ellu viia väljas (looduses) harrastatavate spordialadega tegelemine, mis väärtustab ümbritsevat ning soodustab õpilase kujunemist keskkonnateadlikuks liikumise harrastajaks.

Läbivat teemat „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ toetatakse õpilaste organiseeritud tunnivälise liikumisharrastuse kaudu (omaalgatuslikud spordi- ja tantsuüritused, võistlused, õpilaste juhendamisel toimuvad mängud jms).

Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“ kajastub kehalise kasvatus tundides õpitavates spordialades/liikumisviisides, mis tutvustavad rahvuslikku ja teiste maade liikumiskultuuri ning aitavad õpilasel kujuneda kultuuriteadlikuks (omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustavaks) ühiskonnaliikmeks.

Läbiv teema „Teabe keskkond“ toetab õpilast vajaliku info leidmisel.

Läbiva teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ rakendamine kehalises kasvatuses seostub antud ülesande jaoks õpilasepoolse sobiva lahenduse leidmisega.

Läbiv teema „Väärtused ja kõlblus“ seostub spordi ülimalt aate – ausa mängu põhimõtete – järgimisega kehalises kasvatuses ning tunnivälises sportlikus tegevuses. Sportlikus tegevuses kehtivate reeglite mõistmine ja nende järgimine toetab õpilase kujunemist kõlbeliseks isiksuseks.

5. Ainevaldkonna hindamise erisused

Üldised hindamise põhimõtted on kirjeldatud kooli õppekava üldosas, ainepõhiste erisustena toome välja järgneva. Tervisest tingitud erivajadustega õpilasi hinnates arvestatakse nende osavõttu kehalise kasvatus tundidest. Hinnatakse õpilaste teadmisi spordist, liikumisest ja kehaliste harjutuste tegemisest. Praktilisi oskusi hinnates lähtutakse õpilaste tervises seisundist. Juhul kui õpilaste tervises seisund ei võimalda kehalise kasvatus ainekava täita, koostatakse

neile individuaalne õppekava, milles fikseeritakse kehalise kasvatus õppe-eesmärk, õppesisu, õpitulemused ning nende hindamise vormid. Tagasiside antakse ka õpilase hoiakutele, huvi tundmisele, tähtsuse mõistmisele, väärtustamisele, enda ja teiste vajaduste arvestamisele, kokkulepitud reeglite järgimisele.

II kooliastmes antakse hinnang teadmiste ja oskuste omandamisele, teadmiste rakendamisele ning õpilaste koostööoskusele. Kehalistele võimetele hinnangut andes peab tulemuse kõrval arvestama õpilase arengut ning tema tehtud tööd tulemuse saavutamise nimel ning vajadusel seda eelistama, et soodustada ja hoida positiivset suhtumist sporti ja aktiivsesse eluviisi.

6. Õppekeskkond

Lilleoru Põhikool võimaldab kasutada aktiivselt nii tunnitegevustes kui ka väljaspool tunnitegevust terviseradasid, jooksu ja/või suusaradasid, talvisel perioodil uisuväljakut. Kool ei lähtu soolise eristamise põhimõttest ning soosib poiste ja tüdrukute ühiseid tunde, et õpilased õpiksid arvestama, et kõigil on erinevad vajadused, võimed ja oskused. II kooliastmes on eraldi korraldatud tüdrukute ja poiste riietusruumid ja pesemisruumid. Õpilastel on võimalik kasutada saali aeroobika- ja tantsutundideks. Suuremaid spordirajatisi ja ujulat küllastatakse periooditi ja korraldatud transpordiga.

II Õpitulemused, õppesisu ja lõiming

4. klass

3 tundi õppenädalas, 105 tundi

Õpitulemused

Võimlemine

Õpilane:

- 1) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni saatelugemise või muusika saatel;
- 2) hüpleb hübitsat ette tiirutades paigal ja liikudes;
- 4) sooritab harjutuskombinatsioon võimlemises, tantsus, joogas.
- 5) sooritab õpitud toenghüpet (hark- või kägarhüpe).

Kergejõustik

Õpilane:

- 1) sooritab teatejooksus;
- 2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega;
- 3) sooritab hoojooksult palliviske;
- 4) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;

Liikumis- ja sportmängud:

Õpilane:

- 1) mängib sportmängudeks ette valmistavaid liikumismänge ja sooritab teatevõistluseid erinevate vahenditega;
- 2) mängib reeglite järgi erinevaid meeskondlikke pallimänge ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid.
- 3) sooritab palli söötmise ja püüdmise erinevates pallimängudes;
- 4) mängib kaht kooli valitud sportmängu lihtsustatud reeglite järgi.

Talialad- suusatamine ja uisutamine

Õpilane:

- 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusammuga;
- 2) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis;
- 3) sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde;
- 4) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises;
- 5) läbib järjest suusatades endale jõukohase distantsi.
- 6) sooritab uisutades ülejalasõitu vasakule ja paremale;
- 7) kasutab uisutades sahkpidurdust;

Orienteerumine

Õpilane:

- 1) oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi;
- 2) teab põhileppemärke (10–15);
- 3) orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas;
- 4) arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi;
- 5) Tunneb ennast hästi ühistel matkadel, hindab oma jõudu nende läbimiseks.

Tantsuline liikumine

Õpilane:

- 1) tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse;
- 2) kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Ujumine

Õpilane valib tuttava ujumis-stiili ja läbib endale jõukohase distantssi. Tunneb ennast vees hästi ja teab ning järgib veega seotud ohutusnõudeid.

Õppesisu

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis. Pöörded sammlikumiselt.

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitša ja hoonööriga. Erinevate vahendite kasutamine.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised. Ronimised, roomamised, tasakaaluga seotud harjutused.

Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused.

Akrobaatika. Erinevad tirelid. Tiritamm ja selle õppimiseks juurdeviivad harjutused. Painduvust arendavad harjutused ja kaarsild. Ratas kõrvale. Kätelseis abistamisega.

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused. Pöörded ja mahahüpped.

Kergejõustik

Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooksu teatevahetus. Kestvusjooks. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Pallivise hoojooksult.

Liikumis- ja sportmängud

Sportmängudeks ette valmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega.:

Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli pörgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.

Jalgpall. Söödu peatamine jalapöia sisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine, arendamine ja täiustamine.

Suusatamine ja uisutamine

Laskumised põhi- ja puhkeasendis. Tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel. Uisusammpööre, poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviis. Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Uisusamm ilma keppideta, pooluisusamm laugel laskumisel. Paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis. Teatesuusatamine.

Uisutamine erinevate käteasenditega. Ülejalasõit vasakule ja paremale. Sahkpidurdus.

Start, sõit kurvis ja finišeerimine. Kestvusuisutamine. Mängud ja teatevõistlused uiskudel.

Orienteerumine ja matkamine

Maastikuobjektid, leppemärgid, kaardi mõõtkava, reljeefivormid (lõikejoonte vahe). Kauguste määramine. Liikumine joonorientiiride järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine. Kompassi tutvustamine. Suunaharjutused kompassiga seistes ja liikudes. Õpperaja läbimine kaarti ja kompassi kasutades. Orienteerumismängud. Erineva pikkusega ja erineval maastikul toimuvad matkad.

Tantsuline liikumine

Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega. Eakohased tantsuvõtted ja - sammud. 4–8taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid. Ruumitajuülesanded. Põimumine liikudes. Pöörded ja pöörlemine. Kujutluspiltidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis. Tantsuürituste külastamine ja arutelu.

Ujumine

Ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaiakades. Ujumise hügieeninõuded. Veega kohanemise harjutused. Rinnuli- ja seliliujumine, sukeldumine.

Lõiming:

Eesti keel: eelkõige suulise, aga ka kirjaliku teksti mõistmine, suulise teksti loomine ja selge eneseväljendus (nt õpilane sõnastab oma kavatsused, tunded, soovid); suhtleb kaasõpilasega või rühmaga, vajadusel kasutab kiiret infoedastust; kiidab kaaslast ja juhendab teda vajadusel.

Matemaatika: ruumiline tajus, joonised (tantsujoonised); erinevad liikumised- sirgjooneline, kõverjooneline, ringis; mõisted- küljed, nurgad jms.

Loodusõpetus ja sotsiaalained: tervislikud eluviisid; sportlik liikumine ja vabaaja liikumine, kuidas see mõjutab füüsilist tja vaimset tervist; üksteisega suhtlemine, arvestamine, teise märkamine, abistamine, juhendamine. Enda soovide, vajaduste ja tunnete sõnastamine.

Tehnoloogia: teaduse ja tehnika saavutused erinevates spordialades ja liikumisviisides; spordialane tehnika, varustus ja vahendis; tervisliku toitumise põhitõed; kihiline riietumine ja erinevate materjalide omadused, nende mõju ja kasutamine erinevate ilmastiku tingimustega.

Võõrkeeled: võõrsõnad eesti keeles, mis on tulnud teistest keeltest- seoste leidmine; spordialade nimetused ja nende kujunemine, päriolu teistest riikidest; jõukohase võõrkeelse teksti lugemine vajadusel.

5. klass

3 tundi õppenädalas, 105 tundi

Õpitulemused

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

Õpilane:

- 1) selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning enda kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;
- 2) mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatuses tundides ning tunnivälises tegevuses, teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral;
- 3) suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi, oskab sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne;
- 4) sooritab kehaliste võimete testi ja annab tulemusele hinnangu võrreldes eelmistel aastatel saavutatuga, valib õpetaja juhendusel harjutusi kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid;
- 5) tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel ning oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;
- 6) teab, mida tähendab aus mäng spordis;
- 7) nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest ning Eesti üld- ja noorte tantsupidudest.

Võimlemine

Õpilane:

- 1) sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni saatelugemise või muusika saatel;
- 2) hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes;
- 3) Joogavõimlemine.

Kergejõustik

Õpilane:

- 1) sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus;
- 2) sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe;

- 3) sooritab hoojooksult palliviske;
- 4) jookseb kiirjooksu stardikäsklustega;

Liikumis- ja sportmängud:

Õpilane:

- 1) mängib sportmängudeks ette valmistavaid liikumismänge ja sooritab teatevõistluse palliga;
- 2) mängib reeglite järgi mõnda pallimängu ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid.
- 1) sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis;
- 2) sooritab ülalt- ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis;
- 3) sooritab palli söötmise ja peatamise jalgpallis;
- 4) mängib kaht kooli valitud sportmängu lihtsustatud reeglite järgi.

Talialad- suusatamine ja uisutamine:

Õpilane:

- 1) suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduviisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduviisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusammuga;
- 2) sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis;
- 3) sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde;
- 4) sooritab teatevahetuse teatesuusatamises;
- 5) läbib järjest suusatades endale jõukohase distantsi.
- 6) sooritab uisutades ülejalasõitu vasakule ja paremale;
- 7) kasutab uisutades sahkpidurdust;

Orienteerumine

Õpilane:

- 1) oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi;
- 2) teab põhileppemärke (10–15);
- 3) orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas;
- 4) arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnasetüüpe, reljeefivorme ja takistusi;
- 5) oskab mängida orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita. Läbib erineva distantssi ja maastikuga matkasid.

Orienteerumine

Maastikuobjektid, leppemärgid, kaardi mõõtkava, reljeefivormid (lõikejoonte vahe). Kauguste määramine.

Liikumine joonorienteerimise järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine. Kompassi tutvustamine. Suunaharjutused kompassiga seistes ja liikudes. Õpperaja läbimine kaarti ja kompassi kasutades. Orienteerumismängud.

Tantsuline liikumine

Õpilane:

- 1) tantsib õpitud paaris- ja rühmatantse, sh eesti ja teiste rahvaste tantse;
- 2) kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist.

Õppesisu

Teadmised spordist ja liikumisviisidest

Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele. Kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele.

Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.

Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted.

Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.

Teadmised iseseisvaks harjutamiseks (kuidas sooritada soojendus- ja rühiharjutusi, kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning trennida õpetaja abiga valitud harjutusi kasutades kehalisi võimeid ja rühti).

Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlustest ja/või üritustest Eestis ning maailmas, tuntumatest Eesti ja maailma sportlastest jms.

Teadmised antiikolümpiamängudest.

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis. Pöörded sammliikumisel.

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitse ja hoonõoriga.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused saatelugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga: käte ja jalgade hood, lõdvestamised, vetrumised.

Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused.

Akrobaatika. Erinevad tirelid. Tiritamm a selle õppimiseks juurdeviivad harjutused. Painduvust arendavad harjutused ja kaarsild. Ratas kõrvale. Kätelseis abistamisega.

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused. Pöörded ja mahahüpped.

Toenghüpe. Hoojooksult hüpe hoolauale. Ülesirutus-mahahüpe maandumisasendi fikseerimisega. Hark- või kägarhüpe.

Kergejõustik

Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooksu teatevahetus. Kestvusjooks. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Pallivise hoojooksult.

Liikumis- ja sportmängud

Sportmängudeks ette valmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega. .

Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.

Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seina ning paarides. Alt-eest palling. Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall.

Jalgpall. Söödu peatamine jalapöia sisekülje ja rinnaga (P) ning löögitehnika õppimine, arendamine ja täiustamine.

Suusatamine ja uisutamine

Laskumised põhi- ja puhkeasendis. Tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel. Uisusammpööre, poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviis. Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Uisusamm ilma keppideta, pooluisusamm laugel laskumisel. Paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis. Teatesuusatamine.

Uisutamine erinevate käteasenditega. Ülejalasõit vasakule ja paremale. Sahkpidurdus.

Start, sõit kurvis ja finišeerimine. Kestvusuisutamine. Mängud ja teatevõistlused uiskudel.

Tantsuline liikumine

Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega. Eakohased tantsuvõtted ja -sammud. 4–8taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid. Ruumitajuülesanded. Põimumine liikudes. Pöörded ja pöörlemine. Kujutluspiltidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis. Tantsuürituste küllastamine ja arutelu.

Lõiming:

Matemaatika: ruumiline tajus, joonised (tantsujoonised); erinevad liikumised- sirgjooneline, kõverjooneline, ringis; mõisted- küljed, nurgad jms. Kiiruse mõõtmised, tabelite ja diagrammide koostamine ja lugemine.

Loodusõpetus ja sotsiaalained: tervislikud eluviisid; sportlik liikumine ja vabaaja liikumine, kuidas see mõjutab füüsilist tja vaimset tervist; üksteisega suhtlemine, arvestamine, teise märkamine, abistamine, juhendamine. Enda soovide, vajaduste ja tunnete sõnastamine.

Tehnoloogia: teaduse ja tehnika saavutused erinevates spordialades ja liikumisviisides; spordialane tehnika, varustus ja vahendis; tervisliku toitumise põhitõed; kihiline riietumine ja erinevate materjalide omadused, nende mõju ja kasutamine erinevate ilmastiku tingimustega; mõne spordivahendi meisterdamine (nt lendpall, liivakotid, takistused vms)

Võõrkeeled: võõrsõnad eesti keeles, mis on tulnud teistest keeltest- seoste leidmine; spordialade nimetused ja nende kujunemine, päriolu teistest riikidest; jõukohase võõrkeelse teksti lugemine vajadusel.

Ajalugu: spordialade ajalugu; olümpiamängud Vana-Kreekas ja tänapäeval; klassikalised spordialad; spordikultuuri, mis see on ja kuidas on kujunenud.

Kunst: spordialade ja liikumisviiside isikupärane ja loominguline käsitus (enda loodud tantsusammude kombinatsioonid, aeroobika kava loomine vms), leida uusi omanäolisi lahendusi.

6. klass

2 tundi õppenädalas, 70 tundi

Õpitulemused

Liikumisoskused

Õpilane:

- kasutab edasiliikumisoskusi eri keskkondades, harjutustes, liikumismängudes, spordialadel ning tantsus, rütmis ja muusika saatel, koostöös paarilise ning rühmaga;
- liigub edasi vahendil muutavas keskkonnas;
- rakendab esmaseid liikumisvahendi hooldusvõtteid;
- käsitseb vahendit liikumiskombinatsioonides, mängudes, lihtsustatud sportmängudes ja teiste oskuste arendamiseks;
- koostab kehaasendite ja liikumiste kombinatsioone;
- rakendab oskusi kehahoiu ja -asendite hoidmiseks;

- rakendab turvalisuse ja ohutu liikumise põhimõtteid;
- analüüsib enda tegevust rühmas tegutsejana;
- analüüsib enda liikumisoskusi, -ohutust ja turvavarustuse kasutamist;
- teab liikumisoskusi liikumisharrastuses.

Tervis ja kehalised võimed

Õpilane:

- seostab kehalisi võimeid arendavaid tegevusi ja harjutusi;
- seab lühiajalisi eesmärgi kehaliste võimete arendamiseks enda mõõtmistulemuste põhjal;
- arendab enda kehalisi võimeid, lähtudes seatud eesmärgist;
- analüüsib õpetaja juhendamisel enda kehalisi võimeid tervise seisukohalt ja eesmärgi saavutamist;
- mõistab liikumise ja toitumise tähtsust tervisele.

Kehaline aktiivsus

Õpilane:

- teeb kindlaks enda igapäevase kehalise aktiivsuse ja analüüsib seda;
- plaanib kehalist aktiivsust igapäevastesse tegevustesse;
- mõõdab enda südamelögisagedust;
- kasutab tehnoloogilisi ja/või isiklikke vahendeid, et hinnata enda kehalist aktiivsust;
- sooritab liikumiseks ettevalmistavaid ja taastumist toetavaid tegevusi;
- teab peamisi liikudes juhtuda võivaid vigastusi ja esmast käitumist nende korral.

Liikumine ja kultuur

Õpilane:

- loob midagi liikumisega seotult ja annab selle kohta tagasisidet;
- arutleb kogemuse üle, mille ta on saanud väljaspool kooli toimunud liikumisüritusel osalejana, vaatlejana või vabatahtlikuna;
- teab ja rakendab ausa mängu põhimõtteid ning sellega seotud väärtusi;
- teab rahvusvahelisi sportlasi ning tantsu ja liikumisega seotud kultuuriüritusi;
- mõistab isikliku hügieeni ja ohutusnõuete olulisust ning järgib neid;

- riietub liikumiseks sobilikult, arvestades keskkonda ja tegevuse eripära;
- avastab looduses liikumise võimalusi;
- oskab liikuda linnas ja/või looduses, määrates asukohta ning suunda;
- tantsib üksi, paaris ja rühmas;
- mõistab pärimustantsu ja nüüdisaegsete tantsude rolli kultuuris;
- avastab tantsukultuuri eneseväljendusvormina.

Vaimne ja kehaline tasakaal

Õpilane:

- sooritab õpetaja toetusel vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavaid tegevusi;
- kirjeldab vaimset ja kehalist tasakaalu soodustavate tegevuste mõju endale;
- märkab õpetaja toetusel emotsioone ja nendega toimetulemist soodustavaid tegevusi

Õppesisu

Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele. Kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovituste andmine II kooliastme õpilastele.

Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.

Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted.

Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.

Teadmised iseseisvaks harjutamiseks (kuidas sooritada soojendus- ja rühiharjutusi, kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida õpetaja abiga valitud harjutusi kasutades kehalisi võimeid ja rühti).

Teadmised spordialadest/liikumisviisidest, suurvõistlustest ja/või üritustest Eestis ning maailmas, tuntumatest Eesti ja maailma sportlastest jms.

Teadmised antiikolümpiamängudest.

Võimlemine

Rivi- ja korraharjutused. Ümberrivistumine viirus ja kolonnis. Pöörded sammlikumisel.

Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused. Harjutuskombinatsioonid. Hüplemisharjutused hüpitse ja hoonõõriga.

Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemise harjutused saate lugemise ja/või muusika saatel. Harjutused vahendita ja vahendiga; käte ja jalgade hoid, lõdvestamised, vetrumised.

Rühiharjutused. Kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused.

Akrobaatika. Erinevad tirelid. Tiritamm ja selle õppimiseks vajalikud eelharjutused. Painduvust arendavad harjutused ja kaarsild. Ratas kõrvale. Kätelseis abistamisega.

Tasakaaluharjutused. Erinevad kõnni- ja hüplemisharjutused. Pöörded ja mahahüpped.

Joogavõimlemine: asendi saavutamine, selle hoid, venitused, lõdvestused. Joogahingamine ja oma keha jälgimine. Emotsioonide märkamine raskemate harjutuste juures ja nendega toimetulek.

Kergejõustik

Jooksuasendi ja -liigutuste korrigeerimine. Põlve- ja sääretõstejooks. Jooksu alustamine ja lõpetamine. Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooksu teatevahetus. Kestvusjooks. Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Kõrgushüpe (üleastumishüpe). Pallivise hoojooksult.

Liikumis- ja sportmängud

Sportmängudeks ette valmistavad liikumismängud ja teatevõistlused pallidega.

Korvpall. Palli hoie söötes, püüdes ja peale visates. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile. Kaitseasend. Korvpallireeglitega tutvumine. Mäng lihtsustatud reeglite järgi.

Võrkpall. Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale, vastu seina ning paarides. Alt-eest palling. Pioneeripall. Kolme viskega võrkpall. Minivõrkpall.

Jalgpall.

Talialad - suusatamine ja uisutamine

Laskumised põhi- ja puhkeasendis. Tõusuviiside kasutamine erineva raskusega nõlvadel. Uisusammpööre, poolsahkpööre ja poolsahkpidurdus. Paaristõukeline ühesammuline sõiduviis. Vahelduvtõukeline kahesammuline sõiduviis. Uisusamm ilma keppideta, pooluisusamm laugel laskumisel. Paaristõukeline kahesammuline uisusamm-sõiduviis. Teatesuusatamine.

Uisutamine erinevate käteasenditega. Ülejalasõit vasakule ja paremale. Sahkpidurdus.

Start, sõit kurvis ja finišeerimine. Kestvusuisutamine. Mängud ja teatevõistlused uiskudel.

Orienteerumine

Maastikuobjektid, leppemärgid, kaardi mõõtkava, reljeefivormid (lõikejoonte vahe). Kauguste määramine. Liikumine joonorientiiride järgi. Kaardi ja maastiku võrdlemine. Asukoha määramine. Kompassi tutvustamine. Suunaharjutused kompassiga seistes ja liikudes. Õpperaja läbimine kaarti ja kompassi kasutades. Orienteerumismängud. Erineva pikkuse ja erineval maastikul matkad.

Tantsuline liikumine

Eesti rahva- ja seltskonnatantsud paaris ning paarilise vahetusega. Eakohased tantsuvõtted ja -sammud. 4–8taktilised liikumis- ja tantsukombinatsioonid. Ruumitaju ülesanded. Põimumine liikudes. Pöörded ja pöörlemine. Kujutluspildidel baseeruv liikumine üksi, paaris ja grupis. Tantsuürituste külastamine ja arutelu.

Ujumine

Ohutusnõuded ja kord basseinides ning ujumispaikeades. Ujumise hügieeninõuded.

Veega kohanemise harjutused. Rinnuli- ja seliliujumine.

Lõiming

Eesti keel ja kirjandus: spordi- ja liikumisalaste tekstide, oskussõnade ja terminite kinnistamine tegevuse kaudu ning esmane eneseväljendusoskus.

Võõrkeeled: spordialades ja liikumisviisides kasutatud lihtsamate võõrsõnade tähenduse selgitamine, kasutamine praktilises tegevuses. Eri spordialades ja liikumisviisides kasutatakse võõrsõnu, mille tähendust on vaja selgitada.

Kunstiained: rütmi, muusika ja liikumise seostamine; loominguline eneseväljendus isikupäraselt liikudes; oskus märgata liikumises ja looduses ilu.

Loodusained: loodusõpetuses omandatud teadmiste praktiline rakendamine; aastaajad; loodusobjektid, nende vaatlemine; keskkonna hoidmine ja väärtustamine; turvaline liikumine looduses, koos tegutsemine, arutlemine; hügieen, karastamine, tervislik toitumine; keha tunnetus liikumise alustamiseks ja peatamiseks; kauguste määramine; kiiruse hindamine.

Sotsiaalsained: tervislikuks eluviisiks vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute kujundamine on seotud inimeseõpetusega; kaaslastega arvestamine ja koostöö ning kokkulepetest/reeglitest kinnipidamine. Kehalises kasvatuses omandatud teadmised rahvuslikust ning rahvusvahelisest liikumis- ja spordikultuurist avardavad õpilase silmaringi ja tolerantsi.

Matemaatika: loendamine, liigitamine, võrdlemine; geomeetrilised kujundid; mõõtühikud (aeg, pikkus); arvutamine, tulemuste võrdlemine.

Tehnoloogia: Teaduse ja tehnika saavutused on rakendatavad erinevatel spordialadel ja liikumisviisidel (spordialade tehnika, spordivarustus ja vahendid) ning tervisliku toitumise põhitõdede järgimisel.